

Historia religiosa

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΡΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ Η ΑΣΚΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ρ.1 Τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν καὶ τῆς ἀρετῆς ἀθλητῶν καλὸν μὲν ἰδεῖν τοὺς ἀγῶνας καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν ὠφέλειαν ἀρύσασθαι. Ὁρώμενα γὰρ τὰ ἐπαινούμενα ἀξιόκρητά τε φαίνεται καὶ ἀξίεραστα γίνεται, καὶ πρὸς τὴν κτῆσιν ἐπείγει τοὺς θεατάς. Φέρει δὲ ὅμως ὄνησιν οὐ μετρίαν τῶν τοιούτων κατορθωμάτων καὶ τὰ διηγήματα, παρὰ τῶν εἰδόντων ταῖς τῶν οὐκ εἰδόντων ἀκοαῖς προσφερόμενα. Πιστοτέραν μὲν γὰρ τῆς ἀκοῆς εἶναι τὴν ὄψιν φασὶ τινες· πείθεται δὲ ὅμως καὶ ἀκοὴ τῇ τῶν λεγόντων ἀληθεῖα κρίνουσα τὰ λεγόμενα. Καθάπερ γὰρ γλυκύτητι καὶ πικρότητι καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς τοιαύταις ποιότησι γλῶττά τε καὶ ὑπερῶα δικάζειν πεπίστευται καὶ κατὰ ταῦτόν τὴν ψῆφον ἐκφέρουσιν, οὕτως ἀκοὴ τὴν τῶν λόγων ἐνεχειρίσθη διάγνωσιν, καὶ τοὺς ὄνησιν τινα φέροντας τῶν βλαβερῶν ἀποκρίνειν ἐπίσταται. ρ.2 Εἰ μὲν οὖν ἄσυλος ἔμενε τῶν ὄνησιφόρων διηγημάτων ἢ μνήμη, καὶ μὴ τῆς λήθης ἢ λώβῃ οἷόν τις ἀχλὺς ἐπιπατομένη ἐξίτηλον αὐτὴν ἀπειργάζετο, περιττὸν ἦν δῆπουθεν καὶ παρέλκον λογογραφεῖν τὰ τοιαῦτα, τῆς ἐντεῦθεν ὠφελείας καὶ εἰς τοὺς ὕστερον ἐσομένους εὐπετῶς μάλα διαβαινούσης. Ἐπειδὴ δὲ ὁ χρόνος λωβᾶται μὲν σώμασι γῆρας ἐπιφέρων καὶ θάνατον, λωβᾶται δὲ κατορθώμασι λήθην ἐμποιῶν καὶ τὴν μνήμην ἀμβλύνων, οὐκ ἂν τις ἡμῖν εἰκότως νεμεσήσειε τῶν φιλοθέων ἀνδρῶν τὴν πολιτείαν συγγράφειν ἐπιχειροῦσιν. Ὡσπερ γὰρ οἱ τὰ σώματα θεραπεύειν πεπιστευμένοι φάρμακα κατασκευάζουσι, τῇ νόσῳ πολεμοῦντες καὶ τοῖς κάμνουσιν ἐπαμύνοντες, οὕτως ἢ τῆς τοιαύτης συγγραφῆς φιλοπονία, οἷόν τι φάρμακον ἀλεξίκακον γίνεται, λήθης ἐπίβουλον καὶ μνήμης ἐπίκουρον. Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, ποιητὰς μὲν καὶ συγγραφέας τὰς ἐν πολέμοις ἀνδραγαθίας συγγράψαι, τραγωδοποιούς δὲ τὰς καλῶς κεκρυμμένας συμφορὰς προφανῶς τραγωδεῖν καὶ τούτων ἀνάγραπτον τὴν μνήμην καταλιπεῖν, ἄλλους δὲ τινὰς εἰς κωμῳδίαν καὶ γέλωτα καταναλῶσαι τοὺς λόγους, ἡμᾶς δὲ περιῖδεῖν λήθη παραδιδόμενους ἄνδρας ἐν σώματι θνητῷ τε καὶ παθητῷ ἀπάθειαν ἐπιδεδειγμένους καὶ τὴν ἀσώματον φύσιν ἐζηλωκότας; Ποίαν δὲ οὐκ ἂν δικαίως τίσαιμεν δίκην τῶν ἀξιαγάστων τούτων ἀγῶνων περιορῶντες ἀμαυρουμένην τὴν μνήμην; Εἰ γὰρ αὐτοῖ τῶν πάλαι γεγενημένων ἀγίων τὴν ἄκραν φιλοσοφίαν ζηλώσαντες, οὐ χαλκῶ καὶ γράμμασι τὴν ἐκείνων ἐνεκόλαψαν μνήμην, ἀλλὰ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἀρετὴν ἐκμαζάμενοι, οἷόν τινας εἰκόνας αὐτῶν ἐμψύχους καὶ στήλας σφᾶς αὐτοὺς πεποιήκασι, ποίας ἂν ἡμεῖς τύχοιμεν εἰκότως συγγνώμης, μηδὲ γράμμασι τὸν ἀοίδιμον τούτων γεραίροντες βίον; ρ.3 Καὶ ταῦτα τῶν ἐν Ὀλυμπιάσιν ἀγωνιζομένων ἀθλητῶν τε καὶ παγκρατιαστῶν εἰκόσι τιμωμένων καὶ μέντοι κἂν ταῖς ἵπποδρομίαις τῶν νικηφόρων ἀναφαινομένων ἠνιόχων τοῦτο αὐτὸ δεχομένων τὸ γέρας. Οὐ μόνον δὲ τούτους, ἀλλὰ καὶ γυναικῶδεις ἄνδρας καὶ θηλυδρίας καὶ ἀμφιβόλους εἴτε ἄνδρες εἴτε γυναῖκες, οἱ τῆς τούτων θεωρίας φιλοθεάμονες ταῖς σανίσιν ἐγγράφουσι, ἐπὶ πλεῖστον αὐτῶν τὴν μνήμην διαρκέσαι φιλονεικοῦντες, καίτοι τῆς μνήμης λώβην ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ὄνησιν ἐμποιοῦσης· ἀλλ' ὅμως οἱ μὲν τούτων ἐρῶντες τούτους, οἱ δὲ ἐκείνων ἐκείνους, καὶ ταῦτα λυμαίνοντας,

τῇ ζωγραφίᾳ γεραίρουσιν. Καὶ ἐπειδὴ θνητὴν οὖσαν ὁ θάνατος τὴν φύσιν ληΐζεται, χρώματα κεραννύντες καὶ τὰ ἐκείνων ταῖς σανίσιν ἐντιθέντες ἰνδάλματα, πολλῶ τῆς ζωῆς μακροτέραν γενέσθαι τὴν μνήμην σοφίζονται. Ἡμεῖς δὲ βίον μὲν συγγράφομεν φιλοσοφίας διδάσκαλον καὶ τὴν ἐν οὐρανοῖς πολιτείαν ἐζηλωκότα· ζωγραφοῦμεν δὲ οὐ τῶν σωμάτων τοὺς χαρακτήρας, οὐδὲ τὰ τούτων ἐκτυπώματα τοῖς ἀγνοοῦσιν ἐπιδείκνυμεν, ἀλλὰ τῶν ἀοράτων ψυχῶν τὰς ιδέας σκιογραφοῦμεν, καὶ πολέμους ἀθεάτους καὶ συμπλοκάς ἀφανεῖς ἐπιδείκνυμεν. p.4 Τοιαύτην γὰρ αὐτοῖς καὶ τὴν παντευχίαν ὁ τῆς φάλαγγος αὐτῶν στρατηγὸς καὶ πρόμαχος περιτέθηκε Παῦλος· "Ἀναλάβετε γάρ, φησι, τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι". Καὶ πάλιν· "Στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὄσφυν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ἐπὶ πᾶσιν ἀναλα βόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησθεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι, καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθαι, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστι ῥῆμα θεοῦ." Ταύτην αὐτοῖς τὴν πανοπλίαν ἐνδύσας εἰς τοὺς ἀγῶνας εἰσήγαγεν. Τοιαύτη γὰρ καὶ τῶν πολεμίων ἢ φύσις, ἀσώματος, ἀόρατος, ἀφανῶς ἐπιούσα, κρύβδην ἐπιβουλεύουσα, λοχῶσα καὶ ἐξαπιναιῶς προσβάλλουσα. Καὶ τοῦτο διδάσκων αὐτὸς οὗτος ὁ στρατηγὸς ἔλεγεν· "Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις." Ἄλλ' ὅμως καὶ τοιοῦτους ἔχουσα τοὺς ἀντιπάλους ἢ τῶν ἀγίων τούτων συμμορία, μᾶλλον δὲ τούτων ἕκαστος ὑπὸ τοσοῦτων καὶ τοιοῦτων πολεμίων κυκλούμενος—οὔτε γὰρ κοινῇ πᾶσιν ἐπήεσαν, ἀλλὰ νῦν μὲν τούτῳ, νῦν δὲ ἐκείνῳ προσέβαλλον—οὔτω λαμπρὰν ἀνεδήσαντο νίκην ὡς τοὺς μὲν ἀντιπάλους δραπετεῦσαι, τούτους δὲ κατὰ κράτος διῶξαι, καὶ τρόπαιον ἐγεῖραι μηδενὸς ἐμποδῶν γενομένου. p.5 Παρεῖχε δὲ αὐτοῖς τὴν νίκην οὐχ ἡ φύσις—θνητὴ γὰρ αὕτη, καὶ παθῶν μυρίων ἀνάπλεως—, ἀλλ' ἡ γνώμη τὴν θείαν χάριν ἐφελκομένη. Ἔρασταὶ γὰρ θερμοὶ τοῦ θείου κάλλους γενόμενοι, καὶ ἀσπασίως ἅπαντα καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν ὑπὲρ τοῦ ἐρωμένου ἐλόμενοι, ἤνεγκαν μὲν γενναίως τὴν τῶν παθῶν ἐπανάστασιν, ἀπεκρούσαντο δὲ καρτερῶς τῶν τοῦ διαβόλου βελῶν τὰς νιφάδας, καὶ ἀπο στολικῶς εἰπεῖν, τὸ σῶμα πῖσαντες καὶ δουλαγωγῆσαντες τὰς μὲν τοῦ θυμοῦ φλεγμονὰς κατεπράϋναν, τῶν ἐπιθυμιῶν δὲ τὸ λυσσῶδες ἡσυχίαν ἄγειν ἠνάγκασαν. Ἀπαστία δὲ καὶ χαμευνία οὔτω τὰ πάθη κοιμήσαντες καὶ τὰ τούτων σκιρτήματα καταπαύσαντες, σπείσασθαι τὸ σῶμα πρὸς τὴν ψυχὴν κατηνάγκασαν, καὶ τὸν ἔμφυτον τούτων κατέ λυσαν πόλεμον. p.6 Οὔτω δὲ αὐτοῖς τὴν εἰρήνην βραβεύσαντες, ἅπαν τῶν ἐναντίων τὸ στίφος ἐξήλασαν. Τοὺς γὰρ τὰ ἔνδον προἰεμένους λογισμοὺς οὐκ ἔχοντες καὶ τῆς τῶν ἀνθρωπίνων μελῶν συνεργίας ἐστερημένοι, πολεμῆν οὐκ ἠδύναντο. Βέλεσι γὰρ καθ' ἡμῶν ὁ διάβολος τοῖς ἡμετέροις μέλεσι κέχρηται. Ὀφθαλμῶν γὰρ μὴ δελεαζομένων, μηδὲ ἀκοῶν καταθελγομένων, μηδὲ γαργαλιζομένης ἀφῆς, μηδὲ τοῦ νοῦ τὰ πονηρὰ δεχομένου βουλευματα, μάταιος τοῖς ἐπιβουλεύουσιν ἡ σπουδή. Ὡσπερ γὰρ πόλιν ἐφ' ὕψους ὠκοδομημένην καὶ περιβόλους ὄχυροῖς περιτετειχισμένην καὶ φάραγξι βαθείαις πάντοθεν κυκλουμένην, οὐκ ἂν τις ἔλοι πολέμιος, μὴ τινος τῶν ἔνδον προἰεμένου καὶ πυλίδας τινὰς ὑπανοίγοντος, οὔτως ἀδύνατον τοῖς ἐξῶθεν πολεμοῦσι δαίμοσι τῆς ὑπὸ τῆς θείας χάριτος κυκλουμένης περιγενέσθαι ψυχῆς, εἰ μὴ τινος λογισμοῦ ῥαστώνῃ πυλίδα τινὰ τῶν ἐν ἡμῖν αἰσθητηρίων ἀνοίξειε καὶ ταύτης εἴσω τὸν πολέμιον δέξαιτο. Ταῦτα σαφῶς ὑπὸ τῆς

θείας πεπαιδευμένοι γραφῆς οἱ παρ' ἡμῶν εὐφημούμενοι καὶ ἀκούσαντες τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος ὡς "ἀνέβη θάνατος διὰ τῶν θυρίδων", οἷόν τισι μοχλοῖς καὶ κλείθροις, τοῖς θείοις νόμοις τὰ αἰσθητήρια κλείσαντες, τῷ νῶ τὰς τούτων ἐνεχείρισαν κλείς· καὶ οὔτε γλώττα ἀνεῴγνυ τὰ χεῖλη, τοῦ νοῦ μὴ κελεύοντος, οὔτε κόρη μὴ ἐπιτρεπομένη προ κύπτειν τῶν βλεφάρων ἠνείχετο· ἀκοὴ δὲ βλεφάροις ἢ χεῖλεσιν ἀποτειχίσαι μὴ δυναμένη τὴν εἴσοδον, τοὺς ἀνονή τους ἀπεωθεῖτο τῶν λόγων, κάκείνους μόνους ἐδέχετο, οἷς ὁ νοῦς ἐπετέρεπετο. Οὕτω τὴν ὄσφρησιν ἐπαίδευσαν μὴ τὰ εὐώδη ποθεῖν, ἅτε δὴ χαννοῦν καὶ χαλᾶν πεφυκότα. Οὕτω τῆς γαστρὸς τὸν κόρον ἐξήλασαν καὶ τοιαῦτα λαμβάνειν ἐδίδαξαν οἷα οὐχ ἡδονὴν, ἀλλὰ χρεῖαν ἐπλήρου, καὶ ταῦτα τοσαῦτα ὅσα τὸν ἐκ λιμοῦ κωλύειν ἡδύνατο θάνατον. Οὕτω τὴν γλυκεῖαν τοῦ ὕπνου τυραννίδα κατέλυσαν καί, τὰ βλέφαρα τῆς τούτου δουλείας ἐλευθερώσαντες, κρατεῖν ἀντὶ τοῦ δουλεύειν ἐπαίδευσαν καὶ δέχεσθαι τὴν παρ' αὐτοῦ χρεῖαν, οὐχ ὅταν αὐτὸς ἐπίη, ἀλλ' ὅταν αὐτοὶ καλῶσιν εἰς βραχεῖαν ἐπικουρίαν τῆς φύσεως. Οὕτω τοιγαροῦν τῆς τῶν τειχῶν καὶ τῶν πυλῶν φροντίσαντες φυλακῆς καὶ τοῖς ἔνδον λογιμοῖς τὴν ὁμόνοιαν πρυτανεύσαντες, τοὺς ἕξωθεν ἐπιόντας ἀντιπάλους ἐγέλων, ἐπεισιέναι μὲν βία διὰ τὴν τῆς θείας χάριτος οὐ δυναμένους ἀσφάλειαν, οὐδένα δὲ προδότην εὐρίσκοντας εἰσδέχεσθαι τοὺς δυσμενεῖς προαιρούμενον· καὶ τὴν φύσιν ἀόρατον ἔχοντες οἱ πολέμιοι, σώματος ὀρωμένου καὶ ταῖς τῆς φύσεως ἀνάγκαις ὑποκειμένου, κρατεῖν οὐκ ἡδύνατο. Ὁ γὰρ ἡνίοχος τούτου, καὶ μουσικὸς, καὶ κυβερνήτης, ἄριστα μὲν κατέχων τὰς ἡνίας ἐν τάξει φέρεσθαι τοὺς ἵππους ἀνέπεισε· ἐν ῥυθμῷ δὲ τὰς τῶν αἰσθητηρίων πλήττων χορδὰς τὴν παναρμόνιον ἠχὴν ἀποτελεῖν παρεσκεύασεν· ἐπιστημόνως δὲ κινῶν τὰ πηδάλια, καὶ τῶν κυμάτων τὴν προσβολὴν καὶ τὴν τῶν πνευμάτων διέλυσεν ἐμβολήν. p.7 Τούτους τοίνυν τοὺς διὰ πόνων μυρίων τὸν βίον ὀδεύσαντας, ἰδρῶσι δὲ καὶ τάλαιπωρίαῖς τὸ σῶμα δαμάσαντας, καὶ γέλωτος μὲν τὸ πάθος ἀγνοήσαντας, ἐν κλαυθμῷ δὲ καὶ δάκρυσιν ἅπαντα τὸν βίον δαπανήσαντας, καὶ τροφήν μὲν συβαριτικὴν τὴν ἀσιτίαν νομίσαντας, ὕπνον δὲ ἡδιστον τὴν ἐπίπονον ἀγρυπνίαν, στρωμνὴν δὲ μαλακὴν τὴν τοῦ ἐδάφους ἀντιτυπίαν, ἡδονὴν δὲ ἄμετρον τε καὶ ἄπληστον, τὴν ἐν προσευχαῖς καὶ ψαλμωδίαῖς διατριβὴν, τούτους τοὺς πᾶν εἶδος ἀρετῆς συνειληχότας τίς οὐκ ἂν εἰκότως θαυμάσειεν; μᾶλλον δὲ τίς ἂν πρὸς ἀξίαν εὐφημήσειεν; Οἶδα μὲν οὖν κἀγὼ σαφῶς ὡς τῆς τούτων ἀρετῆς οὐδεὶς ἂν ἐφίκοιτο λόγος· ἐγχειρητέον δὲ ὅμως· οὐ γὰρ ἂν καλῶς ἔχοι, εἰ ὅτι τελῶς ἄνδρες ἐγένοντο φιλοσοφίας τῆς ἀληθοῦς ἐρασταὶ διὰ τοῦτο μηδὲ μειόνων τύχοιεν ἐπαίνων. p.8 Γράψομεν δὲ τὴν εὐφημίαν οὐ κοινῇ πᾶσι μίαν· p.8 διάφορα γὰρ αὐτοῖς θεόθεν ἐδόθη χαρίσματα, καὶ τοῦτο διδάσκων ὁ μακάριος ἔλεγε Παῦλος· "Ὅτι μὲν διὰ τοῦ πνεύματος δίδονται λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἄλλω δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλω δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλω δὲ προφητεία, ἄλλω δὲ γένη γλωττῶν, ἄλλω δὲ ἐρμηνεία γλωττῶν". Καὶ δεικνὺς τὴν τούτων ἀπάντων πηγὴν ἐπήγαγεν· "Ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται." Ἐπειδὴ τοίνυν διαφόρων τετυχήκασι δωρεῶν, εἰκότως ἰδίᾳ ἐκάστου ποιησόμεθα τὸ διήγημα, οὐχ ἅπαντα διεξιόντες τὰ πεπολιτευμένα—εἰς γὰρ τὴν τοιαύτην συγγραφὴν οὐδὲ ἅπας ἂν ὁ βίος ἀρκέσειεν—, ἀλλ' ὀλίγα τῶν ἐκάστῳ βεβιωμένων ἢ πεπραγμένων διηγησάμενοι, καὶ διὰ τῶν ὀλίγων τοῦ παντὸς βίου τὸν χαρακτήρα παραδείξαντες, ἐφ' ἕτερον βαδιούμεθα. p.9 Οὐδὲ πάντων δὲ τῶν πανταχοῦ διαπρεψάντων ἀγίων τὴν πολιτείαν ἱστορία παραδοῦναι πειρασόμεθα· οὔτε γὰρ ἴσμεν τοὺς πανταχοῦ διαλάμπαντας, οὔτε δυνατὸν ἅπαντας ὑφ' ἐνός

συγγραφῆναι. Μόνων τοίνυν τῶν κατὰ τὴν ἕω φωστήρων δίκην ἀναφανέντων, καὶ ταῖς ἀκτῖσι τὰ τῆς οἰκουμένης τέρματα κατειληφόντων, ἀναγράψω τὸν βίον. Ἀφηγηματικῶς δὲ ὁ λόγος προβήσεται, οὐ νόμοις ἐγκωμίων χρώμενος, ἀλλ' ὀλίγων τινῶν ἀτεχνῶς ποιούμενος τὴν διήγησιν. p.10 Ἀξιῶ δὲ τοὺς ἐντευξομένους τῆδε τῆ φιλοθέω ἱστορία ἢ ἀσκητικῆ πολιτεία—ὡς γὰρ βούλεται τις καλεῖτω τὸ σύγγραμμα—μὴ ἀπιστεῖν τοῖς λεγομένοις, εἴ τι ὑπὲρ τὴν ἑαυτῶν ἀκούοιεν δύναμιν, μηδὲ σφίσι αὐτοῖς τὴν ἐκείνων μετρεῖν ἀρετὴν, ἀλλ' εἰδέναι σαφῶς ὡς ταῖς τῶν εὐσεβῶν γνώμαις μετρεῖν εἴωθεν ὁ θεὸς τοῦ παναγίου πνεύματος τὰ χαρίσματα, καὶ ταῖς τελειοτέραις τὰ μείζονα δίδωσιν. Ταῦτα δὲ μοι πρὸς τοὺς οὐ λίαν ἀκριβῶς τὰ θεῖα μεμνημένους εἰρήσθω· οἱ γὰρ μύσται τῶν ἀδύτων τοῦ πνεύματος ἴσασι τὰς φιλοτιμίας τοῦ πνεύματος καὶ οἷα δι' ἀνθρώπων ἐν ἀνθρώποις θαυματουργεῖ, τῆ τῶν τεράτων μεγαλοργία τοὺς ἀπίστους εἰς θεογνωσίαν ἐφελκόμενον. Ὁ δὲ τοῖς παρ' ἡμῶν ῥηθησομένοις ἀπιστήσων, εὐδὴλον ὡς οὐδὲ τοῖς διὰ Μωϋσέως καὶ Ἰησοῦ καὶ Ἡλίας καὶ Ἐλισσαίου γεγενημένοις ὡς ἀληθέσι πιστεύει, μῦθον δὲ ἡγεῖται καὶ τὰς διὰ τῶν ἱερῶν ἀποστόλων γεγενημένας θαυματουργίας. Εἰ δὲ ἐκείνοις ἀλήθεια μαρτυρεῖ, ψεύδους ἐλεύθερα εἶναι πιστευέτω καὶ ταῦτα· ἢ γὰρ ἐν ἐκείνοις ἐνεργήσασα χάρις, αὕτη καὶ διὰ τούτων πεποίηκεν ἃ πεποίηκεν. Ἄνεαος δὲ ἢ χάρις, καὶ τοὺς ἀξίους ἐκλεγομένη, οἷον διὰ τινῶν κρουσῶν ἀναβλύζει διὰ τούτων τῆς εὐεργεσίας τὰνάματα. p.11 Τῶν δὲ λεχθησομένων ἐνίων μὲν αὐτόπτης ἐγενόμην ἐγώ· ὅσα δὲ μὴ τεθέαμαι, παρὰ τῶν ἐκείνους τεθεαμένων ἀκήκοα, ἀνδρῶν ἀρετῆς ἑραστῶν καὶ τῆς ἐκείνων θεάς καὶ διδασκαλίας ἡξιωμένων· ἀξιοχρεως δὲ καὶ τὴν εὐαγγελικὴν συγγραφῶν διδασκαλίαν οὐ μόνον Ματθαῖος καὶ Ἰωάννης, οἱ μεγάλοι καὶ πρῶτοι τῶν εὐαγγελιστῶν, οἱ τῶν δεσποτικῶν θαυμάτων αὐτόπται, ἀλλὰ καὶ Λουκάς καὶ Μάρκος, οὓς οἱ ἐξ ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρεταὶ τοῦ λόγου, οὐ μόνον ἃ πέπονθέ τε καὶ δέδρακεν ὁ δεσπότης, ἀλλὰ καὶ ἃ διδάσκων διετέλεσεν, ἀκριβῶς ἐξεπαίδευσαν. Ἀλλ' ὅμως καὶ μὴ γεγενημένος αὐτόπτης ὁ μακάριος Λουκάς, τῆς συγγραφῆς ἀρξάμενος, περὶ τῶν πεπληροφορημένων πραγμάτων ποιεῖ σθαί φησι τὴν διήγησιν. Καὶ ἡμεῖς δὲ ἀκούοντες ὅτι οὐκ αὐτόπτης ἐγένετο τούτων αὐτῶν τῶν διηγημάτων, ἀλλὰ παρ' ἄλλων ταύτην τὴν διδασκαλίαν παρέλαβεν, οὐδὲν ἦττον αὐτῶ καὶ Μάρκῳ προσέχομεν ἢ Ματθαίῳ καὶ Ἰωάννῃ· ἀξιοχρεως γὰρ ἑκάτερος διηγούμενος, ἅτε δὴ παρὰ τῶν τεθεαμένων δεδιδασκόμενος. Τοιγάρτοι καὶ ἡμεῖς τὰ μὲν ἐροῦμεν ὡς αὐτόπται, τὰ δὲ τοῖς αὐτόπταις διηγησαμένοις πεπιστευκότες, ἀνδράσι τὸν ἐκείνων βίον ἐζηλωκόσιν. Πλείονας δὲ περὶ τούτου δεδαπάνηκα λόγους, πείσαι βουλόμενος ὡς ἀληθῆ διηγήσομαι. Ἄρξομαι δὲ τῆς διηγήσεως ἔνθεν ἐλών.

1.† ΙΑΚΩΒΟΣ

1.1 Μωϋσῆς, ὁ θεῖος νομοθέτης, ὁ τῆς θαλάττης τὸν πυθμένα γυμνώσας καὶ τὴν ἄνικμον ἔρημον ὕδασι κατακλύσας καὶ τὰ ἄλλα πάντα θαυματουργήσας, τῶν πάλαι γεγενημένων ἀγίων τὴν πολιτείαν συνέγραψεν, οὐ τῆ σοφία χρησάμενος, ἦν παρὰ τῶν Αἰγυπτίων παρέλαβεν, ἀλλὰ τῆς ἄνωθεν χάριτος τὴν αἴγλην δεξάμενος. Πόθεν γὰρ ἂν ἔμαθεν ἄλλοθεν τοῦ Ἄβελ τὴν ἀρετὴν, καὶ τοῦ Ἐνῶχ τὸ φιλόθεον, καὶ τοῦ Νῶε τὸ δίκαιον, καὶ τὴν εὐσεβῆ τοῦ Μελχισεδέκ ἱερωσύνην, καὶ τοῦ Ἀβραάμ τὴν κλησιν, τὴν πίστιν, τὴν καρτερίαν, τὴν ἐπιμελῆ φιλοξενίαν, τὴν πολυθρύλητον τοῦ παιδὸς ἱεουργίαν, καὶ τὸν τῶν ἄλλων κατορθωμάτων κατάλογον καί, συντόμως εἰπεῖν, τῶν θεοσεσίων ἐκείνων ἀνδρῶν τοὺς ἀγῶνας, τὰς νίκας, τὰς ἀναρρήσεις, εἰ μὴ τοῦ νοεροῦ καὶ θείου πνεύματος τὰς ἀκτῖνας ἐδέξατο; Ταύτης ἐπὶ τοῦ παρόντος κάμοι δεῖ τῆς

συνεργίας, τῶν ὀλίγων πρὸ ἡμῶν καὶ ἐφ' ἡμῶν διαλαμ ψάντων ἀγίων τὸν βίον πειρωμένῳ συγγράψαι, καὶ οἷόν τινα νομοθεσίαν τοῖς ζηλοῦν ἐθέλουσι βουλομένῳ προθεῖναι· τὰς τούτων τοίνυν προσευχὰς ἐπικλητέον καὶ τῆς διηγήσεως ἀρκτέον.

1.2 Νίσιβις ἐστὶ πόλις ἐν μεθορίῳ τῆς Ῥωμαίων καὶ Περσῶν βασιλείας, ἢ πάλαι Ῥωμαίοις ἐδασμοφόρει καὶ ὑπὸ τὴν τούτων ἡγεμονίαν ἐτέλει· ἐκ ταύτης ὀρμώμενος ὁ μέγας Ἰάκωβος τὸν ἐρημικὸν καὶ ἡσύχιον ἡσπάσατο βίον καί, τὰς τῶν ὑψηλοτάτων ὄρων καταλαβὼν κορυφάς, ἐν ἐκείναις διῆγεν, ἐν ἔαρι μὲν καὶ θέρει καὶ μετοπώρῳ ταῖς λόχμαις χρώμενος καὶ ὄροφον ἔχων τὸν οὐρανόν· τὸν δὲ τοῦ χειμῶνος καιρὸν ἄντρον αὐτὸν ὑπεδέχετο, σκέπην βραχείαν παρέχον. Τροφήν δὲ εἶχεν, οὐ τὴν μετὰ πόνου σπειρομένην καὶ φυομένην, ἀλλὰ τὴν αὐτομάτως βλαστά νουσαν· τῶν γὰρ ἀγρίων δένδρων τοὺς αὐτοφυεῖς συλλέγων καρπούς καὶ τῶν βοτανῶν τὰς ἐδωδίμους καὶ λαχανώδεις, ἐκ τούτων ἐδίδου τῷ σώματι τὰ εἰς τὸ ζῆν ἀποχρῶντα, τὴν τοῦ πυρὸς παραιτούμενος χρεῖαν. Περιττὴ δὲ ἦν αὐτῷ καὶ τῶν ἐρίων ἢ χρῆσις· αἱ γὰρ τραχύταται τῶν αἰγῶν τρίχες τὰ ἐκείνων ἐπλήρουν· ἐκ τούτων αὐτῷ καὶ χιτῶν ἐγένετο, καὶ τὸ ἀπλοῦν περιβόλαιον.

1.3 Οὕτω τὸ σῶμα κατατρύχων, τὴν πνευματικὴν τροφήν διηνεκῶς προσέφερε τῇ ψυχῇ καί, τὸ τῆς διανοίας ὀπτικὸν ἐκκαθαίρων καὶ κάτοπτρον διαφανὲς τοῦ θεῖου κατασκευάζων πνεύματος, "ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενος, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μετεμορφουῖτο ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος". Ἐντεῦθεν ἢ πρὸς τὸν θεὸν αὐτῷ παρρησία καθ' ἐκάστην ἠῤῥετο τὴν ἡμέραν καί, αἰτῶν ἃ τὸν θεὸν αἰτεῖν ἔδει, παραυτικά ἐλάμβανεν. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ ἐσόμενα προφητικῶς προεώρα, καὶ δύναμιν εἰς θαυματουργίαν ἐκ τῆς τοῦ παναγίου πνεύματος ἐδέξατο χάριτος. Τούτων ὀλίγα διηγήσομαι καὶ τῆς ἀποστολικῆς αὐτοῦ λαμπηδόνης τοῖς ἀγνοοῦσι τὴν ἀκτίνα γυμνώσω.

1.4 Ἦκμαζε κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἢ περὶ τὰ εἰδῶλα τῶν ἀνθρώπων μανία καὶ τὰ μὲν ἄψυχα ζόανα τὸ θεῖον σέβας ἐσφετερίζετο, ἢ δὲ τοῦ θεοῦ θεραπεία ὑπὸ τῶν πλείστων κατημελεῖτο· εὐκαταφρόνητοι δὲ ἦσαν οἱ κοινωνεῖν μὲν ἐκείνοις οὐκ ἐθέλοντες τῆς μέθης, ἀκριβῆ δέ, ἄτε δὴ καθεστηκότες, τὴν τῶν ὄντων διάκρισιν ἔχοντες καὶ τὴν μὲν τῶν εἰδώλων γελῶντες ἀσθένειαν, τὸν τῶν ὄλων δὲ προσκυνοῦντες δημιουργόν. Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τὴν Περσίδα κατέλαβε, τὰ φυτὰ τῆς εὐσεβείας ὀψόμενος καὶ τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς θεραπείαν προσοίσων. Πηγὴν δὲ αὐτοῦ τινα διῖοντος, κόραι τινὲς πλunoῖς ἐφεστῶσαι καὶ ἱμάτια τοῖς ποσὶν ἀπορρῦπτουσαι, οὐδὲ τοῦ σχήματος τὸ καινοπρεπὲς κατηδέσθησαν, ἀλλὰ τὴν αἰδῶ ρίψασαι, ἀπηρυ θριασμένῳ προσώπῳ καὶ ἀναιδέσιν ὀφθαλμοῖς τὸν θεῖον ἄνθρωπον ἐθεώρουν, οὔτε τὰς κεφαλὰς συγκαλύπτουσαι, οὔτε τὰ ἀνεζωσμένα χαλῶσαι ἱμάτια. Τοῦτο δυσχεράνας ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος καὶ δεῖξαι τοῦ θεοῦ τὴν δύναμιν εἰς καιρὸν ἐθελήσας, ἵνα τῇ θαυματουργίᾳ τῆς ἀσεβείας ἔλευ θερώση, ἐπηράσατο μὲν τῇ πηγῇ, καὶ φροῦδον παραυτικά τὸ ρεῖθρον ἐγένετο· ἐπηράσατο δὲ ταῖς μείραξι, καὶ τὴν ἀναίσχυντον αὐτῶν νεότητα προώρῳ ἐκόλασε πολιά· καὶ εἶπετο τῷ λόγῳ τὸ ἔργον, καὶ τὸ μέλαν τῶν τριχῶν ἐνηλλάττετο καὶ ἐώκεσαν νεοφύτοις δένδρεσιν ἐν ἔαρι μετοπωρινὰ φύλλα περικειμένους. Οὕτως αἰσθόμενοι τῆς τιμωρίας–τῆς τε γὰρ πηγῆς ἀπέδρα τὰ νάματα, καὶ τὰς ἀλλήλων θεώμενοι κεφαλὰς ἐώρων τὴν ἀθρόαν ἐκείνην μεταβολὴν–, ἔδραμον εἰς τὴν πόλιν τὸ συμβὰν ἀπαγγε λοῦσαι. Οἱ δὲ δραμόντες καὶ τὸν μέγαν καταλαβόντες Ἰάκωβον, ἰκέτεον χαλάσαι τὴν ὀργὴν καὶ λῦσαι τὴν τιμωρίαν. Ὁ δὲ μηδὲ βραχὺ μελλήσας, προσέφερε μὲν τῷ δεσπότη τὴν ἰκετείαν, ἐκέλευσε δὲ πάλιν ἀναβλύσαι τὰ νάματα· τὰ δὲ

παραυτικά πάλιν ἐκ τῶν οἰκείων ἀνεφαίνετο ταμείων, τοῖς τοῦ δικαίου μετοχετευόμενα νεύμασιν. Οἱ δὲ τούτου τετυχηκότες, καὶ τοῖς πλοκάμοις τῶν θυγατέρων τὴν προτέραν ἠντιβόλουν χρόαν ἀποδοθῆναι. Τὸν δὲ εἶξαι μὲν καὶ τοῦτο φασιν, ἐπιζητῆσαι δὲ τὰς κόρας, τὰς τὴν παιδείαν ἐκείνην δεξαμένας καί, ἐπειδὴ οὐκ ἀφίκοντο, ἔᾶσαι τὴν τιμωρίαν, δίδαγμα σωφροσύνης καὶ εὐκοσμίας ὑπόθεσιν καὶ τῆς θείας δυνάμεως ὑπόμνημα διηνεκές τε καὶ ἐναργές.

1.5 Τοιοῦτον τοῦ νέου τούτου Μωϋσέως τὸ θαῦμα, οὐ πληγῆ ῥάβδου γενόμενον, ἀλλὰ τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ δεξάμενον τὴν ἐνέργειαν. Ἐγὼ δὲ πρὸς τῇ θαυματουργίᾳ κομιδῇ θαυμάζω καὶ τὴν πραότητα. Οὐδὲ γὰρ ὡς ὁ μέγας Ἐλισσαῖος ἄρκους ὠμοβόρους τὰς ἀναιδεῖς ἐκείνας παρέδωκε κόρας, ἀλλ' ἀβλαβεῖ τινι παιδεῖα καὶ σμικρὰν ἀκοσίαν ἐχούσῃ χρησάμενος, εὐσέβειαν ὁμοῦ καὶ εὐκοσίαν ἐδίδαξεν. Καὶ ταῦτα ἔφην, οὐκ ἀπήνειαν τοῦ προφήτου κατηγορῶν –μὴ οὕτω μανείην–, ἀλλὰ δεικνὺς ὡς ἐκείνην ἔχων τὴν δύναμιν, τῇ τοῦ Χριστοῦ πραότητι καὶ τῇ καινῇ διαθήκῃ ἐπετέλει τὰ πρόσφορα.

1.6 Οὗτος ἄλλοτε ποτε δικαστὴν πέρσην ἀδίκῳ ψῆφῳ χρησάμενον θεασάμενος, λίθῳ τινὶ μεγίστῳ παρακειμένῳ ἐπαρασάμενος, συντριβῆναι καὶ σκεδασθῆναι, καὶ τούτῳ διελέγξαι τὴν ἄδικον ἐκείνου παρηγγύησε ψῆφον. Παραυτικά δὲ τοῦ λίθου εἰς μυρία μόρια μερισθέντος, ἐξεδειματώθησαν οἱ παρόντες· φρίκης δὲ ἀνάπλευς ὁ δικαστὴς γενόμενος, ἀνεκαλέσατο μὲν τὴν προτέραν, ἑτέραν δὲ δικαίαν ἐπήνεγκε ψῆφον. Κάνταῦθα δὲ τὸν οἰκείον δεσπότην ἐζήλωσεν, ὃς δεῖξαι βουλευθεὶς ὡς ἐκὼν ὑπομένει τὸ πάθος καὶ ῥαδίως ἂν ἐθελήσας τοὺς ἀλιτηρίους ἐκόλασεν, οὐκ αὐτοῖς ἐπήνεγκε τιμωρίαν, ἀλλὰ τὴν ἄψυχον συκὴν λόγῳ ζηράνας, τὴν οἰκείαν ἔδειξε δύναμιν. Ταύτην καὶ αὐτὸς τὴν φιλανθρωπίαν μιμούμενος, οὐ τὸν ἄδικον ἐκόλασε δικαστὴν, ἀλλὰ τῇ τοῦ λίθου πληγῇ δικαιοσύνην ἐκείνον ἐδίδαξεν.

1.7 Ἐν τούτοις διαπρέπων καὶ πᾶσιν ἐπέραστος ὢν, καὶ ἐν ταῖς ἀπάντων περιφερόμενος γλώτταις, εἰς τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἔλκεται λειτουργίαν καὶ τῆς πατρίδος λαγχάνει τὴν προστασίαν. Ἐναλλάξας δὲ τὴν ὄρειον ἐκείνην διατριβὴν καὶ τὴν ἐν ἄστει διαγωγὴν οὐ κατὰ γνώμην ἐλόμενος, οὔτε τὴν τροφὴν οὔτε τὴν ἀμπεχόνην ἐνήλλαξεν· ἀλλὰ τὰ μὲν χωρία ἡμείβετο, ἢ δὲ πολιτεία μεταβολὴν οὐκ ἐδέχετο. Οἱ δὲ πόνοι προσθήκην ἐλάμβανον καὶ πολλαπλάσιοι τῶν προτέρων ἐγίνοντο· τῇ γὰρ ἀπαστίᾳ καὶ χαμευνίᾳ καὶ τῇ τοῦ σάκκου περιβολῇ ἐπεισήσαν αἱ δι' ὅλου τῶν δεομένων φροντίδες· χηρῶν, φημι, ἐπιμέλεια καὶ ὄρφανῶν κηδεμονία καὶ τῶν τε ἀδικούντων οἱ ἔλεγχοι τῶν τε ἀδικουμένων ἢ δικαία ἐπικουρία. Καὶ τί δεῖ πρὸς εἰδότας ἅπαντα κατα λέγειν, ἃ τοὺς ταύτην ἀναδεδεγμένους περιστοιχίζει τὴν πρόνοιαν; Διαφερόντως δὲ ἐκεῖνος τοὺς τοιοῦτους πόνους ἡσπάζετο, ἅτε δὴ διαφερόντως καὶ ποθῶν καὶ δεδιῶν τῶν προβάτων τὸν κύριον.

1.8 Ὅσω δὲ πλείονα τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον συνέλεγε, τοσοῦτῳ μείζονος καὶ τῆς τοῦ παναγίου πνεύματος ἀπέλαυε χάριτος. Καὶ δήποτε εἷς τινα κώμην αὐτῷ ἢ πόλιν ἀπαίροντι –οὐ γὰρ ἔχω λέγειν ἀκριβῶς τὸ χωρίον–προσίασί τινες πένητες, ἕνα τινὰ τῶν συνόντων ὡς τεθνεῶτα προτεθηκότες καὶ τινα πρὸς τὴν ἐκείνου ταφὴν ἐπιτήδεια λαβεῖν ἰκετεύοντες. Ὁ δὲ εἶξεν ἀντιβολουσῖν· τῷ θεῷ δὲ ὡς ὑπὲρ τεθνεῶτος τὴν ἰκετείαν προσέφερον, ἀφεῖναι οἱ παρακαλῶν τὰ κατὰ τὸν βίον πλημμεληθέντα καὶ τοῦ τῶν δικαίων ἀξιῶσαι χοροῦ. Τούτων δὲ λεγομένων, ἀφίπτατο τοῦ τέως σκηπτομέ νου τὸν θάνατον ἢ ψυχὴν. Ἐχορηγεῖτο δὲ τῷ σώματι τὰ καλύμματα· ὡς δὲ μικρὸν προῆλθεν ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος, ἀναστῆναι τὸν κείμενον ἐκέλευον οἱ τὸ δρᾶμα συντεθηκότες· ὡς δὲ ἑώρων οὐκ ἐπαίοντα, ἀλλ' ἀλήθειαν τὸ σχῆμα γεγενῆ μένον καὶ εἰς πρόσωπον τὸ

προσωπεῖον μεταβληθέν, κατα λαμβάνουσι μὲν τὸν μέγαν Ἰάκωβον, ποτνιώμενοι δέ, καὶ τῶν ποδῶν προκαλινδούμενοι, καὶ τοῦ τολμηθέντος δράματος αἰτίαν εἶναι λέγοντες τὴν πενίαν, ἰκέτευον λῦσαι σφίσιν αὐτοῖς τὴν πλημμέλειαν καὶ ἀποδοῦναι τῷ κειμένῳ τὴν ἀφαιρεθεῖσαν ψυχὴν. Τὴν δεσποτικὴν τοίνυν φιλανθρωπίαν μιμούμενος, καὶ τὴν ἰκετείαν ἐδέξατο, καὶ τὴν θαυματουργίαν ἐπεδείξατο, τὴν ὑπὸ τῆς εὐχῆς ἀφαιρεθεῖσαν ζωὴν διὰ τῆς εὐχῆς ἀποδοῦς τῷ κειμένῳ.

1.9 Τοῦτο δὲ ἐμοίγε δοκεῖ τῇ τοῦ μεγάλου Πέτρου εἰκέναι θαυματουργία, ὅς τὸν Ἄνανιαν καὶ τὴν Σάφειραν κεκλοφάτας καὶ ψευσαμένους θανάτῳ παρέπεμψεν. Καὶ γὰρ οὗτος ὡσαύτως τὸν τὴν ἀλήθειαν κεκλοφάτα, καὶ τῷ ψεύδει χρησάμενον ἀφείλετο τὴν ζωὴν. Ἄλλ' ὁ μὲν γνοὺς τὴν κλοπὴν-ἀπεκάλυψε γὰρ ἢ τοῦ πνεύματος χάρις- τὴν δίκην ἐπήγαγεν· ὁ δὲ τοῦ δράματος ἀγνοῶν τὴν ὑπόθεσιν, προσήνεγκε μὲν τὴν εὐχὴν, ἔστησε δὲ τῷ πλα σαμένῳ τοῦ βίου τὸν δρόμον. Καὶ ὁ μὲν θεῖος ἀπόστολος οὐκ ἔλυσε τοῖς τεθνηκόσι τὴν συμφορὰν· δέους γὰρ ἔχρηξε τοῦ σωτηρίου κηρύγματος τὰ προοίμια· ὁ δὲ τῆς ἀποστολικῆς ὑπάρχων ἀνάπλευς χάριτος καὶ ἐκόλασεν εἰς καιρὸν καὶ ἔλυσε ταχέως τὴν κόλασιν· τούτῳ γὰρ ἤδει κερδανοῦντας τοὺς πταίσαντας. Ἄλλὰ γὰρ καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα ἰτέον καὶ συντόμως κάκεῖνα ἐξηγητέον.

1.10 Ἐπειδὴ γὰρ Ἄρειος, ὁ τῆς κατὰ τοῦ μονογενοῦς καὶ τοῦ παναγίου πνεύματος βλασφημίας πατὴρ καὶ δημιουργός, κατὰ τοῦ πεποικηκότος τὴν γλώτταν κεκινηκώς, ἐνέπλησε τὴν Αἴγυπτον θορύβου καὶ ταραχῆς, Κωνσταντῖνος δὲ ὁ μέγιστος βασιλεὺς, ὁ τῆς ἡμετέρας ἀγέλης Ζοροβάβελ -κατ' ἐκεῖνον γὰρ τὴν τῶν εὐσεβῶν αἰχμαλωσίαν ἐκ τῆς ὑπερορίας ἄπασαν ἐπανάγαγε, καὶ τοὺς θεῖους νεῶς εἰς ἔδαφος ἐρριμμένους εἰς ὕψος ἀνήγειρεν-, ἐπειδὴ τοίνυν οὗτος πάντας τῶν ἐκκλησιῶν τοὺς προέδρους κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν συνήγειρεν εἰς τὴν Νίκαιαν, ἀφίκετο μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ὁ μέγας Ἰάκωβος, τῶν ὀρθῶν ὑπερμαχήσεων δογμάτων οἷά τις ἀριστεὺς καὶ πρόμαχος ἀπάσης τῆς φάλαγγος-τῆς Ῥωμαίων γὰρ ἡγεμονίας τηρικαῦτα ὑπῆρχεν ἢ Νίσιβις. Ἐν τοίνυν τῇ μεγάλῃ συνόδῳ πολλῶν μὲν εὖ καὶ καλῶς, πολλῶν δὲ καὶ ἄλλως εἰρημένων-ἦσαν γὰρ ὀλίγοι τινὲς οἱ τάναντία μὲν ἐφρόνουν, γυμνοῦν δὲ τὴν σφῶν οὐκ ἐθάρρουν ἀσεβειαν, ἀλλὰ δελεάσασί τισι συνεκάλυπτον, οὐ πᾶσι μὲν γνωρίμοις, τοῖς δὲ ἀκριβέσι τῆς ἀληθείας μύσταις καὶ μάλα δήλοις-, ὑπαγορεύεται μὲν ἢ κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπὶ τοῦ πάροντος κρατοῦσά τε καὶ κηρυττομένη τῆς πίστεως ὁμολογία, ὑπεσημήναντο δὲ ἅπαντες, καὶ τῇ χειρὶ καὶ τῷ καλάμῳ οὕτω πιστεύειν καὶ φρονεῖν ὡμολόγησαν· ἀλλ' οἱ πλείους μὲν ἄσμενοι τοῦτο ἐποίουν, ἑπτὰ δὲ τινες τῆς Ἀρείου βλασφημίας συνήγοροι τῇ μὲν γλώττῃ καὶ τῇ χειρὶ συνωμολόγησαν, ἀντιφθεγγο μένην δὲ τῇ γλώττῃ τὴν γνώμην ἐπέκτηντο κατὰ τὴν προφητείαν τὴν λέγουσαν· "Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσί με τιμᾶ, τῇ δὲ καρδίᾳ πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ" καὶ κατὰ τὴν Ἱερεμίου φωνὴν τὴν διαρρήδην βοῶσαν· "Ἐγγὺς εἶ σὺ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν". Σύμφωνα δὲ τούτοις περὶ τούτων καὶ ὁ μακάριος ἔφη Δαβίδ· "Τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν κατηρῶντο." Καὶ πάλιν· "Ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν ὑπὲρ ἔλαιον καὶ αὐτοὶ εἰσι βολίδες." Οὗτοι τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπίσκοπον τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον παρεκάλουν οἰκτεῖραι τὸν Ἄρειον ὑπὸ πάσης ἐκείνης ἀποκηρυχθέντα τῆς φάλαγγος· τοῦ δὲ καὶ τὸ τούτων ὑπουλον εἰδότες καὶ τὴν ἐκείνου πονηρίαν ὑφορωμένου καὶ τούτου χάριν οὐ δεχομένου τὴν αἴτησιν, ἄλλοι τινὲς τῶν ἀπλότητι συνεζηκότων πολλὰς τῆς φιλανθρωπίας διεξήεσαν εὐφημίας, ταύτη χαίρειν λέγοντες καὶ τὸν τῶν ὅλων θεόν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος τὴν ἄδικον περὶ ἓνα φιλανθρωπίαν ἀπανθρωπίαν ὠνόμαζε, πολλῶν οὖσαν λυμαντικὴν, καὶ λώβης

πρόφασιν ἔσεσθαι τοῖς ποιμνίοις ἅπασιν ἔλεγε, παρήνει πᾶσιν ὁ θεῖος Ἰάκωβος τῇ μὲν τῆς νηστείας χρῆσασθαι κακουχία, ἑπτὰ δὲ κατὰ ταῦτόν ἡμέρας τὸν θεὸν ἱκετεῦσαι τὸ ταῖς ἐκκλησίαις συνοῖσον πρυτανεῦσαι. Δεξαμένων δὲ ἀπάντων τοῦ θεσπεσίου ἀνδρὸς τὴν εἰσήγησιν-ἦδεν γὰρ αὐτὸν ἀποστολικοῖς χαρίσμασι λάμποντα-, ἐκεράννυτο μὲν ἡ νηστεία τῇ προσευχῇ· ἐψηφίζετο δὲ ταῖς ἐκκλησίαις ὁ τούτων κυβερνήτης τὸ συμφέρον. Καὶ ἐπειδὴ ἀπήντησεν ἡ κυρία, καθ' ἣν ἤλπιζον οἱ πλείους τὸν ἀλιτήριον εἰσδεχθῆσεσθαι, καὶ τῆς θείας λειτουργίας ἔφθασεν ὁ καιρὸς, καὶ προσέμενον ἅπαντες ἰδεῖν τὸν ἀντίθεον ἐλεούμενον, τηνικαῦτα γίνεται θεῖον ὄντως καὶ παράδοξον θαῦμα· ἐν βδελυκτοῖς γὰρ καὶ δυσώδεσι χωρίοις ὁ ἀλάστωρ ἐκεῖνος τῆς ἀπλήστου τροφῆς ἐκκρίνων τὰ περιττώματα, καὶ τὰ τούτων μετὰ τούτων ἐξέκρινε δοχεῖα. Οὕτω δὲ τῶν σπλάγχων αὐτοῦ διαλυθέντων καὶ σὺν τῇ κόπρῳ κεχωρηκότων, ἐξέπνευσεν ὁ δεῖλαιος παραχρήμα καὶ τὸν αἰσχιστον ἐκεῖνον ὑπέμεινε θάνατον, τῆς δυσώδους αὐτοῦ βλασφημίας ἐν δυσώδεσι χωρίοις εἰσπραχθεὶς τὰς εὐθύναις καὶ διὰ τῆς Ἰακώβου τοῦ μεγάλου γλώττης δεξάμενος τὴν σφαγὴν. Θαυμάζει μὲν οὖν ἡ θεία γραφή Φινεὲς τὸν ἱερέα, καὶ εἰκότως θαυμάζει, ὅτι τὸν ὀλέθρου τῷ λαῷ γενόμενον πρόξενον κατέσφαξε τὸν Ζαμβρί. Διὸ καὶ ψάλλον ὁ μακάριος ἔλεγε Δαβίδ· "Ἔστη Φινεὲς καὶ ἐξιλίασατο καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις· καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος." Ἄλλ' ὅμως ἐκεῖνος ὄπλῳ πολεμικῷ χρῆσάμενος, τὴν δικαίαν καὶ πολυθρύλητον ἐκείνην εἰργάσατο σφάγην· τούτῳ δὲ ἤρκεσεν ἀντὶ δόρατος καὶ ξίφους ἡ γλώττα καὶ ἀνεῖλε τὸν ἀσεβῆ ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν κυρίου. Ἀπόχρη δὲ τοῦτο καὶ μόνον τῶν τῆς Ἀρείου δυσσεβείας κληρονόμων διελέγξει τὴν ἄνοιαν. Ὁ γὰρ τοσοῦτος ἀνὴρ τῶν μὲν ὑφ' ἡμῶν πρεσβευομένων δογμάτων κῆρυξ ἦν καὶ συνήγορος· οὕτω δὲ κομιδῇ τὴν τούτων ἀσέβειαν ἐβδελύττετο ὅτι καὶ τὸν ταύτης πατέρα κατηκόντισεν, ὄπλῳ τῇ γλώττῃ χρῆσάμενος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ σύλλογος ἐκεῖνος ὁ ἱερός διελύθη καὶ τὴν οἰκίαν κατέλαβεν ἕκαστος, ἐπανῆκε καὶ οὗτος οἷά τις ἀριστεὺς νικηφόρος τοῖς τῆς εὐσεβείας τροπαίοις ἐπαγαλλόμενος.

1.11 Χρόνου δὲ διελθόντος ὁ μὲν μέγας ἐκεῖνος καὶ θαυμασῖος βασιλεὺς μετὰ τῶν τῆς εὐσεβείας στεφάνων ὑπεξῆει τὸν βίον· οἱ δὲ ἐκείνου παῖδες τὴν ἡγεμονίαν ἐκκληρονόμουν. Τότε ὁ Περσῶν βασιλεὺς-Σαβῶρης δὲ τούτῳ ὄνομα ἦν-, καταφρονήσας τῶν παίδων ὡς οὐ τὰ αὐτὰ τῷ πατρὶ δυναμένων, ἐπεστράτευσεν τῇ Νισίβει παμ πόλλῃ μὲν ἵππῳ, παμπόλλῃ δὲ πεζῇ στρατιᾷ. Ἦγε δὲ καὶ ἐλέφαντας ὅτι πλείστους. Καὶ διελὼν ὡς εἰς πολιορκίαν τὴν στρατιὰν περιεκάθισε κύκλῳ, καὶ μηχανήματα ἴσθη, καὶ τύρσεις ἀνωκοδόμει καί, σταυρώματα καταπηγνύς καὶ τὰ μέσα τούτων φορμηδὸν περιφράττων τοῖς κλάδοις, ἐκέλευε προσχοῦν τοὺς στρατιώτας, καὶ πύργους ἀντεγεῖρειν τοῖς πύργοις. Εἶτα ἐκεῖ τοὺς τοξότας ἀναβιβάζων καὶ ἀφιέναι κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους ἐστηκότων τὰ βέλη κελεύων, ἄλλους κάτωθεν ὑπορύττειν τὸ τεῖχος ἐκέλευεν. Ὡς δὲ ἄπρακτα ἅπαντα ἐγένετο τῇ τοῦ θεσπεσίου ἀνδρὸς διαλυόμενα προσευχῇ, τέλος τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ τὸ ρεῦμα τῇ πολυχειρίᾳ κωλύσας καὶ τῇ ἀποτειχίσει κεκωλυμένον τοῦ ποταμοῦ ὅτι πλείστον συναθροίσας, ἐπαφῆκεν ἀθρόον κατὰ τοῦ τείχους, οἷόν τι μηχανήματι τούτῳ σφοδροτάτῳ χρῆσάμενος. Τὸ δὲ οὐκ ἤνεγκε τὴν τοῦ ὕδατος ἐμβολήν, ἀλλὰ τῇ ρύμῃ κατασεισθὲν ἄρδην ἅπαν τὸ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος κατέπεσεν. Οἱ δὲ μέγα ἐβόησαν, ὡς εὐαλότου γενομένου τοῦ ἄστεως· τὸ γὰρ μέγα τεῖχος τῶν ἐνοικούντων ἠγνόουν. Ἀνεβάλλοντο δὲ ὅμως τὴν προσβολήν, ἄβατον ὀρώντες ὑπὸ τῶν ὑδάτων γενομένην τὴν πόλιν. Πόρρω τοίνυν ὑποχωρήσαντες, ὡς τοῦ πόνου σφίσι λωφήσαντος, αὐτοὶ τε διανεπαύοντο, καὶ τοὺς ἵππους ἐθεράπευον. Οἱ δὲ τὴν πόλιν

οικοῦντες εἰς ἰκετείας σπουδαιο τέρας ἐτρέποντο, πρεσβευτὴν ἔχοντες τὸν μέγαν Ἰάκωβον· οἱ δὲ ἐν ἡλικία πάντες ἀνωκοδόμουν σπουδῇ, οὔτε κάλλους, οὔτε ἀρμονίας ἐπιμελούμενοι, ἀλλὰ πρὸς τὸ τυχὸν ἅπαντα συντιθέντες, καὶ λίθους, καὶ πλίνθους, καὶ ὅ τι ἂν τις ἐκόμιζεν· καὶ ἐν μιᾷ νυκτὶ προὔβη τὸ ἔργον, καὶ τοσοῦτον ἔλαβεν ὕψος ὅσον ἀπόχρη διακωλύσαι καὶ τῶν ἵππων τὸν δρόμον καὶ τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀνευ κλιμάκων ἐπίβασιν. Τότε πάντες ἰκετεύουσι τὸν τοῦ θεοῦ ἄνθρωπον φανῆναί τε ἐπὶ τοῦ τείχους καὶ ἀραῖς κατατοξεῦσαι τοὺς πολεμίους. Ὁ δὲ ἐπέιθετο καὶ ἀνήει καί, τὰς πολλὰς αὐτῶν θεασάμενος μυριάδας, σκνιφῶν αὐτοῖς καὶ κωνώπων ἐπιπέμψαι νέφος ἰκέτευσε τὸν θεόν. Καὶ ὁ μὲν ἔλεγεν, ὁ δὲ ἔπεμπε, Μωϋσῆ παραπλησίως πειθόμενος. Καὶ οἱ τε ἄνδρες τοῖς θεοῖς κατετιτρώσκοντο βέλεσιν, οἱ τε ἵπποι καὶ οἱ ἑλέφαντες, τὰ δεσμὰ διαρρήξαντες, ἐδραπέτευον τῆδε κάκεισε σκεδαν νύμενοι καὶ φέρειν ἐκείνας οὐ δυνάμενοι τὰς ἀκίδας.

1.12 Θεασάμενος τοίνυν ὁ δυσσεβῆς βασιλεὺς καὶ τὰ μηχανήματα ἅπαντα ὄνησιν οὐδεμίαν παρεσχηκότα, καὶ τοῦ ποταμοῦ τὴν προσβολὴν ἀνόνητον γεγενημένην–τὸ γὰρ καταπεσὸν ἀνωκοδόμητο τεῖχος–, καὶ τὴν στρατιὰν ἅπασαν καὶ τοῖς πόνοις ταλαιπωρουμένην καὶ ὑπαίθριον κακοπαθοῦσαν καὶ ὑπὸ τῆς θειλάτου ἐλαυνομένην πληγῆς, ἰδὼν δὲ καὶ τὸν θεῖον ἄνθρωπον ἐπὶ τοῦ τείχους βαδίζοντα, καὶ τοπάσας αὐτὸν ἐφεστάναι τῷ ἔργῳ τὸν βασιλέα– ἀλουργίδα γὰρ καὶ διάδημα περικείμενος ἐωρᾶτο–, ἡγα νάκτει μὲν κατὰ τῶν ἐξαπατησάντων καὶ στρατεῦσαι πεισάντων καὶ τὸν βασιλέα μὴ παρεῖναι φησάντων. Θανάτου δὲ ψῆφον κατὰ τούτων ἐξενεγκῶν, διέλυσε τὴν στρατιὰν καὶ τὰ οἰκεῖα βασιλεία κατέλαβεν ὅτι τάχιστα.

1.13 Τοιαῦτα καὶ ἐπὶ τοῦδε τοῦ Ἐζεκίου τεθαυματούργηκεν ὁ θεός, οὐ μείονα ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ μείζονα, ὡς ἐμοίγε δοκεῖ. Τὸ γὰρ καὶ τοῦ τείχους καταπεσόντος μὴ ἀλῶναι τὴν πόλιν, ποῖαν θαύματος ὑπερβολὴν καταλείπει; Ἐγὼ δὲ πρὸς τούτῳ κάκεινο ἄγαν θαυμάζω, ὅτι καὶ ἀραῖς χρυσάμενος, οὐ σκηπτοὺς ἤτησεν ἐνεχθῆναι καὶ κερανοῦς, ὅπερ Ἡλίας ὁ μέγας ἐκεῖνος ἐποίησεν, ἡνίκα πρὸς αὐτὸν πεντηκόνταρχος ἐκάτερος μετὰ τῆς πεντηκοστῆς ἀφίκετο. Ἦκουσε γὰρ τοῦ κυρίου πρὸς Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τοῦτ' αὐτὸ πειραθέντας ποιῆσαι διαρρήδην εἰπόντος· "Οὐκ οἶδατε ποίου πνεύματός ἐστε;" Διὰ τοῦτο οὐ χᾶναι αὐτοῖς τὴν γῆν ἤτησεν, οὐδὲ πυρὶ δαπανηθῆναι τὴν φάλαγγα παρεκάλεσεν, ἀλλὰ τοῖς ζωῦφίσις ἐκείνοις κατα τρωθῆναι καί, τοῦ θεοῦ διαγνόντας τὴν δύναμιν, ὁψέ ποτε μεταμαθεῖν τὴν εὐσέβειαν.

1.14 Τοσαύτην εἶχεν ὁ θεῖος οὗτος ἄνθρωπος πρὸς τὸν θεὸν παρρησίαν· τοσαύτης ἄνωθεν ἀπέλαυε χάριτος. Ἐν τούτοις διατελῶν καί, καθ' ἐκάστην ἐν τοῖς θεοῖς αὐξανόμενος ἡμέραν, μετὰ τῆς μεγίστης εὐκλείας τόνδε τὸν βίον ἀπέθετο καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν ἐστείλατο. Χρόνου δὲ διελθόντος καὶ τοῦδε τοῦ ἄστεως ὑπὸ τοῦ τηνικάδε κρατοῦντος τῆ περσικῆ βασιλείᾳ παραδοθέντος, ἐξήεσαν μὲν ἅπαντες οἱ τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ἔφερον δὲ τοῦ προμάχου τὸ σῶμα, ἀσχάλλοντες μὲν καὶ ὀλοφυρόμενοι τὴν μετοικίαν, ἄδοντες δὲ τοῦ νικηφόρου ἀριστέως τὴν δύναμιν. Οὐ γὰρ ἂν ἐκείνου περιόντος ὑπὸ βαρβάρους ἐγένοντο. Ταῦτα περὶ τοῦδε τοῦ θεοῦ διεξελθῶν εἰς ἐτέραν διήγησιν μεταβήσομαι, τῆς τούτου μεταλαχεῖν εὐλογίας ἀντιβολῶν.

2.t ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ

2.1 Ἰουλιανός, ὃν Σάβαν ἐπὶ κλην οἱ ἐπιχώριοι τιμῶντες ὠνόμαζον–τὸν δὲ πρεσβύτερον τῆ ἑλλάδι φωνῇ σημαίνει τὸ ὄνομα–, ἐν τῇ πάλαι μὲν Παρθυαίων, νῦν δὲ Ὀσροηνῶν ὀνομαζομένη, τὴν ἀσκητικὴν καλύβην ἐπήξατο· διατείνει δὲ αὕτη πρὸς μὲν

ἐσπέραν μέχρις αὐτῆς τοῦ ποταμοῦ τῆς ὄχθης-Εὐφράτης δὲ ὄνομα τούτῳ-, πρὸς ἥλιον δὲ ἀνίσχοντα τὸ τέρμα ἔχει τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας· ἡ γὰρ Ἀσσυρία διαδέχεται, πέρασ οὕσα ἐσπέριον τῆς Περσικῆς βασιλείας, ἣν Ἀδιαβηνὴν οἱ μετὰ ταῦτα ὠνόμασαν. Ἐν τούτῳ τῷ ἔθνει πολλὰ μὲν πόλεις μεγάλαί καὶ πολὺν ἀνθρώπων, χώρα δὲ παμπόλλη μὲν οἰκουμένη, παμπόλλη δὲ ἀοίκητός τε καὶ ἔρημος.

2.2 Ταύτης ἐσχατιὰν τῆς ἐρήμου καταλαβὼν ὁ θεῖος οὗτος ἀνὴρ καὶ ἄντρον εὐρὼν οὐ χειροποίητον, οὐδὲ εὖ καὶ καλῶς ὀρωρυγμένον, ἀλλὰ βραχεῖαν τινα σκέπη παρέχειν δυνάμενον τοῖς καταφεύγειν ἐθέλουσιν, ἀσπασίως ὤκησε τὸ χωρίον, τῶν χρυσῶ καὶ ἀργύρῳ καταλαμπομένων βασιλείων νομίζων πολυτελέστερον. Ἐν τούτῳ διῆγεν, ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος σιτίων μεταλαμβάνων. Σιτίον δὲ ἦν αὐτῷ ἄρτος ὁ καχυρδίας καὶ αὐτὸς πιτυρίας, ὄψον δὲ οἱ ἄλες, πόμα δὲ ἡδιστον τὸ αὐτοφυῆς τῶν ὑδάτων νᾶμα, καὶ τοῦτο δὲ οὐ τῷ κόρῳ μετρούμενον, ἀλλὰ τῇ χρεῖα τῆς προκαταβληθείσης τροφῆς ὀριζόμενον. Τρυφή δὲ ἦν αὐτῷ καὶ χλιδὴ καὶ πανδαισία παντοδαπὴ ἢ τοῦ Δαβὶδ ὑμνωδία καὶ ἢ διηνεκῆς πρὸς θεὸν ὁμιλία. Καὶ τούτων ἀπλήστως ἀπολαύων, κόρον λαβεῖν οὐκ ἐβούλετο, ἀλλ' ἀεὶ μὲν ἐνεπίμ πλατο, ἀεὶ δὲ ἐβόα· "Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγια σου, ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον τῷ στόματί μου". Ἦκουσε γὰρ πάλιν τοῦ μακαρίου Δαβὶδ λέγοντος· "Τὰ κρίματα κυρίου ἀληθινὰ, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον πολὺν, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον". Ἦκουσεν αὐτοῦ πάλιν λέγοντος· "Κατατρώφῃσον τοῦ κυρίου, καὶ δώῃ σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου". Καὶ αὖθις· "Εὐφρανθήτω καρδία ζητούντων τὸν κύριον." Καὶ· "Εὐφρανὼν τὴν καρδίαν μου, τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου." Καὶ· "Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος." Καὶ· "Ἐδίψῃσεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν θεόν, τὸν ἰσχυρόν, τὸν ζῶντα." Καὶ· "Ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου." Καὶ μετέθηκεν εἰς ἑαυτὸν τοῦ ταῦτα εἰρηκότος τὸν ἔρωτα. Τούτου γὰρ χάριν αὐτὰ καὶ Δαβὶδ ὁ μέγας ἄδων ἐδίδασκεν ὡς ἂν πολλοὺς κοινωνοὺς καὶ συναεσπαστὰς τοῦ θεοῦ καταστήσει· καὶ οὐ διήμαρτε τῆς ἐλπίδος, ἀλλὰ καὶ τοῦτον τὸν θεσπέσιον ἄνδρα καὶ μυρίου ἐτέρους τῷ θεῷ κατέτρωσεν ἔρωτι. Τοσοῦτον γὰρ οὗτος ἐδέξατο φίλτρον πυρσόν, ὡς μεθύειν τῷ πόθῳ καὶ μηδὲν μὲν ὄραν τῶν γηϊνῶν, μόνον δὲ τὸν ἐρώμενον καὶ νύκτωρ ὄνειροπολεῖν καὶ μεθ' ἡμέραν φαντάζεσθαι.

2.3 Ταύτην αὐτοῦ τὴν ἄκραν φιλοσοφίαν πολλοὶ μεμαθη κότες, οἱ μὲν ἐκ γειτόνων οἰκοῦντες, οἱ δὲ πόρρωθεν- ὑπόπτερος γὰρ ἢ φήμη διέθεε πάντοσε-, ἔδραμον ἰκετεύοντες τῆς παλαιστρας μεταλαχεῖν καὶ ὑπ' αὐτῷ οἶόν τι γυμναστῆ καὶ παιδοτρίβη τὸ λοιπὸν βιοτεύειν. Θηρεύουσι γὰρ οὐ μόνον ὄρνιθες ὄρνιθας ἄδοντες καὶ πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς ὁμογενεῖς ἐκκαλούμενοι καὶ ταῖς περικειμέναις περιπεύοντες πάγαις, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι τοὺς ὁμοφυεῖς, οἱ μὲν εἰς λώβην, οἱ δὲ εἰς σωτηρίαν ἀγρεύουσιν. Οὕτω συναγειρόμενοι δέκα μὲν ταχέως ἐγένοντο, εἶτα διπλάσιοι καὶ τριπλάσιοι, ὕστερον δὲ τὸν ἑκατὸν ἐπλήρωσαν ἀριθμόν.

2.4 Καὶ τοσοῦτους δὲ γενομένους ἐκεῖνο τὸ ἄντρον ἐδέχετο· ἔμαθον γὰρ παρὰ τοῦ Πρεσβύτου τῆς τοῦ σώματος κατολιγῶσαι θεραπείας. Ἐσιτοῦντο δὲ καὶ αὐτοὶ τῷ παιδοτρίβη παραπλησίως τὸν καχυρδίαν ἄρτον τοῖς ἀλσὶν ἡδυνόμενον. Χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ τῶν αὐτοφυῶν λαχάνων συλλέγοντες, εἶτα κεράμους ἐμποροῦντες καὶ τῆς ἄλλης ὅσον ἀπόχρη μιγνύντες, εἶχον ὄψον οἱ θεραπείας δεόμενοι. Τούτῳ δὲ τῷ λαχάνῳ τὰ νενοτισμένα τῶν οἰκημάτων πολέμια· εὐρῶτα γὰρ αὐτῷ καὶ σηπεδόνα πέφυκεν ἐμποιεῖν· τούτου τοιγαροῦν τοῦ πάθους περὶ τόδε τὸ ὄψον γεγενημένου-πολλὴν γὰρ πανταχόθεν τὸ ἄντρον εἰσεδέχετο τὴν νοτίδα-, ἰκέτευον τὸν Πρεσβύτην οἱ θιασῶται

οικίσκον τινὰ βραχὺν σφίσιν ἐπιτρέψαι δείμασθαι τοῖς τοῦδε τοῦ ὄψου ἀποχρῶντα ἀγγείοις. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα τὴν αἴτησιν οὐκ ἔδέχετο. Ὅψὲ δὲ ποτε πεισθεῖς-ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Παύλου μὴ τὰ ἑαυτοῦ ζητεῖν, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συνα πάγεσθαι-, ἐδίδου μὲν τοῦ οικίσκου τὰ μέτρα βραχεὰ τινὰ καὶ σμικρά, ἀπήει δὲ πόρρω τοῦ ἄντρου τὰς συνήθεις τῷ θεῷ ἰκετείας προσοίσων. Εἰώθει γὰρ πεντήκοντα μὲν πολλάκις σταδίους, ἔστι δ' ὅτε καὶ δις τοσοῦτους, κατὰ τὴν ἔρημον βαδίζων καὶ πάσης ἑαυτὸν ἀνθρωπίνης συνουσίας χωρίζων καὶ εἰς ἑαυτὸν νεύων καθ' ἑαυτὸν ὁμιλεῖν τῷ θεῷ καὶ τὸ θεῖον ἐκεῖνο καὶ ἄρρητον κατοπτρίζεσθαι κάλλος. Ταύτης λαβόμενοι τῆς σχολῆς οἱ τῆς ἐκείνου κηδεμονίας ἠξιωμένοι τῇ μὲν χρεῖα σύμμετρον, μείζονα δὲ ἢ ἐπετάχθησαν, τὸν οικίσκον ἐδείμαντο. Ἐπανελθὼν δὲ μετὰ δεκάτην ἡμέραν, οἷά τις Μωϋσῆς, ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τῆς ἀφράστου θεωρίας, καὶ θεασάμενος μείζονα ἢ ἐβούλετο τὴν οἰκοδομὴν γεγεννημένην· "Δέδοικα, ἔφη, ὦ ἄνδρες, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εὐρύνοντες καταγωγήια σμικρύνωμεν τὰ οὐράνια. Καίτοι ταῦτα μὲν ἐστὶ πρόσκαιρα καὶ ἐπ' ὀλίγον ἡμῖν ἐπιτήδεια, ἐκεῖνα δὲ αἰώνια καὶ πέρασ λαβεῖν οὐ δυνάμενα". Καὶ ταῦτα μὲν ἔλεγε, τὰ τελεώτερα τὸν χορὸν ἐκπαιδεύων· ἠνείχετο δὲ ὅμως, τῆς ἀποστολικῆς ἐπακούσας φωνῆς· "Οὐ ζητῶ τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν".

2.5 Ἐξεπαίδευσεν δὲ κάκεινους ἔνδον μὲν κοινήν τῷ θεῷ τὴν ὑμνωδίαν προσφέρειν, μετὰ δὲ τὴν ἕω ἀνά δύο κατὰ τὴν ἔρημον ἐξιέναι, καὶ τὸν μὲν τὰ γόνατα κάμπτοντα τὴν ὀφειλομένην τῷ δεσπότη προσφέρειν προσκύνησιν, τὸν δὲ ἄδειν ἐστῶτα ψάλμους δαυϊτικούς πεντεκαίδεκα, εἶτα ἐναλλάττειν τὸ ἔργον, καὶ τὸν μὲν ἀνιστάμενον ἄδειν, τὸν δὲ εἰς γῆν κατακύπτοντα προσκυνεῖν· καὶ τοῦτο ἐξ ἕωθινοῦ μέχρι δείλης ὀψίας διετέλουν ποιοῦντες. Πρὸ δὲ ἡλίου δυσμῶν βραχὺ τι διαναπαύομενοι, εἰς τὸ ἄντρον οὗτοι μὲν ἔνθεν, ἐκεῖνοι δὲ ἐκεῖθεν, πάντες δὲ πανταχόθεν συνήεσαν, καὶ τὴν ἐσπερινὴν ὑμνωδίαν κατὰ ταῦτον τῷ δεσπότη προσέφερον.

2.6 Εἰώθει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Πρεσβύτης ἕνα τινὰ τῶν ἐπισημοτέρων κοινῶν τῆς λειτουργίας λαμβάνειν. Εἶπετο δὲ αὐτῷ συχνότερον ἀνὴρ τις, τὸ μὲν γένος Πέρσης, τὸ δὲ εἶδος μέγας καὶ ἀξιάγαστος, θαυμασιωτέραν τοῦ εἶδους τὴν ψυχὴν κεκτημένος-Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ-, ὃς καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐν πάσῃ μὲν διέλαμψεν ἀρετῇ. Ἐπίσημος δὲ καὶ περίβλεπτος ἦν οὐ τοῖς αὐτόθι μόνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τῇ Συρίᾳ τῆς φιλοσοφίας φροντιστηρίοις, ἐν οἷς καὶ ἐτελεύτα βίωσας, ὡς λέγεται, τέτταρα καὶ ἑκατὸν ἔτη. Οὗτος τῷ μεγάλῳ Πρεσβύτῃ τῆς ἐπὶ τὴν ἔρημον κοινωθήσας ὁδοῦ πόρρωθεν εἶπετο· οὐ γὰρ εἶα πελάζειν ὁ διδάσκαλος, ἵνα μὴ πρόφασις αὐτοῖς τοῦτο διαλέξεως γένηται, ἢ δὲ διάλεξις κλέψῃ τοῦ νοῦ τὴν περὶ τοῦ θεοῦ φαντασίαν. Ἐπόμενος δὲ ὄρα κατὰ τὴν ὁδὸν δράκοντά τινα παμμεγέθη κείμενον· εἶτα θεασάμενος προβῆναι μὲν οὐκ ἐθάρρησεν, ἐκκλῖναι δὲ πολλάκις ὑπὸ τοῦ δέους ἐθελήσας, ἀνερωσθή παλιν τὸν λογισμὸν· ἔπειτα κύψας, καὶ ψηφίδα λαβὼν, καὶ ταύτην ἀκοντίσας, ἕωρα τὸν δράκοντα ἐπὶ σχήματος μένοντα καὶ κινεῖσθαι παντελῶς οὐ δυνάμενον. Συνιείς δὲ ὡς νεκρὸς εἶη, ἔργον ὑπέλαβεν εἶναι τοῦ Πρεσβύτου τοῦ θηρίου τὸν θάνατον. Τὴν δὲ ὁδὸν ἐξανύσας, καὶ τῆς ὑμνωδίας τὴν λειτουργίαν πεπληρωκῶς, ὡς ὁ τῆς ἀναπαύλης ἦκε καιρὸς, καθίσας ὁ Πρεσβύτης καὶ αὐτῷ τὸ σῶμα διαναπαῦσαι μικρὸν παρηγγύησε, καὶ τὸ μὲν πρῶτον καθῆστο σιγῶν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Πρεσβύτης τινὸς ἠψατο διαλέξεως, μετὰ τινος μειδιάματος ἰκέτευεν ὁ Ἰάκωβος δῆλον αὐτῷ ποιῆσαι τὸ ἀγνοούμενον. Τοῦδε ἔρεσθαι ἐπιτρέψαντος· "Εἶδον, ἔφη, κατὰ τὴν ὁδὸν δράκοντα μέγιστον ἐρριμμένον, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐδεδίδειν, ζῆν τοῦτον ὑπολαμβάνων· ἐπειδὴ δὲ τεθνεῶτα ἔθεασάμην, θαρρήσας τὴν πορείαν ἐποίησάμην. Εἶπέ μοι, ἔφη, ὦ πάτερ, τίς τοῦτον ἀπέκτεινεν; σὺ γὰρ ἡγοῦ τῆς

όδοῦ· ἕτερος δὲ οὐδεὶς ταύτην διελήλυθεν." Ὁ δὲ Πρεσβύτες· "Παῦσαι, ἔφη, πολυπραγμονῶν τὰ τοιαῦτα φέρειν ὄνησιν τοῖς χρωμένοις οὐδεμίαν δυνάμενα." Ἄλλ' οὐδὲν ἦττον ὁ θαυμάσιος Ἰάκωβος ἐπέκειτο, μαθεῖν τάληθές ἐφιέμενος. Ὁ δὲ Πρεσβύτες, κρύπτειν μὲν ἐπὶ πολὺ πειρώμενος, ἀνιᾶν δὲ τὸν ἔραστήν ἐπὶ πλείστον οὐκ ἀνεχόμενος· "Ἐγὼ σοι, ἔφη, ἐρῶ μὲν ὁ μαθεῖν ἐφίεσαι, παρεγγυῶ δὲ μηδένα ἕτερον, ἐμοῦ ζῶντος, ποιήσασθαι τοῦ ῥηθησομένου συνίστορα· κρύπτειν γὰρ τὰ τοιάδε προσήκει εἰς ἀλαζονείαν καὶ τύφον πολλάκις ἐγείροντα. Ἦν δ' ἐγὼ ἐνθένδε ἀπέλθω καὶ τῶν τοιῶνδε παθῶν ἐλεύθερος γένωμαι, λέγειν οὐ κωλύω καὶ τῆς θείας χάριτος διηγεῖσθαι τὴν δύναμιν. Εὖ ἴσθι τοίνυν, ἔφη ὁ μέγας Ἰουλιανός, ὡς βαδίζοντί μοι κατὰ τὴν ὁδὸν ὁ θῆρ ἐκεῖνος ἐπήει καὶ τὸ στόμα ἀνεώγνυ καταφαγεῖν ἐφιέμενος. Ἐγὼ δὲ τῆ τοῦ κυρίου προσηγορία χρησάμενος καὶ τῷ δακτύλῳ τὸ τοῦ σταυροῦ τρόπαιον ὑποδείξας, ἅπαν μὲν δέος ἀπεσεισάμην, πεσὼν δὲ εἰς τὴν γῆν παραυτικά τὸ θηρίον ἔθεασάμην καί, τὸν κοινὸν ἀνυμνήσας σωτήρα, τὴν ἐπὶ τὸ πρόσω πορείαν ἐποίησάμην". Οὕτω τὸ διήγημα συμπεράνας, ἀναστὰς εἶχετο τῆς ἐπὶ τὸ ἄντρον ὁδοῦ.

2.7 Ἄλλοτε δὲ μεираκιον, ἐξ εὐγενῶν μὲν βλαστῆσαν, τρυφη λῶς δὲ τεθραμμένον, προθυμία δὲ μείζονι τῆς δυνάμεως κεχρημένον, ἰκέτευσε τὸν Πρεσβύτεν τῆς ἐπὶ τὴν ἔρημον αὐτῷ κοινωνῆσαι πορείας, οὐ τῆς κοινῆς ταύτης τῆς ὑπὸ πάντων καθ' ἑκάστην ὁδευομένης ἡμέραν, ἀλλὰ τῆς μακροτάτης, καὶ πολλάκις μὲν ἡμέρας ἑπτὰ, πολλάκις δὲ καὶ δέκα κατεχούσης ἀποδημίας. Ἀστέριος δὲ ἦν οὗτος ὁ πολυθρῦ λητος. Τοῦ δὲ θεσπεσίου Πρεσβύτου τὸν νέον διακωλύοντος καὶ τῆς ἐρήμου τὸ ἄνυδρον λέγοντος, ἐπέκειτο λιπαρῶν ὁ νέος ταύτης ἀπολαῦσαι τῆς δωρεᾶς. Ἦττηθεὶς δὲ ταῖς ἰκετείαις ἐνέδωκεν ὁ Πρεσβύτες. Ὁ δὲ ἠκολούθει τὰ μὲν πρῶτα προθύμως· πρώτης δὲ καὶ δευτέρας καὶ τρίτης διελευσῆς ἡμέρας, ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος φλεγόμενος – θέρος γὰρ ἦν, ἀκμάζοντος δὲ τοῦ θέρους, σφοδροτέρην δῆπουθεν ἐπιφέρει τὴν φλόγα–, δίψει διετέλει τρυχόμενος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπαγγέλλειν τὸ πάθος ἠσχύνητο, τῶν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου προρρηθέντων εἰς μνήμην ἐρχόμενος· ἠττώμενος δὲ καὶ λειποθυμία κατεχόμενος οἰκτεῖται αὐτὸν τὸν Πρεσβύτεν ἰκέτευεν. Ὁ δὲ, τῶν προρρησῶν ἀναμνήσας, ἀπιέναι πάλιν ἐκέλευεν. Τοῦ δὲ νέου μήτε τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὸ ἄντρον φέρουσαν ἐπίστασθαι λέγοντος, μήτε, εἰ γινώσκοι, δύνασθαι ἂν βαδίσει, τῆς ἰσχύος ὑπὸ τοῦ δίψους δαπανηθείσης, οἰκτεῖρας ὁ θεῖος ἄνθρωπος τοῦ νεανίου τὸ πάθος καὶ τῆ τοῦ σώματος ἀσθενεία συγγνώμην ἀπονείμας, κλίνας τὰ γόνατα τὸν δεσπότην ἰκέτευε, δάκρυσι δὲ θερμοῖς τὸ ἔδαφος ἔβρεχε καὶ πόρον σωτηρίας ἐπεζήτη τῷ νέῳ. Ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούων, τὴν τῶν δακρύων λιβάδα τῆς κόνεως ἀψαμένην πηγὴν ὑδάτων ἀπέφηνε· καὶ οὕτω τοῦ νάματος ἐμφορηθέντα τὸν νέον εὐθύς ἀπιέναι προσέταξεν.

2.8 Ἡ δὲ πηγὴ διέμεινε μέχρι καὶ νῦν, τῆ Μωσαϊκῆ τοῦ θεσπεσίου γέροντος προσευχῆ μαρτυροῦσα. Καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος πάλαι ποτὲ τῆ ῥάβδῳ τὴν πέτραν ἐκείνην τὴν ἄγονον πλήξας κατέκλυσε ποταμιαίων ὑδάτων γοναῖς ὡς ἂν τὰς πολλὰς ἐκεῖνας χιλιάδας διψώσας κορέσειεν, οὕτως οὗτος ὁ θεῖος ἀνὴρ, τὴν ξηροτάτην ἐκείνην ψάμμον καταρδεύσας τοῖς δάκρυσι, πηγαίων ναμάτων εἴλκυσε ρεύματα, οὐχ ἵνα πολλῶν μυριάδων, ἀλλ' ἵνα ἐνὸς μεираκίου θεραπεύσῃ τὸ δίψος.

2.9 Ὑπὸ θείας γὰρ χάριτος τὴν ψυχὴν φωτιζόμενος, τὴν ἐσομένην τῷ νέῳ τελειότητα προεώρα μαλὰ σαφῶς. Οὗτος γὰρ χρόνοις πολλοῖς ὕστερον, ὑπὸ τῆς θείας χάριτος προσκληθεὶς ὡς ἂν καὶ ἑτέρους πολλοὺς εἰς τὴν αὐτὴν παιδοτριβήσειεν ἀρετὴν, ἐν τοῖς περὶ τὴν Γίνδαρον χωρίοις –κώμη δὲ αὕτη μεγίστη τελεῖν ὑπὸ τὴν Ἀντιόχειαν

τεταγμένη-τήν άσκητικήν παλαιστραν έπήξατο. Καί πολλούς μέν και άλλους φιλοσοφίας πρὸς έαυτὸν εΐλκυσεν άθλητάς, εΐλκυσε δέ και τὸν μέγαν Άκάκιον, τὸν πάνυ λέγω, τὸν πολυθρύλητον, ὃς διέπρεψε μέν έν μοναχική πολιτεία, λαμπράς δέ τῆς άρετῆς τὰς άκτΐνας έξέπεμψεν, άρχιερωσύνης άξιωθεΐς και τὴν Βέροϊαν ποιμαΐνειν λαχών. Όκτώ δέ και πεντήκοντα έτη τῆσδε τῆς άγέλης τὴν κηδεμονίαν έγχειρι σθεΐς, οὐκ εΐασε μέν τῆς άσκητικῆς πολιτεΐας τὸ εΐδος, άσκητικήν δέ και πολιτικήν έκέρασεν άρετήν· και τῆς μέν τὴν άκρίβειαν, τῆς δέ τὴν οΐκονομίαν λαβών, εΐς έν τὰ διεστῶτα συνήγαγεν.

2.10 Άλλὰ ταύτης τῆς άρετῆς και θηρευτῆς και παιδο τρίβης Άστέριος έκεΐνος έγένετο, ὃς οὕτω θερμὸς τοῦ μεγάλου Πρεσβύτου διέμεινεν έραστής ὡς πολλάκις μέν και δις τοῦ έτους, πολλάκις δέ και τρις τὴν πρὸς αὐτὸν άποδημίαν ποιεΐσθαι. Άφικνούμενος δέ ισχάδας εΐώθει τοΐς θιασώταις κομΐζειν, τρισΐν ἢ τέτταρσι κτήνεσιν έπι τιθεΐς τὰ φορτία. Δύο δέ μεδίμνους συλλέγων, ὡς διά παντὸς τοῦ έτους άποχρώντας τῷ γέροντι, τοΐς οΐκειοΐς ὤμοις έπετίθει τὸ τοιοῦτον φορτίον, κτήνος έαυτὸν τοῦ διδασκάλου και καλῶν και ποιούμενος. Καί τοῦτο φέρων τὸ φορτίον έβάδιζεν, οὐ δέκα σταδίους ἢ εΐκοσιν, άλλ' έπτά ἡμερῶν έξανύων πορείαν. Καί ποτε θεασάμενος ὁ Πρεσβύτης έπ' ὤμων αὐτὸν φέροντα τὸ τῶν ισχάδων φορτίον, δυσχεράνας έφη μὴ ποιήσασθαι αν ταῦτα τροφήν, οὐ γάρ δίκαιον έκεΐνον μέν τοσοῦτον ὑπομένειν κόπον, αὐτὸν δέ τοΐς ιδρωσιν έντρυφᾶν τοΐς έκεΐνου. Τοῦ δέ άπομοσαμένου ὡς οὐκ άπαλλάξει τοῦ φορτίου τοὺς ὤμους, εΐ μὴ συνομολογήσειεν ὁ Πρεσβύτης μεταλήψεσθαι τῆς κομισθεΐσης τροφῆς· "Ποιήσω, έλεγεν ὁ γέρων, τὸ κελευόμενον, μόνον άπόθου τὸν θύλακον ὅτι τάχιστα".

2.11 Έμιμείτο γάρ καν τούτω τῶν άποστόλων τὸν πρῶτον ὃς, τοῦ κυρίου άπονίψαι αὐτοῦ τοὺς πόδας έθελή σαντος, πρότερον μέν ἡρνήθη, άντισχυρισάμενος ὡς οὐ γενήσεται τοῦτο. Έπειδὴ δέ ἤκουσεν ὡς τῆς δεσποτικῆς άπορραγήσεται κοινωνίας εΐ μὴ τοῦτο συγχωρήσειεν, ίκέτευε και τῷ χεΐρε πρὸς τοΐς ποσὶ και τὴν κεφαλὴν άπονίψασθαι. Οὕτω και Ίωάννης ὁ πάνυ βαπτΐσαι κελευσθεΐς τὸν σωτήρα, πρότερον μέν και τὴν οΐκειαν ὠμολόγησε δουλείαν και τὸν δεσπότην ὑπέδειξεν· ὕστερον δέ τὸ κελευσθέν έπετέλεσεν, οὐ θρασύτητι χρώμενος, άλλὰ δεσπότη πειθόμενος. Οὕτω δέ και ὁ θεΐος οὔτος άνῆρ έβαρύνετο μέν, έτέρου πονοῦντος, αὐτὸς άπολαύειν τροφῆς· έπειδὴ δέ εΐδε θερμοτάτην τοῦ θεραπευτοῦ τὴν προθυμίαν, τῆς οΐκειας αΐρέσεως τὴν έκεΐνου θεραπείαν προείλετο.

2.12 Καί ἴσως τις τῶν φιλοψόγων και σκώπτειν τὰ καλά μόνον δεδιδαγμένων φαΐη αν μὴ άξιομνημόνευτον εΐναι τουτὶ τὸ διήγημα. Έγὼ δέ πρὸς ταΐς άλλαις τοῦ άνδρὸς θαυματουργΐαις και τοῦτο προστέθηκα, οὐ μόνον τῶν μεγάλων άνδρῶν τὸ περι αὐτὸν σέβας επιδειξαι βουλόμενος, άλλὰ και τοῦ ἤθους αὐτοῦ τὸ γλυκὺ και μέτριον δηλῶσαι κερδαλέον ἡγούμενος. Τοσοῦτος γάρ ὢν και τοιοῦτος τὴν άρετήν, οὐδὲ τῆς τυχούσης τιμῆς άξιον έαυτὸν ὑπελάμβανε και άπωθεΐτο μέν αὐτὴν, ὡς οὐδαμόθεν αὐτῷ προσήκουσαν, ἡνεΐχετο δέ πάλιν, ὡς τοὺς δρῶντας εὐεργετοῦσαν.

2.13 Ταύτην άποδιδράσκων-δηλος γάρ άπασι γεγονῶς εΐλκε πρὸς αὐτὸν διά τῆς φήμης τοὺς τῶν άγαθῶν έραστάς-, τὸ τέλος έπι τὸ Σΐναιον ὄρος μετ' ὀλίγων τῶν συνηθεστέρων έξώρμησεν, οὐ πόλεως έπιβαίνων, οὐ κώμης, άλλὰ τὴν άβατον έρημον βατήν έργαζόμενος. Έφερον δέ έπι τῶν ὤμων και τὴν αναγκαΐαν τροφήν-τὸν άρτον φημὶ και τοὺς άλλας-και κώθωνα εκ ξύλου πεποιημένον και σπογγιάν σμηρίνθω προσδεδεμένην ὅπως, εΐ ποτε βαθύτερον εὐροΐεν ὕδωρ, άνιμήσαιντο μέν τῆ σπογγιά,

ἀποθλίψαντες δὲ εἰς τὸν κώθωνα ἀποπίοιεν. Τοιγάρτοι πολλῶν ἡμερῶν ὄδον ἐξανύσαντες, καταλαμβάνουσι τὸ ποθούμενον ὄρος καί, τὸν οἰκεῖον προσκυνήσαντες δεσπότην, πολὺν ἐκεῖ διετέλεσαν χρόνον, τοῦ χωρίου τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἡσυχίαν τρυφὴν μεγίστην ἠγούμενοι. Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ πέτρα, ὑφ' ἧς κρυπτόμενος Μωϋσῆς τῶν προφητῶν ὁ κορυφαῖος ἠξιώθη τὸν θεὸν ἰδεῖν, ὡς δυνατὸν ἦν ἰδεῖν, ἐκκλησίαν δειμάμενος καὶ θεῖον ἀγίαςας θυσιαστήριον ὃ καὶ εἰς δεῦρο διέμεινεν, εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανῆκε παλαιστραν.

2.14 Μαθὼν δὲ τοῦ ὁμωνύμου μὲν, δυσσεβοῦς δὲ βασιλέως τὰς ἀπειλάς-πανωλεθρίαν γὰρ τοῖς εὐσεβέσιν ἀπειλήσας τὴν ἐπὶ Πέρσας πορείαν ἐστείλατο, καὶ ἐκεχήνεσαν οἱ τὰ αὐτὰ φρονοῦντες τὴν ἀπευκτὴν ἐκείνην ἐπάνοδον-, τῆνικαῦτα σπουδαίαν τῷ θεῷ προσενηγκῶν προσευχὴν καὶ ταύτην μέχρι δεκάτης ἐκτείνας ἡμέρας, ἤκουσε φωνῆς φθεγγομένης, ὡς ὁ μυσαρὸς καὶ δυσώδης ἀνήρηται χοῖρος. Ἄλλ' οὐδὲ τῆς προσευχῆς τὸ πέρασ δεξαμένης, εὐθὺς συνεπέρανε τὴν εὐχὴν, ἀλλὰ τὴν αἴτησιν εἰς ὑμνωδίαν μετέβαλεν, εὐχαρι στήριον ἀναπέμπων ὕμνον τῷ σωτῆρι τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἀνεξικάκῳ τε καὶ δυνατῷ πολέμῳ· ἔμακρο θύμησε γὰρ ἐπὶ πλεῖστον τῷ δυσσεβεῖ· ἐπειδὴ δὲ ἡ μακροθυμία εἰς μείζονα λύτταν ἐπαιδοτρίβησε τὸν ἀλάστορα, εἰς καιρὸν τὴν τιμωρίαν ἐπήγαγεν. Πεπληρωκῶς δὲ τὴν προσευχὴν καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους ἐπιστραφεὶς δῆλος ἦν εὐθυμον τὴν διάνοιαν ἔχων. Θυμηδία γὰρ γεγανωμένον ἐδείκνυ τὸ πρόσωπον. Θαυμασάντων δὲ τῶν συνόντων τὸ καινὸν τοῦ θεάματος-σκυθρωπὸς γὰρ αἰεὶ φαινόμενος, τῆνικαῦτα μειδιῶν ἐωρᾶτο-καὶ τὴν αἰτίαν πυνθανομένων· "Τῆς εὐφροσύνης, ἔφη, ὧ ἄνδρες, καὶ θυμηδίας ὁ παρὼν καιρὸς· πέπαυται γὰρ ὁ ἀσεβής, κατὰ τὴν Ἡσαίου φωνήν, καὶ ἔδωκε δίκας τῶν τολμημάτων ἀξίας, καί, κατὰ τοῦ πεποικηκότος καὶ σεσωκότος τυραννήσας θεοῦ, ὑπὸ δεξιᾶς ὑπηκόου δέδεκται τὴν δικαίαν σφαγὴν. Διὰ τοῦτο γάννυμαι, τὰς ὑπ' ἐκείνου πολεμηθείσας ἐκκλησίας γαυριώσας θεώμενος καὶ βλέπων τὸν ἀλιτήριον ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τιμωμένων δαιμόνων οὐδεμιᾶς ἐπικουρίας τετυχηκότα". Ἐπὶ μὲν οὖν τῆς τοῦ δυσσεβοῦς τούτου σφαγῆς, τοιαύτης ἀπέλαυσε τῆς προγνώσεως.

2.15 Ἐπειδὴ δὲ καὶ Οὐάλης, ὁ μετ' ἐκεῖνον τῆς ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας τὰς ἡνίας δεξάμενος, τῶν εὐαγγελικῶν δογμάτων προέμενος τὴν ἀλήθειαν, τῆς Ἀρείου πλάνης τὴν ἀπάτην ἐδέξατο, τῆνικαῦτα μείζων ἢ ζάλη κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἠγείρετο, τῶν μὲν κυβερνητῶν πανταχόθεν ἐλαυνομένων, καταποντιστῶν δὲ τινῶν καὶ πολεμίων ἀντιστασιασθέντων. Καὶ ἵνα μὴ πᾶσαν ἐκείνην ἐπὶ τοῦ παρόντος διηγῶμαι τὴν τραγωδίαν, τᾶλλα νῦν καταλείψω, ἐνὸς δὲ μόνου μνησθῆ σομαι ὃ τὴν ἐπανθοῦσαν τῷδε τῷ Πρεσβύτῃ τοῦ θεοῦ πνεύματος χάριν ἐναργῶς ἐπιδείξει. Ἐξελήλατο μὲν ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείων ὁ μέγας Μελέτιος, ὁ ταύτην ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῶν ὄλων ποιμαίνειν πεπιστευμένος· ἐξελήλαντο δὲ τῶν θείων νεῶν οἱ εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον τελοῦντες ἅπαντες σὺν τῷ ὁμογνώμονι λαῷ, οἱ τὴν μίαν τῆς τριάδος θεῖαν οὐσίαν πρεσβεύοντες. Καὶ νῦν μὲν τὴν ὑπώρειαν καταλαμβάνοντες, ἐκεῖ τὰς ἱεράς ἐποιοῦντο συνόδους· νῦν δὲ τοῦ ποταμοῦ τὴν ὄχθιν εὐκτῆριον ἐποιοῦντο χωρίον· ἄλλοτε δὲ τὸ πολεμικὸν γυμνάσιον, τὸ πρὸ τῆς βορείου διακεείμενον πύλης. Οὐ γὰρ εἶναι οἱ πολεμοῦντες ἐφ' ἐνὸς ἰδρῦσθαι χωρίου τοὺς εὐσεβεῖς.

2.16 Ἐθρύλησαν δὲ τοῦ ψεύδους οἱ τρόφιμοι καὶ φήμην ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει κατέσπειραν ὡς τοῦ μεγάλου Ἰουλιανοῦ, τοῦδε τοῦ Πρεσβύτου φημί, τῶν ὑπ' αὐτῶν θρησκευομένων δογμάτων τὴν κοινωνίαν ἀσπαζομένου. Τοῦτο μάλιστα ἡνία τοὺς εὐσεβεῖς, μὴ τοὺς εὐηθεστέρους καὶ ἀπλοϊκωτέρους φενακίσασα ἢ φήμη τοῖς τῶν

αίρετικῶν περιβάλοι δικτύοις. Ἄλλ' οἱ θεσπέσιοι καὶ μακάριοι ἄνδρες, Φλαβιανὸς καὶ Διόδωρος, ἱερουργίας ἠξιωμένοι καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ προστατεύοντες, καὶ Ἀφραάτης, οὗ τὸν βίον αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν ὑμῖν, σὺν θεῷ φάναι, προσθήσω, τὸν μέγαν ἐκεῖνον Ἀκάκιον πείθουσιν, οὗ ἤδη τὴν μνήμην ἐποίησάμεθα, λαβεῖν μὲν τῆς ὁδοῦ κοινωνὸν τὸν ἑαυτοῦ μὲν διδάσκαλον, τοῦδε δὲ τοῦ ἁγίου γέροντος φοιτητὴν, Ἀστέριον ἐκεῖνον τὸν πάνυ, δραμεῖν δὲ πρὸς τὸ κοινὸν τῆς εὐσεβείας ἀγλάϊσμα, τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας τὸ ἔρεισμα, καὶ πείσαι καταλιπεῖν μὲν τὴν ἐν ἐρήμῳ διατριβὴν, ἀφικέσθαι δὲ εἰς ἐπικουρίαν μυριάδων τοσοῦτων ὑπ' ἐξαπάτης ἀπολλυμένων καὶ τὴν Ἀρείου κατασβέσαι φλόγα τῆς ἀφίξεως δρόσω. Ἔδραμεν ὁ θεῖος Ἀκάκιος, καὶ τὸν μέγαν Ἀστέριον ὡς προσετάχθη λαβὼν ἀφίκετο πρὸς τὸν μέγιστον τῆς ἐκκλησίας φωστῆρα, καὶ ἀσπασάμενος· "Εἶπέ μοι, ἔφη, ὦ πάτερ, τίνος ἔνεκα τοῦτον ἅπαντα τὸν πόνον μεθ' ἡδονῆς ὑπομένεις;" Τοῦ δὲ ἀποκριναμένου ὡς· "Καὶ σώματος καὶ ψυχῆς καὶ ζωῆς καὶ τοῦ βίου παντὸς ἢ τοῦ θεοῦ μοι θεραπεία τιμιωτέρα, καὶ πειρῶμαι ὡς ἂν δύνωμαι καθαρὰν αὐτῷ ῥύπου τὴν λειτουργίαν προσφέρειν, καὶ διὰ πάντων ἀρέσκειν." – "Ὑποδείκνυμί σοι, ἔφη ὁ Ἀκάκιος, τρόπον δι' οὗ πλεον ἢ νῦν αὐτὸν θεραπεύσεις, καὶ τοῦτο ἐρῶ, οὐ λογισμῶ μόνῳ χρώμενος, ἀλλὰ παρὰ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας μεμαθηκῶς. Ἐρόμενος γάρ ποτε τὸν Πέτρον εἰ πλείον αὐτὸν τῶν ἄλλων φιλεῖ, καὶ μαθὼν ὅπερ ἠπίστατο καὶ πρὸ τῆς Πέτρου φωνῆς· "Ὡς γὰρ οἶδας, κύριε, ὅτι φιλῶ σε"³, ὑπέδειξεν αὐτῷ τί δράσας πλεον αὐτὸν θεραπεύσεις· "Ὡς γὰρ φιλεῖς μέ, φησι, ποιμαίνέ μου τὰ πρόβατα καὶ βόσκει μου τὰ ἀρνία"³. Τοῦτο καὶ σοι, ὦ πάτερ, ποιητέον ἐστί. Κινδυνεύει γὰρ ὑπὸ λύκων διαφθαρήναι τὰ ποιμνία, φιλεῖ δὲ αὐτὰ λίαν ὁ ὑπὸ σοῦ φιλούμενος· ἴδιον δὲ τῶν ἐρώντων ἐκεῖνα ποιεῖν ἢ τοὺς ἐρωμένους ἐπιτέρπει γινόμενα. Ἄλλως τε δὲ καὶ κίνδυνος οὐ μικρὸς καὶ τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων ἐκείνων ἰδρώτων ζημία, εἰ ἀνάσχοιο σιγῇ προσέσθαι τὴν μὲν ἀλήθειαν χαλεπῶς πολεμουμένην, τοὺς δὲ ταύτη προσκειμένους ἀγρευομένους, δέλεαρ δὲ τῶν θηρευομένων τὴν σὴν γινομένην προσηγορίαν· κοινωνὸν γὰρ ἔχειν σε τῆς σφετέρας δυσσεβείας οἱ τῆς Ἀρείου βδελυρίας προστάται νεανιεύονται."

2.17 Εὐθὺς ἀκούσας ὁ Πρεσβύτες, τῇ μὲν ἡσυχίᾳ χαίρειν εἰπὼν εἰς καιρὸν, τῶν δὲ πολιτικῶν θορύβων οὐκ ἀγωνιάσας τὸ ἄηθες, ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἔτρεχεν. Δύο δὲ καὶ τρεῖς ἔξανύσας διὰ τῆς ἐρήμου σταθμοὺς εἶς τι χωρίον, ἑσπέρας καταλαβούσης, ἀφίκετο. Γύναιον δὲ τι τῶν εὐπόρων τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον ἠκύνετο πυθομένη χορὸν ἔδραμε αὐτῶν τρυγῆσαι τὴν εὐλογίαν· καὶ πρὸ τῶν ποδῶν καλινδουμένη τὴν οἰκίαν αὐτῆς γενέσθαι καταγώγιον ἠντιβόλει. Εἶξεν ὁ Πρεσβύτες, καὶ ταῦτα πλείονα ἢ τεσσαράκοντα ἔτη τῆς τοιαύτης θεᾶς κεχωρισμένος. Τῆς δὲ θαυμασίας ἐκείνης γυναικὸς περὶ τὴν τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἀνδρῶν θεραπείαν διατριβούσης, ἐπτάετες παιδίον, οὗ μόνου μήτηρ οὕσα ἐτύγχανεν ἢ τῆς Σάρρας τὴν φιλοξενίαν ζηλώσασα, ἑσπέρας οὔσης καὶ σκότους, εἰς τὸ φρέαρ κατέπεσεν. Θορύβου δὲ περὶ τούτου, ὡς εἰκός, γενομένου, αἰσθομένη ἢ μήτηρ, ἡσυχίαν μὲν ἅπασιν ἄγειν παρακελεύεται, κάλυμμα δὲ τι τῷ φρέατι ἐπιθείσα, τῆς διακονίας εἶχετο. Τῆς δὲ τραπέζης τοῖς θεοῖς ἀνδράσι παρατεθείσης, ὁ θεῖος Πρεσβύτες ἐκέλευσε τὸ τῆς γυναικὸς εἰσκληθῆναι παιδίον καὶ τῆς εὐλογίας μεταλαχεῖν. Τῆς δὲ θαυμασίας γυναικὸς ἀρρωστίᾳ κατέχεσθαι λεγούσης, ἐπέμενεν ἀχθῆναι τοῦτο παρεγγυῶν. Ὡς δὲ τὸ πάθος ἢ μήτηρ ἐγνώρισε, καταλείπει μὲν τὴν τράπεζαν ὁ Πρεσβύτες, παρὰ δὲ τὸ φρέαρ δραμῶν καὶ τὸ μὲν κάλυμμα περιαιρεθῆναι, φῶτα δὲ κομισθῆναι κελεύσας, ὄρᾳ τὸ παιδίον τῇ ἐπιφανείᾳ τῶν ὑδάτων ἐπικαθήμενον καὶ τῇ χειρὶ παιδικῶς τὰ ὕδατα παίοντα καὶ τὸν νομισθέντα ὄλεθρον παιδιᾶν τινα καὶ

ἀθύρματα ἠγούμενον. Καὶ σχοίνοις τινὰ προσδήσαντες καὶ χαλάσαντες ἀνιμήσαντο τὸ παιδίον, ὃ καὶ παραυτικά προσέδραμε τοῖς τοῦ Πρεσβύτου ποσίν, αὐτὸν τεθεᾶσθαι λέγον ἐν τοῖς ὕδασι φέροντα καὶ ὑποβρύχιον γενέσθαι κωλύοντα. Τοιοῦτον παρὰ τοῦ μακαρίου Πρεσβύτου τῆς φιλοξενίας ἢ θαυμασία γυνή τὸν μισθὸν ἐκομίσατο.

2.18 Καὶ ἵνα τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν γεγενημένα καταλίπω, ἦκον μὲν εἰς τὴν Ἐπιτομήν· πάντες δὲ πανταχόθεν συνέθεον, ἰδεῖν τε ποθοῦντες τὸν τοῦ θεοῦ ἄνθρωπον καὶ ἰατρειάν τινὰ τοῦ πάθους λαβεῖν ἕκαστος ἐφιέμενος. Κατήχθη δὲ ἐν τοῖς ἐν τῇ ὑπὸ ῥαίᾳ σπηλαίοις· ἔνθα καὶ τὸν θεῖον ἀπόστολον, τὸν μακάριον Παῦλον, καταχθῆναι τε καὶ κρυφθῆναι φασιν. Ἄλλ' εὐθύς, ἵνα μάθωσιν ἅπαντες ὡς ἄνθρωπος εἶη, καταβολὴ τις αὐτῷ πυρετοῦ γίνεται σφοδροτάτη. Ἀκακίου δὲ τοῦ μεγάλου τὸ μὲν πλῆθος τῶν συνειλεγμένων ὁρῶντος καὶ τὴν συμβᾶσαν δυσχεραίνοντος ἀρρωστία-πληγήσασθαι γὰρ τοὺς συνελθούσους ἐνόμισεν, εἰ τὸ νόσημα μάθοιεν ἄνδρες διὰ τῆς ἐκείνου χειρὸς θεραπείαν εὐρέσθαι προσδοκῶντες· "Μὴ ἀθύμει, ἔλεγεν ὁ Πρεσβύτερος· εἰ γὰρ ἀναγκαῖον τῆς ὑγείας τὸ χρῆμα, παραυτικά καὶ τοῦτο δώσει θεός". Εὐθύς τοῖνυν μετὰ τούσδε τοὺς λόγους εἰς ἰκετείαν τραπόμενος καὶ συνήθως τὰ γόνατα καὶ τὸ μέτωπον τῷ ἐδάφει πελάσας, ἠντιβόλει τῆς ὑγείας τυχεῖν, εἴπερ τις ὄνησις ἐντεῦθεν τοῖς συνελθούσοις γενήσεται. Οὕτω τὴν προσευχὴν συνεπέρανεν, καὶ πολὺς ἰδρῶς ἔξαιναίως γενόμενος τοῦ πυρετοῦ τὴν φλόγα κατέσβεσεν.

2.19 Ἐκεῖθεν πολλοὺς παντοδαπῶν νοσημάτων ἐλευθέρωσας ἐπὶ τὸν σύλλογον ἦει τῶν εὐσεβῶν. Διόντος δὲ αὐτοῦ τῶν βασιλείων τὰς θύρας, προσαίτης τις ἀντὶ τῶν ποδῶν τοῖς γλουτοῖς κεχηρημένος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους συρόμενος, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, καὶ τῇ σισύρα τοῦ Πρεσβύτου πελάσας, ἐξήλασε μὲν τῇ πίστει τὸ πάθος, ἀναπηδήσας δὲ τὸν πρὸ τῆς ἀρρωστίας ἐπεδείκνυτο δρόμον, τὰ αὐτὰ ποιῶν τῷ χωλῷ ὃν Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέστησαν. Τούτου γενομένου, συρρεῖ ἅπαν τὸ τοῦ ἄστεως πλῆθος, καὶ τὸ πολεμικὸν γυμνάσιον πλῆρες τῶν συνθεόντων ἐγένετο. Ἐν αἰσχύνη δὲ ἦσαν οἱ συκοφάνται καὶ τοῦ ψεύδους τεχνῖται, ἐν εὐθυμίᾳ δὲ πάση καὶ εὐφροσύνῃ τῆς εὐσεβείας οἱ τρόφιμοι.

2.20 Ἐκεῖθεν εἰς τὰς οἰκίας εἶλκον τὸν τῆς εὐσεβείας φωστῆρα οἱ θεραπείας δεόμενοι. Καὶ τις, ἀνὴρ μεγίστην ἀρχὴν ἐγκεχειρισμένος καὶ τῆς ἕως τὰ πηδάλια κατέχειν πεπιστευμένος, πέμψας ἰκέτευσεν αὐτὸν ἀφικέσθαι, καὶ τῆς ἐπικειμένης ἀρρωστίας ἐλευθέρωσαι. Ὁ δὲ οὐδὲν μελλήσας παρεγένετο καί, τὸν κοινὸν ἰκετεύσας δεσπότην, ἔλυσεν λόγῳ τὸ πάθος, καὶ χάριν ὁμολογεῖν τῷ θεῷ παρηγγύα.

2.21 Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διαπραξάμενος ἐπὶ τὴν ἀσκητικὴν λοιπὸν ἐδοκίμασε καλύβην ἐπανελθεῖν. Διὰ δὲ τῆς Κύρρου τὴν πορείαν ποιούμενος-πόλις δὲ αὕτη δύο σταθμοὺς Ἐπιτομῆς ἀπέχουσα-, κατήχθη μὲν εἰς τὸν τοῦ νικηφόρου μάρτυρος Διονυσίου σηκόν. Οἱ δὲ τῆς εὐσεβείας ἐκεῖ προστατεύοντες συνελθόντες ἰκέτευσαν ἔπαμῃνοι σφίσι προὔπτον ὄλεθρον προσδοκῶσιν. Ἀστέριον γὰρ ἔφασκον ἐν σοφιστικῇ ψευδολογίᾳ τραφέντα, εἴτα ἑαυτὸν εἰς τὴν τῶν αἰρετικῶν ἐκκλησίαν εἰσφρήσαντα καὶ ἐπισκοπικῆς λειτουργίας ἀξιοθέντα, δεινῶς τῷ ψεύδει συνηγορεῖν καὶ κακοτεχνίᾳ κατὰ τῆς ἀληθείας κεχηρῆσθαι· "Καὶ δεδοίκαμεν, ἔλεγον, μὴ οἷόν τινα δελεάσματι τῇ εὐγλωττίᾳ τὸ ψεῦδος συγκαλύψας, καὶ τὰς τῶν συλλογισμῶν πλοκάς οἷόν τινα δίκτυα πετάσας, πολλοὺς τῶν ἀπλότητι συνεζηκόντων ἀγρεύσει. Τούτου γὰρ χάριν μετάπεμπος ὑπὸ τῶν ἐναντίων γεγένηται". Ὁ δὲ Πρεσβύτερος· "Θαρσεῖτε, ἔφη, καὶ μεθ' ἡμῶν τὸν θεὸν ἰκετεύετε, νηστείαν καὶ κακοῦ χιᾶν τῇ προσευχῇ προστιθέντες." Οὕτω τούτων τὸν θεὸν ἀντιβιβούσων, πρὸ μιᾶς τῆς πανηγύρεως ἡμέρας καθ' ἣν ἔμελλε τοὺς λόγους

ποιήσεσθαι ὁ τοῦ ψεύδους συνήγορος καὶ τῆς ἀληθείας πολέμιος, θεήλατον ἐδέξατο τὴν πληγὴν καί, μίαν μόνην ἀρρωστήσας ἡμέραν, ἔξω τοῦ καταλόγου τῶν ζώντων ἐγένετο, ἐκείνης ἀκούων, ὡς εἰκός, τῆς φωνῆς· "Ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ ἀπαιτοῦσι τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας κακὰ δικτυὰ τε καὶ πάναγρα σοι ἔσται καὶ οὐχ ἐτέρω".

2.22 Ταῦτὰ δὲ πέπονθε καὶ τῷ Βαλαὰμ ὃς μετεπέμφθη μὲν καὶ αὐτὸς κατὰ τοῦ θεοῦ λαοῦ. Ἀνόσια δὲ κατ' αὐτοῦ τῷ Βαλαὰκ συμβουλεύσας, αὐτοῦ δέδωκε δίκην ὑπὸ δεξιᾶς Ἰσραηλιτικῆς δεξάμενος τὴν σφαγὴν. Καὶ οὗτος τοίνυν, ἐπειδὴ ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦ θεοῦ κατεπανουργέυσαστο γνώμην, διὰ τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν ἀφηρέθη. Ταύτης δὲ τῆς σωτηρίας διὰ τῆς τούτου προσευχῆς ἡ Κύρρος ἀπέλαυσεν. Ἐμοὶ δὲ τάδε τὰ διηγήματα ἢ θεία κεφαλὴ ὁ μέγας Ἀκάκιος παραδέδωκεν, ἀκριβῶς ἅπαντα τὰ κατ' αὐτὸν ἐπιστάμενος. Ἐνθὲνδε τοίνυν ἀποδημήσας καὶ τοὺς θιασώτας κατα λαβὼν καὶ χρόνον αὐτοῖς οὐκ ὀλίγον συνδιατρίψας, εἰς τὸν ἀγήρω καὶ ἄλυπον βίον προθύμως λίαν μετέστη, μελετήσας μὲν ἐν θνητῇ φύσει τὴν ἀπάθειαν, τὴν δὲ τοῦ σώματος ἀθανασίαν προσμένων. Ἐγὼ δὲ ἐνταῦθα τὸν περὶ τοῦδε τοῦ διηγήματος στήσας λόγον, ἐφ' ἕτερον βαδιοῦμαι, τοὺς ἐμφερομένους τῷ διηγήματι ἀγίους ἀντιβολῶν προξενήσά μοι τὴν ἄνωθεν διὰ πρεσβείας εὐμένειαν.

3.t ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ

3.1 Μαρκιανὸν δὲ τὸν πάνυ πῶς ἂν ἀξίως θαυμάσαιμεν ἢ δῆλον ὅτι Ἥλια καὶ Ἰωάννη καὶ τοῖς κατ' ἐκείνους συντάττοντες οἱ "περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος οὗτος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι, καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις, καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς"; Οὗτος γὰρ πατρίδα πάλαι μὲν ἔσχε τὴν Κύρρον, ἧς καὶ πρόσθεν ἐμνήσθη, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν ἔρημον· καὶ ταύτην δὲ κάκεινήν κατα λιπῶν νῦν ἔχει τὸν οὐρανόν. Καὶ ἡ μὲν αὐτὸν ἐγέννησεν, ἡ δὲ ἔθρεψε καὶ νικηφόρον ἀπέφηνεν, ὁ δὲ ὡς στεφανίτην ἐδέξατο.

3.2 Τῆς γὰρ τοῦ γένους καταφρονήσας περιφανείας– ἐξ εὐπατριδῶν γὰρ κατήγετο–καὶ τῆς ἐν βασιλείοις λαμπρότητος–ἐν ἐκείνοις γὰρ ἦνθει, μέγεθος σώματος παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως καὶ κάλλος δεξάμενος καὶ ψυχὴν ἔχων ἀγχινοῖα κεκοσμημένην–, εἰς θεὸν καὶ τὰ θεοῦ τὸ φίλτρον ἅπαν μετέθηκε· καὶ πᾶσιν ἐρῶσθαι φράσας, καταλαμβάνει τῆς ἐρήμου τὸν ὄμφαλόν καὶ, σμικρὸν οἰκίσκον δειμάμενος οὐδὲ τῷ σώματι σύμμετρον, καὶ ἄλλω σμικρῷ τινὶ θριγκίῳ περιβαλὼν καθεῖρκετο διηνεκῶς, πάσης μὲν ἀνθρωπίνης συνουσίας κεχωρισμένος, τῷ δὲ τῶν ὄλων δεσπότη διαλεγόμενος καὶ τῆς γλυκείας ἐκείνης ἐπαίων φωνῆς. Τοῖς μὲν γὰρ θείοις ἐντυγχάνων λογίοις τῆς θείας φωνῆς ἀπολαύειν ἠγεῖτο· προσευχόμενος δὲ καὶ τὰς ἰκετείας προσφέρων, αὐτὸς τὴν πρὸς τὸν δεσπότην ἐποιεῖτο διάλεξιν. Καὶ τοσαύτης αἰετρυφῆς ἀπολαύων κόρον λαβεῖν οὐκ ἐβούλετο. Ἦκουσε γὰρ τοῦ θεοῦ πνεύματος διὰ τοῦ μεγάλου Δαβὶδ ὑποψάλλοντος ὡς "ὁ μελετῶν ἐν νόμῳ κυρίου ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται". Τούτων τῶν καρπῶν ἐφιέμενος τὸν ἥδιστον τοῦτον ἠσπάζετο πόνον, καὶ τὴν μὲν προσευχὴν ἢ ψαλμωδίαν, τὴν δὲ ψαλμωδίαν ἢ προσευχὴν διεδέχετο, καὶ ἀμφοτέρα πάλιν ἢ τῶν θείων λογίων ἀνάγνωσις.

3.3 Σιτίον δὲ ἦν αὐτῷ μόνος ἄρτος, καὶ οὗτος σταθμῷ προσφερόμενος· τοσοῦτος δὲ ἦν ὁ σταθμὸς ὡς μηδὲ παιδίῳ ἄρτι θηλῆς ἀπαλλαγέντι τὴν χρεῖαν πληροῦν. Φασὶ γὰρ τοῦ ἄρτου τὴν λίτραν τέτραχα διαιρουμένην ἡμέραις τέτταρσι διανεμέσθαι, καὶ ἡμέρα

ἐκάστη μίαν ἀπονέμεσθαι μοῖραν. Ἐκεκρίκει γὰρ ἐσπέρας καθ' ἐκάστην ἐσθίειν ἡμέραν, κόρον δὲ μὴ λαβεῖν μηδέποτε, ἀλλ' αἰεὶ μὲν πεινῆν, αἰεὶ δὲ διψῆν, προσφέρειν δὲ τῷ σώματι τὰ εἰς τὸ ζῆν ἀποχρῶντα. Ἔλεγε γὰρ ὡς ὁ διὰ πλείονων ἡμερῶν σιτίων μεταλαγχάνων, ἀσθενέστερον μὲν ἐν ταῖς τῆς ἀπαστίας ἡμέραις τὰς δεσποτικὰς λειτουργίας ἐπιτελεῖ· ἐν ἧ δὲ πάλιν ἡμέρᾳ τῶν σιτίων μεταλαμβάνει, πλείονα, ὡς εἰκός, προσφερόμενος τὴν γαστέρα φορτίζει· βαρυνομένη δὲ αὕτη ὀκνηροτέραν περὶ τὴν ἀγρυπνίαν καθίστησι τὴν ψυχὴν. Ἄμεινον τοίνυν ἔλεγεν εἶναι καθ' ἡμέραν μὲν μεταλαμβάνειν τροφῆς, κόρον δὲ περιμεῖναι μηδέποτε· ἀληθῆς γὰρ νηστεία ἢ διηνεκὴς ἔνδεια. Ταῦτα νομοθετῶν διετέλει ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ σῶμα μέγιστον ἔχων καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ πάντων ἀνθρώπων μέγιστός τε ὢν καὶ κάλλιστος μικρῷ τούτῳ σιτίῳ διέτρεφεν.

3.4 Χρόνου δὲ τινος διελθόντος δύο συνοίκους ἐδέξατο, Εὐσέβιον ὃς τῆς ἱεράς ἐκείνης καλύβης κληρονόμος ἐγένετο, καὶ Ἀγαπητὸν ὃς τὴν ἀγγελικὴν ταύτην νομοθεσίαν εἰς τὴν Ἀπαμῆν μετεφύτευσε· κώμη γὰρ τίς ἐστι μέγιστη καὶ πολυάνθρωπος, Νικέρτη δὲ ὄνομα ταύτη· δύο τοίνυν φιλοσοφίας ἐν ταύτῃ φροντιστήρια κατεσκεύασε μέγιστα, τὸ μὲν τῆς αὐτοῦ προσηγορίας ἐπώνυμον, τὸ δὲ τοῦ θαναστοῦ Συμεώνου, ὃς πεντήκοντα ἐτῶν ἀριθμὸν ἐν ταύτῃ τῇ φιλοσοφίᾳ διέλαμψεν. Ἐν τούτοις μέχρι καὶ τήμερον πλείους ἢ τετρακόσιοι διάγουσιν ἄνδρες, ἀρετῆς ἀθληταὶ καὶ εὐσεβείας ἐρασταὶ καὶ τὸν οὐρανὸν τοῖς πόνοις ὠνούμενοι. Θεσμοθέται δὲ ταύτης τῆς πολιτείας Ἀγαπητὸς καὶ Συμεώνης, παρὰ τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ τοὺς νόμους δεξάμενοι. Ἐκ δὲ τούτων μυρία ἐφυτεύθη ἕτερα ἀσκητῶν καταγῶγια, τουτοισὶ τοῖς νόμοις κοσμούμενα ἃ οὐ ῥάδιον ἀριθμεῖν. Ἀλλὰ φυτουργὸς τούτων ἀπάντων ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ· ὁ γὰρ τὸ σπέρμα τὸ κάλλιστον παρασχών, οὗτος καὶ τῶν φύντων ἀγαθῶν αἴτιος ἂν εἰκότως κληθεῖη.

3.5 Τὸ μὲν οὖν πρῶτον, ὡς ἔφην, μόνος τὴν ἐθελουσίαν ἐκείνην εἶχεν εἰρκτὴν· ἔπειτα τοὺς δύο τούτους ὑποδεξάμενος, οὐ συνοίκους εἶχεν· οὐδὲ γὰρ αὐτῷ μόνῳ ὁ οἰκίσκος ἀπέχρη, σμικρὸς ὢν κομιδῆ, καὶ πολὺν αὐτῷ καὶ ἐστῶτι καὶ κατακειμένῳ παρέχων πόνον. Οὔτε γὰρ ἐστῶς ἀνορθοῦσθαι οἶός τε ἦν, τῆς ὀροφῆς καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ἀυχένα καμπτούσης, οὔτε κατακλινόμενος ἐκτείνειν τοὺς πόδας ἠδύνατο, ἰσόμετρον τῷ σώματι τοῦ οἴκου τὸ μήκος οὐκ ἔχοντος. Ἔτερον οὖν αὐτοῖς ἐπιτρέψας κατασκευάσαι, ἐν ἐκείνῳ διάγειν ἐκέλευε καὶ καθ' ἑαυτοὺς τε ὑμνεῖν καὶ προσεύχεσθαι, καὶ τοῖς θεοῖς ἐντυγχάνειν λογίοις. Ἐπειδὴ δὲ ἔδει πλείονας τῆς ὠφελείας ταύτης μεταλαχεῖν, ἕτερον πόρρωθεν οἰκοδομηθῆναι καταγῶγιον παρεγγυήσας, ἐν ἐκείνῳ διάγειν τοὺς βουλομένους ἐκέλευεν. Ἠγεμόνευε δὲ αὐτῶν ὁ Εὐσέβιος τὴν τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ διδασκαλίαν διαπορθμεύων. Ὁ δὲ θεῖος ἐκεῖνος Ἀγαπητὸς παιδοτριβηθεὶς ὡς ἔδει, καὶ γυμνασάμενος καὶ τὴν ἀθλητικὴν ταύτην ἄριστα παιδεύθεισ ἐπανήκεν, ὡς ἔφην, καὶ ἅ παρὰ τῆς θείας ἐκείνης ψυχῆς ἐδέξατο, κατέσπειρε σπέρματα. Οὕτω δὲ περιφανῆς ἐγένετο καὶ περίβλεπτος, ὡς καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς προεδρίας ἀξιωθῆναι καὶ ποιμενικὴν ἐγχειρισθῆναι κηδεμονίαν, καὶ τῆς οἰκείας πατρίδος ἐμπιστευθῆναι τὴν ἐπιμέλειαν.

3.6 Εὐσέβιος δὲ ὁ θαυμάσιος, τῆς συναθροισθείσης προστατεύων ἀγέλης, καὶ τοῦ διδασκάλου τὴν ἐπιμέλειαν ἀνεδέδεκτο, καὶ μόνος εἰς καιρὸν αὐτῷ φοιτᾶν καὶ πυθάνεσθαι μὴ τι βούλοιο ἠξιούτο. Ἐθελήσας δὲ ποτε νύκτωρ ἰδεῖν ὅ τι πράττει, ἐτόλμησε τῇ φωταγωγῷ-βραχεῖα δὲ ἦν αὕτη- πελάσαι· καὶ διακύψας ὄρᾳ φῶς οὐ λυχνιαῖον, οὐδὲ χειροποίητον, ἀλλὰ θεόδοτον καὶ τῆς ἄνωθεν χάριτος, τῆς τοῦ

διδασκάλου κορυφῆς ἀπαστράπτων καὶ τῶν θείων λογίων ὑποδεικνῶν τὴν τῶν γραμμάτων συνθήκην· καὶ γὰρ βιβλίον κατέχων ἐτύγχανε καὶ τὸν ἄστυλον θησαυρὸν ἐπεζήτει τοῦ θεοῦ θελήματος. Τοῦτο δὲ θεασάμενος Εὐσέβιος ὁ θαυμάσιος δέους τε ἐνεπίμπλατο καὶ φρίκης μεστός ἐγένετο καὶ τὴν κατακεχυμένην τοῦ θεοῦ θεράποντος ἐδιδάσκετο χάριν καὶ τοῦ θεοῦ τὴν περὶ τοὺς δούλους ἐμάνθανεν εὖνοιαν.

3.7 Ἄλλοτε δὲ ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ μεγάλου προσευχο μένου Μαρκιανοῦ, δράκων τις ἀνερπύσας εἰς τὸν πρὸς ἕω τετραμμένον τοῖχον, ἄνωθεν τοῦ τοίχου διέκυψε κεκηνῶς τε ἅμα καὶ βλοσυρὸν βλέπων, καὶ τὴν ἐπιβουλὴν σημαίνων. Πόρρω δὲ ἐστὼς ὁ Εὐσέβιος, καὶ τὸ φρικῶδες ἐκείνο θέαμα δείσας, καὶ τὸν διδάσκαλον ἀγνοεῖν ὑποτοπήσας, ὑπεδείκνυ βοῶν καὶ φυγεῖν ἀντιβολῶν. Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας καὶ τὴν δειλίαν ἐκβαλεῖν κελεύσας—πάθος γὰρ εἶναι καὶ ταύτην ὀλέθριον—, τῷ μὲν δακτύλῳ τὸν σταυρὸν προετύπωσεν, ἐνεφύσησε δὲ τῷ στόματι καὶ τὴν παλαιὰν παρεδήλωσεν ἔχθραν. Ὁ δὲ καθάπερ τινι πυρὶ τῷ τοῦ στόματος πνεύματι ἀύανθεις καὶ οἶονεὶ ἐμπρησθεῖς, καλάμη δίκην καταφλεχθεῖσης εἰς πολλὰ διελύθη.

3.8 Ὅρα μοι τοίνυν εἰ μὴ τὸν δεσπότην ὡς εὖνους οἰκέτης μεμίμηται. Καὶ γὰρ ὁ δεσπότης, τῆς θαλάττης ἐπιμανείσης ποτὲ τῷ σκάφει τῶν μαθητῶν, ἀγωνιώντας τούτους θεασάμενος, οὐ πρότερον τῆς θαλάττης τὴν ζάλην ἐστόρεσε πρὶν ἢ τῶν μαθητῶν ἐπιτιμήσει καταπαῦσαι τὴν ἀπιστίαν. Ἐντεῦθεν ὁ θαυμάσιος οὗτος ταῦτα πεπαιδευμένος, πρῶτον τοῦ φοιτητοῦ τὴν δειλίαν ἐξέβαλεν, εἴθ' οὕτω τὸ θηρίον τιμωρία παρέδωκεν.

3.9 Τοιαύτη τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ θαυματουργία καὶ ἡ πρὸς τὸν θεὸν παρρησία· ἀλλ' ὅμως καὶ τοιαύτης χάριτος ἠξιωμένος καὶ θαυματουργεῖν μέγαρα δυνάμενος, κρύπτειν ἐσπούδαζε τὴν ἰσχύν, τοῦ λωποδύτου τῆς ἀρετῆς τὰς μηχανὰς ὑφορώμενος· τὸ γὰρ τῆς ἀλαζονείας ὑποσπείρων πάθος, τοὺς πόνῳ συλλεγόντας καρπούς ληστεύειν ἐπιχειρεῖ. Καὶ κρύπτειν δὲ τὴν δεδομένην προθυμούμενος χάριν, ἄκων ἐθαυματούργει, τῆς τῶν κατορθωμάτων αἴγλης ἀπαστραπτούσης καὶ τὴν κεκρυμμένην δύναμιν παραγυμνούσης. Καὶ δήποτε τοιόνδε συνέβη γενέσθαι. Ἄνθρωπος τις τῶν εὐπατριδῶν καὶ ἀρχὰς στρατιωτικὰς πολλάκις ἐγχειρισθεῖς, ἀπὸ Βεροίας τῆς Συρίας ὀρμώμενος, τῆς θυγατρὸς ἐπὶ χρόνῳ πολλῷ κορυβαντιώσης καὶ ὑπὸ πονηροῦ δαίμονος ἐνοχλουμένης καὶ λυττώσης, καταλαμβάνει τὴν ἔρημον, συνήθης μὲν ὢν τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ, συντεύξεσθαι δὲ αὐτῷ καὶ ἀντιβολήσῃν διὰ τὴν προτέραν συνήθειαν προσδοκῶν. Ψευσθεῖς δὲ τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς θεᾶς διαμαρτῶν τοῦ θεοῦ θεράποντος, ἰκετεύει τινὰ πρεσβύτην ὃς κατ' ἐκείνο καιροῦ τὴν τοῦ θεοῦ ἀνδρὸς διακονίαν ἐγκεχειριστο μικρὸν ληκύθιον ἐλαίου πληρὲς ὑποδέξασθαι τε καὶ παρ' αὐτὴν θεῖναι τοῦ οἰκιδίου τὴν θύραν. Ὁ δὲ πρεσβύτης, πολλάκις μὲν τὴν ἐγχείρησιν ἀρνηθεῖς, πολλάκις δὲ πάλιν παρακληθεῖς, ἥττων τῆς ἰκετείας ἐγένετο. Τοῦ δὲ κτύπου αἰσθόμενος ὁ μέγας Μαρκιανὸς ἐπυθάνετο τίς τε εἶη καὶ τί δεόμενος ἦκοι. Ὁ δὲ τὴν μὲν ἀληθῆ πρόφασιν ἔκρυπτεν, ἐσκήπτετο δὲ ἀφίχθαι ὡς μαθησόμενος μὴ τι κελεύοι· καὶ τοῦτο λέγων ἀπεπέμπετο. Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω πάλιν τῆς κόρης ὁ πατήρ ἰκέτευεν ἀποδοθῆναι αὐτῷ τὸ ληκύθιον· ὁ δὲ δεδιὼς μὲν, ἀπήει δ' ὅμως ἡσυχῇ ἢ ἠδύνατο, καὶ τὴν χεῖρα προτείνας καὶ τὸ ληκύθιον λαβὼν ἐπειράτο λανθάνειν. Ὁ δὲ πάλιν ἐπύθετο τί βουλόμενος ἦκοι. Ὡς δὲ τὴν αὐτὴν ἔφη πρόφασιν ἦν καὶ ἐσπέρας ἐδήλωσε, δυσχεράνας ὁ θεῖος ἀνὴρ, ἅτε διὰ τὸ εἰωθὸς γεγεννημένην τοῦ πρεσβύτου τὴν ἄφιξιν, τάληθῃ ἀπαγγέλλειν ἐκέλευεν. Ὁ δὲ δειμαίνων καὶ τρέμων καὶ κρύπτειν τὸν τῆς θεῖας χάριτος ἀνάπλεων οὐ δυνάμενος, τίς τε ἦκοι ἔλεγε, καὶ τοῦ πάθους τὴν

τραγωδίαν ἐδίδασκε, καὶ τὸ ληκύθιον ἐπεδείκνυ. Ὁ δὲ ἡγανάκτει μὲν, ὡς εἰκὸς ἦν τὸν δεικνύναι τὴν ἀρετὴν οὐ βουλόμενον· ἀπειλήσας δὲ ὅμως, ὡς, εἰ αὐθις τοιαῦτα τολμήσειε, καὶ τῆς συνουσίας ἐκείνης στερηθήσεται, καὶ τὴν διακονίαν ἀφαιρεθήσεται–μεγίστη δὲ ἦν ἡ ζημία τοῖς τὸ κέρδος ἐπισταμένοις–, ἀπέπεμψεν ἀποδοῦναι τῷ δεδωκότι κελεύσας. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἐκέλευε· τέτταρας δὲ σταθμοὺς ὁ δαίμων ἀφεστηκῶς τοῦ ἐξελαύνοντος ἐβόα τὴν δύναμιν· καὶ Μαρκιανὸς ἐν Βεροῖα τὰ δικαστῶν εἰργάζετο δημίους τισὶ κατὰ τοῦ δαίμονος χρώμενος, καὶ τὸν ἀλιτήριον ἐξελαύνων, καὶ τὴν κόρην καθαρὰν τῆς ἐνεργείας ἀποφαίνων ἐκείνου. Καὶ τοῦτο μεμάθηκεν ἀκριβῶς ὁ τῆς κόρης πατήρ. Ἐπανιόντι γὰρ αὐτῷ καὶ ὀλίγους τοῦ ἄστεως σταδίους ἀπέχοντι οἰκέτης τις ἀπήντησεν, εἰς ἀγρὸν ὑπὸ τῆς δεσποίνης ἀποσταλείς. Οὗτος οὖν τὸν δεσπότην θεασάμενος προσέφερε τῆς γεγενημένης θαυματουργίας τὰ εὐαγγέλια, πρὸ τεττάρων ἡμερῶν λέγων γεγενῆσθαι τὸ θαῦμα. Ἀριθμήσας τοίνυν τὰς ἡμέρας καὶ τὸν καιρὸν ἀκριβῶς ἐξετάσας, ἐκείνον εἶναι μεμάθηκεν, ἐν ᾧ τὸ ληκύθιον ἐξεκόμισεν ὁ πρεσβύτερος.

3.10 Ἐγὼ δὲ εἰς ἔννοιαν λαμβάνω τί οὐκ ἂν ἔδρασεν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ, εἰ θαυματουργεῖν ἐβούλετο. Εἰ γὰρ καὶ κρύπτειν ἐσπουδακῶς ἦν ἐδέξατο χάριν, τοσαύτην αἴγλην ἠφίει, ποίαν οὐκ ἂν τερατουργίαν ἐθέλησας εἰργάσατο; Οὕτω δὲ καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ σοφίαν οὐχ ἅπασιν ἐδήλου, καὶ ταῦτα τὸ τελευταῖον, μετὰ τὴν τοῦ σωτηρίου πάθους καὶ τῆς δεσποτικῆς ἀναστάσεως ἑορτὴν εἰσιέναι τοὺς βουλομένους πρὸς αὐτὸν ἐπιτρέψας.

3.11 Ἀμέλει κατ' ἐκείνον ἅπαντες ὄραν αὐτὸν ἐσπούδαζον τὸν καιρὸν. Καὶ δὴ ποτε ἀφίκοντο πρὸς αὐτὸν συναχθέντες τῶν ἀρχιερέων οἱ πρῶτοι, Φλαβιανὸς ὁ μέγας τὴν Ἀντιοχέων ποιμαίνειν πεπιστευμένος, καὶ ὁ θεῖος Ἀκάκιος, οὗ καὶ πρόσθεν ἐμνήσθη, Εὐσέβιος τε ὁ τῆς Χαλκιδέων, καὶ Ἰσίδωρος ὁ τότε τὴν Κύρρον κυβερνᾶν πεπιστευμένος, ἀρετῇ διαπρέποντες. Συνῆν δὲ αὐτοῖς καὶ Θεόδοτος τῆς Ἱεραπολιτῶν κατέχων τὰς ἡνίας, ἀσκήσει καὶ πραότητι λάμπων. Παρῆσαν δὲ τινες τῶν ἐν τέλει καὶ ἀξιώμασι, τῆς πίστεως τὸ ζώπυρον ἔχοντες. Πάντων τοίνυν σιγῇ καθημένων καὶ τὴν ἱερὰν ἐκείνου προσδεχομένων φωνήν, σιγῶν καὶ αὐτὸς ἐπὶ πολὺ καθῆστο, ἀργῶν μὲν τὴν γλῶτταν, ἐνεργῶν δὲ παρέχων τὴν ἀκοήν. Τότε τις τῶν καθημένων, συνήθης ὢν αὐτῷ διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν καὶ ἄλλως δὲ ἀξιώματι λάμπων· "Ἄπαντες, ἔφη, ὦ πάτερ, καὶ οἱ θεοὶ πατέρες τῆς σῆς διψῶντες διδασκαλίας, τὰ ἡδιστα σου προσμένουσι νάματα. Μετάδος τοίνυν τοῖς παροῦσιν ἅπασι τῆς ὠφελείας, καὶ μὴ κωλύσης τοὺς τῆς εὐεργεσίας κρουνούς." Ὁ δὲ μέγα στενάξας· "Ὁ τῶν ὄλων, ἔφη, θεὸς κατ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ διὰ τῆς κτίσεως φθέγγεται, καὶ διὰ τῶν θείων γραφῶν διαλέγεται, καὶ παραινεῖ τὰ δέοντα, καὶ εἰσηγεῖται τὰ συμφέροντα, καὶ ἀπειλαῖς δεδίττεται, καὶ προτρέπει ταῖς ὑποσχέσεσι, καὶ ὄνησιν οὐδεμίαν καρπούμεθα. Πῶς ἂν τοίνυν Μαρκιανὸς φθειγόμενος ὠφελήσῃ, τοσαύτην ὠφέλειαν μετὰ τῶν ἄλλων ἀποπεμπόμενος καὶ ὄνησιν ἐκεῖθεν εὐρασθαι μὴ βουλόμενος;" Ἐντεῦθεν πολλοὶ μὲν παρὰ τῶν πατέρων ἐκινήθησαν λόγοι, οὓς ἐνθεῖναι τῷ διηγήματι παρέλκον ἐνόμισα. Ἀναστάντες δὲ καὶ προσευξάμενοι, καὶ τῆς ἱερωσύνης αὐτῷ τὴν χειροτονίαν ἐπιθεῖναι θελήσαντες, ἔδεισαν πάλιν τὴν ἐπιχείρησιν. Καὶ οὗτος μὲν ἐκείνῳ, ἐκεῖνος δὲ τούτῳ παρεκελεύετο. Πάντες δὲ ὁμοίως παραιτησάμενοι τὴν ἐπάνοδον ἐποιήσαντο.

3.12 Ἀλλὰ γὰρ βούλομαι καὶ ἄλλο τούτοις προσθεῖναι διήγημα, τῆς θείας ὑπαρχον αὐτοῦ συνέσεως γνώρισμα. Ἄβιτός τις εἰς τὴν ἐτέραν ἔρημον τὴν ἀσκητικὴν καλύβην πρῶτος ἐπήξατο· βορειοτέρα δὲ ταύτης ἐστὶ καὶ μικρὸν πρὸς ἔω κειμένη κατὰ τὸν ἀπαρκτίαν ἄνεμον τὸν τῷ ἀφῆ λιώτῃ πελάζοντα. Οὗτος τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ

καὶ χρόνῳ καὶ πόνῳ πρεσβύτερος ἦν, φιλόσοφος δὲ ἀνὴρ καὶ τῷ σκληρῷ βίῳ συντετραμμένος. Οὗτος πανταχόθεν περι θρυλλουμένην τὴν τοῦ ἀνδρὸς καταμαθὼν ἀρετὴν τῆς μακρᾶς ἡσυχίας κερδαλεωτέραν εἶναι τὴν τοιαύτην θεῶν νενομικῶς ἔδραμε σπεύδων ἰδεῖν τὸ ποθούμενον. Μαθὼν δὲ αὐτοῦ τὴν ἄφιξιν ὁ μέγας Μαρκιανὸς καὶ τὴν θύραν ἀνοίξας πρὸς ἑαυτὸν εἰσεδέξατο. Εὐσεβίῳ δὲ τῷ θαυμασίῳ παρηγγύησε καὶ ὄσπριον ἐψῆσαι καὶ λάχανον εἶπερ ἔχοι. Ἐπειδὴ δὲ τῆς ἀλλήλων διαλέξεως ἐνεπλήσθησαν καὶ τὴν ἀλλήλων κατέμαθον ἀρετὴν, κοινῇ τὴν τῆς ἐνάτης ἐπετέλεσαν λειτουργίαν· ἦκε δὲ ὁ Εὐσέβιος τράπεζαν φέρων καὶ ἄρτους προσφέρων. Ὁ δὲ μέγας Μαρκιανὸς τῷ θεσπεσίῳ Ἀβίτῳ· "Δεῦρο, ἔφη, πάντων μοι προσφιλέστατε, καὶ ταύτης κοινωνήσωμεν τῆς τραπέζης." Ὁ δὲ· "Οὐκ οἶδα, ἔφη, πώποτε πρὸ τῆς ἐσπέρας σιτίων μεταλαβὼν, πολλάκις δὲ καὶ δύο καὶ τρεῖς κατὰ ταῦτὸν ἄσιτος ἡμέρας διατελῶ." Ὁ δὲ μέγας Μαρκιανὸς· "Ἐμοῦ γοῦν εἵνεκα, ἔφη, τήμερον ἀμειβέσθω τὸ ἔθος. Ἀσθενῶς γὰρ τὸ σῶμα διακείμενος προσμένειν τὴν ἐσπέραν οὐ δύναμαι." Ὡς δὲ καὶ ταῦτα λέγων τὸν θαυμαστὸν Ἀβίτον οὐκ ἔπειθε, στενάξαι τε λέγεται καὶ φάναι· "Ἄλλ' ἔγωγε ἀθυμῶ λίαν καὶ δάκνομαι τὴν ψυχὴν ὅτι τοσοῦτον ὑπέμεινας πόνον, ἵνα τινα φιλόπονον καὶ φιλόσοφον ἴδῃς, καὶ τῆς ἐλπίδος ψευθεῖς κάπηλόν τινα καὶ ἄσωτον ἀντὶ φιλοσόφου τεθέασαι." Ἀνιαθέντος δὲ πρὸς ταῦτα τοῦ θειοτάτου Ἀβίτου καὶ φήσαντος ὡς κρεῶν μεταλάβοι ἂν ἥδιον μᾶλλον ἢ τούτων ἀκούοι, ὁ μέγας ἔφη Μαρκιανὸς· "Καὶ ἡμεῖς, ὦ φιλότῃς, τὸν αὐτὸν σοι μέτιμεν βίον καὶ τὴν αὐτὴν ἀσπαζόμεθα πολιτείαν καὶ τῆς ἀναπαύλης προτιμῶμεν τοὺς πόνους καὶ τὴν νηστείαν τῆς τροφῆς προαιρούμεθα καί, νυκτὸς ἐπιγενομένης, τότε ταύτης μεταλαγχάνομεν. Ἄλλ' ἴσμεν ὅτι τῆς ἀγάπης τὸ χρῆμα τῆς νηστείας ἐστὶ τιμιώτερον. Τὸ μὲν γὰρ τῆς θείας ἔργον νομοθεσίας, τὸ δὲ τῆς ἡμῶν αὐτῶν ἐξουσίας. Προσῆκει δὲ τοὺς θείους νόμους τῶν ἡμετέρων πολλῶ νομίζειν τιμιωτέρους." Τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους διαλεχθέντες, καὶ βραχείας μεταλαβόντες τροφῆς, καὶ τὸν θεὸν ὑμνήσαντες, καὶ τρεῖς ἀλλήλοις συνδιατρίψαντες ἡμέρας, ἐχωρίσθησαν, πάλιν ἀλλήλους ὀρώντες τῷ πνεύματι.

3.13 Τίς τοίνυν οὐκ ἂν θαυμάσειε τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς τὴν σοφίαν, ὑφ' ἧς κυβερνώμενος ἦδει μὲν νηστείας, ἦδει δὲ φιλαδελφίας καιρὸν, ἦδει δὲ καὶ τῶν τῆς ἀρετῆς μορίων τὸ διάφορον, καὶ ποῖον ποίῳ προσῆκει παραχωρεῖν, καὶ τίνοι κατὰ καιρὸν διδόναι τὰ νικητήρια;

3.14 Ἐχω δὲ καὶ ἄλλο διήγημα τῆς ἐν τοῖς θείοις αὐτοῦ τελειότητος γνώρισμα. Ἀφίκετο γὰρ πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς πατρίδος ἡ ἀδελφὴ σὺν τῷ υἱεῖ, ἀνδρὶ τε ὄντι καὶ τῆς Κύρρου πρωτεύοντι, τὰς ἀναγκαίας αὐτῷ χρεῖας πλουσίως κομίζουσα. Ὁ δὲ τὴν μὲν ἀδελφὴν ἰδεῖν οὐκ ἠνέσχετο, τὸν δὲ ἀδελφιδοῦν εἰσεδέξατο· τῆς γὰρ ὠρισμένης συντυχίας ἦν ὁ καιρὸς. Ὡς δὲ ἰκέτευσεν ὑποδεχθῆναι τὰ κομισθέντα· "Διὰ πόσων, ἔφη, μοναστηρίων διήλθετε; Τίσιν ἐκείνων ἐκ τούτων αὐτῶν μετεδώκατε;" Τοῦ δὲ εἰρηκότος ὡς οὐδενὶ δεδωκότες εἶεν· "Ἄπιτε, ἔφη, μεθ' ὧν ἐκομίσαστε. Ἡμεῖς γὰρ τούτων οὐδενὸς οὔτε δεόμεθα, οὔτε, εἰ δεοίμεθα, δεξοίμεθα. Φυσικῆς γὰρ συγγενείας, ἀλλ' οὐ θείας θεραπείας πεφροντικότες τούτοις ἡμᾶς φιλοφρονεῖσθε. Εἰ γὰρ μὴ μόνην τοῦ γένους ἐτιμᾶτε τὴν ἀγχιστείαν, οὐχ ἡμῖν μόνοις μετεδώκατε ἂν ὧν ἠνέγκατε". Ταῦτα λέγων τὸν ἀδελφιδοῦν μετὰ τῆς ἀδελφῆς ἀπεπέμψατο, οὐδὲ βραχὺ τι τῶν παρ' αὐτῶν προσενεχθέντων ὑποδεχθῆναι κελεύσας.

3.15 Οὕτως ἔξω τῆς φύσεως ἦν, καὶ εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν μετεβέβηκε πολιτείαν. Ποῖον γὰρ ἂν τις τούτου σαφέστερον παράσχοι παράδειγμα ὅτι τοῦ θεοῦ ἄξιός ἦν κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ θεοῦ φωνήν· "Ὁ μὴ καταλιμπάνων γάρ, φησι, πατέρα καὶ μητέρα καὶ

ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα οὐκ ἔστι μου ἄξιος"; Εἰ δὲ ὁ μὴ καταλιμπάνων ἀνάξιος, ὁ καταλιμπάνων, καὶ τοσαύτη χρώμενος ἀκριβεῖ τελειότητι, δῆλον ὡς ἀξιώτατος ἦν.

3.16 Ἐγὼ δὲ πρὸς τούτοις θαυμάζω καὶ τὴν τῶν θείων αὐτοῦ δογμάτων ἀκριβειαν. Ἐβδελύττετο μὲν γὰρ τὴν Ἀρείου μανίαν ὑπὸ τῆς βασιλικῆς δυναστείας κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ ἔξαπτομένην· ἐμυσάττετο δὲ καὶ τὴν Ἀπολιναρίου φρενοβλάβειαν· διεμάχετο δὲ γενναίως καὶ τοῖς τὰ Σαβελλίου φρονοῦσι καὶ τὰς τρεῖς ὑποστάσεις εἰς μίαν συνάγουσιν· ἀπεστρέφετο δὲ κοιμιδῆ καὶ τοὺς ὀνομαζομένους Εὐχίτας ἐν μοναχικῶ προσήματι τὰ Μανιχαίων νοσοῦντας.

3.17 Οὕτω δὲ θερμὸν εἶχε τὸν ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων ζῆλον ὡς καὶ πρὸς ἄνδρα θαυμάσιόν τε καὶ θεῖον δικαίαν ἀνεδέξατο μάχην. Ἀβραάμης τις ἦν κατὰ τὴν ἔρημον ἐκείνην πρεσβύτης, ἀνὴρ πολιὰν μὲν ἔχων τὴν τρίχα, πολιώτερον δὲ τὸ φρόνημα, ἀρετῇ πάση λάμπων καὶ ἀναβλύζων ἀεὶ τὸ τῆς κατανύξεως δάκρυον. Οὗτος κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τινος ἀπλότητος ὑπαχθεὶς <ὡς> τὸ πρῶτον ἐπιτελεῖν ἠνείχετο πάσχα, ἀγνοῶν μὲν, ὡς εἰκός, τὰ περὶ τούτου τοῖς πατράσιν ἐν Νικαίᾳ νενομοθετημένα, ἔθει δὲ ἀρχαίῳ δουλεύειν αἰρούμενος. Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ ταύτην ἐνόσουν τὴν ἄγνοιαν. Ἄλλ' ὁ μέγας Μαρκιανὸς πολλοῖς μὲν πολλάκις χρησάμενος λόγοις ἐπειράθη τὸν πρεσβύτην Ἀβραάμην—οὕτω γὰρ αὐτὸν οἱ ἐγχώριοι προσηγόρευον—εἰς τὴν τῆς ἐκκλησίας μεταγαγεῖν συμφω νίαν. Ἀπειθοῦντα δὲ θεασάμενος τῆς πρὸς αὐτὸν προφανῶς κοινωνίας ἀπέστη. Ἄλλὰ χρόνου διελθόντος, ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἀπορρίψας τὸν μῶμον καὶ τῆς θείας ἐορτῆς ἀγαπήσας τὴν συμφωνίαν, ἔψαλλεν ἀληθεύων· "Μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ κυρίου." Καὶ τοῦτο δὲ τῆς τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ διδασκαλίας κατόρθωμα.

3.18 Τούτῳ πολλοὶ μὲν πανταχοῦ σηκοὺς εὐκτηρίους ἐδείμαντο, ἐν Κύρρῳ μὲν ὁ ἀδελφιδουὺς Ἀλύπιος, Ζηνοβιανὴ δὲ τις ἐν Χαλκίδι καὶ γένει λάμπουσα καὶ ἀρετῇ διαπρέπουσα καὶ πλοῦτου περιουσίᾳ κομῶσα. Καὶ ἕτεροι δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτὸ τοῦτο ἔδρων, τὸν νικηφόρον ἐκεῖνον ἀθλητὴν ἀρπάσαι φιλονεικοῦντες. Τοῦτο γνοὺς, ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος παρακαλεῖ τὸν θαυμάσιον ἐκεῖνον Εὐσέβιον, ὄρκους αὐτῷ προσενεγκῶν δείματος παντὸς γέμοντας, ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ καταθεῖναι τὸ σῶμα καὶ μηδένα διαγνῶναι τὸν τάφον, πλὴν δύο τῶν συνηθεστέρων συνοίκων, μέχρις ἂν διέλθῃ πολὺς ἐτῶν ἀριθμὸς. Καὶ τοῦτον τὸν ὄρκον ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος πεπλήρωκεν ἄνθρωπος. Ἐπειδὴ γὰρ ἦκε τοῦ νικηφόρου τὸ τέλος καὶ χορὸς ἀγγέλων τὴν ἱεράν ἐκείνην καὶ θεῖαν ψυχὴν εἰς τὰς ἐν οὐρανῷ μονὰς μετατέθηκεν, οὐ πρότερον αὐτοῦ τὴν τελευταίαν κατεμήνυσεν ἕως, μετὰ τῶν δύο τῶν γνωριμωτέρων τὸν τάφον ὀρύξας καὶ τὸ σῶμα καταθεῖς, τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξωμάλισε. Καὶ πεντήκοντα διελθόντων ἐνιαυτῶν καὶ πλειόνων, μυρίων συνδεδραμηκότων καὶ διηρευνηκότων τὸ σῶμα, ἄδηλος ὁ τάφος μεμένηκεν. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστος τῶν προειρημένων σηκῶν, ὁ μὲν ἀποστόλων, ὁ δὲ μαρτύρων ὑπεδέξατο λείψανα, θαρρήσαντες λοιπὸν οἱ τῆς ἐκείνου σκηνῆς καὶ διδαχῆς κληρονόμοι, πρὸ δύο τούτων ἐτῶν λάρνακα λιθίνην κατασκευάσαντες, ἐν ταύτῃ τὰ τοῦ τιμίου σώματος μετέθεσαν λείψανα, ἐνὸς τὸν τάφον ὑποδείξαντος· οὗτος γὰρ μόνος ἐκ τῶν τριῶν περιῆν.

3.19 Ζηλωτῆς δὲ γενόμενος τῆς ἐκείνου ἀρετῆς Εὐσέβιος ὁ θαυμάσιος πλείοσι διετέλεσε πόνοις κατατρύχων τὸ σῶμα. Εἴκοσι γὰρ καὶ ἑκατὸν σιδήρου περικείμενος λίτρας, ἐπέθηκε μὲν ἑαυτῷ καὶ τὰς τοῦ θειοτάτου Ἀγαπητοῦ ἄλλας πεντήκοντα, προσέθηκε δὲ καὶ τὰς τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ ὀγδοήκοντα. Ἔσχε δὲ καὶ εὐκτήριον καὶ

οικητήριον λάκκον τινὰ ὑδάτων ἀπηλλαγμένον, καὶ τριῶν ἐτῶν ἀριθμὸν τοῦτον διάγων διετέλεσε τὸν τρόπον. Εἰς τούτους δὲ ἐξέβην τοὺς λόγους, δεῖξαι βουλόμενος ὅσοις καὶ ἄλλοις μεγάλων κατορθωμάτων ὁ μέγας Μαρκιανὸς ἐγένετο πρόξενος.

3.20 Τῆς τούτου φιλοσοφίας ἀπάνωτο καὶ Βασίλειος ὁ θαυμάσιος ὁ πολλοῖς ὕστερον χρόνοις παρὰ τὴν Σελευκόβηλον –πόλις δὲ αὕτη τῆς Συρίας–τὸ μοναχικὸν δειμάμενος καταγώγιον καὶ λάμπας μὲν ἐν πολλοῖς καὶ ἄλλοις εἴδεσιν ἀρετῆς, λάμπας δὲ διαφερόντως ἐν τῷ θεοφιλεῖ τῆς ἀγάπης κτήματι, καὶ τῷ θεῷ τῆς φιλοξενίας κατορθώματι. Ὅσους δὲ καὶ οὗτος παρέστησε τῷ θεῷ ἐργάτας, ἀποστολικῶς εἰπεῖν, ἀνεπαισχύντους, ὀρθοτομοῦντας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τίς ἂν ῥαδίως ἀριθμήσειεν;

3.21 Ἴνα γὰρ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τοῦ παρόντος παραλίπω, εὐφημίας μὲν ὄντας ἀξίους, μῆκος δὲ ἐμποιοῦντας τῷ διηγήματι, ἐνὸς τούτων καὶ μόνου μνησθήσομαι. Ἐγένετό τις τούτου φοιτητής, Σαβῖνον δὲ αὐτὸν προσηγόρευον, ὃς πόνοις μυριοῖς τὸ σῶμα κατεδαπάνησεν. Οὔτε γὰρ ἄρτου, οὔτε ὄψου τινὸς μετελάμβανε. Τροφή δὲ ἦν αὐτῷ ἄλευρον ὕδατι δευόμενον. Μιγνύναι δὲ οὕτως εἰώθει πᾶσαν τοῦ μηνὸς τὴν τροφήν ὡς εὐρωτιᾶν καὶ πολλὴν ἐκπέμπειν τὴν δυσωδίαν. Ἐβούλετο δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης τροφῆς τὸ εἶδος ἀμβλύνειν τοῦ σώματος τὰς ὀρέξεις, καὶ τῇ δυσωδίᾳ τῆς τροφῆς μαραίνειν τὴν ἡδονήν. Οὕτω δὲ καθ' ἑαυτὸν διάγων, εἴ ποτέ τις τῶν γνωρίμων ἀφίκοιτο, τῶν παρατιθεμένων ἀπάντων ἀπλοϊκῶς μετελάμβανεν.

3.22 Τοσαύτην δὲ χάριν θεόθεν ἐδέξατο ὡς γυναῖκά τινα τῶν ἐπισήμων καὶ ἐπὶ γένει καὶ πλούτῳ σεμννομένων ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείων αὐτόσε δραμεῖν καὶ ἰκετεῦσαι ἐπαμῦναι τῇ θυγατρὶ ὑπὸ δαίμονος πολεμουμένη. "Ὅναρ γάρ, φησιν, ἔθεασάμην τινὰ ἐνταῦθα δραμεῖν παρεγγυῶντα καὶ ταῖς εὐχαῖς τοῦ τῆς μονῆς ἡγεμονεύοντος τῇ θυγατρὶ πορίσαι τὴν σωτηρίαν." Ἐλεγε τοίνυν ὁ τὰς ἀποκρίσεις ποιούμενος ὡς οὐκ εἶη ἔθος τὸν προστατεύοντα γυναίξιν διαλέγεσθαι. Ὡς δὲ ἐπέκειτο δακρύνουσα ἡ γυνὴ καὶ ὀλοφυρομένη καὶ πικρῶς ποτνωμένη, ἐξελήλυθε μὲν ὁ τῆς μονῆς ἡγούμενος. Ἐφασκε δὲ ἡ γυνὴ μὴ αὐτὸν εἶναι, ἕτερον δὲ αὐτῇ ὑποδειχθῆναι ὑπέρυθρον, ἐξανθήματά τινα κατὰ τῶν παρεῖων ἔχοντα. Ὡς δὲ ἔγνωσαν τὸν ζητούμενον–τρίτος δὲ ἦν τῆς μονῆς, ἀλλ' οὐ πρῶτος–, πείσαντες αὐτὸν ἤγαγον πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ παραυτικά ἢ μὲν ἐπέγνω τὸ πρόσωπον· ὁ δὲ πονηρὸς δαίμων βοήσας τὴν κόρην κατέλιπεν.

3.23 Τοιαῦτα τῶν τοῦ μεγάλου Μαρκιανοῦ φοιτητῶν οἱ φοιτηταὶ κατορθώκασιν· τοιαῦτα φυτὰ πανταχοῦ κατεφύτευσεν ὁ ἄριστος φυτουργός. Ἐγὼ δὲ πάλιν τούτῳ τέλος τῷ διηγήματι δεδωκῶς ἀντιβολῶ καὶ δέομαι διὰ τῆς τούτων ἀπάντων πρεσβείας τῆς θείας ἐπικουρίας τυχεῖν.

4.4 ΕΥΣΕΒΙΟΣ

4.1 Ὅποιους μὲν ἢ ἄκαρπος ἔρημος καρποὺς τῷ θεῷ προσενήνοχεν, ὠρίμους καὶ πεπεύρους καὶ πολυτίμους καὶ τῷ φυτουργῷ προσφιλεῖς καὶ τοῖς εὖ φρονοῦσι τῶν ἀνθρώπων ἐρασμίους καὶ τριποθήτους, ἐν τοῖς ἤδη συγγραφεῖσιν ὑπεδείξαμεν διηγήμασιν. Ὡς ἂν δὲ μή τις ὑπολάβῃ τότῳ περιγεγράφθαι τὴν ἀρετὴν καὶ μόνην εἶναι τὴν ἔρημον εἰς τοιαύτης προσόδου φορὰν ἐπιτηδείαν, φέρε λοιπὸν εἰς τὴν οἰκουμένην μεταβῶμεν τῷ λόγῳ καὶ δείξωμεν τῇ τῆς φιλοσοφίας κτήσει ἡκιστα ταύτην ἐμποδῶν γιγνομένην.

4.2 Ὅρος ἐστὶν ὑψηλὸν, πρὸς ἕω μὲν τῆς Ἀντιόχου, Βεροίας δὲ πρὸς ἐσπέραν διακείμενον, τῶν παρακειμένων ὁρῶν ὑπερκείμενον, κατὰ τὴν ἀκροτάτην κορυφὴν κωνοειδὲς μιμούμενον σχῆμα, ἀπὸ τοῦ ὕψους τὴν προσηγορίαν δεξάμενον· Κορυφὴν

γὰρ αὐτὸ οἱ περίοικοι προσαγορεύειν εἰώθασιν. Τούτου πάλαι κατ' αὐτὴν τὴν ἀκρωνυχίαν τέμενος ἦν δαιμόνων ὑπὸ τῶν γειτονεύοντων λίαν τιμώμενον. Πρὸς μεσημβρίαν δὲ πεδίον κολποειδὲς ὑπεστόρεσται, ἀγκῶσιν ἐκατέρωθεν οὐ λίαν ὑψηλοῖς περιειργόμενον. Διήκουσι δὲ οὗτοι μέχρι τῆς διῖπνευομένης ὁδοῦ, τὰς ἐκατέρωθεν ἀπὸ μεσημβρίας ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἀνατεμνομένας ὑποδεχόμενοι τρίβους. Ἐν τούτῳ χωρία καὶ σμικρὰ καὶ μεγάλα κατῶ κισται τοῖς ἐκατέρωθεν ὄρεσι συνημμένα. Παρ' αὐτὰ δὲ τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους τὰ κράσπεδα, κῶμη τις ἐστὶ μεγίστη καὶ πολυάνθρωπος, τῇ δὲ ἐγχωρίῳ φωνῇ Τελεδὰν αὐτὴν ὀνομάζουσιν. Ἄνω δὲ τῆς ὑπωρείας νάπη τις ἐστὶν οὐ λίαν προσάντης, ἀλλὰ μετρίως ἐπικλινῆς πρὸς τὸ πεδίον ἐκεῖνο καὶ νότον ἄνεμον ἀποβλέπουσα. Ἐν ταύτῃ φιλοσοφίας φροντιστήριον Ἀμμιανός τις ἐδείματο, ἀνὴρ πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις ἀρετῆς εἶδεσι λάμπων, φρονήματι δὲ ὅτι μάλιστα μετρίῳ τοὺς ἄλλους ἐπλεονέκτει. Τεκμήριον δέ· ἀποχρῶν γὰρ εἰς διδασκαλίαν οὐ τοῖς οἰκείοις μόνον θιασώταις, ἀλλὰ καὶ δις τοσοῦτοις, πολλάκις πρὸς τὸν μέγαν Εὐσέβιον ἔδραμε, συνεργὸν λαβεῖν ἱκετεύων καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ παγείσης παλαιστρας παιδοτρίβην τε καὶ διδάσκαλον.

4.3 Ἀφειστήκει δὲ σταδίους πέντε καὶ εἴκοσιν ἐν οἰκίματι τινὶ σμικρῷ λίαν οὐδὲ φωταγωγὸς ἔχοντι καθειργμένος. Ἐποδήγησε δὲ αὐτὸν πρὸς ταύτην τὴν ἀρετὴν Μαρριανός ὁ τούτου μὲν θεῖος, τοῦ δὲ θεοῦ πιστὸς θεράπων. Ἄρκει γὰρ τοσοῦτον εἰπεῖν ἐπεὶ καὶ Μωϋσῆν τὸν μέγαν τῇ ἐπωνυμίᾳ ταύτῃ τετίμηκεν ὁ δεσπότης. Οὗτος ὁ Μαρριανός, τοῦ θεοῦ γευσάμενος ἔρωτος, οὐκ ἠθέλησε μόνος τοῖς ἀγαθοῖς ἐντρυφᾶν, ἀλλὰ πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους συναραστὰς ἐποίησατο, ἐθήρευσε δὲ καὶ τὸν μέγαν Εὐσέβιον καὶ τὸν τούτου ἀδελφὸν καὶ κατὰ τὸν βίον ὄντα γε ἀδελφόν. Οὐκ εὐλόγον γὰρ ᾤθηται τοὺς μὲν οὐδὲν αὐτῷ διαφέροντας ἀγρευῆσαι πρὸς ἀρετὴν, τοὺς δὲ ἀδελφιδοῦς ἀναγρεύτους καταλιπεῖν. Τούτους ἀμφοτέρους ἐν οἰκίσκῳ καθείρξας βραχεῖ τὴν εὐαγγελικὴν πολιτείαν ἐπαίδευεν. Ἀλλὰ τῷ μὲν ἀδελφῷ νόσος προσγενομένη τὸν δρόμον ἐκείνον διέκοψεν. Ἠκολούθησε δὲ τῇ νόσῳ καὶ θάνατος· ὀλίγας γὰρ μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἔξοδον διαβιώσας ἡμέρας, τοῦ βίου τὸ τέλος ἐδέξατο.

4.4 Διέμεινε δὲ ὁ μέγας Εὐσέβιος παρὰ πάντα τοῦ θεοῦ τὸν βίον οὔτε πρὸς τινα διαλεγόμενος οὔτε τὸ φῶς θεώμενος, ἀλλὰ διηνεκῶς καθειργμένος. Καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τοῦτον ἠσπάζετο τὸν βίον ἕως ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος Ἀμμιανός πολλαῖς αὐτὸν καταθέλξας ἱκεσίαις ἀνέπεισεν· "Εἶπε γάρ μοι, πρὸς αὐτὸν ἔφη, ὦ ἄριστε, τί νουμίζων ἀρέσκειν τὸν ἐπίπονον τοῦτον καὶ αὐχμηρὸν μετελήλυθας βίον;" Τοῦ δὲ τὸν θεόν, ὡς εἰκὸς ἦν, δήπουθεν εἰρηκότος, τὸν τῆς ἀρετῆς νομοθέτην τε καὶ διδάσκαλον· "Οὐκοῦν ἐπειδὴ τούτου ἔρᾳς, ὁ Ἀμμιανός ἔφη, ἐγὼ σοὶ τρόπον ἐπιδείξω δι' οὗ καὶ τὸν ἔρωτα πλέον ἐξάψεις καὶ τὸν ἐρώμενον θεραπεύσεις. Τὸ μὲν γὰρ πᾶσαν εἰς ἑαυτὸν τινα περιστῆσαι τὴν ἐπιμέλειαν, οὐκ ἄν, ὡς οἶμαι, φιλαυτίας διαφύγοι γραφήν. Ὁ γὰρ θεῖος νόμος ἀγαπᾶν τὸν πέλας ὡς ἑαυτὸν διαγορεύει. Τὸ δὲ πολλοὺς εἰς κοινωνίαν τοῦ πλοῦτου λαβεῖν τοῦ τῆς ἀγάπης ἐστὶ κατορθώματος ἴδιον. Ταύτην δὲ ὁ θεσπέσιος Παῦλος "ζνόμου πλήρωμα"³ προσηγόρευσε. Βοᾶ δὲ καὶάλιν· "Ὁλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφήται ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦνται, ἐν τῷ· "Ζ'ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν"³. Καὶ ὁ κύριος δὲ ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις τῷ Πέτρῳ πλέον τῶν ἄλλων φιλεῖν αὐτὸν ὠμολογηκῶς ποιμαίνειν αὐτοῦ τὰ πρόβατα παρηγγύησε. Τοῖς δὲ τοῦτο μὴ πεποιηκόσιν ἐγκαλῶν διὰ τοῦ προφήτου βοᾶ· "Ζ'ὦ οἱ ποιμένες, μὴ ἑαυτοὺς οἱ ποιμένες βόσκουσιν; οὐχὶ τὰ πρόβατα νέμουσι;"³ Τούτου χάριν καὶ τὸν μέγαν Ἡλίαν τοῦτον μετιόντα τὸν βίον ἐν μέσῳ στρέφεσθαι τῶν ἀσεβῶν ἐκέλευσεν. Καὶ τὸν δεύτερον Ἡλίαν,

Ἰωάννην τὸν πάνυ, τὴν ἔρημον ἀσπαζόμενον, ταῖς τοῦ Ἰορδάνου παρέπεμψεν ὄχθαις, ἐκεῖ βαπτίζειν καὶ κηρύττειν παρεγγύσας. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ σὺ θερμὸς ἐραστὴς εἶ τοῦ πεποικηκός καὶ σεσωκός θεοῦ, πολλοὺς καὶ ἄλλους συγκατασκεύασον ἐραστάς. Τοῦτο γὰρ τῷ κοινῷ δεσπότη λίαν ἐστὶ προσφιλές. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἰεζεκιήλ σκοπὸν προσηγόρευσε καὶ τοῖς ἁμαρτωλοῖς διαμαρτύρασθαι παρηγγύα· καὶ τὸν Ἰωνᾶν εἰς τὴν Νινευὴ τρέχειν ἐκέλευσε καὶ μὴ βουλόμενον δεσμώτην παρέπεμψεν." Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λέγων τὸν θεῖον κατεκήλησεν ἄνδρα καί, τὴν ἐθελούσιον ἐκείνην διορύξας εἰρκτήν, ἐξήγγε τε καὶ ἀπήγε καὶ τῶν θιασωτῶν παρεδίδου τὴν ἐπιμέλειαν. 4.5

Ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα πότερον πλέον θαυμάσω, τούτου τὴν μετριότητα ἢ ἐκείνου τὴν εὐπειθειαν. Καὶ γὰρ οὗτος τὴν ἡγεμονίαν ἐδραπέτευε καὶ τῶν ὑπηκόων εἰς εἶναι μᾶλλον ἐβούλετο, τῆς προστασίας τὸν κίνδυνον ὑφορώμενος. Καὶ ὁ μέγας Εὐσέβιος τὴν μετὰ πλειόνων διαγωγὴν ἀπεστρέφεται μὲν, εἶξε δὲ ὅμως καί, τοῖς τῆς ἀγάπης δικτύοις ἀλούς, ἐδέχετο τῆς ποιήσεως τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἤγε τὸν χορὸν οὐ πολλῶν λόγων εἰς διδασκαλίαν δεόμενος· ἤρκει γὰρ καὶ φαινόμενος ὄξυν ἐργάσασθαι πρὸς τὸν τῆς ἀρετῆς δρόμον καὶ τὸν ἄγαν νωθέστατον. Φασὶ δὲ αὐτὸν οἱ τεθεαμένοι ἐμβριθὲς αἰεὶ τὸ πρόσωπον ἐσχηκέναι καὶ δέος ἱκανὸν ἐνθεῖναι τοῖς θεωμένοις. Τροφῆς δὲ αὐτὸς μὲν διὰ τριῶν καὶ τεττάρων ἀπέλαυεν ἡμερῶν, τοῖς δὲ συνοίκοις παρὰ μίαν μεταλαγχάνειν ἐκέλευε. Διηνεκῶς δὲ τῷ θεῷ προσομιλεῖν παρηγγύα καὶ μηδένα καιρὸν ταύτης ἄμοιρον τῆς ἐργασίας ἔαν, ἀλλὰ κοινῇ μὲν τὰς ὠρισμένας λειτουργίας ἐπιτελεῖν, τὰ δὲ ἐν μέσῳ τούτων τῆς ἡμέρας μόρια καθ' ἑαυτὸν ἕκαστον ἢ ὑπὸ σκιᾷ τινὶ δένδρου ἢ παρὰ τινα πέτραν ἢ ἐνθα ἂν τίς τινος ἡσυχίας ἀπολαύει, ἢ ἐστῶτα ἢ κείμενον ἐπ' ἐδάφους, ἀντιβολεῖν τὸν δεσπότην καὶ τὴν σωτηρίαν αἰτεῖν. Οὕτω δὲ τῶν τοῦ σώματος μορίων ἕκαστον τὴν ἀρετὴν ἐξεπαίδευσεν ὡς ἐκεῖνα δρᾶν ἂ μόνος ὁ λογισμὸς ἐπιτρέπει.

4.6 Ἴνα δὲ τοῦτο δῆλον ἅπασιν καταστήσω, ἐνὸς τῶν κατ' αὐτὸν μνησθήσομαι διηγήματος. Ἐπὶ τινος καθήστο πέτρας αὐτὸς τε καὶ Ἀμμιανὸς ὁ θαυμάσιος, καὶ τῶν θεῶν εὐαγγελίων τὴν ἱστορίαν ὁ μὲν ἀνεγίνωσκεν, ὁ δὲ τῶν ἀσαφεστέρων παρεγύμνου τὴν ἔννοιαν. Γηπόνων δὲ τινῶν ἐν τῷ ὑποκειμένῳ πεδίῳ νεοῦρ γούντων τὴν γῆν, ἐπὶ ταύτην εἰλκύσθη τὴν θεωρίαν ὁ μέγας Εὐσέβιος. Ἀμμιανοῦ δὲ τοῦ θεσπεσίου ἀνεγνωκός τὸ εὐαγγελικὸν χωρίον, τὴν δὲ ἐρμηνείαν μαστεύοντος, ἀνα λαβεῖν ἐκέλευσε τὴν ἀνάγνωσιν ὁ μέγας Εὐσέβιος. Τοῦ δὲ εἰρηκός ὅτι "τοῖς ἀρούσιν ἐπιτερπόμενος οὐκ ἐπήκουσας, ὡς εἰκός", νομοθετεῖ τοῖς ὀφθαλμοῖς μήτε τὸ πεδῖον ἐκεῖνο θεωρῆσαι ποτε μήτε τῷ οὐρανίῳ κάλλει καὶ τῷ τῶν ἀστέρων ἐστιαθῆναι χορῶ, ἀλλ' ἀτραπῶ χρώμενος στενωτάτη, ἥς τὸ μέτρον σπιθαμῆς εἶναι φασι, ἐπὶ τὸν εὐκτῆριον οἶκον φερούση, ἕξω ταύτης βαδίσει λοιπὸν οὐκ ἠνέσχετο. Πλείονα δὲ ἢ τεσσαράκοντα ἔτη φασὶ μετὰ τοῦτον αὐτὸν διαβιῶναι τὸν νόμον. Ἴνα δὲ μετὰ τῆς γνώσεως καὶ ἀνάγκης τις αὐτὸν ἐπὶ ταῦτα καθέλκη, ζώνη σιδηρᾶ τὴν ὄσφυν καταδήσας καὶ βαρύτατον κλοιὸν περιθεὶς τῷ τραχήλῳ, ἄλλω τινὶ σιδήρῳ τὴν ζώνην συνήρμοσε τῷ τοῦ τραχήλου κλοιῷ ἵνα τούτῳ τῷ τρόπῳ κατακαμπτόμενος εἰς γῆν κατακύπτειν διηνεκῶς ἀναγκάζεται. Τοιαύτας αὐτὸς τῆς τῶν γηπόνων ἐκείνων θεωρίας εἰσεπράξατο δίκας.

4.7 Ταῦτα δὲ με πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι τῶν ἐκείνων ἱστορῆ κόνων καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς ἐπισταμένων ἐδίδαξαν· διηγήσατο δὲ τοῦτ' αὐτὸ τὸ διήγημα καὶ ὁ πρεσβύτερος, ὁ μέγας Ἀκάκιος, οὗ καὶ πρόσθεν ἐν τοῖς ἄλλοις διηγήμασιν ἀπεμνημονεύσαμεν. Ἐφη δὲ καὶ ἔρρεσθαι αὐτὸν ποτε συγκεκυφὸτα θεασάμενος ποῖαν καρπούμενος ὄνησιν οὔτε εἰς οὐρανὸν βλέπειν ἀνέχεται, οὔτε τὸ πεδῖον ἐκεῖνο τὸ ὑπο

κείμενον θεωρεῖν, οὔτε τῆς στενῆς ἐκείνης ἔξω βαδίζειν ὁδοῦ· τὸν δὲ φάναι ταῦτα τεχνάζειν πρὸς τὰ τοῦ πονηροῦ δαίμονος μηχανήματα. "Ἴνα γάρ, ἔφη, μὴ περὶ μεγάλων μοι πολεμῆ, σωφροσύνην κλέπτειν πειρώμενος καὶ δικαιοσύνην καὶ τὸν θυμὸν ὀπλίζων καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἐξάπτων καὶ φλεγμαίνειν τῷ τύφῳ καὶ ἐξογκοῦσθαι παρασκευάζων καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοιαῦτα κατὰ τῆς ἐμῆς τυρεύων ψυχῆς, εἰς τὰ σμικρὰ ταῦτα μεταφέρειν πειρώμαι τὸν πόλεμον· ἔνθα καὶ νικήσας οὐ μεγάλα λωβᾶται, καὶ ἠττηθεὶς καταγελαστότερος γίνεται, ἅτε δὴ μηδὲ ἐν τοῖς μικροῖς περιγενέσθαι δυνάμενος. Ἐπειδὴ τοίνυν ἀκινδυνότερον τοῦτον οἶδα τὸν πόλεμον–οὐ μεγάλα γὰρ ὁ ἐν τούτοις βαλλόμενος ζημιοῦται· ποία γὰρ βλάβη τὸ πεδῖον ἰδεῖν ἢ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατεῖναι τὸ ὄμμα; –, εἰς τοῦτο αὐτὸν τῆς παρατάξεως τὸ εἶδος μεθίστημι. Τῆδε γὰρ οὔτε βαλεῖν οὔτε ἀνελεῖν δύναται· ταῦτα γὰρ οὐκ ἔστι θανατηφόρα τὰ βέλη, τῶν σιδηρῶν ἐκείνων ἀκίδων ἀπηλλαγμένα." Ταῦτα ἀκηκοέναι ὁ μέγας ἔφη Ἀκάκιος καὶ ἄγασθαι τῆς σοφίας καὶ τὴν πολεμικὴν θαυμάσαι ἀνδρείαν αὐτοῦ καὶ ἐμπειρίαν. Οὗ χάριν ὡς ἀξιάγαστόν τε καὶ ἀξιωματικὸν νευτον τοῖς τὰ τοιαῦτα μανθάνειν ἐφιεμένοις καὶ τότε προσέφερε τὸ διήγημα.

4.8 Τοῦτο τὸ κλέος αὐτοῦ πάντοσε διαθέον εἴλκυσε ἀπαντας πρὸς αὐτὸν τοὺς τῆς ἀρετῆς ἐραστάς. Ἀφίκοντο δὲ καὶ τοῦ θειοτάτου Ἰουλιανοῦ τοῦ Πρεσβύτου οὗ πρόσθεν τὸ διήγημα διεξήλθομεν τῆς ἀρίστης ποιμένης οἱ κτίλοι. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ τοῦ βίου τὸ τέρμα καταλαβὼν εἰς τὴν ἀμείνω μετέβη ζωὴν, Ἰάκωβος ὁ Πέρσης καὶ Ἀγρίππας οἱ τῆς ἀγέλης ἐκείνης ἠγούμενοι πρὸς τὸν μέγαν Εὐσέβιον ἔδραμον τοῦ ἡγεμονεύειν τὸ καλῶς ἄγεσθαι ἀμεινον ἠγησάμενοι. Τοῦ δὲ Ἰακώβου, οὗ καὶ ἤδη πρόσθεν ἀπεμνημόνευσα, ἐν κεφαλαίῳ τούτου διδάξας τὴν ἀρετὴν, καὶ νῦν δὲ τῆς ἄκρας αὐτοῦ φιλοσοφίας τεκμήριον ἐναργὲς ἀποδείξω. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ θεῖος Εὐσέβιος, τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν ποιούμενος, αὐτὸν τοῦ ποιμνίου παρηγγύησε προστατεύειν, καὶ παραιτούμενος τὴν κηδεμονίαν τοὺς τῆς ἐπιμελείας ἐκείνης ἐφιεμένους οὐκ ἔπειθεν, εἰς ἑτέραν ὄχετο ποιμνὴν, νέμεσθαι μᾶλλον ἢ νέμειν αἰρούμενος καὶ χρόνον πλεῖστον ἐπιζήσας, οὕτω τόνδε τὸν βίον κατέλυσε. Διαδέχεται τοίνυν τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνην Ἀγρίππας, ἀνὴρ πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις κομῶν ἀγαθοῖς, διαφερόντως δὲ τῆ τῆς ψυχῆς καθαρότητι δι' ἣν καὶ τοῦ θεοῦ κάλλους διηνεκῶς τὴν φαντασίαν δεχόμενος καὶ τῷ τοῦ ἔρωτος ἐκείνου πυρσῷ πυρπολούμενος δάκρυσι κατέβρεχε διηνεκέσι τὰς παρειάς.

4.9 Καὶ τούτου δὲ ἐπὶ χρόνῳ πολλῷ τὴν ἔκκριτον ἐκείνην καὶ θεῖαν ποιμνὴν ἐννόμως ποιμάναντος, εἶτα τὸν βίον ὑπεξεληθόντος, Δαυΐδης ὁ θεῖος, οὗ καὶ γὰρ τῆς θεᾶς ἀπέλαυσα, τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν, ἀνὴρ "νεκρῶσας τῷ ὄντι, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς". Τοσοῦτον γὰρ ἀπώνατο τῆς Εὐσεβίου τοῦ μεγάλου διδασκαλίας, ὡς πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη ἐν ἐκείνῳ τῷ φροντιστηρίῳ διάγειν, θυμοῦ δὲ χωρὶς καὶ ὀργῆς πάντα τοῦτον διαβιώναι τὸν χρόνον. Οὐδὲ γὰρ μετὰ τὴν ἡγεμονίαν ἐθεάσατό τις αὐτὸν πώποτε τοῦδε τοῦ πάθους ἦττω γενόμενον, καὶ ταῦτα μυρίων, ὡς εἰκός, ἀναγκαζόντων. Ἄνδρες γὰρ πενήκοντα καὶ ἑκατὸν ὑπὸ τῆς ἐκείνου δεξιᾶς ἐποιμαίνοντο, οἱ μὲν ἄκροι τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐν οὐρανῷ πολιτείαν μιμούμενοι, οἱ δὲ ἄρτι πτεροφυήσαντες, καὶ τὴν γῆν ὑπεράλλεσθαι τε καὶ ὑπερπέτεσθαι διδασκόμενοι. Ἄλλ' ὅμως καὶ τοσοῦτων ὄντων τῶν τὰ θεῖα παιδευομένων καὶ τι καὶ παραβαινόντων, ὡς εἰκός–οὐδὲ γὰρ τὸν ἄρτι φοιτῶντα κατορθοῦν ἅπαντα ῥάδιον–, ἔμενε ἀκίνητος, οἷά τις ἀσώματος, ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ, οὐδεμιᾶς αὐτὸν προφάσεως εἰς θυμὸν ἐγειροῦσης.

4.10 Τοῦτο δὲ οὐκ ἀκοῇ μόνον ἀλλὰ καὶ πείρᾳ παρέλαβον. Ἐπιθυμήσας γὰρ ποτε

τὴν θεῖαν ἐκείνην ἀγέλην θεάσασθαι ἀφικόμην κοινωνοὺς ἔχων τῆς ἀποδημίας καὶ ἄλλους τὸν αὐτὸν μοι βίον ἀσπαζομένους. Ἄπαντα τοίνυν τῆς ἑβδομάδος τὸν κύκλον παρὰ τῷδε τῷ θεῷ διαγαγόντες, ἐθεώμεθα πρόσωπον οὐδεμίαν μεταβολὴν δεχόμενον, οὐδὲ νῦν μὲν διαχεόμενον, νῦν δὲ σκυθρωπότητι συναγόμενον καὶ τὸ ὄμμα δὲ γε ὡσαύτως οὐκ ἄλλοτε μὲν βλοσυρόν, χαροπὸν δὲ ἄλλοτε, ἀλλ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς αἰεὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μένοντας εὐκοσμίας· ἱκανοὶ δὲ οὗτοι τεκμηριῶσαι τῆς ψυχῆς τὴν γαλήνην. Ἄλλ' εἰκὸς τινα νομίσαι τοιοῦτον αὐτὸν ἐωρᾶσθαι μηδεμιᾶς παρακινούσης αἰτίας. Οὐ εἴνεκα διηγήσασθαι τι τοιοῦτον συμβᾶν ἐφ' ἡμῶν ἀναγκάζομαι. Καθῆστο παρ' ἡμᾶς ὁ θεῖος ἐκείνος ἀνὴρ τοὺς περὶ φιλοσοφίας λόγους ἀνακινῶν καὶ τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας τὸ ἄκρον ἐπιζητῶν. Τοιούτων δὲ μεταξὺ γινομένων λόγων Ὀλύμπιός τις τὸ μὲν γένος Ῥωμαῖος, τὸν δὲ τρόπον καὶ αὐτὸς ἀξιάγαστος, ἱερωσύνην τετιμημένος καὶ τῆς ἡγεμονίας ἐκείνης τὰ δευτέρα διέπων, ἦκε παρ' ἡμᾶς τοῦ θεοῦ Δαυΐδου καταβοῶν καὶ λώβην κοινὴν τὴν ἐπιείκειαν ὀνομάζων ἐκείνην καὶ λυμαίνεσθαι πᾶσιν τὴν πραότητα λέγων καὶ ἄνοιαν ἀλλ' οὐκ ἐπιείκειαν τὴν ἄκραν ἐκείνην φιλοσοφίαν καλῶν. Ὁ δὲ καθάπερ ἀδαμαντίνην ἔχων ψυχὴν ἐδέχετο μὲν τοὺς λόγους, οὐκ ἐκεντεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν κεντεῖν πεφυκότων, οὐδὲ μετέβαλλε τὸ πρόσωπον, οὐδὲ τὴν προκειμένην ἠφίει διάλεξιν ἀλλά, μετὰ πραείας φωνῆς καὶ λόγων τὴν ψυχικὴν μηνυόντων αἰθρίαν, τὸν πρεσβύτην ἐκείνον ἀπέπεμπε, παρακαλῶν αὐτὸν ἐπιμεληθῆναι ὡς βούλεται· "Ἐγὼ δέ, ἔφη, τοῖσδε τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἀφιγμένοις, ὡς ὄραξ, διαλέγομαι, ἀναγκαίαν εἶναι νομίζων ταύτην τὴν θεραπείαν".

4.11 Πῶς ἂν τις ἄμεινον ἐπιδείξειε τῆς ψυχῆς τὴν πρᾶ ὀτητα; Τὸ γὰρ τὴν προστασίαν ἐκείνην πεπιστευμένον τοιαύτην ὑπὸ τοῦ τὰ δευτερεῖα ἔχοντος δέξασθαι παροινίαν, μάλιστα δὲ ξένων παρόντων καὶ τῆς λοιδορίας ἀκροωμένων, καὶ μηδεμίαν ἐκ τοῦ θυμοῦ ζάλην ὑπομῆναι καὶ ταραχήν, ποίαν ἂν δρείας καὶ καρτερίας ὑπερβολὴν καταλείπει; Ὁ μὲν οὖν θεῖος ἀπόστολος ἀνθρωπείας φύσεως τὴν ἀσθένειαν ἐπεσκεμμένος τῇ φύσει μετρεῖ τὴν νομοθεσίαν· "Ὁργίζεσθε γάρ, φησι, καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παρορ γισμῷ ὑμῶν." Τὰ μὲν γὰρ τοῦ θυμοῦ κινήματα τῆς φύσεως εἰδῶς ἀλλ' οὐ τῆς γνωμῆς, ἐπίπονα λίαν, τάχα δὲ καὶ ἀδύνατα νομοθετεῖν οὐκ ἀνέχεται· τῇ κινήσει δὲ τῆς φύσεως καὶ τῇ ζάλῃ τοῦ θυμοῦ μέτρον τὴν ἡμέραν ὀρίζει, ἄγχειν κελεύων τῷ λογισμῷ καὶ τῷ χαλινῷ πιέζειν καὶ περαιτέρω τῶν ὄρων προβαίνειν μὴ συγχωρῶν. Ὁ δὲ θεῖος οὗτος ἀνὴρ ὑπὲρ τοὺς κειμένους ἡγωνίζετο νόμους καὶ ὑπὲρ τὰ σκάμματα ἤλλετο, οὐ μέχρι τῆς ἐσπέρας κινεῖσθαι τῷ θυμῷ παραχωρῶν, ἀλλὰ μὴδ' ὄλως ἐπιτρέπων κινεῖσθαι. Τοιαῦτα καὶ οὗτος τῆς Εὐσεβίου τοῦ μεγάλου συνουσίας ἀπώνατο.

4.12 Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ἐραστὰς τῆς φιλοσοφίας ταύτης καὶ ζηλωτὰς ἐν ἐκείνῃ τῇ καλύβῃ γεγεννημένους τεθέαμαι, τοὺς μὲν ἐν ἀκμῇ τοῦ σώματος, τοὺς δὲ καὶ ἐν γήρᾳ βαθεῖ· πλείονα γὰρ ἢ ἐνενήκοντα ἔτη διαβιώσαντες ἄνθρωποι τὸν ἐπίπονον βίον καταλιπεῖν οὐκ ἠθέλησαν, ἀλλὰ τοῖς τῆς νεότητος ἰδρώσι διέπρεπον, παννύχιοι μὲν καὶ πανημέριοι τὸν θεὸν ἀντιβολουῦντες καὶ τὰς εὐαγεῖς ἐκείνας λειτουργίας ποιοῦμενοι, διὰ δύο δὲ ἡμερῶν τῶν εὐτελῶν ἐκείνων σιτίων μεταλαγχάνοντες. Καὶ ἵνα τοὺς ἄλλους καταλίπω οὐ σιγῆς ὄντας ἀξίους, εὐφημίας δὲ καὶ ἐπαίνων παντοίων, ἀλλ' ἵνα μὴ πέρα τοῦ μέτρου μακρὸν ἐργάσωμαι τὸ διήγημα, ἐγένετό τις ἐν ἐκείνῳ τῷ θεῷ χωρίῳ—Ἀββᾶν δὲ αὐτὸν ὀνομάζουσιν— ὃς ἐκ μὲν τῆς Ἰσραηλιτίδος ἐβλάστησε ῥίζης, οὐκ ἀπωκίσθη δὲ τῆς Ἀβραμιαίας κατὰ τὸν πρόγονον οἰκίας, ἀλλὰ τῆς πατρῴας κληρονομίας τῷ Ἰσαὰκ ἐκοινώνησε, μᾶλλον δὲ αὐτὴν ἤρπασε τῶν οὐρανῶν τὴν

βασιλείαν. Οὗτος εὐθύς μὲν τῆς ἀσκητικῆς ταύτης ἤψατο πολιτείας, παρά τινι τηνικάδε τὴν ἔρημον οἰκοῦντι, γυμναστῆ τῶν τοιούτων ἀρίστῳ– Μαρωσᾶς δὲ ἦν ὄνομα τούτῳ. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἐκεῖνος τὸ ἐτέρων ἡγεμονεύειν καταλιπὼν εἰς ταύτην σὺν τῷ Ἀββᾶ τὴν ἀγέλην ἀφίκετο καὶ χρόνον μὲν οὐ σμικρὸν ἐπεβίω, λαμπρῶς δὲ ἀγωνισάμενος καὶ ἀοίδιμος γενόμενος ὑπεξῆλθε τὸν βίον. Ὁ δὲ ὀκτῶ μὲν ἤδη καὶ τριάκοντα ἐκεῖ διετέλεσεν ἔτη· ὡς ἔναγχος δὲ τοῦ πονεῖν ἀρξάμενος, οὕτως ἐφίεται τοῦ πονεῖν. Μέχρι γὰρ καὶ τήμερον ὑποδήμασι μὲν τοὺς πόδας οὐκ ἐκάλυψε πώποτε· τῇ σκιᾷ δὲ προσεδρεύων ἐν τῷ κρυμῶ, τὸν ἥλιον ἐν τῷ φλογμῶ καταδέχεται, καὶ ὡς ζεφύριον αὐραν τὴν ἐκεῖθεν δέχεται φλόγα. Ἄπαντα δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ὕδατος μεταλαχεῖν οὐκ ἠνέσχετο, οὐκ ἐκεῖνα ἐσθίων ἂ τοῖς τὸ μὴ πίνειν ἐπιτηδεύουσι προσφέρεσθαι σύνηθες–ὑγροτέρων γὰρ οὗτοι σιτίων ἀπολαύειν εἰώθασιν–, ἀλλὰ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις ἀπολαύων σιτίων, ἐσθίων δὲ βραχέα, καὶ ὅσα βραχεῖαν ἐντίθησι δύναμιν, περιττὴν ἡγεῖται τὴν τοῦ ὕδατος χρεῖαν. Σιδήρῳ δὲ βαρεῖ τὴν ὄσφυν ἐζωσμένος κάθηται μὲν ὀλιγάκις, τῆς δὲ νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεόν ἢ ἐστηκῶς ἢ ἐπὶ τῶν γονάτων κείμενος τὴν τῆς εὐχῆς τῷ δεσπότη λειτουργίαν προσφέρει, τῆς δὲ κατακλίσεως παντελῶς τὴν χρεῖαν ἠρνήθη· οὐδεὶς γὰρ αὐτὸν κατακλιθέντα μέχρι καὶ τήμερον ἐθεάσατο πώποτε, ἀλλὰ καὶ τοῦ χοροῦ κορυφαῖος ἀποφανθεὶς καὶ προστατεύειν λαχὼν τοῦτον ἅπαντα φέρει προθύμως τὸν πόνον, ἀρχέτυπον ἑαυτὸν φιλοσοφίας τοῖς ὑπηκόοις ἅπασι προτιθεῖς.

4.13 Τοιούτους νικηφόρους ἀγωνιστὰς ὁ θεῖος Εὐσέβιος ὁ τῶνδε τῶν ἀγῶνων παιδοτρίβης καὶ γυμναστῆς παρέστησε τῷ θεῷ· καὶ ἄλλους δὲ πλείστους ἀποφήνας τοιούτους ἐτέραις παλαίστραις διδασκάλους παρέπεμψεν οἱ τὸ ὅρος ἅπαν ἐκεῖνο τὸ ἱερὸν τῶν θείων τούτων καὶ εὐωδῶν λειμῶνων ἐπλήρωσαν. Πρὸς ἔω γὰρ τῆς ἐξ ἀρχῆς παγείσης ἀσκητικῆς καλύβης καὶ πρὸς ἐσπέραν καὶ μεσημβρίαν ἐστὶν ἰδεῖν ταύτης τῆς φιλοσοφίας τὰ ἔκγονα οἷόν τινας ἀστέρας περὶ σελήνην χορεύοντας καὶ τοὺς μὲν τῇ ἑλλάδι, ἄλλους δὲ τῇ ἐγχωρίῳ φωνῇ τὸν ποιητὴν ἀνυμνοῦντας. Ἄλλα γὰρ ἀδυνά τοις ἐπιχειρῶ τὰ ὑπὸ τῆς θείας ἐκείνης κατορθωθέντα ψυχῆς ἅπαντα διεξελεῖν ἐφιέμενος· τοιγαροῦν τῷδε τῷ διηγήματι τὸ πέρας ἐπιθετόν, ἐφ' ἕτερον δὲ τρεπτέον καὶ τὴν ἐκεῖθεν πάλιν ὠφέλειαν προσθετόν, τῆς εὐλογίας τῶνδε τῶν μεγάλων ἀνδρῶν μεταλαχεῖν ἰκετεύσαντα.

5.τ ΠΟΥΠΛΙΟΣ

5.1 Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐγένετό τις Πούπλιος καὶ τὸ εἶδος ἀξιοθέατος καὶ τὴν ψυχὴν τῷ εἶδει συμβαίνουσας ἔχων, μᾶλλον δὲ πολλῶ τοῦ σώματος θαυμαστοτέραν ἐπιδεικνύς. Οὗτος ἐκ βουλευτικῆς μὲν συμμορίας ὀρμώμενος, πόλιν δὲ ἔχων παρ' ἦν Ξέρξης ἐκεῖνος ὁ πολυθρύλητος, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύων καὶ τὸν ποταμὸν Εὐφράτην διαβῆναι σπεύδων τῇ στρατιᾷ, πλῆθος νεῶν συναγείρας καὶ ταύτας ἀλλήλαις συζεύξας καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν ποταμὸν γεφυρώσας, Ζεῦγμα τὸ χωρίον ὠνόμασε καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ πράγματος ἔδωκεν ἐπωνυμίαν τῇ πόλει, ἐντεῦθεν ὀρμώμενος καὶ ἀπὸ τοῦ τοιούτου γένους βεβλαστηκῶς ὑψηλὸν τι χωρίον καταλαμβάνει, τοῦ ἄστεως οὐ πλεῖον ἢ τριάκοντα σταδίους ἀφεστηκός. Ἐν τούτῳ βραχύν τινα οἰκίσκον δειμάμενος, ἀπέδοτο μὲν ἅπαντα ὅσα πατρόθεν ἐδέξατο, οἰκίαν φημί καὶ κτήματα καὶ βοσκήματα καὶ ἐσθήματα, σκευὴ τε ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ καὶ εἴ τι ἕτερον μετὰ τούτων ἐτύγχανεν.

5.2 Διανείμας δὲ ταῦτα κατὰ τὸν θεῖον νόμον οἷς ἔδει καὶ πάσης ἑαυτὸν φροντίδος γηίνης ἐλευθερώσας, μίαν ἀντὶ πάντων ἐκείνων ἐδέξατο φροντίδα, τὴν τοῦ

καλέσαντος θεραπείαν καὶ ταύτην ἀνελίττων ἐν τῇ ψυχῇ διετέλει νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν σκοπούμενος καὶ διερευνώμενος ὅπως ταύτην ἀυξήσῃ. Τούτου εἵνεκα ὁ πόνος αὐτῷ διηνεκῶς ἤυξετο καὶ ἐπίτασιν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐδέχετο, καὶ γλυκὺς ἦν καὶ ἡδονῆς ἀνάπλευς καὶ πόρρω τὸν κόρον ἐλαύνων. Οὐ γάρ τις αὐτὸν ἐθεάσατο πώποτε βραχὺ γοῦν μορίον ἡμέρας ἀναπαύλης μεταλαχόντα, ἀλλὰ τὴν μὲν ψαλμωδίαν εὐχή, τὴν δὲ εὐχὴν ψαλμωδία, ἀμφοτέρω δὲ τῶν θείων λογίων ἀνάγνωσις διεδέχετο· εἶτα ἡ τῶν ἀφικνουμένων ἐπιμέλεια ξένων, ἔπειτα ἄλλο τι τῶν ἀναγκαιῶν ἔργων ἐγένετο.

5.3 Ἐν τούτοις τὸν βίον ὀδεύων καὶ ἀρχέτυπον ἀρετῆς τοῖς ζηλοῦν βουλομένοις προκείμενος, οἷά τις ὄρνις εὐκέλαδος πολλοὺς τῶν ὁμοφύλων εἰς τὰ σωτήρια ταῦτα συνήγειρε θήρατρα. Ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς μὲν οὐδένα σύνοικον ἔχειν ἠνέσχετο· βραχεῖς δὲ οἰκίσκους ἀγχιθύρους οἰκοδομῶν, αὐτὸν καθ' αὐτὸν ἕκαστον τῶν συνιόντων διάγειν ἐκέλευε συχνῶς ἐπισκοπῶν καὶ τοὺς οἰκίσκους διερευνώμενος μή τι πέρα τῆς χρείας ἀποκείμενον ἔχοιεν. Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ ζυγὰ ἐπιφερόμενον τὸν τῶν ἄρτων σταθμὸν πολυπραγμονεῖν ἀκριβῶς καὶ εἴ ποτε εὖροι τοῦ ὠρισμένου πλείονα, δυσχεραίνειν καὶ γαστριμάργους τοὺς τοῦτο ποιοῦντας ἀποκαλεῖν. Ἐκέλευε γὰρ μήτε ἐσθίοντας μήτε πίνοντας ἀναμένειν τὸν κόρον, ἀλλὰ τοσοῦτων ἀπολαύειν ὅποσα τῷ σώματι παρέχειν ἀπόχρη τὴν ζωὴν. Εἰ δὲ ποτε καὶ τῶν πιτύρων ἀποκεκριμένον τὸ ἄλευρον ἐθεάσατο ὡς συβαριτικῆς τροφῆς ἀπολαύουσι τοῖς τοῦτο δεδρακόσιν ἐλοιδορεῖτο· καὶ νύκτωρ δὲ ἐξαπιναίως παρὰ τὴν ἐκάστου θύραν ἀφικνούμενος, εἰ μὲν τινα εὖρεν ἐγρηγορότα καὶ τὸν θεὸν ὑμνοῦντα, σιγῇ πάλιν ἀπεχώρει· εἰ δὲ τινα ὑπνώκατεχόμενον ἦσθετο, τῇ χειρὶ μὲν τὴν θύραν ἐπάτασσε, τῇ γλώττῃ δὲ τὸν κατακείμενον ἔβαλλεν ὡς πλείονα ἢ ἔδει τῷ σώματι τὴν θεραπείαν προσφέροντα.

5.4 Τοῦτον αὐτοῦ τὸν πόνον τῶν ὁμογνωμόνων τινὲς θεασάμενοι ἐν πᾶσιν οἰκοδομήσαι καταγώγιον εἰσηγήσαντο. Ἀκριβέστερον γὰρ ἔφασαν τοὺς νῦν διεσπαρμένους βιώσεσθαι καὶ αὐτὸν τῆς πλείονος φροντίδος ἀπαλλαγῆσεσθαι. Ἐδέξατο τὴν παραίνεσιν ὁ σοφώτατος καὶ συναγείρας ἅπαντας καὶ τοὺς μικροὺς ἐκείνους καταλύσας οἰκίσκους, ἕνα δὲ τοῖς συνειλεγμένοις δειμάμενος κοινῇ τε πολιτεύεσθαι καὶ παραθῆγειν ἀλλήλους ἐκέλευσε καὶ τοῦτον μὲν τὴν ἐκείνου μιμεῖσθαι πραότητα, ἐκείνον δὲ τῷ τούτου ζήλω κεραννύναι τὸ πρᾶον καὶ ἄλλον ἀγρυπνίας μεταδιδόντα τοῦ τῆς νηστείας μεταλαμβάνειν μαθήματος. "Οὕτω γὰρ παρ' ἀλλήλων, ἔφη, τὸ ἐνδέον λαμβάνοντες, τὴν τελεωτάτην κατορθώσομεν ἀρετὴν. Καθὰ περ γὰρ ἐν ταῖς πολιτικαῖς ἀγοραῖς ὁ μὲν ἄρτων ἐστὶ πρᾶτῆρ, ὁ δὲ λαχάνων, ὁ δὲ ἱματίων ἔμπορος, ἄλλος δὲ ὑποδημάτων δημιουργός, παρ' ἀλλήλων δὲ τὴν χρεῖαν ἐρανίζόμενοι θυμηρέστερον βιοτεύουσιν, ὁ μὲν γὰρ ἱμάτιον διδούς ἀντιλαμβάνει ὑπόδημα, ὁ δὲ λάχανον ὠνούμενος ἀποδίδεται ἄρτον· οὕτως ἡμᾶς ἀλλήλοις ἀντιδιδόναι προσήκει τῆς ἀρετῆς τὰ πολυτίμητα μόρια."

5.5 Οὕτω τῶν ὁμογλώττων γυμναζομένων τε καὶ ἀγω νιζομένων καὶ τῇ ἐλλάδι φωνῇ τὸν θεὸν ἀνυμνοῦντων, ἔλαβεν ἔρωσ ταυτησὶ τῆς πολιτείας καὶ τοὺς τῇ ἐγχωρίῳ κεχημένους φωνῇ· καὶ συνδραμόντες τινὲς ἰκέτευον καὶ τῆς ἀγέλης γενέσθαι καὶ τῆς ἱεραῆς αὐτοῦ διδασκαλίας μεταλαχεῖν. Ἐδέξατο δὲ τὴν αἴτησιν, τῆς δεσποτικῆς μεμνημένος νομοθεσίας ἦν τοῖς ἱεροῖς προσενήνοχεν ἀποστόλοις· "Πορευθέντες, λέγων, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη". Καὶ παρ' ἐκεῖνο τὸ καταγώγιον ἕτερον οἰκοδομήσας ἐκεῖ τούτους διάγειν ἐκέλευσε, νεῶν τινα θεῖον κατασκευάσας εἰς ὃν καὶ τούτους κάκεινους συνιέναι προσέταξεν ἀρχομένης τε καὶ ληγούσης ἡμέρας ἵνα καὶ τὴν ἐσπερινὴν καὶ τὴν ἑωθινὴν ὑμνωδίαν κοινῇ προσφέρωσι τῷ θεῷ, διχῇ μὲν διηρημένοι

καὶ τῆ οἰκείᾳ ἕκαστοι κεχηρημένοι φωνῇ, ἐκ διαδοχῆς δὲ τὴν ὥδην ἀναπέμποντες.

5.6 Διέμεινε δὲ μέχρι καὶ τήμερον τόδε τῆς πολιτείας τὸ εἶδος· καὶ οὐδὲ ὁ χρόνος ὁ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀμείβειν φιλονεικῶν, οὐχ οἱ τὴν ἐκείνου κηδεμονίαν διαδεξάμενοι ἀνατρέψαι τι τῶν ὑπ' ἐκείνου τεθέντων ἀνεπίσθησαν ὄρων, καὶ ταῦτα οὐ δύο καὶ τριῶν ἀλλὰ καὶ πλείονων ταύτην τὴν ἡγεμονίαν λαχόντων. Εὐθύς μὲν γὰρ ἐκείνου τὸν ἀγῶνα πεπληρωκότος καὶ τόνδε τὸν βίον ὑπεξεληθόντος καὶ εἰς τὴν ἄλυπον ἐκείνην μεταβάντος ζωῆν, Θεότεκνος μὲν τῆς ἐλλάδος φωνῆς, Ἀφθόνιος δὲ τῆς σύρας τὴν ἡγεμονίαν διεδέξαντο, ἀμφοτέροι στήλαί τινες ἔμψυχοι καὶ εἰκόνες τῆς ἀρετῆς τῆς ἐκείνου γενόμενοι. Οὐδεμίαν γὰρ οὔτε τοῖς συνοῦσιν οὔτε τοῖς ἔξωθεν ἀφικνουμένοις αἴσθησιν λαβεῖν τῆς ἐκείνου τελευτῆς συνεχώρησαν σφᾶς αὐτοὺς ἐκμαγεῖα τῆς ἐκείνου πολιτείας δεικνύντες. Ἄλλ' ὁ μὲν θεῖος Θεότεκνος οὐ πολὺν ἐπιβίωσας χρόνον Θεοδότῳ τὴν ἡγεμονίαν παρέδωκεν. Ὁ δὲ Ἀφθόνιος ἐπὶ πλεῖστον διέμεινε τῆς ἀγέλης ἐπιμελούμενος καὶ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους ἰθύνων.

5.7 Ὁ δὲ Θεόδοτος οὗτος, ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ὀρμώμενος, τὴν ἀσκητικὴν ἐκείνην συμμορίαν θεασάμενος, τὰ μὲν πρῶτα μετὰ τῶν ὑπηκόων ἐτέτακτο, τῷ μεγάλῳ Θεοτέκνῳ κυβερνῶντι πειθόμενος. Ἐπειδὴ δέ, ὡς ἔφη, ὁ μὲν ἐξεδή μισεν, αὐτὸς δὲ τὴν προστασίαν παρέλαβεν, τοσοῦτοις ἐκόμησεν ἀγαθοῖς ὡς ἀποκρύψαι μικροῦ δεῖν τοὺς προτέρους τῆ φήμῃ· οὕτω γὰρ αὐτὸν ὁ θεῖος κατειργάσατο πόθος καὶ τοσοῦτοις αὐτὸν καὶ τοιοῦτοις κατέτρωσε βέλεσιν ὡς νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τῆς κατανύξεως προχέειν τὰ δάκρυα. Τοσαύτης δὲ πνευματικῆς χάριτος ἀνάπλεως ἦν ὡς προσευχομένου σιγᾶν μὲν ἅπαντας τοὺς παρόντας, ἐπαίειν δὲ μόνον τῶν ἱερῶν ἐκείνων ῥημάτων, προσευχὴν σπουδαίαν τὴν ἀκρόασιν ἡγουμένους. Τίς γὰρ οὕτως ἀδαμάν τινος ἦν ὡς ἐκείνων οὕτω γνησίως προσφερομένων τῶν λόγων μὴ καταθελχθῆναι τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σκληρὸν ταύτης καὶ ἀπειθεῖς καταμαλάξαι καὶ πρὸς τὴν θεῖαν θεραπείαν μεταγαγεῖν; Οὕτω καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὸν πλοῦτον αὖξων καὶ τοὺς ἀσύλους θησαυροὺς πλήρεις τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἀποφαίνων, πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη ποιμάνας τὸ ποίμνιον, προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, κατὰ τὴν θεῖαν γραφήν, τραφεὶς ἐν γήρᾳ καλῶ, Θεοτέκνῳ δὲ ἀδελφιδῶ μὲν ὄντι τὸ γένος, ἀδελφῶ δὲ τὸν τρόπον τὰς ἡνίας παραδούς.

5.8 Καὶ ὁ θεῖος δὲ ἐκεῖνος Ἀφθόνιος πλείονα ἢ τετταράκοντα ἔτη τοῦ χοροῦ προστατεύσας τῆς ἀρχιερωσύνης τὴν προεδρίαν ἐδέξατο οὔτε τὴν ἀσκητικὴν ἐναλλάξας σισύραν, οὔτε τὸν ἐξ αἰγείων τριχῶν κατεσκευασμένον χιτῶνα. Καὶ σιτίων δὲ ἀπέλαυεν οἶων πρὸ τῆς προεδρίας ἀπέλαυε. Καὶ ταύτην δὲ τὴν κηδεμονίαν ἀναδεξάμενος οὐδὲν ἦττον τῆς ἀγέλης ἐκείνης ἐπεμελεῖτο, ἐκεῖ τὰς πλείους διατρίβων ἡμέρας, καὶ νῦν μὲν τῶν ζυγομαχούντων τὰς ἔριδας διαλύων, νῦν δὲ ὑφ' ὄτουοῦν ἀδικουμένων ποιούμενος πρόνοιαν, ἄλλοτε δὲ τοῖς θιασώταις τὴν θεῖαν προσφέρων παραίνεσιν. Καὶ τούτων ἕκαστον ἔδρα, τὰ τῶν ὁμοσκήνων μεταξὺ περιρράπτων ράκια ἢ τὸν φακὸν ἐκκαθαίρων ἢ τὸν σῖτον ἐκπλύνων ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων μεταχειρίζων. Οὕτω καὶ τὴν προεδρίαν κοσμήσας καὶ τὴν ἀρετὴν ἐπαυξήσας μετὰ τῶν ταύτης φορτίων τὸν θεῖον λιμένα κατέλαβεν.

5.9 Καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ Θεοτέκνου καὶ τοῦ μετ' ἐκεῖνον Γρηγορίου, τοῦ μὲν ἐν νεότητι πᾶν εἶδος φιλοσοφίας συνειληχότος καὶ μετὰ τῆς προγονικῆς εὐκλείας ἀποδεδημηκότος, τοῦ δὲ ἔτι καὶ τήμερον ἐν γήρᾳ βαθεῖ ὡς ἐν ἀκμάζοντι πονοῦντος τῷ σώματι. Διέμεινε γὰρ παντελῶς τῆς ἀμπέλου τὸν καρπὸν παραιτούμενος καὶ οὐδὲ ὄξους ἢ σταφίδων μεταλαμβάνων, οὐ γάλακτος οὐκ ἄρτι ληφθέντος, οὐ πεπηγότος. Οὕτω γὰρ βιοῦν ὁ μέγας ἐνομοθέτησε Πούπλιος. Ἐλαίου δὲ κατὰ τὸν τῆς πεντηκοστῆς καιρὸν τὴν

χρείαν μεταλαμβάνοντες πάλιν παραιτούνται αὐτοῦ τὴν μετάληψιν.

5.10 Τοιαῦτα καὶ περὶ τοῦ μεγάλου Πουπλίου μεμάθηκα, τὰ μὲν ἀκοῇ δεξάμενος, τὰ δὲ τοὺς ἐκείνου φοιτητὰς θεασάμενος καὶ ἐν τοῖς φοιτηταῖς διαγνοὺς τὸν διδάσκαλον, καὶ διὰ τῶν ἀθλητῶν τὸν παιδοτρίβην καταμαθὼν. Ἄδικον τοίνυν νομίσας καὶ βάσκανον τσαύτην ὠφέλειαν παραδοῦναι σιγῇ τοῖς ἀγνοοῦσι προτέθηκα τὸ διήγημα καὶ αὐτοῖς τὴν ἐντεῦθεν ὠφέλειαν πραγματευόμενος καὶ ἑμαυτῷ τὸ ἀπὸ τῆς μνήμης περιποιούμενος κέρδος. Ἦκουσα γὰρ τοῦ δεσπότης λέγοντος· "Πᾶς ὅστις ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἑμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς." Καὶ οἶδα σαφῶς ὡς τοῖς ἀνθρώποις τὴν τούτων μνήμην προσενεγκῶν τῆς ἐπὶ τοῦ θεοῦ τῶν ὄλων παρ' αὐτῶν ἀπολαύσομαι μνήμης.

6.τ ΣΥΜΕΩΝΗΣ Ο ΠΑΛΑΙΟΣ

6.1 Συμεῶνην δὲ τὸν πρεσβύτην εἶ τις ἐκὼν παραλίποι καὶ λήθη τῆς ἐκείνου φιλοσοφίας παραδοίῃ τὴν μνήμην, ἀδικίας ἂν εἰκότως καὶ βασκανίας οὐ φύγοι γραφὴν ὡς μήτε ἐπαινεῖν ἐθέλων τὰ ἀξιεπαινα μήτε τοῖς ὠφελεῖσθαι βουλομένοις εἰς μίμησιν τὰ ἀξιεράστα προτιθεῖς. Ἐγὼ δὲ οὐ φόβω τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ πόθω τῆς εὐφημίας τῆς τοῦδε πολιτείας ποιήσομαι τὴν διήγησιν. Οὗτος γὰρ πλεῖστον ὅτι μάλιστα διετέλεσε χρόνον τὸν ἐρημικὸν ἀσπαζόμενος βίον καὶ ἐν τινι βραχεῖ διαιτώμενος ἄντρω· παραψυχῆς μὲν ἀνθρωπίνης οὐδεμιᾶς ἀπέλαυε –μόνος γὰρ βιοτεύειν προείλετο–, τῷ δὲ θεῷ τῶν ὄλων ἐνδελεχῶς προσδιελέγετο. Τὰς ἐδωδύμους δὲ τῶν βοτανῶν ἐποιεῖτο τροφήν.

6.2 Οὗτος ὁ πόνος αὐτῷ καὶ τὴν ἄνωθεν πλουσίαν ἐδωρήσατο χάριν ὡς καὶ τοῖς ἀλκιμωτάτοις καὶ θραυστάτοις ἐπιτάττειν θηρίοις. Καὶ τοῦτο δῆλον οὐ τοῖς εὐσεβέσι μόνοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπίστοις Ἰουδαίοις ἐγένετο. Χρείας μὲν γὰρ τινος ἕνεκα ἀπεδήμουν εἰς τι τῶν φρουρίων, τῶν ἔξω τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης διακειμένων· ὑετοῦ δὲ λάβρου γενομέου καὶ λαίλαπος προσβαλούσης διαμαρτάνουσι μὲν τῆς ὁδοῦ, τὰ πρόσω βλέπειν οὐ δυνάμενοι. Ἀλῶνται δὲ κατὰ τὴν ἔρημον, οὔτε κώμην, οὔτε ἄντρον, οὔτε ὀδίτην εὐρίσκειν· ἐν ἠπείρῳ δὲ μέσῃ τοῖς ναυτιλλομένοις παραπλησίως κλυδωνιζόμενοι, καταλαμβάνουσι οἷόν τινα λιμένα τοῦ θεοῦ Συμεῶνου τὸ σπήλαιον καὶ θεωροῦσιν ἄνθρωπον ἀύχμωντα καὶ ῥυπῶντα καὶ βραχὺ τι ῥάκος σισύρας ἐπὶ τῶν ὤμων φέροντα. Ὁ δὲ εἶδεν ὅμοιον καὶ ἠσπάσατο· καὶ γὰρ εὐπροσήγορος ἦν· καὶ τῆς ἀφίξεως ἤρετο τὴν αἰτίαν. Ὡς δὲ τὸ συμβᾶν διηγήσαντο καὶ τὴν ἐπὶ τὸ φρούριον ἄγουσαν ὁδὸν μαθεῖν καθικέτευσαν· "Μείνατε, ἔφη, καὶ παραυτίκα ὑμῖν ἀγωγὸς δώσω τὴν ποθουμένην ὁδὸν ἀποδείξοντάς." Οἱ μὲν οὖν ἐπέιθοντό τε καὶ διανεπαύοντο. Καθημέρων δὲ αὐτῶν ἀφίκοντο δύο λέοντες οὐ βλοσυρὸν βλέποντες, ἀλλ' οἷόν τινα δεσπότην σαίνοντες καὶ τὴν δουλείαν ὑποσημαίνοντες. Τούτοις ἐκέλευσε διανεύων ξεναγῆσαι τοὺς ἄνδρας καὶ εἰς ἐκείνην ἀπαγαγεῖν τὴν ὁδὸν ἣν καταλιπόντες τὸν πλάνον ὑπέμειναν.

6.3 Ἀλλὰ μηδεὶς μυθῶδες εἶναι τὸ διήγημα νομιζέτω τοὺς κοινούς τῆς ἀληθείας ἐχθροὺς μαρτυροῦντας ἔχων τῇ ἀληθείᾳ. Αὐτοὶ γὰρ οἱ τῆς εὐεργεσίας τετυχηκότες τοῦτο ἄδοντες διετέλεσαν. Καὶ τοῦτο μοι οὗτος ὁ μέγας Ἰάκωβος διηγήσατο, παρεῖναι φήσας αὐτοῖς τῷ θεσπεσίῳ Μάρωνι διηγουμένοις τὸ θαῦμα. Ὁ τοίνυν Ἰουδαίος τῆ τῶν χριστιανῶν μαρτυροῦσι θαυματουργία διαπιστῶν, πῶς οὐκ ἂν εἰκότως ἀπιστότερος Ἰουδαίων κληθεῖν, εἴπερ οἱ μὲν καὶ δυσμενεῖς ὄντες ἠττωντα ὅμως καὶ ταῖς τῆς ἀληθείας ἀκτίσι παραχωροῦσιν, οἱ δὲ εὖνοι νομιζόμενοι καὶ τῆς πίστεως κοινωνοὶ οὐδὲ

τοῖς ἐχθροῖς τῆ δυνάμει τῆς χάριτος μαρτυροῦσι πιστεύουσιν;

6.4 Ἐκ τῶν τοιούτων δὲ θαυμάτων ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἐπίσημος γεγωνῶς καὶ πολλοὺς τῶν γειτονούντων βαρβάρων ἐπισπασάμενος-οἰκοῦσι δὲ τὴν ἔρημον ἐκείνην οἱ τὸν Ἰσμαὴλ σεμνυνόμενοι πρόγονον-, ἡσυχίας ἐρῶν, καταλιπεῖν ἠναγκάσθη τὸ σπήλαιον καὶ πολλὴν ἀνύσας ὁδὸν ὄρος καταλαμβάνει τὸ καλούμενον Ἀμανόν, καὶ τοῦτο πολλῆς πάλαι γέμον πολυθέου μανίας τοῖς πολλοῖς καὶ παντοδαποῖς ἐγεώργησε θαύμασι καὶ τὴν νῦν ἐν αὐτῷ πολιτευομένην εὐσέβειαν κατεφύτευσε.

6.5 Ἀλλὰ πάντα μὲν διηγῆσθαι λίαν ἐπίπονον, ἐμοὶ δὲ τυχόν καὶ ἀδύνατον. Ἐνὸς τοίνυν μνησθεῖς καὶ οἷόν τινα χαρακτήρα τῆς ἀποστολικῆς αὐτοῦ καὶ προφητικῆς θαυματουργίας προθεῖς καταλείπω τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐννοεῖν ἐντεῦθεν ἧς ἔλαβε χάριτος τὴν ἰσχύν. Θέρος ἦν καὶ ἀμητὸς καὶ τὰ δράγματα εἰς τὰς ἄλλως μετεκομίζετο. Ἄνῆρ δὲ τις τοῖς δικαίοις οὐκ ἀρκούμενος πόνοις, ἀλλὰ τῶν ἀλλοτρίων ἐφιέμενος, ὑφείλετο μὲν τῶν τοῦ πέλας δραγμάτων, αὔξειν δὲ τὸν οἰκεῖον διὰ τούτων ἐπειρᾶτο θημῶνα. Ἄλλ' εὐθύς τὴν κατὰ τῆς κλοπῆς τὸ θεῖον ἐξεφέρετο ψῆφον καὶ πρηστήρ ἐπέφερετο καὶ ἡ ἄλλως ἐνεπίμπρατο καὶ ὁ δαίμων ἐκεῖνος τὸν τοῦ θεοῦ κατελάμ βανεν ἄνθρωπον οὐ πόρρω τῆς κώμης ἐσκηνωμένον καὶ τὴν μὲν συμφορὰν διηγείτο, κρύπτειν δὲ τὴν κλοπὴν ἐπειρᾶτο. Ὡς δὲ τάληθῆ λέγειν κελευσθεῖς ὠμολόγησε τὴν κλοπὴν -τὸ γὰρ πάθος καὶ ἑαυτοῦ κατηγορεῖν κατηνάγκασε-, προσέταξεν ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ τῆ λύσει τῆς ἀδικίας λῦσαι τὴν τιμωρίαν· "Σοῦ γάρ, ἔφη, τὰ δράγματα ἐκεῖνα ἐκτὶν νύντος, τὸ θεῖλατον ἐκεῖνο σβεσθήσεται πῦρ". Ἦν τοίνυν ἰδεῖν τὸν μὲν θεόντα καὶ τῷ ἀδικηθέντι τοὺς κλαπέντας ἀστάχους προσφέροντα, τὴν δὲ πυρὰν ἄνευ ὕδατος σβεννυμένην τῆ τοῦ θεοῦ πρεσβύτου προσευχῆ καὶ πρεσβεία.

6.6 Τοῦτο οὐ μόνον τοὺς περιοίκους ἐνέπλησε δείματος, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἄπασαν-τὴν Ἀντιόχου λέγω· ὑπὸ ταύτην γὰρ τὸ χωρίον ἐτέλει-θέειν ἐκεῖ κατηνάγκασε καὶ τὸν μὲν ἐπαγγέλλειν δαιμονικῆς λύττης ἀπαλλαγὴν, τὸν δὲ πυρετοῦ παῦλαν, τὸν δὲ ἄλλου τινὸς τῶν ἐνοχλούντων ἰατρειάν. Ὁ δὲ ἀφθόνως τῆς ἐνοικουσίας χάριτος ἐχορήγει τὰνάματα.

6.7 Ἀλλὰ πάλιν τῆς ἡσυχίας ἐρῶν τὸ Σίναιον ὄρος καταλαβεῖν ἐπεθύμησεν. Μαθόντες δὲ πολλοὶ τῶν ἀρίστων καὶ τὴν αὐτὴν μετιόντες φιλοσοφίαν, συνέδραμον κοινωνῆσαι αὐτῷ τῆς ἀποδημίας ποθοῦντες. Πολλῶν τοίνυν ἡμερῶν ὁδὸν ἐξανύσαντες, ἐπειδὴ κατὰ τὴν σοδομίτιν ἐγένοντο ἔρημον, ὀρώσι πόρρωθεν ἀπὸ βάθους χεῖρας ἀνδρὸς εἰς ὕψος ἐκτεινομένης, καὶ τὸ μὲν πρῶτον δαίμωνος ἐξαπάτην ὑπέλαβον· προσευξάμενοι δὲ σπουδαιότερον καὶ ταῦτὸ θεασάμενοι ὥρμησαν ἐπ' ἐκεῖνο τὸ χωρίον καὶ βραχὺ μὲν ὄρυγμα θεωροῦσιν ὅποια ποιεῖν πεφύκασιν αἱ ἀλώπεκες καταδύσεις ἑαυταῖς μηχανώμεναι· οὐδένα δὲ εἶδον ἐκεῖ προφαινόμενον· τοῦ κτύπου γὰρ τῶν ποδῶν αἰσθόμενος ὁ τὰς χεῖρας ἐκτεταμένης ἔχων, εἶσω τῆς καταδύσεως κατεκρύβη.

6.8 Διακύψας δὲ ὁ πρεσβύτης ἐλιπάρει μάλα πολλὰ ὀφθῆναι αὐτὸν εἰ ἀνθρωπεῖαν ἔχει τὴν φύσιν καὶ μὴ δαίμωνος τις ἀπατεῶν εἶη τοιαῦτα σχηματιζόμενος· "Καὶ γὰρ ἡμεῖς, ἔφη, τὸν ἀσκητικὸν μετιόντες βίον καὶ τῆς ἡσυχίας ἐρῶντες, ἀλώμεθα κατὰ τὴνδε τὴν ἔρημον, ἐν τῷ Σινᾷ ὄρει τὸν τῶν ἀπάντων ἐπιθυμοῦντες προσκυνῆσαι θεὸν ἐν ᾧ Μωϋσῆ τῷ θεράποντι τὴν οἰκείαν ἐπιφάνειαν ποιησάμενος ἔδωκε τῆς νομοθεσίας τὰς πλάκας, οὐχ ὅτι τὸ θεῖον τόπῳ περιγεγράφθαι νομιζόμεν-ἀκούομεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι· "3τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέγει ὁ κύριος"3 καὶ ὅτι "3κατέχει τὸν γῦρον τῆς γῆς καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ ὡσεὶ ἀκρίδας"3-, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς θερμῶς ἐρῶσιν οὐ μόνον οἱ ἐρώμενοι τριπόθητοι, ἀλλὰ καὶ οἱ τόποι ἐράσμιοι οἱ τὴν

τούτων παρουσίαν καὶ ὁμιλίαν δεξάμενοι."

6.9 Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λέγοντος τοῦ πρεσβύτου, ἀναδείκνυσιν ἑαυτὸν ἐκ τῆς καταδύσεως ὁ κεκρυμμένος ἄνθρωπος· καὶ ἦν ἄγριος μὲν ἰδεῖν, ἀχμηρὰν δὲ ἔχων τὴν κόμην, τὸ δὲ πρόσωπον ἔρρικνωμένον, κατεσκελετευμένα δὲ πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ῥάκιά τινα πιναρὰ περιβεβλη μένος φοινικίνους βλαστοῖς συνερραμμένα. Ἀσπασάμενος δὲ καὶ τῆς εἰρήνης τὸ πρόσρημα δεδωκῶς ἐπυνθάνετο τίνες τε εἶεν καὶ πόθεν ἦκοιεν καὶ ὅποι ἀπίοιεν. Ὁ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἀπεκρίνατο καὶ ἀντεπύθετο πόθεν τε ἐληλυθὼς εἶη καὶ τί δήποτε ταύτην ἔλοιτο τὴν ζωὴν. Ὁ δὲ· "Ταυτὴν ἔσχον κάγω τὴν προθυμίαν, ἔφη, ἦν καὶ ὑμεῖς ἔχοντες ἅπιτε· κοινωνὸν δὲ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐπεποιήμην συνήθη τινὰ καὶ ὁμογνώμονα καὶ τὸν αὐτὸν μοι κεκτημένον σκοπόν· ὄρκω δὲ ἀλλήλους ἐπεπέικειμεν μηδὲ τῷ θανάτῳ χωρίσαι τὴν συνουσίαν. Τοιγάρτοι κατὰ τὴν ἀποδημίαν ἐκείνον μὲν τῆδε συνέβη δέξασθαι τοῦ βίου τὸ τέλος, Ἐγὼ δὲ τῷ ὄρκῳ πεπεδημένος ὠρυξά τε ὡς ἐδυνάμην καὶ ταφῆ τὸ σῶμα παρέδωκα· παρὰ τοῦτο δὲ τὸ σῆμα τάφον ἕτερον ἑμαυτῷ κατορύξας, τῆδε περιμένω τοῦ βίου τὸ τέλος καὶ τῷ δεσπότη τὴν συνήθη λειτουργίαν προσφέρω. Τροφήν δὲ ἔχω τοὺς φοίνικας οὓς ἀδελφός τίς μοι κομίζειν ὑπὸ τοῦ κηδεμόνος ἐτάχθη."

6.10 Τούτων οὕτω λεγομένων, λέων πόρρωθεν ἀνεφάνη· ἀγωνία δὲ τῶν σὺν τῷ πρεσβύτῃ περιπεσόντων, αἰσθόμενος ὁ ἐπὶ τῆς καταδύσεως καθήμενος, ἀναστὰς τῷ λέοντι διένευσεν εἰς τὸ ἕτερον μεταβῆναι μέρος. Ὁ δὲ παρατύκα ἐπέισθη τε καὶ ἦκε, φέρων τῶν φοινίκων τὸν βότρυν· εἶτα πάλιν ἀπῆλθεν ἐπιτραπεῖς καὶ πόρρωθεν τῶν ἀνδρῶν κατα κλιθεὶς ἐκαθεύδησε. Διανείμας τοίνυν τοὺς φοίνικας ἅπασι, προσευχῆς τε αὐτοῖς καὶ ψαλμωδίας κοινωνήσας καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ἔωθεν ἀσπασάμενος ἀπέπεμψε τὸ καινὸν θέαμα τεθηπότας.

6.11 Εἰ δὲ τις ἀπιστεῖ τοῖς εἰρημένοις, τῆς Ἡλιοῦ τοῦ πάνυ πολιτείας καὶ τῆς τῶν κοράκων διακονίας ἀναμνησθήτω οἱ πρῶτῳ μὲν ἄρτον, δείλης δὲ κρέας αὐτῷ κομίζοντες διετέλεσαν. Ῥάδιον δὲ τῷ ποιητῇ τῶν ὄλων παντοδαποὺς πόρους εἰς τὴν τῶν οἰκείων θεραπείαν εὐρίσκειν· οὕτω τὸν Ἰωνᾶν ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρία νυχθήμερα διεφύλαξε καὶ τοὺς λέοντας ἐν τῷ λάκκῳ τεθηπέναι τὸν Δανιὴλ παρεσκεύασε καὶ τὸ ἄψυχον πῦρ λογικῶς ἐνεργεῖν καὶ τοὺς μὲν ἔνδον φωτίζειν, τοὺς δὲ ἔξω κατακαίειν πεποίηκεν. Ἀλλὰ γὰρ περιττὸν ποιῶ περὶ τῆς θείας δυνάμεως ἀποδείξεις προσφέρων.

6.12 Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ ποθούμενον κατέλαβον ὄρος, φασὶν ἐκείνον τὸν θαυμάσιον γέροντα ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ τὸν θεὸν Μωϋσῆς ἰδεῖν ἠξιώθη, εἶδε δὲ ὡς δυνατὸν ἦν φύσει θνητῇ, κλῖναι τὰ γόνατα καὶ μὴ πρότερον ἀναστῆναι ἕως θείας ἐπήκουσε φωνῆς, τὴν δεσποτικὴν αὐτῷ μηνυούσης εὐμένειαν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἅπαντα τῆς ἑβδομάδος τὸν κύκλον οὕτω συγκεκυφῶς διετέλεσε, τροφῆς οὐδὲ βραχείας μεταλαχῶν, ἐκέλευσεν ἡ γενομένη φωνὴ καὶ τὰ προτεθέντα αὐτῷ λαβεῖν καὶ προθύμως καταφαγεῖν· ἐκτείνας δὲ τὴν χεῖρα καὶ τρία μῆλα εὐρών καὶ τούτων ἐμφορηθεὶς ὡς ὁ δεδωκῶς παρηγγύησεν, ἰσχύος τε γέγονεν ἀπάσης ἀνάπλεως καὶ μετὰ θυμηδίας τοὺς συνόντας, ὡς εἰκὸς ἦν, ἠσπάσατο. Γεγηθῶς τοίνυν καὶ γαννύμενος ἐπανήει ἄτε δὴ καὶ θείας ἐπακούσας φωνῆς καὶ θεοσδότου πάλιν ἀπολαύσας τροφῆς.

6.13 Ἐπανελθὼν δὲ δύο φιλοσοφίας ὠκοδόμησε φροντιστήρια, ἐν μὲν εἰς τὴν ῥαχίαν τοῦ ὄρους περὶ οὗ προειρήκαμεν, θάτερον δὲ κάτω παρ' αὐτὰ τῆς ὑπωρείας τὰ κράσπεδα. Ἐν ἐκατέρῳ δὲ ἀθλητὰς ἀρετῆς συναθροίσας καὶ τούτων κἀκείνων γυμναστῆς καὶ παιδοτρίβης ἐγένετο, καὶ τοῦ ἀντιπάλου καὶ πολεμίου διδάσκων τὰς προσβολὰς καὶ τοῦ ἀγωνοθέτου τὴν εὖνοιαν ὑπισχνούμενος καὶ θαρρεῖν παρακαλῶν

καὶ φρονήματος ἐμφορῶν καὶ πρὸς μὲν τοὺς ὁμοφυεῖς μετριάζειν κελεύων, πρὸς δὲ τὸν πολέμιον μεγαλοφροσύνη κεχρηῆσθαι παρεγγυῶν.

6.14 Τοιαῦτα διδάσκων, οὕτω βιοτεύων, τηλικαῦτα θαυματουργῶν καὶ τὰς παντοδαπὰς μαρμαρυγὰς ἀφιεῖς τῆς ἐπιπόνου ζωῆς τὸ τέλος ἐδέξατο καὶ εἰς τὸν ἀγήρω καὶ ἄλυπον ἀπεδήμησε βίον, ἄβριστον κλέος καταλιπὼν καὶ μνήμην εἰς αἰεὶ διαμένουσαν. Τῆς τούτου δὲ εὐλογίας ἀπέλαυσε μὲν περιόντος ἢ μακαρία καὶ τρισμακαρία μου μήτηρ, καὶ πολλὰ τῶν τούτου μοι διηγημάτων πολλάκις προσήνεγκεν. Ἐγὼ δὲ νῦν τῆς δυνατῆς αὐτοῦ τυχεῖν πρεσβείας ἀντιβολῶ καὶ οἶδα ὡς τεύξομαι· δώσει γὰρ πάντως τὴν αἴτησιν, τὴν τοῦ δεσπότη φιλανθρωπίαν μιμούμενος.

7.† ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ

7.1 Παλλάδιος δὲ ὁ πολυθρύλητος ὁμόχρονος τούτου γεγένηται καὶ ὁμότροπος καὶ συνήθης καὶ γνώριμος. Παρ' ἀλλήλους γάρ, ὡς φασι, φοιτῶντες τῆς παρ' ἀλλήλων ὠφελείας ἀπήλαυον, παραθήγοντες ἀλλήλους καὶ εἰς ζῆλον τὸν θεῖον ἐγείροντες. Ἐν οἰκίσκῳ δὲ τινι καθεῖρκετο, κώμη μεγίστη καὶ πολυανθρώπῳ πελάζοντι. Ἴμμη δὲ ὄνομα ταύτη. Περὶ μὲν οὖν τῆς τοῦ ἀνδρὸς καρτερίας, ἀπαστίας τε καὶ ἀγρυπνίας καὶ τῆς διηγετικῆς προσευχῆς περιττὸν ἡγοῦμαι διηγείσθαι· τὸν γὰρ αὐτὸν εἶλκεν ἐν τούτοις ἐκείνῳ τῷ θεῷ Συμείωνι ζυγόν.

7.2 Τὸ δὲ θαῦμα τὸ μέχρι καὶ τήμερον ἀδόκμον τὸ ὑπὸ τῆς ἐκείνου καὶ φωνῆς γεγόμενον καὶ χειρὸς προὔργου νενόμικα διηγήσασθαι. Πανήγυρις εἰς τὴν προειρημένην συναγείρεται κώμη τὸς πάντοθεν ἐμπόρους ἐφελομένη καὶ πλῆθος ἀριθμοῦ κρεῖττον ὑποδεχομένη. Ἐν ταύτῃ τις ἔμπορος, ἄπερ ἦκε φέρων ἀπεμπολήσας καὶ τὸ χρυσίον συναθροίσας, νύκτωρ ἀπαίρειν ἐβούλετο. Ἀνδροφόνος δὲ τις τὸ συλλεγὲν ἐκεῖνο θεασάμενος χρυσίον, οἷστρου τινὸς καὶ μανίας ἐμφορηθεὶς τὸν μὲν ὕπνον τῶν βλεφάρων ἀπήλασε, τοῦ δὲ ἀνδρὸς ἐκείνου τὴν ἀποδημίαν ἐφύλαττεν. Μετὰ δὲ ἀλεκτρυόνων ὡδὰς ὁ μὲν ἀπῆρε θαρρῶν· ὁ δὲ προλαβὼν καὶ τόπον τινὰ εἰς ἐνέδραν ἐπιτήδειον καταλαβὼν ἐξαπιναίως τε προσβαλὼν ἐπήνεγκε τὴν πληγὴν καὶ τὴν μαιφονίαν ἐτόλμησεν. Προστίθησι δὲ καὶ ἕτερον τῷδε τῷ μύσει δυσσέβημα· τὸ γὰρ χρυσίον λαβὼν τὸ νεκρὸν ἐκεῖνο σῶμα παρὰ τὴν τοῦ μεγάλου Παλλάδιου προσέρριψε θύραν.

7.3 Ὡς δὲ ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἡ φήμη διέδραμε καὶ ἡ πανήγυρις ἅπασα τὸ γεγενημένον ἐθρύλει, συνέθεον ἅπαντες καὶ τὴν θύραν διαρρήξαντες εὐθύνας εἰσέπραττον τῆς σφαγῆς τὸν θεῖον Παλλάδιον· εἷς δὲ τῶν τούτου δρώντων ἦν ὁ τὴν σφαγὴν αὐτουργήσας. Περιστοιχιζόμενος τοίνυν ὑπὸ τῆς αὐτῆς πληθύος ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος εἰς τὸν οὐρανὸν ἰδὼν καὶ τῇ διανοίᾳ τὸν οὐρανὸν ὑπερβὰς ἰκέτευε τὸν δεσπότην τῆς συκοφαντίας διελέγξει τὸ ψεῦδος καὶ δήλην ἀποφῆναι τὴν κεκρυμμένην ἀλήθειαν. Οὕτως εὐξάμενος καὶ τῆς τοῦ κειμένου λαβόμενος δεξιᾶς· "Εἰπέ, ἔφη, ὦ νεανία, τίς σοι ταύτην ἐπήνεγκε τὴν πληγὴν; Δεῖξον τὸν τοῦ μύσου ἀθύντην καὶ τὸν ἀθῶνον ἀπόφηνον τῆς πονηρᾶς ταύτης συκοφαντίας ἐλεύθερον." Ἦκολούθει δὲ τῷ μὲν λόγῳ ὁ λόγος, τῇ δεξιᾷ δὲ ὁ ἄνθρωπος καὶ καθήμενος περιεσκόπει μὲν τοὺς παρόντας, ὑπεδείκνυ δὲ τῷ δακτύλῳ τὸν ἀνδροφόνον. Βοή δὲ πάντων ἐγένετο καὶ τὸ θαῦμα ἐκπληττομένων καὶ τὴν γεγενημένην συκοφαντίαν ὄδυρο μένων. Ἀποδύσαντες δὲ τὸν μαιφόνον ἐκείνον καὶ τὴν μάχαιραν εὔρον ἔτι πεφοινιγμένην τῷ αἵματι, καὶ τὸ χρυσίον ἐκεῖνο τὸ τῆς σφαγῆς γεγενημένον πρόξενον. Ὁ δὲ θεῖος Παλλάδιος καὶ πάλαι ὢν ἀξιάγαστος, ἀξιαγαστότερος εἰκότως ἐντεῦθεν ἐγένετο· ἰκανὸν γὰρ ἦν τὸ θαῦμα

δειξαι τὴν παρὰ τῷ θεῷ τοῦ ἀνδρὸς παρρησίαν.

7.4 Καὶ Ἀβραάμης δὲ ὁ θαυμάσιος τῆς αὐτῆς ἦν συμμορίας, ὃς τὸν μὲν καλούμενον Παράτομον <τόπον> ὤκησε, πάντοσε δὲ τῆς ἀρετῆς τὰς μαρμαρυγὰς ἐξέπεμψε. Μαρτυρεῖ δὲ τῇ λαμπρῷ τητι τῆς ζωῆς τὰ μετὰ τὴν τελευταίην ἐνεργούμενα θαύματα. Ἀναβλύζει γὰρ ἡ ἐκείνου θήκη μέχρι καὶ τήμερον παντοδαπὰς θεραπείας καὶ μάρτυρες οἱ ταύτας ἐκεῖθεν ἀφθόνως διὰ τῆς πίστεως ἀρυόμενοι. Ἐμοὶ δὲ εἶη καὶ τῆς τούτων ἐπικουρίας μεταλαχεῖν, τῇ τούτων μνήμη τὴν γλῶτταν καθαγιάσαντι.

8.t ΑΦΡΑΑΤΗΣ

8.1 Ὅτι μία πάντων ἀνθρώπων ἡ φύσις καὶ ῥάδιόν ἐστι τοῖς βουλομένοις φιλοσοφεῖν εἴτε Ἑλληνας εἴτε βάρβαροι εἶεν, πολλαχόθεν μὲν καὶ ἄλλοθεν ἐστὶ καταμαθεῖν εὐπετές, ἀπόχρη δὲ καὶ μόνος Ἀφραάτης τοῦτο δηλῶσαι σαφῶς. Οὗτος γὰρ ἐν Πέρσαις τοῖς παρανομωτάτοις καὶ τεχθεῖς καὶ τραφεῖς καὶ ἐκ τοιούτων γονέων βλαστήσας καὶ τὰ ἐκείνων νόμιμα παιδευθεὶς εἰς τοσαύτην ἤλασεν ἀρετὴν ὡς ἀποκρύψαι καὶ τοὺς ἐξ εὐσεβῶν φύντας καὶ τροφήν εὐσεβῆ δεξαμένους παιδόθεν. Πρῶτον μὲν γὰρ τοῦ γένους καταφρονήσας-ἐπίσημον δὲ τοῦτο ἦν καὶ λαμπρόν-, εἰς τὴν τοῦ δεσπότη προσκύνησιν ἔδραμε τοὺς προπάτορας μιμησάμενος μάγους· εἶτα τῶν ὁμοφύλων τὴν ἀσεβειαν βδελυξάμενος τὴν ἀλλοδαπὴν τῆς οἰκείας προεἶλετο καὶ τὴν Ἑδεσσαν καταλαβὼν-πόλις δὲ αὕτη μεγίστη καὶ πολυάνθρωπος καὶ τῇ εὐσεβείᾳ διαφερόντως λαμπρυνομένη -, ἔξω τῶν περιβόλων οἰκίδιον εὐρὼν καὶ ἑαυτὸν καθείρξας τῆς οἰκείας ἐπεμελεῖτο ψυχῆς, οἷά τις ἄριστος γεωργὸς προρρίζους τῶν παθῶν τὰς ἀκάνθας ἐκτέμνων καὶ τὸ θεῖον λήϊον ἐκκαθαίρων καὶ τοὺς τῶν εὐαγγελικῶν σπερμάτων καρπούς ὠρίμους τῷ δεσπότη προσφέρων.

8.2 Ἐκεῖθεν δὲ καταλαμβάνει τὴν Ἀντιόχειαν ὑπὸ τῆς αἰρετικῆς ζάλης χαλεπῶς κυκλωμένην καὶ πρὸ τοῦ ἄστεως ἐν τινὶ καταχθεῖς φροντιστηρίῳ φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐλλάδος φωνῆς μαθὼν ὀλίγα ἄττα ῥημάτια εἶλκε μὲν ὅτι πλείστους εἰς τὴν τῶν θείων λογίων ἀκρόασιν· τῇ δὲ μιζοβαρβάρῳ κεκρημένος γλώττη τὰς τῆς διανοίας ὠδῖνας προέφερεν, ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ πνεύματος χάριτος τὰ τοιαῦτα δεχόμενοςνάματα. Τίς γὰρ τῶν ἐπ' εὐγλωττία βρενθυομένων καὶ τὰς ὄφρῦς συναγόντων καὶ σοβαρῶς φθειγγομένων καὶ ἐπὶ ταῖς τῶν συλλογισμῶν πάγαις νεανιευομένων τῆς ἀπαιδεύτου καὶ βαρβάρου φωνῆς ἐκείνης περιεγένετο πώποτε; Λογισμοῖς μὲν γὰρ λογισμούς, θείοις δὲ λόγοις τοὺς τῶν φιλοσόφων κατηγωνίζετο λόγους, μετὰ τοῦ μεγάλου Παύλου βοῶν· "Εἰ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει". Καὶ τοῦτον ἀεὶ διετελεῖ τὸν τρόπον κατὰ τὴν ἀποστολικὴν φωνήν· "Λογισμούς καθαιρῶν καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζων πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ". Καὶ ἦν ἰδεῖν συνθέοντα καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ ἀξιώματι καὶ τοὺς ἐν τινὶ στρατείᾳ τεταγμένους καὶ τοὺς ἀποχειροβιώτους καὶ ἀπαξαπλῶς ἰδιώτας τε καὶ στρατιώτας, πεπαιδευμένους καὶ λόγων ἀμυήτους, πενία συζῶντας καὶ πλούτῳ κομῶντας, καὶ τοὺς μὲν σιγῇ δεχομένους τὰ προσφερομένα, τοὺς δὲ καὶ ἐρομένους καὶ πυνθανομένους καὶ ἀφορμὰς τῷ λόγῳ παρέχοντας.

8.3 Τοσοῦτον δὲ ἀναδεδεγμένος πόνον σύνοικον λαβεῖν οὐκ ἠνέσχετο πώποτε, ἀλλὰ τὴν αὐτουργίαν τῆς παρ' ἐτέρων αὐτῷ προσφερομένης θεραπείας προεἶλετο· καὶ παρὰ τὴν αὐλειὸν θύραν τὰς συνουσίας ποιούμενος, αὐτὸς ἀνεῴγνυ τοῖς εἰσιούσι καὶ ἀπιόντας προὔπεμπεν. Ἐδέξατο δὲ παρὰ τινος οὐδὲν πώποτε, οὐκ ἄρτον, οὐκ ὄψον, οὐχ ἰμάτιον, ἀλλ' εἰς αὐτῷ μόνος τῶν γνωρίμων ἐχορήγει τὸν ἄρτον. Εἰς δὲ γῆρας ἐλάσας

βαθὺ καὶ λαχάνου μετὰ ἡλίου δυσμὰς μετελάμβανεν.

8.4 Φασὶ δὲ Ἀνθέμιον ὃς καὶ ὕπαρχος ἐς ὕστερον ἐγεγόνει καὶ ὕπατος, ἠνίκα πρεσβευτῆς χειροτονηθεὶς τὴν εἰς Πέρσας ἀποδημίαν ἐστείλατο, χιτῶνα αὐτῷ κομίσει παρὰ Πέρσαις ὑφασμένον καὶ εἰπεῖν ὅτι· "ὦ πάτερ, εἰδὼς ἐκάστῳ τῶν ἀνθρώπων τὴν οἰκείαν πατρίδα γλυκεῖαν καὶ τοὺς ἐκεῖ φυομένους ἠδίστους καρπούς, ἐκ τῆς πατρίδος σοι τοῦτον κεκόμικα τὸν χιτῶνα, καὶ ἰκετεύω σε μὲν τοῦτον λαβεῖν, ἐμὲ δὲ τὴν σὴν εὐλογίαν ἀντιλαβεῖν". Ὁ δὲ πρῶτον μὲν τοῦτον ἐν τῷ βάρῳ θεῖναι προσέταξεν· εἶτα λόγων ἐτέρων μεταξὺ γενομένων, ἀθυμεῖν ἔλεγε διχῆ μεριζομένου τοῦ λογισμοῦ. Ἐκείνου δὲ τὴν αἰτίαν πυθομένου· "Ἐνα, ἔφη, συνοικον ἔχειν εἰλόμην αἰεὶ καὶ νόμον ἐμαυτῷ τέθηκα τῶν δύο πάμπαν ἀρνηθῆναι τὸ συνοικέσιον· ἐκκαίδεκα τοῖνυν ἔτη μοί τινος συνοικήσαντος καὶ θυμήρους ὄντος ἀφίκετό τις φυλέτης ἐμοὶ συνοικεῖν ἐθέλων καὶ τούτου τυχεῖν ἀξίῳ. Τοῦτό μοι μερίζει τὸν νοῦν· δύο μὲν γὰρ ἔχειν κατὰ ταῦτόν οὐκ ἀνέξομαι. Τὸν γὰρ φυλέτην ὡς φυλέτην ἀσπάζομαι· τὸν δὲ πρότερον ὡς καταθύμιόν μοι γεγενημένον ἐκβαλεῖν καὶ ἀνιαρόν ἠγοῦμαι καὶ ἄδικον". Ὁ δὲ· "Εἰκότως, ἔφη, ὦ πάτερ, οὐδὲ γὰρ ὅσιον τὸν μὲν ἐπὶ πλεῖστον τεθεραπευκότα χρόνον ὡς οὐκ ἐπιτήδειον ἀποπέμψασθαι, τὸν δὲ οὐδέπω πείραν τῶν οἰκείων δεδωκότα τρόπων διὰ μόνην εἰσδέξασθαι τὴν πατρίδα." Πρὸς ταῦτα ὁ θεῖος Ἀφραάτης· "Οὐκοῦν, ἔφη, ὦ θαυμάσιε, τὸν χιτῶνα τοῦτον οὐ λήψομαι· δύο μὲν γὰρ ἔχειν οὐκ ἀνέξομαι. Ἠδίων δὲ κατὰ τὴν ἐμὴν καὶ κρεῖττων κατὰ τὴν σὴν ψῆφον ὁ τοσοῦτόν μοι διακονήσας χρόνον." Οὕτω κατασοφισάμενος τὸν Ἀνθέμιον καὶ θαῦμα τῆς ἀγχινοίας παρεσχηκῶς ἔπεισε μηδένα λοιπὸν αὐτῷ περὶ τοῦ χιτῶνος ἐκείνου λόγον προσενεγκεῖν. Ἐγὼ δὲ ταῦτα διεξῆλθον, δύο κατὰ ταῦτόν ἐπιδείξει βουλόμενος, καὶ ὅτι παρ' ἑνὸς ἐδέχετο μόνου τὴν ἀποχρῶσαν τῷ σώματι θεραπείαν καὶ ὅτι τοσαύτης ἦν σοφίας ἀνάπλευς ὡς παρασκευάσαι τὸν ἰκετεύοντα δέξασθαι ψηφίσασθαι τὸ μὴ δέξασθαι.

8.5 Ἀλλὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα καταλιπὼν τὰ μείζονα διηγήσομαι. Ἰουλιανοῦ τοῦ θεομισοῦς δίκας τῆς ἀσεβείας ἐν τῇ βαρ βάρῳ δεδωκότος, ὀλίγης μὲν γαλήνης ἀπέλαυσαν τῆς εὐσεβείας οἱ τρόφιμοι, Ἰοβιανοῦ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας δεξαμένου τοὺς οἵακας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ οὗτος βραχὺν κομιδῆ βασιλεύσας χρόνον τοῦ βίου τὸ πέρασ ἐδέξατο, Οὐάλης δὲ τῆς ἕω τὴν ἡγεμονίαν διεδέξατο, καταιγίδες πάλιν καὶ θύελλαι τὸ καθ' ἡμᾶς ἀνερρίπιζον πέλαγος καὶ κλύδων ἐγήγερτο χαλεπὸς καὶ τρικυμία πάντοθεν τῷ σκάφει προσέβαλλον· χαλεπώτερον δὲ τὸν χειμῶνα ἢ τῶν κυβερνητῶν ἐρημία ἐποίει· τούτους γὰρ ὁ κατὰ μόνης τῆς εὐσεβείας θρασὺς βασιλεὺς τὴν ὑπερορίαν οἰκεῖν κατηνάγκασεν. Καὶ τοσαύτη παρανομία χρησάμενος κόρον τῆς δυσσεβείας οὐκ ἔλαβεν· ἀλλὰ πάντα τῶν εὐσεβῶν ἐσκεδάννυ τὸν σύλλογον, θηρὸς δίκην ἀγρίου τὸ ποιμνιον διασπᾶσαι φιλονεικῶν. Τούτου εἵνεκα οὐ μόνον αὐτοὺς ἀπάσης ἐκκλησίας ἐξήλασεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ὑπωρείας καὶ ἐκ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐκ τοῦ πολεμικοῦ γυμνασίου. Ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἀμείβοντες διετέλεσαν τὰ χωρία, τῆς ὀπλιτικῆς χειρὸς γενόμενοι πάρεργον. Καὶ Σκύθαι μὲν καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι τὴν Θράκην ἄπασαν ἀπὸ τοῦ Ἰστρου μέχρι τῆς Προποντίδος ἀδεῶς ἐληίζοντο· ὁ δὲ τούτων μὲν οὐδὲ τὴν ἀκοὴν ἐστῶσι τοῖς ὡσί, τὸ δὲ λεγόμενον, ἠδύνατο δέχεσθαι, κατὰ δὲ τῶν ὁμοφύλων καὶ ὑπηκόων καὶ εὐσεβείᾳ λαμπρῶ νομένων τοῖς ὅπλοις ἐκέχρητο.

8.6 Ὁ δὲ θεῖος λεῶς τὴν τῶν κακῶν ἐκείνων ἄωρίαν ὀλοφυρόμενος τὴν Δαυϊτικὴν ἐκείνην ἔψαλλεν ὥδην· "Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος, ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών". Τὰ δὲ λοιπὰ τῆς ὥδης οὐκέτι αὐτοῖς ἀρμόδια ἦν· οὐ γὰρ εἶασεν Ἀφραάτης καὶ Φλαβιανὸς καὶ Διόδωρος ἐπὶ ταῖς ἰτέαις

κρεμασθῆναι τῆς διδασκαλίας τὰ ὄργανα, οὐδὲ εἶπεν ἠνέσχοντο· "Πῶς ἄσωμεν τὴν ὥδην κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;" Ἄλλα καὶ ἐν ὄρεσι καὶ ἐν πεδίοις καὶ ἐν ἄστει καὶ ἐν προαστείοις καὶ ἐν οἰκίαις καὶ ἐν ἀγοραῖς ἦδον διηνεκῶς τὴν ὥδην κυρίου. Ἐμαθον γὰρ παρὰ τοῦ Δαβίδ ὅτι "τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ". Ἦκουσαν δὲ πάλιν τοῦ αὐτοῦ προφήτου λέγοντος· "Εὐλογεῖτε τὸν κύριον, πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ." Ἦκουσαν δὲ καὶ τοῦ θεσπεσίου Παύλου παρεγγυῶντος "προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμῶν". Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ δεσπότης πρὸς τὴν Σαμαρεῖτιν διαλεγόμενος, σαφέστερον τοῦτο προεῖρηκεν· "Ἀμὴν γάρ, ἔφη, λέγω σοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν ὅτε οὔτε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ προσκυνήσουσι τῷ Πατρί." Ταῦτα πεπαιδευμένοι, καὶ ἐν οἰκίᾳ καὶ ἐν ἀγορᾷ, καὶ ἀποστολικῶς εἶπεν, "δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους", διαμαρτυρόμενοι διετέλουν καὶ οἷόν τινες ἄριστοι στρατηγοὶ τοὺς μὲν οἰκίους ὀπλιζόντες, τοὺς δὲ ἐναντίους κατακεντοῦντες.

8.7 Τὸ μὲν οὖν τὸν μέγαν Φλαβιανὸν καὶ τὸν θεῖον Διόδωρον ὑποποιμαίνοντας τηνικάδε καὶ τῆς δευτέρας καθέδρας ἠξιωμένους ταῦτα δρᾶν ἃ προεῖρηκα, θαυμαστὸν μὲν καὶ εὐφημίας ἄξιον· ἀλλ' ὅμως ταῦτα ἔπραττον στρατηγοὶ προβεβλημένοι καὶ τοῖς στρατηγικοῖς ὑποκείμενοι νόμοις. Ὁ δὲ σοφώτατος Ἀφραάτης ἐθελοντῆς ἐπὶ τούτους κατεπήδησε τοὺς ἀγῶνας. Ἡσυχία γὰρ συντεθραμμένος καὶ καθ' ἑαυτὸν ζῆν προηρημένος καὶ ἔξω βελῶν, τὸ δὴ λεγόμενον, καθημένος, τοῦ πολέμου τὸ σφοδρὸν θεασάμενος τὴν οἰκίαν ἀσφάλειαν οὐκ ἠγάπησεν, ἀλλ' εἰς καιρὸν τῆ ἠσυχίας ἐρρῶσθαι φράσας πρόμαχος τῆς τῶν εὐσεβῶν ἐγένετο φάλαγγος, βάλλων μὲν καὶ βίῳ καὶ λόγῳ καὶ θαύμασι, βαλλόμενος δὲ οὐδέποτε.

8.8 Καὶ δήποτε θεασάμενος αὐτὸν ὁ πάντα ἀνόητος βασιλεὺς εἰς τὸ πολεμικὸν ἐξιόντα γυμνάσιον-ἐκεῖ γὰρ τότε συνέβη τοὺς τῆς τριάδος συναθροίζεσθαι θιασώτας· ὑπέδειξε δὲ τις αὐτὸν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ βαδίζοντα ἐκ τῶν βασιλείων τῷ βασιλεῖ διακύπτοντι-ἤρετο ποῖ τὴν ὁρμὴν ἔχων ἐπείγοιτο. Τοῦ δὲ εἰρηκότος ὡς τὰς ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς βασιλείας ἄπεισι προσευχὰς ποιησόμενος, πάλιν ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο· "Καὶ τί δήποτε τὸν μονήρη βίον ἐπαγγελλόμενος, ἀδεῶς κατὰ τὴν ἀγορὰν βαδίζεις τὴν ἠσυχίαν καταλιπών;" Ὁ δὲ-καὶ γὰρ εἰώθει τὸν δεσπότην μιμούμενος παραβολικῶς συλλογίζεσθαι· "Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, εἰ παρθένος ἐτύγχανον ἐν θαλάμῳ τινὶ κρυπτομένη, ἐθεασάμην δὲ τινα πῦρ ἐμβάλλοντα τῇ τοῦ πατρὸς οἰκίᾳ, τί ἂν μοι συνεβούλευσας δρᾶσαι, ἐξαπτομένην θεωμένη τὴν φλόγα καὶ τὴν οἰκίαν ἐμπιπραμένην ὀρώσῃ; ἔνδον καθῆσθαι καὶ πυρπολουμένην τὴν οἰκίαν παρορᾶν; Ἄλλ' οὕτως ἂν ἐγενόμην καὶ ἐγὼ τῆς πυρκαϊᾶς παρανάλωμα. Εἰ δὲ λέγεις ὅτι δραμεῖν ἔδει καὶ ὕδωρ φέρειν καὶ διαθέειν ἄνω καὶ κάτω καὶ τὴν φλόγα σβεννύναι, μὴ μέμφου μοι, βασιλεῦ, τοῦτο αὐτὸ ποιοῦντι. Ὁ γὰρ ἂν συνεβούλευσας θαλαμειομένη παρθένῳ, τοῦτο δρᾶν ἀναγκάζομαι τὸν μονήρη βίον ἐπαγγελλόμενος. Εἰ δὲ μέμφου μοι τὴν ἠσυχίαν καταλιπόντι, ἐπιμέμφου σαυτῷ ταύτην εἰς τὸν θεῖον οἶκον ἐμβαλόντι τὴν φλόγα καὶ μὴ ἐμοὶ σβεννύναι βιαζομένῳ. Ὅτι μὲν γὰρ δήπουθεν ἐπαμύνειν προσήκει οἴκῳ πατρῷῳ ἐμπιπραμένῳ καὶ αὐτὸς ὡμολόγησας· ὅτι δὲ τῶν ἐπὶ γῆς πατέρων γνησιώτερος ὁ θεὸς παντὶ που δήλον καὶ τῷ παντελῶς ἀμυήτῳ τῶν θείων. Οὐδὲν τοίνυν ἀπὸ σκοποῦ, οὐδὲ τῆς ἐξ ἀρχῆς προαιρέσεως ἐναντίον πράττομεν, ὦ βασιλεῦ, τοὺς τῆς εὐσεβείας τροφίμους συναθροίζοντές τε καὶ νέμοντες καὶ τὴν θείαν αὐτοῖς προσφέροντες πόαν." Τούτων εἰρημένων, ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπεψήφισε τῇ σιγῇ τῷ τῆς ἀπολογίας δικαίῳ

συλλογισθείς.

8.9 Εἷς δὲ τις τῶν οὔτε εἰς ἄνδρας, οὔτε εἰς γυναῖκας τελούντων, ἀλλ' ἀφηρημένων τὸ τῷ χρόνῳ γενέσθαι πατέρες, καὶ τούτου εἵνεκα εὐνοεῖν βασιλεῖ νομιζομένων καὶ τὴν προσηγορίαν ἐντεῦθεν καρπουμένων, οὗτος ἄνωθεν τῷ θεῷ ἀνθρώπῳ λαιδορησάμενος καὶ θάνατον προσηπέιλῃσεν, ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὰν ἔτισε τῆς θρασύτητος δίκην. Τοῦ γὰρ βασιλέως βαλανείῳ τὸ σῶμα θεραπεῦσαι θελήσαντος, προεισηλθε μὲν ὁ δαίλαιος ὡς τὴν πύελον ὀψόμενος εἰ εὖ κεκραμένη εἴη. Πηρωθεὶς δὲ τὰς φρένας τῇ τὸ ἄκρατον δεχομένη θερμὸν ὕδωρ ἐπεπήδησεν ἀσαμίνθῳ καὶ οὐδενὸς ἐπαρήγοντος–μόνος γὰρ ὡς ὀψόμενος εἰ εὐτρεπῆς εἴη εἰσεληλύθει–διέμεινεν ἐψούμενος καὶ διαλυόμενος. Χρόνου δὲ μεταξὺ τριβομένου, εἰσπέμπει ἄλλον ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνον καλέσοντα· οὐδένα δὲ οὗτος ἐν οὐδενὶ τῶν οἴκων εὐρών, ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ. Ἐκ τούτου πλείους εἰσέθεν τὰς πυέλους ἀπάσας διερευνώμενοι καὶ τὸ τελευταῖον εἰς ἐκείνην ἀφικόμενοι ὀρώσιν αὐτὸν ἐρριμμένον καὶ τῆς ζωῆς ἔσπερον μένον. Θορύβου δὲ γενομένου καὶ πάντων ὀδυρομένων, οἱ μὲν τὸ θερμὸν ἐκεῖνο ἐξήντησαν ὕδωρ, οἱ δὲ τὸ τρισάθλιον ἀνεκόμισαν σῶμα.

8.10 Ἐντεῦθεν δέος ἐπιπίπτει τῷ βασιλεῖ καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ τῆς εὐσεβείας ὀπλιζομένοις. Φήμη δὲ διὰ πάσης ἡχεῖτο τῆς πόλεως οἷας ἐκεῖνος ὁ ταλαίπωρος τῆς κατὰ Ἀφραάτου παροινίας ἔτισε δίκας καὶ πάντες τὸν Ἀφραάτου διετέλουν ὑμνοῦντες θεόν. Τοῦτο, τῶν ἐναντίων ἐπικειμένων, ἐξοστρα κισθῆναι τὸν τοῦ θεοῦ ἄνθρωπον διεκώλυσεν. Ἐκδειματωθεὶς γὰρ ὁ βασιλεὺς τοὺς μὲν ταῦτα παραινούντας ἀπεστρέφετο, ἐν αἰδοῖ δὲ τὸν ἄνδρα εἶχεν.

8.11 Ἔμαθε δὲ αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν καὶ ἐτέρωθεν. Ἴππος τις τῶν εὖ πεφυκότων καὶ φέρειν εὖ μάλα δεδιδαγμένος ἐπέραστος ἦν λίαν τῷ βασιλεῖ. Τούτῳ πάθος τι συμβὰν ἀνιαρῶς διετίθει τὸν βασιλέα. Ἐπέιχετο δὲ αὐτοῦ τῶν ὑγρῶν περιττωμάτων ἢ ἔκκρισις. Πρὸς ταύτην ἐκαλοῦντο τὴν θεραπείαν οἱ ταύτην ἡσκημένοι τὴν τέχνην. Ἦττωμένης δὲ καὶ ταύτης, ἡνιάτο μὲν ὁ βασιλεὺς, ὠλοφύρετο δὲ ὁ τῶν ἵπων πεπιστευμένος τὴν ἐπιμέλειαν. Εὐσεβῆς δὲ ὢν καὶ κατὰ τὴν πίστιν ἐρρωμένος, μεσοῦσης ἡμέρας, καταλαμβάνει σὺν τῷ ἵππῳ τοῦ μεγάλου Ἀφραάτου τὸ καταγώγιον καὶ τὸ πάθος εἰπὼν καὶ τὴν πίστιν δηλώσας ἰκέτευε προσευχῇ λύσαι τὴν νόσον. Ὁ δὲ οὐδὲν μελλήσας, ἀλλὰ παραυτίκα τὸν θεὸν ἰκετεύσας, ὕδωρ ἐκέλευσεν ἐκ τοῦ φρέατος ἀνιμῆσθαι, καὶ τούτῳ τοῦ σωτηρίου σταυροῦ τὸ σύμβολον ἐπιθεὶς προσφέρειν τῷ ἵππῳ προσέταξεν. Ὁ δὲ παρὰ τὸ εἰωθὸς ἔπιεν. Εἶτα ἔλαιον τῇ ἐπικλήσει τῆς θεῆας πληρώσας εὐλογίας, ἐπιχρίει τὴν τοῦ ἵπου γαστέρα καὶ τῇ ἀφῆ τῆς χειρὸς εὐθὺς ἐλύθη τὸ πάθος καὶ παραχρῆμα ἢ ἔκκρισις κατὰ φύσιν ἐγένετο. Γεγηθὼς τοίνυν ὁ ἄνθρωπος τὸν ἵππον λαβὼν ἐπὶ τὸν ἵππῳνα ἔτρεχεν.

8.12 Δείλης δὲ ὀψίας–κατὰ τοῦτον γὰρ ὁ βασιλεὺς τὸν καιρὸν εἰώθει παρὰ τὸν ἵππῳνα φοιτᾶν–, ἦκέ τε καὶ ἦρετο ὅπως ἔχοι ὁ ἵππος. Τοῦ δὲ τὴν ὑγιάνσην σημαίναντος καὶ τὸν ἵππον ἐξαγαγόντος ἐρρωμένον τε καὶ γαυριῶντα καὶ χρεμετίζοντα καὶ τὸν αὐχένα σοβαρῶς ἀνατείνοντα, τῆς ὑγιείας τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο. Ὡς δὲ πολλάκις εἰπεῖν ἀναβαλλόμενος –ἐδεδίει γὰρ ὑποδείξει τὸν ἰατρόν, δυσμενῆ τὸν ἐρόμενον ἐπιστάμενος–, ὀψέ ποτε τάληθές εἰπεῖν ἐβιάσθη καὶ τῆς θεραπείας τὸν τρόπον ἐδίδαξεν. Ἐκπλήττεται μὲν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀξιάγαστον εἶναι τὸν ἄνδρα καθομολογεῖ· οὐ μὴν τῆς προτέρας ἀπηλλάγη μανίας, ἀλλ' ἐπέμενε κατὰ τοῦ μονογενοῦς λυττῶν ἕως ὅτου βαρβαρικοῦ πυρὸς ἐγένετο παρανάλωμα, οὐδὲ ταφῆς ἴσα τοῖς οἰκέταις ἢ προσαίταις ἀξιοθεῖς.

8.13 Ὁ δὲ θεῖος Ἀφραάτης καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ζάλῃ τὴν οἰκείαν ἔδειξεν ἀρετὴν καὶ γαλήνης γενομένης τὰ ἴσα δρῶν διετέλεσε· καὶ ἄλλα δὲ μυρία εἰργάσατο θαύματα ὧν ἑνὸς ἢ δύο μνησθήσομαι. Γυνὴ τις τῶν εὐπατριδῶν ἀκολάστῳ ἀνδρὶ συνέλκουσα τὸν τοῦ γάμου ζυγὸν ἀφίκετο πρὸς τὸν μακάριον ἐκεῖνον ἄνθρωπον τὴν οἰκείαν κωκύουσα συμφορὰν. Ἔφασκε γὰρ τὸν ἄνδρα παλλακίδι προσκείμενον γοητικῇ τινι μαγγανείᾳ καταγεγοητεῦσθαι καὶ ἀπεχθάνεσθαι πρὸς αὐτὴν γάμου νόμῳ συνεζευγμένην. Ἔλεγε δὲ ταῦτα ἡ γυνὴ πρὸ τῆς αὐλείου θύρας ἐστῶσα· οὕτω γὰρ εἰώθει τὴν πρὸς τὸ θῆλυ ποιεῖσθαι διάλεξιν· εἶσω γὰρ τῆς θύρας οὐδεμίαν εἰσεδέξατο πώποτε. Τότε τοῖνυν οἰκτεῖρας τὴν γυναῖκα ποτνωμένην, εὐχῇ τῆς γοητείας ἀμαυροῖ τὴν ἐνέργειαν καὶ ἐλαίου ληκῦθιον ὑπ' αὐτῆς προσενεχθὲν τῇ θεῖᾳ ἐπικλήσει καθαγιάσας χρίσασθαι τούτῳ προσέταξεν. Ταύτας ἡ γυνὴ πληρώσασα τὰς ὑποθήκας, μετέθηκεν εἰς ἑαυτὴν τὸν τοῦ ὁμοζύγου ἔρωτα καὶ πέπεικε προαιρεῖσθαι τῆς παρανόμου κοίτης τὴν ἔννομον.

8.14 Φασὶ δὲ ποτε καὶ ἀκρίδος ἐξαπιναίως προσβαλοῦσης τῇ γῆ καὶ πυρὶ παραπλησίως ἅπαντα προσδαπανώσης καὶ λήϊα καὶ φυτὰ καὶ ἔλη καὶ ἄλση καὶ λειμῶνας ἤκέ τις παρ' αὐτὸν εὐσεβῆς ἀνὴρ ἀντιβολῶν ἐπαμῦναι, ἓνα μὲν ἀγρὸν ἔχοντι, ἐκ τούτου δὲ καὶ ἑαυτὸν καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας καὶ οἰκείους τρέφοντι καὶ πρὸς τούτοις τὴν βασιλικὴν εἰσφορὰν εἰσπραττομένῳ. Πάλιν τοῖνυν ὁ τὴν δεσποτικὴν φιλανθρωπίαν μιμούμενος χόα ὕδατος αὐτῷ προσενεχθῆναι προσέταξεν. Ὡς δὲ τὸν χόα προσήνεγκεν ὁ τὴν εὐχὴν ἐπαγγέλλων, ἐπετίθει μὲν τούτῳ τὴν χεῖρα, ἰκέτευε δὲ τὸν θεὸν δυνάμει θείας ἐμφορῆσαι τὸ νᾶμα. Εἶτα τὴν εὐχὴν συμπεράνας παρηγγύησε τοῖς τοῦ χωρίου ὄροις ἐπιρρᾶναι τὸ ὕδωρ· πεποίηκε δὲ ὁ τοῦτο κομισάμενος ἢ προσετάχθη καὶ ἀντὶ ἔρκους ἀμάχου τε καὶ ἀσύλου ταῖς ἀρούραις ἐκείναις ἐγένετο· μέχρι γὰρ τῶν ὄρων ἐκείνων ἔρπουσαί τε καὶ περιπετόμεναι στρατοπέδων δίκην αἱ ἀκρίδες, εἰς τοῦπίσω πάλιν ἐχώρουν τὴν ἐπιτεθεῖσαν εὐλογίαν δειμαίνουσαι καὶ ὡσπερ τινὶ χαλινῷ ἀγχόμεναι καὶ ἐπὶ τὸ πρόσω χωρεῖν κωλυόμεναι. 8.15 Καὶ τί δεῖ πάντα καταλέγειν τὰ ὑπὸ τῆς μακαρίας ἐκείνης εἰργασμένα ψυχῆς; Ἰκανὰ γὰρ καὶ ταῦτα τῆς ἐνοικησάσης αὐτῷ χάριτος ἐπιδείξει τὴν αἴγλην. Τούτου κάγῳ θεατῆς ἐγενόμην καὶ τῆς ἀγίας ἐκείνης δεξιᾶς τὴν εὐλογίαν ἐτρύγησα, μειράκιον μὲν ὧν ἔτι, τῇ δὲ μητρὶ κοινωνήσας τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα πορείας. Καὶ αὐτῇ μὲν κατὰ τὸ εἰωθὸς ὑπανοίξας τὴν θύραν διαλέξέως τε καὶ εὐλογίας ἠξίωσεν· ἐμὲ δὲ εἰσδεξάμενος ἔνδον τοῦ τῆς προσευχῆς μοι μετέδωκε πλούτου. Ταύτης καὶ νῦν ἀπο λαύσαιμι, ζῆν αὐτὸν πιστεύων καὶ τοῖς ἀγγέλοις συγχορεύειν καὶ πλείονι ἢ πάλαι πρὸς τὸν θεὸν παρηρησία κεχρηῆσθαι. Τότε μὲν γὰρ αὐτῇ τῷ θνητῷ τοῦ σώματος ἐμετρεῖτο ἵνα μὴ πρόφασις ἀπονοίας ἢ πλείων γένηται παρηρησία· νῦν δὲ τῶν παθῶν ἀποθέμενος τὸ φορτίον ὡς νικηφόρος ἀθλητῆς πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην παρηρησιάζεται· οὐ χάριν καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ πρεσβείας ἰκετεύω τυχεῖν.

9.t ΠΕΤΡΟΣ

9.1 Γαλάτας ἀκούομεν μὲν τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ τοὺς ἑσπερίους, ἴσμεν δὲ τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ τοὺς ἐκείνων ἐγγόνους οἱ παρὰ τὸν Εὐξείνιον κατωκίσθησαν Πόντον. Ἐκ τούτων ὁ μακάριος καὶ τρις τοῦτο καὶ πολλάκις ἐβλάστησε Πέτρος. Ἐπτὰ δέ, ὡς φασιν, ἐξ ὠδίνων ἔτη παρὰ τοῖς γονεῦσι τραφεὶς τὸν λοιπὸν ἅπαντα βίον ἐν τοῖς τῆς φιλοσοφίας διετέλεσεν ἄθλοισ· τελευτῆσαι δὲ λέγεται ἔτη βιώσας ἑννέα καὶ ἐνενήκοντα. Τὸν τοῖνυν δύο καὶ ἐνενήκοντα ἀγωνισάμενον ἔτη καὶ διὰ πάσης ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς νικηφόρον ὀδεύσαντα, τίς ἂν ἀξίως θαυμάσειεν; Ποία δ' ἂν ἀρκέσειεν εἰς διήγησιν γλῶττα τῶν ἐν παιδίῳ καὶ ἀντιπαιδί καὶ μειρακίῳ καὶ ἀνδρὶ τελείῳ καὶ

μεσοπολίω καὶ πρεσβύτη καὶ γέροντι πονηθέντων κατορθωμάτων; Τίς ἂν ἐκείνου τὸν ἰδρῶτα μετρήσειεν; Τίς δ' ἂν τὰς ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ γενομένας ἀριθμήσειε πάλας; Ποῖος δ' ἂν ἐφίκοιτο λόγος ἢ τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταβληθέντων σπερμάτων ἢ τῶν συλλεγέντων δραγμάτων; Τίς οὕτως ὑψηλὸς τὴν διάνοιαν ὡς κατιδεῖν ἀκριβῶς τὴν ἐκ τῆς καλῆς ἐμπορίας συναθροισθεῖσαν περιουσίαν; Οἶδα τῶν ἐκείνου κατορθωμάτων τὸ πέλαγος καὶ διὰ τοῦτο πελάζειν τῇ τῆς διηγήσεως ἱστορίᾳ δειμαίνω ἵνα μὴ ὁ λόγος ὑποβρύχιος γένηται· οὐ εἶνεκεν παρὰ τὴν ἡϊόνα βαδιοῦμαι καὶ τὰ παρὰ τὴν ἡπειρον πρὸ τοῦ πελάγους θαυμάσομαι τε καὶ διηγῆσομαι· τὸν δὲ βυθὸν καταλείψω τῷ κατὰ τὴν θείαν γραφὴν τὰ βαθέα ἐρευνῶντι καὶ τὰ ἀπόκρυφα γινώσκοντι.

9.2 Οὗτος τοίνυν ἐν Γαλατία τὸν πρῶτον ἤθλησε χρόνον· ἐκεῖθεν ἱστορίας εἶνεκεν τὴν Παλαιστίνην κατέλαβεν ἵνα τοὺς τὰ σωτηρία παθήματα δεξαμένους θεασάμενος τόπους ἐν αὐτοῖς τὸν σεσωκότα προσκυνήσῃ θεόν, οὐχ ὡς τόπῳ περιγραφόμενον–ἡπίστατο γὰρ αὐτοῦ τὸ τῆς φύσεως ἀπερίγραφον–, ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστίασῃ τῇ θεωρίᾳ τῶν ποθουμένων καὶ μὴ μόνον τὸ τῆς ψυχῆς ὀπτικόν, δίχα τῆς ὄψεως, τῆς πνευματικῆς διὰ τῆς πίστεως ἀπολαύη τρυφῆς. Πεφύκασι γάρ πως οἱ φιλοσόφως περὶ τινὰ διακείμενοι οὐκ ἀπὸ τῆς θέας αὐτοῦ μόνης θυμηδίαν καρποῦσθαι ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκίαν καὶ ἐσθήματα καὶ ὑποδήματα μετὰ πάσης θεωρεῖν εὐφροσύνης· τοῦτον ἔχουσα τὸν ἔρωτα περὶ τὸν νυμφίον ἢ ἐν τοῖς ἄσμασι τῶν ἁσμάτων φερομένη νύμφη βοᾷ λέγουσα· "Ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ, οὕτως ὁ ἀδελφιδός μου ἀνὰ μέσον τῶν υἰῶν· ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα καὶ ἐκάθισα καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί μου". Οὐδὲν οὖν ἀπεικὸς οὐδὲ ὁ θεῖος οὗτος πεποίηκεν ἄνθρωπος τὸν αὐτὸν μὲν περὶ τὸν νυμφίον δεξάμενος ἔρωτα, τοῖς δὲ τῆς νύμφης χρησάμενος ῥήμασι· "Τετρωμένος ἀγάπης ἐγώ". Ποθήσας δὲ καθάπερ τινὰ τοῦ νυμφίου θεωρῆσαι σκιάν τοὺς ἅπασιν ἀνθρώποις τὰς σωτηρίους πηγὰς ἀναβλύσαντας ἀπῆε ὀψόμενος τόπους.

9.3 Ἀπολαύσας τοιγαροῦν ὧν ἐπόθησε κατήχθη μὲν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν· θεασάμενος δὲ τῆς πόλεως τὸ φιλόθεον τῆς πατρίδος τὴν ξένην προείλετο, πολίτας ἡγούμενος οὐ τοὺς ὁμοφύλους καὶ συγγενεῖς, ἀλλὰ τοὺς ὁμογνώμονας καὶ τῆς πίστεως κοινωνοὺς καὶ τὸν αὐτὸν ἐφέλκοντας τῆς εὐσεβείας ζυγόν. Ταύτην δὲ τὴν διατριβὴν ἀγαπήσας οὐ σκηνὴν ἐξέτεινεν, οὐ καλύβην ἐπήξατο, οὐκ οἰκίσκον ἀνήγειρεν, ἀλλ' ἐν ἄλλοτρίῳ τάφῳ τὸν πάντα διετέλεσε χρόνον. Ὑπερῶν δὲ εἶχεν οὗτος καὶ δρύφακτόν τινα προβεβλημένον, ᾧ κλιμαξ συνηρμοσμένη τοὺς ἀναβῆναι βουλομένους ἐδέχετο. Ἐν τούτῳ καθειργμένος ὅτι πλεῖστον διετέλεσε χρόνον ὕδατι μὲν ψυχρῷ χρώμενος, ἄρτον δὲ μόνον σιτούμενος καὶ τοῦτον οὐ καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἀλλὰ μίαν μὲν ἄσιτος διαμένων, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τούτων αὐτῶν μεταλαγχάνων.

9.4 Ἐπεὶ δὲ τις ἀφίκετο κορυβαντιῶν καὶ μεμηνῶς καὶ τῆς τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἐνεργείας ἀνάπλεως, ἐκάθηρε μὲν αὐτὸν προσευξάμενος καὶ τῆς διαβολικῆς ἐκείνης ἠλευθέρωσε βακχείας. Ἀπιέναι δὲ μὴ βουλόμενον, ἀλλὰ τῆς θεραπείας ἐκείνης ἀντιδοῦναι τὴν διακονίαν καθικε τεύσαντα σύνοικον ἐποίησατο. Οἶδα καὶ τοῦτον ἐγὼ καὶ τοῦ θαύματος μέμνημαι καὶ τὸν τῆς θεραπείας ἐθεασάμην μισθὸν καὶ τῆς περὶ ἐμοῦ γενομένης αὐτοῖς ἀκήκοα διαλέξεως. Ὁ μὲν γὰρ Δανιῆλος ἔλεγε–τοῦτο γὰρ ἦν αὐτῷ ὄνομα– ὡς τῆς καλῆς αὐτῷ ταύτης διακονίας κοινωνήσω κἀγώ· ὁ δὲ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ οὐ συνωμολόγει τοῦτο γενέσθαι, τὸ περὶ ἐμὲ τῶν γεγεννηκότων λογιζόμενος φίλτρον. Πολλάκις δὲ με τοῖς γόνασιν ἐπικαθίσας σταφυλῇ με καὶ ἄρτῳ διέθρεψε· πεῖραν γὰρ αὐτοῦ τῆς πνευματικῆς χάριτος ἢ μήτηρ δεξαμένη ἅπαξ με τῆς ἐβδομάδος

ἐκάστης τρυγᾶν ἐκείνην τὴν εὐλογίαν ἐκέλευε.

9.5 Γέγονε δὲ αὐτῇ γνώριμος ἐξ αἰτίας τοιαύσδε. Πάθος αὐτῇ θατέρω τῶν ὀφθαλμῶν ἐπισκῆψαν κρεῖττον ἐφάνη τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης· οὐδὲν γὰρ ἦν ἢ τοῖς παλαιοῖς συγγεγραμμένον ἢ τοῖς ὕστερον γενομένοις ἐξηρημένον ὃ μὴ προσηνέχθη τῇ νόσῳ. Ἐπειδὴ δὲ ἤλεγξεν ἅπαντα καὶ ἔδειξεν οὐδεμίαν ὄνησιν ἔχοντα, ἤκέ τις τῶν συνήθων τὸν θεῖον ἄνδρα μηνύουσα καὶ τὸ γεγενημένον ὑπ' αὐτοῦ διδάσκουσα θαῦμα· τὴν γὰρ ὁμόζυγα ἔλεγε τοῦ τηνικάδε τῆς ἕω κατέχοντος τὰ πηδάλια–Περγάμιος δὲ ἦν οὗτος –τῷ παθήματι τῷδε περιπεσοῦσαν ἰασασθαι αὐτὸν εὐχῇ καὶ σφραγίδι χρησάμενον.

9.6 Ἦκουσεν ἡ μήτηρ καὶ παραυτίκα πρὸς τὸν θεῖον ἔδραμεν ἄνθρωπον. Περικείμενα δὲ εἶχεν ἔρματα καὶ περιδέρια καὶ τὰ ἄλλα χρυσία καὶ τὴν ποικίλην ἐσθῆτα τὴν ἐκ σηρικῶν ὑφασμένην νημάτων· οὐδέπω γὰρ τῆς ἀρετῆς τῆς τελειοτέρας ἐγένετο. Ἦνθει δὲ καὶ τῷ χρόνῳ καὶ τοῦ τῆς νεότητος ἠνείχετο κόσμος. Ἡ θεσπεσία τοίνυν κεφαλὴ ταῦτα θεασαμένη, τῆς φιλοκοσμίας πρότερον τὴν ἀρρωστίαν ἰασατο τοιοῖσδε λόγοις χρησάμενος· "Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ τεκνίον (τῇ γὰρ αὐτοῦ χρῆσομαι φωνῇ καὶ οὐκ ἀμείψω τῆς ἀγίας ἐκείνης γλώττης τὸ πρόσρημα), εἴ τις ζωγράφος, εὖ μάλα τὴν τέχνην ἠσκημένος, εἰκόνα τινὰ γράψειεν, ὡς ὁ νόμος ὑπαγορεύει τῆς τέχνης, καὶ ταύτην προθεῖη τοῖς βουλομένοις ὄραν, ἀφικόμενος δὲ τις ἕτερος ἐκείνην μὲν τὴν τέχνην οὐκ ἀκριβῶς ἐπιστάμενος, σχεδιάζων δὲ πρὸς τὸ δοκοῦν ἂν γράψαι θελήσειεν, εἶτα μεμψάμενος τῇ τεχνικῇ ἐκείνῃ ζωγραφία προσθεῖη μὲν ταῖς ὀφρῦσι καὶ ταῖς βλεφαρίσι μακροτέρας γραμμάς, λευκότερον δὲ τὸ πρόσωπον ἀποφῆνιει καὶ ταῖς παρειαῖς τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος ἐπεμβάλοι, οὗ σοι δοκεῖ τὸν πρότερον εἰκότως ἀγανακτήσαι ζωγράφον ὡς τῆς τέχνης αὐτῷ λίαν ὑβρισμένης καὶ προσθήκας ὧν οὐκ ἔδειτο ὑπ' ἀμαθοῦς χειρὸς δεξαμένης; Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ τὸν τῶν ἀπάντων δημιουργὸν καὶ τῆς ἡμετέρας φύσεως πλάστην τε καὶ ζωγράφον ἀγανακτεῖν εἰκότως πιστεύετε ὅτι τῆς ἀρρήτου σοφίας ἐκείνης ἀμαθίαν κατηγορεῖτε. Οὐ γὰρ ἂν τὸ ἐρυθρὸν καὶ λευκὸν καὶ μέλαν ἐπεχέατε χρῶμα εἰ μὴ ἐνδεῖν ὑμῖν ταύτης ἐνομίζετε τῆς προσθήκης· δεῖσθαι δὲ τούτων ὑπολαμβάνουσαι τὸ σῶμα, ἀσθένειαν καταψηφίζεσθε τοῦ ποιητοῦ. Προσθίκει δὲ εἰδέναι ὅτι σύμμετρον ἔχει τῇ βουλήσει τὴν δύναμιν. "Ὑπάντα γάρ, ἡ φησιν ὁ Δαβίδ, ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν"· τὸ δὲ συνοῖσον ἅπασι προμηθεύμενος, ὅσα λωβάται οὐ δίδωσι. Μὴ τοίνυν διαφθείρετε τοῦ θεοῦ τὴν εἰκόνα μηδὲ πειράσθε προστιθέναι ἄπερ σοφῶς οὐ δέδωκε, μηδὲ τὸ νόθον τοῦτο ἐπινοεῖτε κάλλος ὃ καὶ ταῖς σωφρονούσαις λυμαίνεται τοῖς ὀρώσιν ἐπιβουλεῦον".

9.7 Ἦκουσε τούτων ἡ πάντα ἀρίστη γυνὴ καὶ παραυτίκα εἴσω τῆς τοῦ Πέτρου σαγήνης ἐγένετο–τῷ γὰρ ὁμωνύμῳ παραπλησίως καὶ οὗτος ἠλίευε–καὶ τῶν ποδῶν ἀπτομένη καὶ ποτνωμένη τῷ ὀφθαλμῷ δοθῆναι τὴν θεραπείαν ἰκέτευεν. Ὁ δὲ ἄνθρωπος μὲν ἔλεγεν εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν ἔχειν φύσιν αὐτῇ, πολὺν δὲ ἀμαρτημάτων φορυτὸν ἐπιφέρεισθαι καὶ τούτου γε εἵνεκα τῆς πρὸς τὸν θεὸν παρρησίας ἀπεστερηῆσθαι. Ὡς δὲ ἔκλαιεν ἡ μήτηρ καὶ ἠντιβόλει καὶ ἔφασκε μὴ καταλείψειν εἰ μὴ τύχοι τῆς ἰατρείας, τὸν θεὸν ἔφη τούτων εἶναι θεραπευτὴν, χορηγεῖν δὲ αἰεὶ τοῖς πιστεύουσι τὰς αἰτήσεις· "Δώσει τοίνυν, εἶπε, καὶ νῦν, οὐκ ἐμοὶ τὴν χάριν δωρούμενος, ἀλλὰ τὴν σὴν πίστιν θεώμενος. Εἰ τοίνυν ταύτην ἔχεις ἀκραιφνῆ καὶ εἰλικρινῆ καὶ πάσης ἀμφιβολίας ἀπηλλαγμένην, ἐρῶσθαι καὶ ἰατροῖς φράσασα καὶ φαρμάκοις, τοῦτο δέξαι τὸ θεόδοτον φάρμακον". Ταῦτα εἰπὼν ἐπέθηκε τὴν χεῖρα τῷ ὀφθαλμῷ καὶ τοῦ σωτηρίου σταυροῦ τὸ σημεῖον τυπώσας τὴν νόσον ἀπήλασεν.

9.8 Ἐκεῖθεν εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανελθοῦσα καὶ τὸ φάρμακον ἀπονιψαμένη καὶ τὸν

ἐπέισακτον ἅπαντα ἀπορρίψασα κόσμον κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ τεθέντας νόμους ἐπολι τεύετο οὔτε ποικίλην ἐσθῆτα περιβαλλομένη οὔτε χρυσοῖς ὠραϊζομένη καὶ ταῦτα νέαν ἄγουσα κομιδῇ τὴν ἡλικίαν· τρίτον γὰρ καὶ εἰκοστὸν ἐκ γενετῆς ἦγεν ἔτος, μήτηρ οὐδέπω γενομένη· ἑπτὰ γὰρ ἄλλα ἐπιβίωσασα ἔτη, οὕτω τὰς ἐμὰς ὠδῖνας ἐδέξατο ἄς καὶ πρῶτας καὶ μόνας ἐδέξατο. Τοσοῦτον τῆς τοῦ μεγάλου Πέτρου διδασκαλίας ἀπώνατο καὶ διπλὴν ἐδέξατο θεραπείαν καὶ τῷ σώματι τὴν ἰατρειάν μαστεύουσα καὶ τὴν τῆς ψυχῆς προσεκτῆσατο εὐεξίαν. Τοιαῦτα ἐκεῖνος καὶ λέγων ἐνήργει καὶ προσευχόμενος ἴσχυεν.

9.9 Ἄλλοτε δὲ οἰκέτην ὀψοποιὸν ὑπὸ τινος πονηροῦ δαί μονος ἐνοχλούμενον ἀπαγαγοῦσα, τῆς παρ' αὐτοῦ τυχεῖν ἐπικουρίας ἰκέτευεν. Προσευξάμενος δὲ ὁ θεῖος ἀνὴρ ἐκέλευσε τῷ δαίμονι τῆς κατὰ τοῦ θεοῦ ποιήματος ἐξουσίας τὴν αἰτίαν εἰπεῖν. Ὁ δὲ καθάπερ τις ἀνδροφόνος ἢ τοιχωρῦχος πρὸ δικαστικοῦ βήματος ἐστῶς καὶ λέγειν ἂ δέδρακε προστατ τόμενος οὕτως ἅπαντα διεξῆει παρὰ τὸ εἰωθὸς ὑπὸ δέους ἀληθεύειν ἀναγκαζόμενος· καὶ ἔφασκεν ἐν Ἡλιουπόλει τὸν μὲν τοῦ οἰκέτου ἀρρωστῆσαι δεσπότην, τὴν δὲ γε δέσποιναν τῷ ὁμόζυγι ἄτε δὴ ἀρρωστοῦντι παρακαθῆσθαι· τὰς δὲ παιδίσκας τῆς δεσποίνης τῆς οἰκίας ἐν ἧ κατέμενον, τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ φιλοσοφούντων μοναχῶν διηγῆσθαι τὸν βίον καὶ ὄσην κατὰ δαιμόνων ἔχουσι τὴν ἰσχύ· εἶτα ταύτας μὲν οἶα δὴ κόρας παιδιᾶ χαιρούσας ὑποκρίνεσθαι τὰς δαιμονώσας καὶ μεμνηυίας, αὐτὸν δὲ ἐκεῖνον τὸν οἰκέτην σισύραν περιβαλλόμενον μοναχικῶς ἐξορκίζειν ἐκείνας. "Τούτων, φησίν, ἐπιτελουμένων, παρὰ τὴν θύραν ἐστῶς καὶ τοὺς ἀλαζονικοὺς περὶ τῶν μοναχῶν λόγους οὐκ ἐνεγκῶν τῇ πείρᾳ μαθεῖν ἠβουλήθη ἦν ἔχειν ἐκείνους ἐνεανιεύσαντο δύναμιν. Τούτου εἵνεκα τὰς παιδίσκας καταλιπὼν εἰς τοῦτον ἑμαυτὸν εἰσέφρησα, μαθεῖν ἐθελήσας ὅπως ὑπὸ τῶν μοναχῶν ἐξελαύνωμαι. Καὶ νῦν, ἔφη, μεμάθηκα καὶ πείρας ἐτέρας οὐ δέομαι· παραυτίκα δέ σου κελεύοντος ἔξιμι." Ταῦτα λέγων ἐδραπέτευε καὶ τῆς ἐλευθερίας ὁ οἰκέτης ἀπέλαυεν.

9.10 Καὶ ἕτερον δὲ ἄγροικον τῆς μητρὸς μὲν ἢ μήτηρ, ἐμῇ δὲ τιτθῇ, δαιμονῶντα προσαγαγοῦσα ἐπαμῦναι παρεκάλει τὸν τῆς κακίας ἀντίπαλον. Ὁ δὲ πάλιν ἐπυνθάνετο πόθεν τε εἶη καὶ παρὰ τίνος λάβοι τὴν κατὰ τοῦ θεοῦ ποιήματος ἐξουσίαν. Ὡς δὲ σιγῶν ἐκεῖνος εἰστήκει τὴν ἀπόκρισιν μὴ ποιούμενος, τὰ γόνατα κλίνας προσηύχето καὶ τὸν θεὸν ἠντιβόλει δεῖξαι τῷ ἀλιτηρίῳ τῶν οἰκείων θεραπόντων τὴν δύναμιν. Καὶ πάλιν ἀνίστατο καὶ πάλιν ἐκεῖνος ἀντιτείνων ἐσίγα καὶ ταῦτα μέχρις ἐνάτης ὥρας ἐγένετο. Ἐπειδὴ δὲ θερμότεραν καὶ σπουδαιότεραν τῷ δεσπότη προσενήνοχε τὴν προσευχὴν, ἀναστὰς ἔλεγε πρὸς τὸν ἀλιτήριον· "Οὐ σοι Πέτρος ἐπιτάττει, ἀλλ' ὁ Πέτρου θεός. Ἀπόκριται τοίνυν ὑπὸ τῆς ἐκείνου δυνάμεως καταναγκαζόμενος". Ἡιδέσθη, καίπερ ἀναίσχυντος ὢν, ὁ ἀλάστρω τοῦ ἀγίου τὴν ἐπιείκειαν καὶ φωνῇ μεγίστη χρησάμενος ἐβόα ὡς "τῷ ὄρει μὲν τῷ Ἀμάνῳ σχολάζω, τοῦτον δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν θεασάμενος ὕδωρ ἀπὸ τινος πηγῆς ἀρυόμενόν τε καὶ πίνοντα, οἶκη τήριον οἰκεῖον πεποίηκα". –"Ἄλλ' ἔξιθι, ἔλεγεν ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, τοῦ σταυρωθέντος ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης τοῦτό σοι παρεγγυώντος." Ἦκουεν ἐκεῖνος καὶ ἔφευγε καὶ τῆς λύττης ἐλεύθερος ἀπεδίδοτο τῇ τιτθῇ ὁ γεωργός.

9.11 Καὶ ἕτερα δὲ μυρία τῆς μακαρίας ἐκείνης ψυχῆς τοιαῦτα ἔχων διηγήματα, παραλείψω τὰ πλεῖστα τῶν πολλῶν δεδιὼς τὴν ἀσθένειαν· εἰς σφᾶς γὰρ ἀφορῶντες ταῖς τῶν θεῶν ἀνδρῶν ἀπιστοῦσι θαυματουργίαις. Ἐν δὲ ἡ δύο διηγησάμενος ἐφ' ἕτερον ἀγωνιστὴν μεταβήσομαι.

9.12 Ἦν τις ἀκόλαστος στρατηγὸς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις. Κόρη τοίνυν τις

ἀπειρόγαμος ὥραν ἔχουσα γάμου ὑπὸ τὴν τούτου δεσποτείαν τελοῦσα, τὴν μητέρα καταλιποῦσα καὶ τοὺς οἰκείους εἰς γυναικωνίτιν κατέφυγε συμμορίαν ἔχουσαν ἀθλητῶν· ἀγωνίζονται γὰρ καὶ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσι παραπλησίως καὶ εἰς τὸ τῆς ἀρετῆς καταβαίνουσι στάδιον. Ταύτης μαθὼν ὁ στρατηγὸς τὴν φυγὴν ἐμαστίγου τὴν μητέρα καὶ ἐκρεμάννυ· καὶ οὐ πρότερον ἀφῆκε δεσμῶν ἕως τὸ τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν ὑπέδειξε καταγῶγιον. Τῇ λύττη τοίνυν τῇ οἰκεία χρησάμενος, ἤρπασεν ἐκεῖθεν τὴν κόρην καὶ εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανήγαγε· καὶ ἤλπισεν ὁ δειλαιοὺς τὴν οἰκίαν κορέσειν ἀκολασίαν. Ἄλλ' ὁ τὸν Φαραῶ ἐτασμοῖς μεγάλοις καὶ πονηροῖς ἐτάσας περὶ Σάρρας τῆς γυναικὸς Ἀβραὰμ καὶ ἀνέπαφον φυλάζας τὴν σῶφρονα καὶ τοὺς Σοδομίτας πατάζας ἀορασίᾳ ἐμπαροινεῖν ὡς ξένοις τοῖς ἀσωμάτοις ἐπιχειρήσαντας, οὗτος καὶ τούτου τὸ ὀπτικὸν ἀορασίᾳ βαλὼν ἐκ μέσου τῶν δικτύων τὸ θήραμα διαφυγεῖν παρεσκεύασε· καὶ εἰς τὸν θάλαμον αὐτὸς μὲν εἰσῆει, ἐκεῖνη δὲ ἔνδον φυλαττομένη παραυτικά ἐξῆει καὶ φροῦδος ἦν καὶ τὸ τριπόθητον αὐτῇ κατελάμβανε καταγῶγιον. Οὕτω μαθὼν ὁ ἀνόητος ὡς τῆς τὸν θεῖον μνηστήρα προελομένης οὐ περιέσται, ἡσυχίαν ἄγειν ἠναγκάζεται οὐκέτι τὴν ἀλοῦσαν καὶ θεῖα δύναμει διαφυγοῦσαν ἐπιζητῶν.

9.13 Αὕτη χρόνου διελθόντος παθήματι περιέπεσε χαλεπῶ –καρκίνος δὲ τὸ πάθος ἦν– τῷ δὲ μαστῷ ἐξογκουμένῳ καὶ ἡ ὀδύνη συνηύξετο. Ἄλλὰ τὸν μέγαν ἐκάλει Πέτρον ἐν τῇ τῆς ὀδύνης ἀκμῇ καὶ ἔφασκεν εὐθὺς τῆς ἱεράς ἐκείνης φωνῆς εἰς τὰ ὦτα βαλλομένης, πᾶσαν ἐκείνην τὴν ὀδύνην κοιμίζεσθαι καὶ μηδὲ βραχεῖαν ἐκεῖθεν αἰσθησιν ἀνιαρὰν ὑποδέχεσθαι. Τούτου χάριν αὐτὸν καὶ συχνότερον μετα πεμπομένη ψυχαγωγίας ἀπέλαυνε· ἅπαντα γὰρ ἔλεγε τὸν τῆς ἐκείνου παρουσίας καιρὸν παντελῶς τὰς ἀλγηδόνας ἀφίστασθαι. Ἄλλ' ἐκείνην μὲν οὕτως ἀγωνισαμένην μετὰ τῶν ἐπινικίων ἐπαίνων ἐκ τοῦδε τοῦ βίου προέπεμψεν.

9.14 Πάλιν δὲ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν μετὰ τὰς ἐμὰς ὠδίνας παρ' αὐτὰς γενομένην τοῦ θανάτου τὰς πύλας, ὑπὸ τῆς τιτθῆς λιπαρηθεὶς ἀφικόμενος ἐξήρπασε τῶν τοῦ θανάτου χειρῶν. Ἔκειτο γάρ, ὡς φασιν, ἀπειρηκότων μὲν τῶν ἰατρῶν, τῶν δὲ οἰκείων ὀλοφυρομένων καὶ προσδεχομένων τὸ τέλος, μεμυκότας ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς, λάβρω πυρετῷ κατεχομένη, οὐδένα τῶν συνήθων ἐπιγινώσκουσα. Ὡς δὲ ἦκεν ὁ τῆς ἀποστολικῆς καὶ προσηγορίας ἠξιωμένος καὶ χάριτος καὶ "Εἰρήνη σοι, τεκνίον" ἐφθέγγετο–τοῦτο γὰρ ἦν αὐτῷ πρόσρημα–, παραυτικά λέγεται καὶ τὰ βλέφαρα ἀναπτύξαι καὶ ἀτενὲς εἰς αὐτὸν ἰδεῖν καὶ τῆς εὐλογίας τὸν καρπὸν ἐπαγγεῖλαι. Ὡς δὲ ἀνωλόλυξε τῶν γυναικῶν ὁ χορὸς–ἀθυμία γὰρ καὶ εὐθυμία κατὰ ταῦτὸν ἐκεράσθησαν – καὶ τὴν βοὴν ἐκείνην εἰργάσαντο, παρεγγυᾷ ὁ θεὸς ἄνθρωπος κοινωνῆσαι αὐτῷ τῆς προσευχῆς ἀπάσας· οὕτω γὰρ ἔλεγε καὶ τὴν Ταβίθαν τῆς σωτηρίας τετυχηκέναι, τῶν μὲν χηρῶν ὀδυρομένων, τοῦ δὲ μεγάλου Πέτρου τὰ ἐκείνων δάκρυα προσφέροντος τῷ θεῷ. Ἰκέτευον ὡς ἐκέλευσε καὶ ἐλάμβανον ὡς προείρηκε· τέλος γὰρ τῆς εὐχῆς δεξαμένης, τέλος καὶ ἡ νόσος ἐδέχετο καὶ ἰδρῶς ἐξαίφνης πάντοθεν ἔρρει καὶ τὸ πῦρ ἐκεῖνο ἐσβέννυτο καὶ τὰ τῆς ὑγιείας ἀνεφαίνετο σημεῖα.

9.15 Τοιαῦτα καὶ ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις διὰ τῶν εὐχῶν τῶν θεραπόντων αὐτοῦ ὁ δεσπότης θαυματουργεῖ. Τούτου καὶ ὁ χρῶς <διὰ> τῶν ἱματίων τῷ θειοτάτῳ Παύλῳ παραπλησίως ἐνήργει. Καὶ τοῦτο οὐχ ὑπερβολῇ τινι χρώμενος τέθηκα ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν συνομολογοῦσαν ἔχων. Τὴν γὰρ οἰκίαν ζώνην διχῇ τεμῶν–πλατεῖα δὲ ἦν καὶ μακρὰ ἀπὸ λίνου παχέος πεπλεγμένη–, τῷ μὲν ἡμίσει ταύτης τὴν οἰκίαν ὀσφῦν, τῷ ἐτέρῳ δὲ διέζωσε τὴν ἐμὴν. Ταύτην πολλακίς μὲν ἐμοὶ νοσοῦντι ἐπιθεῖσα ἡ μήτηρ, πολλακίς δὲ τῷ πατρὶ τὴν νόσον ἀπήλασε· καὶ αὐτὴ δὲ τούτῳ τῷ φαρμάκῳ πρὸς ὑγίειαν

ἐκέχρητο. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν γνωρίμων τοῦτο μεμαθηκότες συνεχῶς εἰς ἐπι κουρίαν τῶν νοσοῦντων τὴν ζώνην ἐλάμβανον· καὶ πανταχοῦ τῆς ἐκείνου χάριτος ἐδίδασκε τὴν ἐνέργειαν. Οὕτω τις αὐτὴν λαβὼν τοὺς δεδωκότας ἐστέρησεν, ἀγνώμων περὶ τοὺς εὐεργέτας γενόμενος. Τοῦτον τὸν τρόπον ἐκείνης τῆς δωρεᾶς ἐγυμνώθημεν.

9.16 Οὕτω λάμψας καὶ τὴν Ἀντιόχου ταῖς ἀκτίσι φωτίσας, ἔξω τῶν ἀγῶνων ἐγένετο, τὸν ἀποκείμενον τοῖς νικηφόροις στέφανον ἀναμένων. Ἐγὼ δὲ ἥς περιόντος ἀπέλαυον εὐλογίας, ταύτης καὶ νῦν ἀπολαῦσαι καθικετεύσας, πέρας ἐπιθήσω καὶ τῷδε τῷ διηγήματι.

10.t ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ

10.1 Ῥῶσός ἐστι Κίλισσα πόλις, ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι εἰς τὸν Κιλικίον κόλπον. Ταύτης πρὸς ἕω καὶ μεσημβρίαν ὄρος ἐστὶν ὑψηλόν, ἀμφιλαφές καὶ κατάσκιον· τρέφει δὲ καὶ θήρας ἐν ταῖς λόχμαις ἀγρίους. Ἐν τούτῳ νάπην εὐρῶν τινα πρὸς θάλατταν ἀποκλίνουσας, ὁ μέγας καὶ πολυθρῦ λητος Θεοδόσιος βραχύν τινα οἰκίσκον οἰκοδομήσας μόνος τὴν εὐαγγελικὴν ἠσπάζετο πολιτείαν· ἀνὴρ ἐκ τῆς Ἀντιόχου μὲν ὀρμώμενος, ἐπίσημος δὲ ὢν ἀπὸ τῆς τοῦ γένους λαμπρό τητος, ἀλλ' ὅμως καὶ οἰκίαν καὶ συγγένειαν καὶ τὰ ἄλλα πάντα καταλιπὼν, τὸν πολυτίμητον εὐαγγελικῶς εἰπεῖν ἐπρίατο μαργαρίτην.

10.2 Περὶ μὲν οὖν ἀπαστίας καὶ χαμευνίας καὶ τῆς ἐκ τριχῶν ἀμπεχόνης, περιττόν ἐστι λέγειν τοῖς τοὺς ἐκείνου θιασώτας καὶ φοιτητὰς θεωμένοις καὶ ταύτην ἐν αὐτοῖς ὀρώσι τὴν πολιτείαν· διαφερόντως δὲ ὅμως ταῦτα ἐκείνος μετήει ἄτε δὴ παράδειγμα ἑαυτὸν προτιθεὶς τοῖς ἀγομένοις. Προσετίθει δὲ τούτοις τὸ ἐκ σιδήρου φορτίον ἀυχένι καὶ ὀσφυῖ καὶ ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν· καὶ κόμην δὲ ἔφερεν ἀυχηρὰν καὶ μέχρις αὐτῶν διήκουσαν τῶν ποδῶν καὶ περαιτέρω προβαίνουσας καὶ τούτου χάριν τῆ ἰξυῖ προσ δεδεμένην. Προσευχῇ δὲ καὶ ὑμνωδίᾳ διηνεκῶς χρώμενος, ἐπιθυμίαν καὶ θυμὸν καὶ τῦφον καὶ τᾶλλα τὰ ἄγρια τῆς ψυχῆς κατε κοίμιζε θηρία. Πόνους δὲ πόνους ἐπαύξων ἀεὶ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν χειρῶν ἐργασίαν μετήει, νῦν μὲν τὰς καλουμένας σπυρίδας ὑφαίνων καὶ ῥιπίδας, νῦν δὲ σμικρὰς ἀρούρας ἐν τῇ νάπῃ κατα σκευάζων καὶ σπέρματα καταβάλλων καὶ τὴν ἀποχρῶσαν ἐκεῖθεν συλλέγων τροφήν.

10.3 Ἐπειδὴ δὲ, τοῦ χρόνου προϊόντος, πάντοσε αὐτοῦ τὸ κλέος διέτρεχε, συνέθεον πολλοὶ πολλαχόθεν, κοινωνῆσαι αὐτῷ καὶ οἰκίσεως καὶ πόνων καὶ πολιτείας ἐπιθυμοῦντες· καὶ τούτους ὑποδεχόμενος ἐπὶ τοῦτον ἐποδήγει τὸν βίον. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς μὲν ἰστία, τοὺς δὲ δέρρεις τριχίνας ὑφαίνοντας, τοὺς δὲ τὰς ῥιπίδας ἢ τὰς σπυρίδας διαπλέ κοντας, ἄλλους δὲ τὴν γηπονίαν ἀναδεδεγμένους. Καὶ ἐπειδὴ παραθαλασσίδιον ἦν τὸ χωρίον καὶ πορθμεῖον ὕστερον κατασκευάσας, τούτῳ εἰς τὴν τῶν ἀγωγίμων ἐκέχρητο χρεῖαν, καὶ ἐκκομίζων τῶν συνοίκων τὰ ἔργα καὶ εἰσκομίζων τὰ δέοντα. Τῆς ἀποστολικῆς γὰρ μεμνημένος φωνῆς τῆς λεγοῦσης· "Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι εἰς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν" καὶ "Αἱ χεῖρες αὐταὶ ἔμοι καὶ τοῖς σὺν ἔμοι ἐπήρκεσαν", αὐτὸς τε εἰργάζετο καὶ τοῖς ὁμοσκήνοισι παρήνει τοῖς κατὰ ψυχὴν πόνους καὶ τοὺς σωματικούς συνεισφέρειν ἰδρώτας· "καὶ γὰρ ἄτοπον τοὺς μὲν ἐν βίῳ στρεφομένους καὶ παιδία καὶ γυναῖκας ταλαιπωρουμένους καὶ πονοῦντας ἀποτρέφειν, καὶ πρὸς τούτοις καὶ φόρους εἰσφέρειν καὶ δασμοὺς ἀπαιτεῖσθαι καὶ τῷ θεῷ προσφέρειν τὰς ἀπαρχὰς καὶ τῶν προσαιτῶν εἰς δύναμιν θεραπεύειν τὴν ἔνδειαν, ἡμᾶς δὲ τὴν ἀναγκαίαν ἐκ τῶν πόνων μὴ πορίζεσθαι χρεῖαν—καὶ ταῦτα εὐτελεῖ μὲν τροφῇ καὶ βραχείᾳ, εὐτελεῖ δὲ ἐσθῆτι χρωμένους—, ἀλλὰ καθῆσθαι εἴσω τὰς χεῖρας ἔχοντας καὶ τὰ τῶν ἀλλοτρίων

χειρῶν καρπουμένους". Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λέγων, ἐπὶ τὴν ἐργασίαν προέτρεπε, τὰς μὲν πανταχοῦ νενομισμένας θείας λειτουργίας ἐπιτελῶν εἰς καιρόν, τὸν δὲ μεταξὺ χρόνον ἀπονέμων τῇ ἐργασίᾳ.

10.4 Οὐχ ἥκιστα δὲ τῆς τῶν ξένων θεραπείας ἐπεμελεῖτο, ἀνδράσι πραότητι τε καὶ φρονήματος μετριότητι κεκορημένοις καὶ τὴν περὶ τὸν πέλας κεκτημένοις ἀγάπην ταύτην ἐγχειρίσας τὴν πρόνοιαν. Ἐπεσκόπει δὲ αὐτὸς ἅπαντα διερευνώμενος εἰ κατὰ τοὺς κειμένους ἕκαστον ἐπιτελοῖτο νόμους. Οὕτω δὲ πολυθρύλητος ἐντεῦθεν ἐγένετο ὡς τοὺς ναυτιλ λομένους καὶ πλείονας ἢ χιλίους ἀφεστῶτας σταδίους, τὸν Θεοδοσίου καλεῖν ἐν τοῖς κινδύνοις θεὸν καὶ τῇ Θεοδοσίου προσηγορίᾳ κατακοιμίζειν τῆς θαλάττης τὴν ζάλην.

10.5 Τοῦτον ἠδέσθησαν καὶ πολέμιοι θρασεῖς καὶ ἀνήμεροι οἱ τῆς ἕω τὸ πλεῖστον ληϊσάμενοί τε καὶ ἐξανδραποδισάμενοι. Τίς γὰρ τῶν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην οἰκούντων ἀνήκοος τῶν κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν συμβεβηκότων κακῶν ὑπὸ τῶν πάλαι μὲν Σολύμων, νῦν δὲ Ἰσαύρων ὀνομαζομένων; Ἄλλ' ὅμως μὴ πόλεως, μὴ κώμης ἐκεῖνοι φρεισάμενοι, ἀλλὰ πάσας ὄσας ἐλεῖν ἠδυνήθησαν ληϊσάμενοι καὶ πυρὶ παραδόντες, ἐκείνην τὴν φιλοσοφίαν ἠδέσθησαν καὶ ἄρτους μόνους αἰτήσαντες καὶ εὐχὰς ἐπαγγείλαντες, ἀλώβητον τὸ ἀσκητικὸν ἐκείνο κατέλιπον καταγώγιον καὶ τοῦτο οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις πεποιήκασιν.

10.6 Δείσαντες δ' ὅμως τῶν ἐκκλησιῶν οἱ προέδροι μὴ χρημάτων ἔρωτα τοῖς βαρβάρους ἐκείνοις ἐμβαλῶν ὁ διὰ βολος δοριάλωτον γενέσθαι παρασκευάσει τὸν μέγαν ἐκείνον φωστῆρα–καὶ γὰρ ἦν εἰκὸς λύτρα πάμπολλα πανταχόθεν ὑπὲρ αὐτοῦ παρὰ πάντων τῶν τὰ θεῖα τιμώντων πεμφθῆ σέσθαι αὐτοῖς–, παρακαλέσαντες πείθουσι τὴν Ἀντιόχου καταλαβεῖν. Ἦδη γὰρ δύο τῶν ἐκκλησιῶν προέδρους αἰχμαλώτους εἰλήφασιν καὶ θεραπείας μὲν ἀπάσης ἠξίωσαν· τετρακισχιλίους δὲ καὶ μυρίους ὑπὲρ ἀμφοτέρων δεξάμενοι χρυσοῦς, οὕτως ἐπέτρεψαν ἐπανελεῖν ὅποι βούλοιντο. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν Ἀντιόχου ἀφίκετο, ὥκησε μὲν καταγώγιον τῷ ποταμῷ παρακείμενον, πάντας δὲ πρὸς ἑαυτὸν εἴλκυσε τοὺς τὰ τοιαῦτα τρυγᾶν ἐπισταμένους.

10.7 Ὑπὸ δὲ τῆς τοῦ λόγου ρύμης ἐλκόμενος, παρήκα διηγῆσασθαι θαῦμα ὑπὸ τοῦ θεσπεσίου τούτου γενόμενον, ὃ τάχα τοῖς πολλοῖς καὶ ἄπιστον εἶναι δόξει, διαμένει μέντοι μέχρι καὶ νῦν μαρτυροῦν τῷ λόγῳ καὶ δεικνῦον οἷας ἔτυχεν ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀνὴρ παρὰ τῷ θεῷ χάριτός τε καὶ παρρησίας. Κρημνώδης τις πέτρα ὑπέρεκειται τοῦ φροντιστηρίου οὐπὲρ αὐτὸς ἐδείματο· ἀνικμος δὲ καὶ ξηρὰ παντελῶς ὑπῆρχε τὸ πρότερον. Ἐν ταύτῃ ὑδραγωγίον ἐποίησεν ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὸ μοναστήριον φερόμενον ὡσπερ ὑπὸ χεῖρα ἔχων τῶν ὑδάτων τὴν φοράν. Πεποιθήσεως δὲ γέμων εἰς θεὸν καὶ θαρρῶν, ὡς εἰκός, εὐμενῆ τὸν δεσπότην κεκτημένος καὶ πίστιν ἔχων ἀδίστακτον, νυκτὸς διεγερθεὶς ἀνεισιν ἐπὶ τὴν ἄκραν τοῦ ὑδραγωγοῦ πρὶν τοὺς θιασώτας ἐπὶ τὰς συνήθεις εὐχὰς διαναστῆναι καὶ διὰ προσευχῆς τὸν θεὸν ἰκετεύσας, θαρρῶν τῷ ποιοῦντι τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν τῇ ῥάβδῳ ἐν ἧ σκηρὶ πτόμενος ἐτύχανεν, ἔτυψε τὴν πέτραν· ἡ δὲ ῥαγεῖσα ὕδωρ ποταμὸν ἀνέβλυσε· καὶ εἶσω τοῦ μοναστηρίου διὰ τοῦ ὑδραγωγοῦ γενόμενον καὶ εἰς πᾶσαν χρεῖαν πλουσίως χορηγοῦν, εἰς τὴν παρακειμένην θάλατταν ἐκκρίνεται καὶ δείκνυται μέχρι δεῦρο τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἡ μωσαϊκὴ χάρις ἐνεργοῦσα. Ἀπόχρη δὲ καὶ τοῦτο μόνον δεῖξαι τοῦ ἀνδρὸς τὴν πρὸς τὸν θεὸν παρρησίαν.

10.8 Ὀλίγον δὲ ἐπιβιώσας χρόνον πρὸς τὴν ἀγγελικὴν μετέστη χορείαν. Διὰ δὲ μέσου τοῦ ἄστεως τὸ σῶμα τὸ ἱερὸν ἐφέρετο οἷόν τισι στεφάνοις χρυσοῖς τῷ σιδήρῳ

ἐκεῖνῳ ὠραϊζόμενον, πάντων ἡγουμένων καὶ τῶν τὰς μεγάλας ἀρχὰς πεπιστευμένων. Ἔρις δὲ ἦν περὶ τὴν κλίνην καὶ διαμάχη φέρειν ταύτην ἀπάντων ἐπειγομένων καὶ τῆς ἐντεῦθεν εὐλογίας ἐφιεμένων. Οὕτω φερόμενος εἰς τὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων σηκὸν κατατίθεται, Ἰουλιανοῦ τοῦ νικηφόρου τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστοῦ ὁμόσκηρός τε καὶ ὁμωρόφιός γεγενώς. Θήκη δὲ αὐτὸν ὑπεδέξατο ἢ καὶ τὸν θεσπέσιον ἐκεῖνον καὶ μακάριον Ἀφραάτην.

10.9 Τὴν δὲ τῆς ἀγέλης ἡγεμονίαν Ἑλλάδιος ὁ θαυμάσιος διεδέξατο ὃς ἐξήκοντα μὲν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις διετέλεσεν ἔτη, εἶτα τὴν Κιλικίων θεόθεν ἐδέξατο προεδρίαν, οὔτε τὴν προτέραν φιλοσοφίαν καταλιπὼν καὶ τοῖς πόνοις ἐκείνοις τοὺς τῆς ἀρχιερωσύνης ἰδρωτὰς ὀσημέραι προστιθείς. Τούτου καὶ Ῥώμυλος ὁ μακάριος ἀκροατὴς γεγενώς ἀγέλης μεγίστης ἡγεμὼν ἀπεφάνθη. Καὶ διέμεινέ γε ὁ ἐκεῖνου χορὸς εἰς δεῦρο τῆς αὐτῆς πολιτείας ἐχόμενος. Παράκειται δὲ τῷ φροντιστηρίῳ κώμη Μαρατῶ συριστὶ καλουμένη. Ἐγὼ δὲ τοῦδε τοῦ διηγήματος τοῦτο ποιησάμενος πέρασ, ἵκετεύω καὶ τῆς ἐντεῦθεν τυχεῖν εὐλογίας.

11.t ΡΩΜΑΝΟΣ

11.1 Ὁ μὲν οὖν μέγας Θεοδοσίος, ἀπὸ τῆς Ἀντιοχέων ὀρμώμενος καὶ ἐν τοῖς Ῥωσικοῖς ἀγωνισάμενος ὄρεσιν, εἰς τὴν Ἀντιόχου πόλιν ἐπανελθὼν, οὕτω τοῦ βίου τὸ τέλος ἐδέξατο. Ῥωμανὸς δὲ ὁ θεῖος, ἐν τῇ Ῥώσῳ καὶ τεχθεὶς καὶ τὰ πρῶτα τραφεὶς, ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς τῆς ἀρετῆς ὑπεδέξατο ἄθλους, ἔξω μὲν τῶν τοῦ ἄστεως περιβόλων παρὰ τὴν ὑπώρειαν ἐσκηνωμένος, ἐν ἀλλοτριῷ δὲ οἰκιδίῳ καὶ τούτῳ σμικρῷ πάντα τὸν χρόνον διαβίωσας. Διετέλεσε δὲ μέχρι γήρως μῆτε πυρὶ χρησάμενος, μῆτε λυχνιαῖον δεξάμενος φῶς. Τροφή γάρ ἦν αὐτῷ ἄρτος καὶ ἄλες, πόμα δὲ τὸ κρηναῖον νᾶμα, κόμη δὲ τῷ μεγάλῳ Θεοδοσίῳ παραπλησία καὶ ἐσθῆς δὲ καὶ σίδηρος ὡσαύτως.

11.2 Ἐπλεονέκτει δὲ οὗτος ἡθους ἀπλότητι καὶ πραότητι τρόπων καὶ φρονήματος μετριότητι. Καὶ τούτων εἵνεκα τῆς θείας χάριτος ἠφίει τὴν αἴγλην. "Ἐπὶ τίνα γάρ, φησὶν, ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους;" Καὶ τοῖς ἰδίῳις δὲ πάλιν ἔλεγε μαθηταῖς: "Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶξός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν." Καὶ πάλιν: "Μακάριοι οἱ πραεῖς ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν." Καὶ Μωϋσέως δὲ τοῦ νομοθέτου τοῦτο ἦν τὸ τῶν κατορθωμάτων ἐπίσημον: "Ἦν γάρ, φησὶ, Μωϋσῆς πρατότατος παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς". Τοῦτο καὶ τῷ προφήτῃ Δαβὶδ τὸ πανάγιον ἐμαρτύρησε πνεῦμα: "Μνήσθητι γάρ, φησιν, κύριε, τοῦ Δαβὶδ καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ". Καὶ περὶ τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ μεμαθήκαμεν ὅτι ἄπλαστος ἦν, οἰκῶν οἰκίαν.

11.3 Ταύτας δίκην μελίττης ἐκ τῶν θείων ἐκείνων λειμώνων τὰς ἀρετὰς συναθροίσας τὸ τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας κατεσκεύασε μέλι. Ἄλλ' οὐ μόνος τῶν πόνων ἀπέλαυσε· προεχέτο δὲ αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς ἔξω τὰ ἥδιστα νάματα. Καὶ τοῖς πρὸς αὐτὸν ἀφικνουμένοις τῇ πραεῖᾳ καὶ γλυκεῖᾳ κεκρημένος φωνῇ, πολλὰς μὲν περὶ φιλαδελφίας, πολλὰς δὲ περὶ ὁμονοίας τε καὶ εἰρήνης προσέφερε παραινέσεις· πολλοὺς δὲ τῶν θείων καὶ μόνον ὀρώμενος ἀπέφηνεν ἐραστάς. Τίς γάρ οὐκ ἂν ὑπερηγάσθη πρεσβύτην θεώμενος τὸ σῶμα τετραχωμένον καὶ κόμης πολλῆς ἀνεχόμενον καὶ σίδηρον ὅτι πλεῖστον φέρειν αἰρούμενον καὶ τῷ ἐκ τριχῶν ἐσθήματι κεκρημένον καὶ τροφῆς ἀπολαύοντα κωλύσαι μόνον ἀποχρώσης τὸν ἐκ λιμοῦ θάνατον;

11.4 Πρὸς δὲ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πλήθει τῶν πόνων καὶ ἡ ἐπανθοῦσα χάρις θαυμάζειν αὐτὸν ἅπαντας καὶ γεραίρειν ἀνέπειθε. Πολλῶν μὲν γὰρ πολλακίς χαλεπὰς

ἀπήλασε νόσους, πολλαῖς δὲ γυναιξὶ στερίφαις ἐχαρίσατο παῖδας· καὶ τοσαύτην παρὰ τοῦ θεοῦ πνεύματος δεξάμενος δύναμιν, πτωχὸν ἑαυτὸν καὶ προσαίτην ὠνόμαζεν.

11.5 Πάντας τοίνυν τοὺς παρ' αὐτῶ φοιτῶντας καὶ φαινόμενος καὶ φθεγγόμενος ὠφελείας πληρῶν τὸν ἅπαντα διετέλεσε βίον. Ἐντεῦθεν δὲ ἐκδημήσας καὶ εἰς τὴν ἀγγελίᾳ κῆν χορείαν μετατεθεὶς κατέλιπε μνήμην οὐ συνταφεῖσαν τῷ σώματι ἀλλ' ἀνθοῦσαν καὶ τεθλυῖαν καὶ ἄσβεστον εἰς αἰὲ διαμένουσαν καὶ εἰς ὄνησιν τοῖς βουλομένοις ἀρκοῦσαν. Καὶ τὴν ἐντεῦθεν τοίνυν ἐρανισάμενος εὐλογίαν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἄλλους ἀθλητὰς ὡς οἶόν τε διηγῆσομαι.

12.t ZHNΩN

12.1 Ζηνῶνα τὸν θαυμάσιον οὐ πολλοὶ μὲν γινώσκουσιν, οἱ δὲ γινώσκοντες θαυμάζουν ἀξίως οὐ δύνανται. Οὗτος γὰρ πλοῦτον ὅτι μάλιστα πλεῖστον ἐν τῇ πατρίδι καταλιπὼν –αὕτη δὲ ἦν ὁ Πόντος–, ἀπέλαυσε μὲν, ὡς ἔλεγε, τῶν Βασιλείου τοῦ μεγάλου ναμάτων γειτονεύοντος καὶ τὴν Καππαδοκῶν ἄρδοντος χώραν, τῆς δὲ ἀρδείας ἀξίου ἀπέδωκε τοὺς καρπούς.

12.2 Εὐθὺς μὲν γὰρ Οὐάλεντος τοῦ βασιλέως ἀναιρεθέντος, τὴν στρατιωτικὴν ἀπέθετο ζώνην· ἐγκατέλειπε δὲ τοῖς τὰ βασιλέως ὀξέως διακομίζουσι γράμματα. Ἀπὸ δὲ τῶν βασιλείων εἰς τινα τάφον ὀρμήσας–πολλοὺς δὲ ἔχει τὸ τῇ Ἀντιοχείᾳ παρακείμενον ὄρος–, μόνος διῆγε, τὴν ψυχὴν ἐκκαθαίρων καὶ τὸ ταύτης ὀπτικὸν αἰὲ ἀπορρῦπτων καὶ τὴν θεῖαν φανταζόμενος θεωρίαν καὶ "τὰς τοῦ θεοῦ ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ τιθέμενος" καὶ "πτέρυγας λαβεῖν ὡσεὶ περιστερᾶς" ἐφιέμενος καὶ εἰς τὴν θεῖαν κατάπαυσιν ἀναπτῆναι ποθῶν. Τούτου χάριν, οὐ κλίνην ἔσχεν, οὐ λύχνον, οὐκ ἐσχάραν, οὐ χύθραν, οὐ ληκύθιον, οὐ κιβώτιον, οὐ βιβλίον, οὐκ ἄλλο οὐδέν· ἀλλὰ ράκια μὲν ἡμπείχeto παλαιὰ καὶ ὑποδήματα δὲ ὡσαύτως δεσμῶν δεόμενα· διήρητο γὰρ τῶν καττυμάτων τὰ δέρματα.

12.3 Παρ' ἑνὸς δὲ μόνου τῶν γνωρίμων τὴν ἀναγκαίαν τροφήν ἐκομίζετο· αὕτη δὲ ἦν εἰς ἄρτος δύο χορηγούμενος ἡμέραις· τὸ δὲ ὕδωρ πόρρωθεν ἀρυόμενος αὐτὸς ἔφερε. Καί ποτέ τις αὐτὸν ἀχθοφοροῦντα θεασάμενος ἰκέτευσε κουφῖσαι τοῦ πόνου. Ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἀντέτεινε, διδάσκων ὡς οὐκ ἀνέξεται μεταλαβεῖν ὕδατος ὑπ' ἄλλου κοιμισθέντος. Ὡς δὲ οὐκ ἔπεισεν, ἔδωκε τὰ σταμνία· δύο γὰρ ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν ἐπεφέρετο. Ὡς δὲ εἴσω τῆς αὐλείου θύρας ἐγένετο, ἐκχέας τὸ ὕδωρ καὶ διαρράνας, πάλιν ἔδραμεν ἐπὶ τὸν κρουνὸν ἔργω βεβαιώσας τοὺς λόγους.

12.4 Κἀγὼ δέ, ὅτε πρῶτον αὐτὸν ἱστορήσαι ποθήσας εἰς τὸ ὄρος ἀνῆλθον, ἐθεασάμην τοῖν χεροῖν τὰ σταμνία κατέχοντα. Εἶτα ἠρόμην ὅπου εἴη τὸ τοῦ θαυμασίου Ζήνωνος καταγῶγιον· ὁ δὲ ἠκιστα ἔλεγεν εἰδέναι μονάζοντα ταύτη τῇ προσηγορίᾳ καλούμενον. Ἐγὼ δὲ εἰπόμην, αὐτὸν εἶναι τοπάσας, τεκμήριον ποιούμενος τῶν λόγων τὸ μέτριον. Ὡς δὲ εἴσω τῆς θύρας ἐγενόμην, στιβάδα εἶδον ἀπὸ χόρτου συγκειμένην καὶ ἕτερόν τινα φορυτὸν ἐπὶ τῶν λίθων κατεστρωμένον ὡς μηδεμίαν ἐκεῖθεν οἱ ἐπ' ἐκείνων καθήμενοι ἀποφέροιντο βλάβην. Ὡς δὲ πολλοὺς περὶ φιλοσοφίας ἐκινήσαμεν λόγους–ἐγὼ μὲν γὰρ ἐπυνθανόμην, αὐτὸς δὲ ἡμῖν ἀνέπτυσσε τὰ ζητούμενα–καὶ ἔδει λοιπὸν ἐπανιέναι οἴκαδε, ἰκέτευσον αὐτὸν δοῦναι τὰ τῆς εὐλογίας ἐφόδια. Ὁ δὲ ἀντέτεινε ἡμᾶς πληροῦν τὴν εὐχὴν ἔννομον εἶναι λέγων, καὶ ἑαυτὸν μὲν ἰδιώτην καλῶν, στρατιώτας δὲ ἡμᾶς ὀνομάζων· καὶ γὰρ ἐτύγχανον τηνικάδε τὰς ἱεράς βίβλους τῷ θεῷ ὑπαναγινώσκων λαῶ. Ἡμῶν δὲ τὴν νεότητα προβαλλομένων καὶ τῆς ἡλικίας τὸ ἄωρον–ἄρτι γὰρ ἰούλου βραχειᾶν τινα προβολὴν ἐδεδέγμεθα–καὶ διομνυμένων ὡς

οὐχ ἤξομεν αὐθις εἰ τοῦτο δρᾶσαι νῦν βιασθείημεν, μόλις ὀψέ ποτε ταῖς πολλαῖς ἰκετείαις ἐπι καμφθεῖς, προσήνεγκε μὲν τῷ θεῷ τὴν πρεσβείαν· μακρὰν δὲ ὑπὲρ τῆς πρεσβείας ἀπολογίαν ἐξέτεινεν, ἀγάπης εἵνεκα καὶ εὐπειθείας τοῦτο πεποικημένα λέγων· καὶ γὰρ ἠκούομεν εὐχομένου πελάζοντες.

12.5 Τὸ δὲ ἐν τοσοῦτῳ φιλοσοφίας ὕψει τοσαύτην ἔχειν φρονήματος μετριότητα πρεσβύτην ἄνδρα–τεσσαράκοντα γὰρ ἐν ἀσκήσει διηनुκῶς ἐτύγχανεν ἔτη–, τίς ἂν ἀξίως θαυμάσειεν; Ποίαν δὲ ἂν τις τῷ μεγέθει πρόσφορον εὐφημίαν ποιήσαιτο; Τοσοῦτον δὲ ἀρετῆς κεκτημένος πλοῦτον, ὡς πενία τῇ ἐσχάτῃ συζῶν, εἰς τὴν θεῖαν ἐκκλησίαν μετὰ τῶν πολλῶν κατὰ κυριακὴν ἡμέραν ἐφοῖτα καὶ τῶν θείων ἐπαίων λογίων καὶ τοῖς διδασκάλοις ὑποτιθεῖς τὰ ὦτα καὶ τῆς μυστικῆς μεταλαμβάνων τραπέζης· <εἶτ'> εἰς τὸ καινὸν ἐκεῖνο καταγῶγιον ἐπανήει, οὐ κλειδίον ἔχων, οὐ κλειθρον, οὐ φύλακα καταλιμπάνων–ἄβατον γὰρ ἦν τοῖς κακούργοις καὶ παντελῶς ἄσυλον–, μόνον ἔχων ἐκεῖνον τὸν φορυτόν. Βίβλον δὲ μίαν παρὰ τῶν συνήθων λαμβάνων, ἀνεγίνωσκεν ἅπασαν καὶ ταύτην ἀποδιδούς πρότερον, οὕτως ἐτέραν ἐλάμβανεν.

12.6 Ἄλλ' ὅμως κλειθρα οὐκ ἔχων οὐδὲ μοχλοῖς χρώμενος ὑπὸ τῆς ἄνωθεν χάριτος ἐφρουρεῖτο. Καὶ τοῦτο σαφῶς δι' αὐτῆς τῆς πείρας ἐμάθομεν. Ὅτε γὰρ τῶν Ἰσαύρων ὁ λόχος νύκτωρ κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν, εἶτα μετὰ τὴν ἕω μέχρις αὐτῆς τῆς ὑπωρείας κατέδραμον, πολλοὺς μὲν ἄνδρας, πολλὰς δὲ γυναῖκας τὸν ἀσκητικὸν μετιούσας βίον ἀπηνῶς κατηκόντισαν. Τότε τοίνυν ὁ θεῖος οὗτος ἀνὴρ τῶν ἄλλων θεώμενος τὰς σφαγὰς εὐχῆ τὰς ἐκείνων κατη μαύρωσεν ὄψεις καὶ διὰ τῆς θύρας ἰόντες οὐκ ἐθεώρουν τὴν εἴσοδον. Ὡς δὲ ἔφασκε, μάρτυρα καλῶν τὴν ἀλήθειαν, καὶ τρία μεράκια ἐναργῶς ἐθεάσατο, ἅπαν ἐκείνων ἐξελαύνοντα τὸ στίφος, σαφῶς τοῦ θεοῦ τὴν οἰκειάν χάριν ὑποδεικνύντος. Ὅποιον μὲν οὖν ἔζη βίον ὁ θεῖος οὗτος ἀνὴρ καὶ οἷας θεόθεν ἀπέλαυσε χάριτος, ἀπόχρη καὶ ταῦτα διδάξαι.

12.7 Ἄλλὰ γὰρ ἀναγκαῖον κάκεινο τούτοις προσθεῖναι. Λίαν αὐτὸν ἦνία καὶ ἔδακνε τὸ διαμεῖναι τὴν περιουσίαν καὶ μὴ κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν διαπραθῆναι τε καὶ διανεμηθῆναι νόμον. Αἴτιον δὲ τούτου ἦν τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡλικίας τὸ ἄωρον. Ἐπειδὴ γὰρ κοινὰ ἦν τὰ τε χρήματα καὶ τὰ κτήματα, αὐτὸς μὲν καταλαβεῖν τῆς διανομῆς ἔνεκεν τὴν ἐνεγκοῦσαν οὐκ ἠθέλησεν, ἐτέρῳ δὲ τῆς οὐσίας ἀποδόσθαι τὸ μέρος ἐδεδίει μὴ πλεονεξία οἱ ὠνούμενοι κατὰ τῶν ἀδελφιδῶν χρησάμενοι, βλασφημίαις αὐτὸν περιβάλωσι, τούτους ἐν ἑαυτῷ στρέφων τοὺς λογισμοὺς πολὺν τὴν ἀπόδοσιν ἀνεβάλετο χρόνον, ὕστερον δὲ τινι τῶν γνωρίμων μυρίων ἀποδόμενος ἅπαντα, τὰ μὲν πλεῖστα διένειμε· μεταξὺ δὲ ἄρρωστία συμβᾶσα περὶ τῶν λειπομένων βουλευσασθαι κατηνάγκασεν. Μεταπεμ ψάμενος τοίνυν τὸν τῆς πόλεως πρόεδρον–ἦν δὲ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, τὸ τῆς εὐσεβείας ἀγλαΐσμα, τῆς ἀρετῆς τὸ ἀρχέτυπον, ἡ ἀκριβῆς τῆς φιλοσοφίας εἰκὼν· "Δεῦρο, ἔφη, ὦ θεία μοι κεφαλή, γενοῦ καὶ τῶνδε τῶν χρημάτων ἄριστος οἰκονόμος, κατὰ τὸν θεῖον αὐτὰ διανεμῶν σκοπὸν ὡς ἐκείνῳ τῷ κριτῇ τὰς εὐθύνας ὑφέξων· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων αὐτουργὸς ἐγενόμην ἐγὼ καὶ διέδωκα ἢ ἐνόμιζον ἄριστα· καὶ τὰ λειπόμενα δὲ παραπλησίως οἰκονομεῖν ἐβουλόμην· ἐπειδὴ δὲ ἐκ τοῦδε τοῦ βίου μεταβῆναι κελεύομαι, σὲ τούτων οἰκονομον καθίστημι, ἀρχιερέα τε ὄντα καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίως πολιτευόμενον". Τὰ μὲν οὖν χρήματα ὡς θείῳ ταμίᾳ παραδέδωκεν· αὐτὸς δὲ οὐ πολὺν ἐπιβιώσας χρόνον, οἷά τις ὀλυμπιονίκης ἀπὸ τῶν σκαμμάτων ἀπῆρεν, οὐ παρὰ ἀνθρώπων μόνον ἀλλὰ καὶ παρὰ ἀγγέλων τὴν εὐφημίαν δεξάμενος. Ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτον πρὸς τὸν δεσπότην ὑπὲρ ἐμοῦ πρεσβεύειν ἀντιβολήσας, εἰς ἐτέραν διήγησιν τρέψομαι.

13.t ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ

13.1 Μακεδόνιον δὲ τὸν ἐπίκλην Κριθοφάγον-ἢ γὰρ τοιάδε τροφή ταύτην αὐτῷ τὴν ἐπωνυμίαν ἐπέθηκεν- ἴσασι μὲν ἅπαντες, Φοίνικές τε καὶ Σύροι καὶ Κίλικες· ἴσασι δὲ καὶ οἱ τούτων ὄμοροί τε καὶ γείτονες, οἱ μὲν αὐτόπται τῶν τοῦ ἀνδρὸς θαυμάτων γενομένοι, οἱ δὲ τῆς φήμης ἀδούσης ταῦτα καὶ θυλούσης ἀκούσαντες· οὐ μὴν ἅπαντες ἴσασι ἅπαντα, ἀλλ' οἱ μὲν τοῦτο, οἱ δὲ ἐκεῖνο μεμαθηκότες, ὃ γινώσκουσιν εἰκότως μόνον θαυμάζουσιν. Ἐγὼ δὲ τὰ κατὰ τὴν θείαν ἐμοὶ κεφαλὴν τῶν ἄλλων ἀκριβεστέρον ἐπιστάμενος-πολλὰ γὰρ με παρ' αὐτὸν ἰέναι καὶ θαμίζειν προέτρεπε-, διηγῆσομαι ὡς ἂν ἕκαστα δύνωμαι. Ταύτην δὲ αὐτῷ τὴν τάξιν τετήρηκα καὶ μετὰ πολλοὺς αὐτοῦ τὸ διήγημα τέθηκα οὐκ ἐπειδὴ δεύτερος τῶν ἄλλων τὴν ἀρετὴν-τοῖς γὰρ ἄκρισι καὶ πρώτοις ἐφάμιλλος ἦν-, ἀλλ' ὅτι χρόνον βεβιωκὼς ὅτι μάλιστα πλεῖστον, μετ' ἐκείνους ὦν ἐμνήσθην τοῦ βίου τὸ πέρασ ἐδέξατο.

13.2 Οὗτος τοίνυν παλαιστραν ἔσχε καὶ στάδιον τὰς τῶν ὀρῶν κορυφὰς οὐκ ἐφ' ἐνὸς ἴδρυμένου χωρίου, ἀλλὰ νῦν μὲν τούτῳ ἐνδιαιωμένος, νῦν δὲ εἰς ἐκεῖνο μεταβαίνων. Ἐποίει δὲ τοῦτο οὐ τὰ χωρία δυσχεραίνων, ἀλλὰ τῶν ὡς αὐτὸν συνιόντων καὶ πάντοθεν συνθεόντων ἀποδιδράσκων τὰ πλήθη. Πέντε δὲ καὶ τετταράκοντα ἔτη τοῦτον διάγων διετέλεσε τὸν τρόπον, οὐ σκηνηὴ χρώμενος, οὐ καλύβη, ἀλλ' ἐν ὀρύγματι βαθεῖ τὴν στάσιν ποιούμενος, ὅθεν καὶ Γουββᾶν αὐτόν τινες ἐπωνόμαζον-ἀπὸ δὲ τῆς σύρας εἰς τὴν ἐλλάδα φωνὴν τοῦτο μεταφερόμενον λάκκον σημαίνει τὸ ὄνομα. Μετὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον πρεσβύτης γενόμενος, εἶξε τοῖς ἰκετεύουσι καὶ καλύβην ἐπήξατο. Ὑστερον δὲ τῶν γνωρίμων ἀντιβολούντων καὶ οἰκιδίσις οὐκ οἰκείσις ἀλλ' ἄλλοτριῶν ἐχρήσατο. Πέντε δὲ καὶ εἴκοσι διατετέλεκεν ἔτη τῇ καλύβῃ καὶ τοῖς οἰκιδίσις ἐνδιαιωμένος ὡς συνά γεσθαι λοιπὸν ἐβδομήκοντα ἔτη τῶν ἀγώνων τὸν χρόνον.

13.3 Τροφῆ δὲ ἐκέχρητο οὐκ ἄρτω οὐδ' ὀσπρίοις, ἀλλὰ κριθαῖς πτισσομέναις καὶ μόνῳ ὕδατι δευομέναις· καὶ ταύτην αὐτῷ τὴν τροφήν ἢ μήτηρ ἢ ἐμὴ γενομένη συνήθης ἐπὶ πλεῖστον ἐχορήγησε χρόνον. Καί ποτε πρὸς αὐτὴν ἀρρωστοῦσαν ἀφικόμενος καὶ μαθὼν ὡς οὐ πείθεται τροφῆς καταλλήλου τῇ νόσῳ μεταλαβεῖν-τὸν ἀσκητικὸν γὰρ λοιπὸν καὶ αὐτὴ ἠσπάζετο βίον-, εἶξαι παρήνει τοῖς ἰατροῖς καὶ φάρμακον νομίσει τὴν τοιαύτην τροφήν· οὐδὲ γὰρ τρυφῆς χάριν, ἀλλὰ χρείας προσφέρεται. "Καὶ γὰρ ἐγώ, ἔφη, τετταράκοντα ἔτη ταῖς κριθαῖς, ὡς οἶσθα, μόναις χρησάμενος, ἀσθενείας μοι τῇ προτεραίᾳ προσγενομένης τινός, τὸν σύνοικον ἐκέλευσα ἄρτον βραχὺν αἰτῆσαί τέ μοι καὶ κομίσει. Ἐννοια γὰρ τίς μοι γέγονεν ὡς εἰ τεθναίνην εὐθύνας ὑπέξω τοῦ θανάτου παρὰ τῷ δικαίῳ κριτῇ ὡς τοὺς ἀγῶνας φυγῶν καὶ τῆς δουλείας δραπετεύσας τοὺς πόνους· δυνατοῦ γὰρ ὄντος τροφῆ βραχεῖα κωλυθῆναι τὸν θάνατον καὶ τῷδε τῷ βίῳ προσμεῖναι πονοῦντα καὶ ταλαιπωρούμενον καὶ τὸν ἐντεῦθεν συναγείροντα πλοῦτον τὴν ἐκ λιμοῦ τελευτὴν τῆς ἐν φιλοσοφίᾳ ζωῆς αἰρετωτέραν ὑπέλαβον. Δείματος τοίνυν ἐντεῦθεν ἐμφορηθεὶς καὶ τοῦ λογισμοῦ τὰς ἀκίδας ἀμβλῦναι θελήσας αἰτῆσαί τε τὸν ἄρτον ἐκέλευσα καὶ κομισθέντος μετέλαβον· καὶ σοι παρεγγῶ μηκέτι μοι τὰς κριθὰς ἀλλὰ τὸν ἄρτον παρέχειν." Ἐκ τῆς ἀψευδοῦς τοίνυν ἐκείνης ἀκηκόαμεν γλώττης ὡς τεσσαράκοντα ἔτη τροφήν τὰς κριθὰς ἐποιήσατο. Τὸ μὲν οὖν ἀσκητικὸν τοῦ ἀνδρὸς καὶ φιλόπονον ἰκανὰ καὶ ταῦτα τεκμηριώσαι.

13.4 Τὴν δὲ ἀκεραιότητα καὶ ἀπλότητα τῶν ἠθῶν δι' ἄλλων δηλώσομεν. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ μέγας Φλαβιανὸς τὴν μεγάλην τοῦ θεοῦ ποιμνὴν ποιμαίνειν ἐτάχθη, τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ἔμαθεν ἀρετὴν-ἦδεδετο γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων ἐφέρετο στόμασιν-, ἄγει μὲν

αὐτὸν ἐκ τῆς τοῦ ὄρους κορυφῆς ὡς γραφῆς κατ' αὐτοῦ γενομένης. Τῆς δὲ μυστικῆς προκειμένης ἱερουργίας προσάγει τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἐγκαταλέγει. Ὡς δὲ τέλος ἔλαβεν ἡ λειτουργία καὶ τις αὐτῷ τοῦτο μεμήνυκε-πάμπαν γὰρ ἠγνόμεναι τὸ γεγονός-, τὰ μὲν πρῶτα ἐλοιδορεῖτο καὶ λόγοις ἔβαλλεν ἅπαντας· ὕστερον δὲ τὴν βακτηρίαν λαβὼν-εἰώθει γὰρ σκηριπτόμενος διὰ τὸ γῆρας βαδίζειν-, ἐδίωκεν αὐτὸν τε τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι παρῆσαν· ὑπελάμβανε γὰρ τὴν χειροτονίαν τῆς τοῦ ὄρους αὐτὸν κορυφῆς καὶ τῆς ποθουμένης διαίτης ἀποστερήσειν. Ἀλλὰ τότε μὲν αὐτὸν μόλις τινὲς τῶν συνήθων ἀγανακτοῦντα κατέπαυσαν· ἐπειδὴ δὲ ὁ τῆς ἐβδομάδος συνεπεράνθη κύκλος καὶ ἦκε πάλιν τῆς δεσποτικῆς ἐορτῆς ἡ ἡμέρα, αὐθις αὐτὸν ὁ μέγας Φλαβιανὸς μετεπέμπετο τῆς πανηγύρεως κοινωρῆσαι σφίσι παρακαλῶν. Ὁ δὲ πρὸς τοὺς ἀφικομένους· "Οὐκ ἀπόχρη ὑμῖν, ἔφη, τὰ ἤδη γεγενημένα, ἀλλὰ πάλιν με βούλεσθε προβαλέσθαι πρεσβύτερον;" Τῶν δὲ λεγόντων ὡς οὐ δυνατὸν ἐνὶ δις τὴν αὐτὴν ἐπιτεθῆναι χειροτονίαν, οὐκ εἶξεν οὐδὲ ἀφίκετο ἕως αὐτὸν ὁ χρόνος καὶ οἱ συνήθεις τοῦτο πολλάκις ἐδίδαξαν.

13.5 Οἶδα μὲν οὖν ὡς οὐ πολλοῖς τοῦτο ἀξιόγαστον εἶναι τὸ διήγημα δόξει· τέθηκα δὲ αὐτὸ ἀξιωματικῶς εἶναι νομίζων ὡς ἰκανὸν τεκμηριῶσαι καὶ διανοίας ἀπλότητα καὶ ψυχῆς καθαρότητα. Τοῖς δὲ τοιούτοις ὁ δεσπότης τὴν τῶν οὐρανῶν ὑπέσχετο βασιλείαν· "Ἀμὴν γάρ, ἔφη, λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφέντες γέννησθε ὡς τὰ παιδία ταῦτα, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν". Ἐπειδὴ τοίνυν ἐν κεφαλαίῳ καὶ τὸν τῆς ψυχῆς ἐδείξαμεν χαρακτῆρα, φέρε καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ δεῖξωμεν παρρησίαν.

13.6 Στρατηγὸς τις κυνηγεσίῳ χαίρων θηρεύσων εἰς τὸ ὄρος ἀνῆλθεν· εἶποντο δὲ αὐτῷ καὶ κύνες καὶ στρατιῶται καὶ ὅσα εἰς θήραν ἐστὶν ἐπιτήδεια. Ὡς δὲ πόρρωθεν εἶδε τὸν ἄνδρα καὶ παρὰ τῶν συνόντων ἔμαθεν ὅστις εἶη, εὐθύς ἀπὸ τοῦ ἵππου καταπηδήσας, προσῆλθέ τε καὶ προσεῖπε καὶ ἤρετο τί ποιῶν ἐνταῦθα διάγοι. Ὁ δὲ ἀντήρετο· "Σὺ δὲ τί ποιήσων ἐνταῦθα ἀνελήλυθας;" Εἰρηκότος δὲ τοῦ στρατηγοῦ ὅτι θηρεῦσαι· "Κἀγώ, ἔφη, τὸν ἐμὸν θηρεύω θεὸν καὶ λαβεῖν ἐφίεμαι καὶ θεωρῆσαι ποθῶ καὶ τῆς καλῆς ταύτης οὐκ ἀφέξομαι θήρας". Τούτων ἀκούσας ὁ στρατηγὸς καὶ θαυμάσας, ὡς εἰκός, ἀπελήλυθεν.

13.7 Ἄλλοτε δὲ τῆς πόλεως ὑπὸ τινος πονηροῦ δαίμονος βακχευθείσης καὶ τῆς μανίας κατὰ τῶν βασιλικῶν χρυσαμένῃς στηλῶν ἀφίκοντο μὲν οἱ ἄριστοι τῶν στρατηγῶν πανωλεθρίας ψῆφον κατὰ τῆς πόλεως φέροντες· καταβὰς δὲ οὗτος ἀπὸ τοῦ ὄρους ἄμφω κατέσχε κατὰ τὴν ἀγορὰν παριόντας τοὺς στρατηγούς. Οἱ δὲ τίς εἶη μεμαθηκότες κατεπήδησάν τε ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ χειρῶν ἤπτοντο καὶ γονάτων καὶ σωτηρίαν ἐπήγγελλον. Ὁ δὲ φάναι τῷ βασιλεῖ παρηγγύα ὅτι ἄνθρωπος εἶη καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοι φύσιν τοῖς ὑβρικόσι· καὶ τῆ φύσει μετρεῖν τὴν ὀργὴν δέον, ἀμέτρῳ κέχρηται τῷ θυμῷ καὶ τῶν εἰκόνων εἵνεκα τῶν οἰκείων τὰς θείας εἰκόνας σφαγῆ παραδίδωσι καὶ ἀντὶ χαλκῶν στηλῶν σώματα παραπέμπει θανάτῳ· "Καὶ ἡμῖν μὲν, ἔφη, τὰς χαλκᾶς ἀναπλάσαι τε καὶ ἀναμορφῶσαι ῥάδιόν τε καὶ εὐπετές· σοὶ δὲ καὶ βασιλεῖ ὄντι ἀδύνατον τὰ κατασφαγέντα σώματα ἐπαναγαγεῖν εἰς ζωὴν. Καὶ τί λέγω σώματα; οὐδὲ γὰρ τρίχα μίαν σοὶ δυνατὸν διαπλάσαι". Ταῦτα τῆ σύρα κεχηρημένος ἔλεγε γλώττη· οἱ δὲ τοῦ ἐρμηνεύς εἰς τὴν ἐλλάδα φωνὴν μεταφέροντος, ἐπήκουόν τε καὶ ἔφριττον καὶ διαπορθεύειν αὐτὰ ἐπηγγέλλοντο τῷ βασιλεῖ.

13.8 Ἐγὼ δὲ νομίζω πάντας ἂν ὁμολογήσαι τῆς τοῦ θεοῦ πνεύματος εἶναι ταῦτα τὰ ῥήματα χάριτος. Πῶς γὰρ ἂν ἄλλως ταῦτα ἐφθέξατο ἀνὴρ παιδείας μὲν ἀπάσης

ἀμύητος, ἐν ἀγροικίᾳ δὲ τεθραμμένος, ταῖς δὲ τῶν ὀρῶν ἐνδιαιτώμενος κορυφαῖς, ἀπλότητα δὲ πᾶσαν ἐν τῇ ψυχῇ περιφέρων καὶ οὐδὲ τοῖς θείοις λογίοις ἐσχολακῶς; Τοιγαροῦν καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ σοφίαν δηλώσας καὶ τὴν δικαίῳ πρὲ πουσαν παρρησίαν—"δίκαιος γὰρ ὡς λέων πέποιθεν"— ἐπὶ τὰ θαύματα μεταβήσομαι.

13.9 Γυνὴ τις τῶν εὐπατρίδων τινὸς ἀδηφαγίας περιέπεσε πάθει καὶ οἱ μὲν δαίμονος τὸ πάθος ἐκάλουν ἐνέργειαν, οἱ δὲ σώματος ἀρρωστίαν ἐνόμιζον· εἴτε δὲ τοῦτο, εἴτε ἐκεῖνο ἦν, τοιόνδε ἦν· τριάκοντα αὐτὴν ἔλεγον τῆς ἡμέρας ὄρνεις ἐσθίουσαν μὴ σβεννύναι κόρῳ τὴν ἔφειν, ἀλλ' ἔτι ἐτέρων ὀρέγεσθαι. Οὕτω τοίνυν εἰς αὐτὴν τῆς οὐσίας δαπανωμένης, οἰκτεῖραντες οἱ προσήκοντες τὸν θεῖον ἐκεῖνον ἰκετεύουσιν ἄνθρωπον. Ὁ δὲ ἀφίκετο καὶ προσηύξατο καὶ ὕδατι τὴν δεξιὰν ἐπιθείς καὶ τὴν σωτήριον ἐντυπώσας σφραγίδα καὶ πιεῖν κελεύσας τὸ πάθος ἰάσατο. Καὶ οὕτω σφόδρα ἤμβλυσε τὴν τῆς ὀρέξεως ἀμετρίαν ὡς εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον βραχὺ τι μορίον ὄρνιθος καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὴν τῆς τροφῆς αὐτῇ χρεῖαν πληροῦν. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ πάθος τοιαύτην θεραπείαν ἐδέξατο.

13.10 Κόρης δὲ τινος ἔτι θαλαμευομένης καὶ πονηροῦ δαίμονος ἐξαπιναίως δεξαμένης ἐνέργειαν, ἔδραμεν ὁ πατὴρ πρὸς τὸν θεῖον ἄνθρωπον, ἀντιβόλων καὶ ποτινῶμενος καὶ τυχεῖν ἰάσεως παρακαλῶν τὸ θυγάτριον. Ὁ δὲ προσεὺ ξάμενος ἐκέλευσεν ἀπαλλαγῆναι τῆς κόρης παραυτίκα τὸν δαίμονα. Ὁ δὲ ἔφασκε μὴ ἐκὼν ὑπεισδύναί, ἀλλὰ μαγγανείᾳ βιασθῆναι γοητευτικῇ· ἔλεγε δὲ καὶ τὴν τοῦ βιασαμένου προσηγορίαν καὶ ἔρωτα εἶναι τὴν τῆς γοητείας αἰτίαν.

13.11 Ἄλλὰ τούτων ἀκούσας οὐκ ἤνεγκεν ὁ πατὴρ τὴν τοῦ θυμοῦ προσβολὴν οὐδὲ τὴν τῆς παιδὸς ἀνέμεινε θεραπείαν, ἀλλὰ τὸν τῶν μειζόνων ἀρχόντων καταλαβὼν ἄρχοντα τῶν πλειόνων ἐθνῶν προστατεύοντα, γράφεται τὸν ἄνθρωπον καὶ διηγεῖται τὸ δρᾶμα. Ὁ δὲ ἀγώγιμος γεγονῶς ἤρνεῖτο καὶ συκοφαντίαν ὠνόμαζε τὴν γραφήν. Ὁ δὲ μάρτυρα ἐκάλει οὐχ ἕτερον, ἀλλὰ τὸν τῇ γοητεία διακονήσαντα δαίμονα καὶ τὸν δικαστὴν ἰκέτευε παρὰ τὸν θεῖον ἐκεῖνον ἄνθρωπον δραμεῖν καὶ τὴν τοῦ δαίμονος δέξασθαι μαρτυρίαν. Τοῦ δὲ λέγοντος οὐκ ἔννομον εἶναι οὐδὲ μὴν ὄσιον ἐν ἀσκητικῷ χωρίῳ γενέσθαι τὴν βίασανον, ἄξιον εἰς τὸ δικαστήριον ὁ τῆς κόρης πατὴρ τὸν θεῖον ὑπέσχετο Μακεδόνιον· καὶ δραμῶν ἔπεισε τε καὶ ἤγαγεν. Ἔξω δὲ τοῦ ἀρχείου καθίσας ὁ δικαστὴς οὐ δικαστὴς ἐγένετο ἀλλὰ θεατὴς· τὰ δικαστῶν γὰρ ὁ μέγας Μακεδόνιος ἔδρα, τῇ ἐνοικουσίᾳ δυνάμει χρώμενος καὶ τῷ δαίμονι παρακελυόμενος τὸ μὲν σύνηθες ψεῦδος ἔαν, σὺν ἀληθείᾳ δὲ πᾶσαν τοῦ πράγματος διηγεῖσθαι τὴν τραγωδίαν. Ὁ δὲ ὑπὸ τῆς μεγίστης ἀνάγκης ὠθούμενος καὶ τὸν ἄνδρα ὑπεδείκνυ τὸν ταῖς γοητευτικαῖς ὤδαῖς βιασάμενον καὶ τὴν παιδίσκην δι' ἧς ὁ κυκεὼν ἐκεῖνος προσηνέχθη τῇ κόρῃ. Ὡς δὲ καὶ ἕτερα λέγειν ἠπείγετο ἂ ὑπ' ἄλλων τινῶν βιασθεῖς ἐδεδράκει, τοῦ μὲν ἐμπρήσας τὴν οἰκίαν, τοῦ δὲ τὰ κτήματα διαφθείρας, τὸν δὲ ἄλλο τι λυμηνάμενος, σιγὴν ἄγειν ἐκέλευσεν ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος καὶ παραυτίκα πόρρω που καὶ τῆς κόρης καὶ τοῦ ἄστεως γενέσθαι. Ὁ δὲ ὡς δεσποτικῶ πειθόμενος νόμῳ τὸ κελευσθὲν ἐποίει καὶ εὐθύς ἐδραπέτευσεν.

13.12 Οὕτω δὲ ταύτην ὁ θεῖος ἄνθρωπος τῆς μανίας ἐκείνης ἐλευθερώσας καὶ τὸν δαίμονα ἐκεῖνον ἐξήρπασε τῆς γραφῆς καὶ τοῦ δικαστοῦ τὴν θανατηφόρον ἐκώλυσε ψῆφον, οὐχ ὄσιον εἶναι φήσας τοῖς δι' αὐτοῦ γενομένοις ἐλέγχους ἐπιτεθῆναι σφαγὴν ἀλλὰ μᾶλλον τὴν διὰ μετανοίας αὐτῷ σωτηρίαν χορηγηθῆναι. Ἀπόχρη μὲν οὖν καὶ ταῦτα τὴν τῆς παρασχεθείσης αὐτῷ θείας δυνάμεως δεῖξαι περιουσίαν· ἐγὼ δὲ ὅμως καὶ ἕτερα διηγῆσομαι.

13.13 Τῶν εὐπατριδῶν τις γυνὴ καὶ λίαν εὐπορωτάτων- Ἄστριον δὲ αὐτὴν προσηγόρευον-ἔξω μὲν τῶν φρενῶν ἐγεγόνει· ἐπεγίνωσκε δὲ τῶν οἰκείων οὐδένα, σιτίων δὲ ἢ ποτῶν μεταλαβεῖν οὐκ ἠνείχετο. Παραπαίουσα δὲ ἐπὶ πλεῖστον διετέλεσε χρόνον· καὶ τοῦτο οἱ μὲν ἄλλοι δαίμονος ἐκάλουν ἐνέργειαν, οἱ δὲ ἰατροὶ τοῦ ἐγκεφάλου προσηγόρευον νόσημα. Πάσης τοίνυν δαπανηθείσης τῆς τέχνης καὶ μηδε μιᾶς ἐκεῖθεν ἐπικουρίας προσγενομένης, ὁ ταύτης ἀνὴρ Ὀβοδιανὸς δὲ οὗτος ἦν, ἀνὴρ τῶν ἐν τέλει καὶ ἀξιωτάτων -παρὰ τὴν θεῖαν ἐκείνην δραμῶν κεφαλὴν καὶ τῆς ὁμοζύγου διηγείτο τὸ πάθος καὶ τυχεῖν τῆς θεραπείας ἰκέτευεν. Εἶξε δὲ ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος καὶ τὴν οἰκίαν κατέλαβε καὶ σπουδαίαν τῷ θεῷ τὴν ἰκετείαν προσήνεγκε· τὴν δὲ προσευχὴν συμπεράνας καὶ ὕδωρ κομισθῆναι κελεύσας καὶ τὴν σωτήριον ἐντυπώσας σφραγίδα πιεῖν αὐτῇ παρηγγύησε· τῶν δὲ ἰατρῶν ἀπαγορευόντων ὡς τῇ ψυχροποσίᾳ αὐξήσειν δεχομένου τοῦ πάθους, πᾶσαν ἐκείνων τὴν συμμορίαν ὁ ἀνὴρ ἀπώσάμενος τῇ γυναικὶ τὸ πόμα προσέφερεν· ἡ δὲ ἔπινε τε ἅμα καὶ εἰς ἑαυτὴν ἐπανήει καὶ φρενήρης ἐγένετο· καὶ πάμπαν ἀπαλλαττομένη τοῦ πάθους τὸν θεῖον ἐπεγίνωσκεν ἄνδρα καὶ τὴν δεξιὰν λαβεῖν ἰκέτευε καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπέτιθει καὶ τῷ στόματι προσέφερε· καὶ εἰς τὸν ἔπειτα διέμεινε χρόνον φρεσὶν ἐρρωμέναις χρωμένῃ.

13.14 Καὶ ἠνίκα δὲ τὴν ὄρειον πολιτείαν ἠσπάζετο, ποιμὴν τις μαστεύων ἀλώμενα πρόβατα εἰς ἐκεῖνο τὸ χωρίον ἀφίκετο ἔνθα ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος ἦν. Νύξ δὲ ἦν βαθεῖα καὶ νιφετὸς κατῆι πολὺς καὶ εἶδεν, ὡς ἔφησε, πυρὰν περὶ αὐτὸν ἀπτομένην καὶ δύο τινὰς λευχειμονοῦντας ὕλην τῷ πυρὶ χορηγοῦντας. Τὴν γὰρ προθυμίαν εἰσφέρων τῆς θεῖας ἐπικουρίας ἀπέλαυεν.

13.15 Καὶ προφητικοῦ δὲ μετελήφει χαρίσματος. Καί ποτε πρὸς αὐτὸν ἀφικόμενος στρατηγὸς εὐσεβεῖα λαμπρυνόμενος -τίς δὲ ἀγνοεῖ Λουπικίνου τὴν ἀρετὴν; -φροντίζειν ἔλεγε περὶ τινῶν ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πόλεως διὰ τῆς θαλάττης αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια κομιζόντων. Πεντήκοντα γὰρ ἔφασκε διεληλυθέναι ἡμέρας ἔξ οὗ τοῦ λιμένος ἀνήχθησαν, οὐδεμίαν δὲ περὶ αὐτῶν ὑποδέξασθαι φήμην. Ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας· "Τὸ ἔν, ἔφη, σκάφος, ὦ φίλος, ἀπόλωλε· τὸ ἕτερον δὲ τῇ ὑστεραίᾳ τὸν Σελευκεῖας καταλήψεται λιμένα." Καὶ τοῦτο ἤκουσε μὲν τῆς θεῖας ἐπιφθεγξαμένης γλώττης, ἔμαθε δὲ τῇ πείρᾳ τὴν τῶν λόγων ἀλήθειαν.

13.16 Ἵνα δὲ τὰ ἄλλα καταλίπω, τὸ καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς διηγῆσομαι. Τρία καὶ δέκα ἔτη συνοικήσασα τῷ ἐμῷ πατρὶ ἢ μήτηρ παιδῶν οὐκ ἐγένετο μήτηρ· στεριφὴ γὰρ ἦν, φέρειν καρπὸν ὑπὸ τῆς φύσεως εἰργομένη· καὶ τοῦτο τὴν μὲν οὐ λίαν ἠνία-τὰ γὰρ θεῖα πεπαιδευμένη τοῦτο συμφέρειν ἐπίστευεν-, ἐλύπει δὲ τὸν πατέρα λίαν ἢ ἀπαιδία καὶ πάντοσε περινοστών ἰκέτευε τοὺς θεοὺς θεράποντας αἰτῆσαί οἱ παρὰ τοῦ θεοῦ παῖδας. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι καὶ προσεύχεσθαι ὑπισχνοῦντο καὶ στέργειν αὐτῷ τὸ θεῖον βούλημα παρηγγύων· ὁ δὲ θεῖος οὗτος ἄνθρωπος διαρρηδὴν αἰτήσιν ἐπηγγείλετο υἱὸν ἕνα παρὰ τοῦ τῶν ὄλων δημιουργοῦ καὶ λήψεσθαι τὴν αἴτησιν ὑπισχνεῖτο. Τριῶν τοίνυν διελθόντων ἐνιαυτῶν καὶ τῆς ἐπαγγελίας τὸ τέλος οὐ δεξαμένης, πάλιν ἔτρεχεν ὁ πατὴρ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπαιτῶν· ὁ δὲ πεμφοθῆναι αὐτῷ προσέτατε τὴν ὁμόζυγα· ἀφικομένης δὲ τῆς μητρὸς, ἔλεγεν ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ ὡς καὶ αἰτήσιν καὶ λήψεται τὸ παιδίον καὶ ὡς προσήκει τοῦτο τῷ δεδωκότι ἀντιδοθῆναι. Τῆς δὲ μητρὸς σωτηρίαν ψυχῆς μόνην ἀντιβούλησιν λαβεῖν καὶ τὴν τῆς γεέννης ἀπαλλαγὴν· "Πρὸς τούτῳ, ἔφη, καὶ τὸν υἱὸν ὁ μεγαλόδωρος δώσει· τοῖς γὰρ εἰλικρινῶς αἰτοῦσι διπλᾶς τὰς αἰτήσεις χαρίζεται". Ἐπανῆκεν ἐκεῖθεν ἡ μήτηρ τὴν τῆς ἐπαγγελίας εὐλογίαν κομίζουσα· καὶ τῷ τετάρτῳ τῆς ὑποσχέσεως ἐνιαυτῷ κύει καὶ τὴν γαστέρα φορτίζεται· καὶ πρὸς τὸν θεῖον ἄνθρωπον

παραγίνεται τῶν τῆς εὐλογίας σπερμάτων ὑπο δεικνῦσα τὰ δράγματα.

13.17 Τῷ δὲ πέμπτῳ μηνὶ τῆς κυήσεως, ἀμβλώσεως ἐπεγένετο κίνδυνος. Ἡ δὲ πάλιν πρὸς τὸν νέον αὐτῆς Ἐλισσαῖον ἀπέστειλε—δραμεῖν γὰρ αὐτὴν τὸ πάθος ἐκώλυε—καὶ ὡς οὐκ ἐβούλετο παίδων γενέσθαι μήτηρ ἀνέμνησε καὶ τὰς αὐτοῦ ὑποσχέσεις εἰς μέσον παρήγαγεν. Ὁ δὲ πόρρωθεν τὸν ἀφικόμενον θεασάμενος ἐπέγνω τε καὶ τὴν αἰτίαν ἐγνώρισε· νύκτωρ γὰρ αὐτῷ καὶ τὸ πάθος καὶ τὴν σωτηρίαν ὁ δεσπότης ἐδεδηλώκει· λαβὼν τοίνυν τὴν βακτηρίαν, ἀφίκετο σκηριπτόμενος καὶ τῆς οἰκίας εἶσω γενόμενος καὶ τῆς εἰρήνης, ὡς εἰώθει, τὸ πρόσρημα δεδωκώς. "Θάρσει, ἔφη, καὶ μὴ δεισῆς· οὐ γὰρ ἀφαιρήσεται τὸ δῶρον ὁ δεδωκώς εἰ μὴ σὺ τὰς γεγενημένας παραβαίης συνθήκας. Ὑπέσχου δὲ ἀντιδώσειν τὸ δοθησόμενον καὶ εἰς τὴν θεῖαν αὐτὸ θεραπείαν καθοσιώσειν".—"Οὕτως, ἔφη ἡ μήτηρ, καὶ ἐγὼ τεκεῖν βούλομαι τε καὶ εὐχομαι· τῆς γὰρ ἀλλοίας τοῦ παιδίου τροφῆς αἰρετώτερον ἡγοῦμαι τὸν ἀτέλεστον τόκον."—"Πῖε τοίνυν, ἔφη ὁ θεῖος ἄνθρωπος, τόδε τὸ ὕδωρ καὶ τῆς θεῖας ἐπικουρίας αἰσθήση." Ἐπὶ τοιγαροῦν ὡς προσέταξε καὶ ὁ τῆς ἀμβλώσεως ἐδραπέτευσεν κίνδυνος. Τοιαῦτα τοῦ ἡμετέρου Ἐλισσαίου τὰ θαύματα.

3.18 Τῆς τούτου πολλάκις ἐγὼ εὐλογίας καὶ διδασκαλίας ἀπέλαυσα· παραινῶν γὰρ μοι πολλάκις ἔλεγε· "Μετὰ πολλῶν, ᾧ παιδίον, γεγέννησαι πόνων· πολλὰς διετέλεσα νύκτας τοῦτο μόνον τὸν θεὸν ἱκετεύων ὥστε σου τοὺς γονεάς τοῦτο γενέσθαι ὃ μετὰ τὴν σὴν γέννησιν ὠνομάσθησαν. Ἀξίως τοίνυν πολιτεύου τῶν πόνων. Πρὸ ὠδίνων ἀνετέθης ταῖς ὑποσχέσεσι· τὰ δὲ τοῦ θεοῦ ἀναθήματα σεβάσματα πᾶσιν ἐστὶ καὶ ἄψαυστα τοῖς πολλοῖς. Προσῆκει τοίνυν καὶ σε τὰ μὲν φαῦλα τῆς ψυχῆς κινήματα μὴ προσδέχεσθαι, ἐκεῖνα δὲ μόνα καὶ δρᾶν καὶ λέγειν καὶ ἐνθυμεῖσθαι ἃ τὸν τῆς ἀρετῆς νομοθέτην θεραπεύει θεόν". Τοιαῦτα μοι παραινῶν αἰεὶ ὁ θεῖος διετέλεσεν ἄνθρωπος· ἐγὼ δὲ καὶ τῶν λόγων μέμνημαι καὶ τὴν θεῖαν δεδίδαγματι δωρεάν. Ἔργοις δὲ μὴ δεικνὺς τὴν παραίνεσιν, ἱκετεύω τῆς θεῖας ῥοπῆς διὰ τῆς ἐκείνου τυχεῖν προσευχῆς καὶ τὸ λειπόμενον τῆς ζωῆς κατὰ τὰς ὑποθήκας τὰς ἐκείνου βιώναι.

13.19 Ὅποῖος μὲν οὖν ἐκεῖνος ἦν καὶ οἷοις χρησάμενος πόνοις τὴν θεῖαν ἐπεσπάσατο χάριν ἱκανὰ καὶ ταῦτα διδάξει. Ἐδέξατο δὲ ὅμως καὶ κατὰ τόνδε τὸν βίον ἢ τελευτῆ τῶν πόνων ἀξίαν τιμὴν· ἅπαντες γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ οἱ τὰς μεγάλας ἀρχὰς οἰκονομεῖν πεπιστευμένοι τὴν ἱεράν ἐκείνην ἐπὶ τῶν ὤμων φέροντες κλίνην εἰς τὸν τῶν νικηφόρων μαρτύρων σηκὸν ἀπεκόμισαν καὶ μετὰ τῶν θείων ἐκείνων ἀνδρῶν Ἀφραάτου καὶ Θεοδοσίου τὸ ἅγιον ἐκεῖνο καὶ θεοφιλὲς κατέθηκαν σῶμα. Τὸ δὲ κλέος διέμεινεν ἄσβεστον καὶ οὐδεὶς τοῦτο χρόνος ἀφανίσαι δυνήσεται. Ἡμεῖς δὲ τέλος ἐπιθέντες τῷ διηγέματι τὴν ἀπὸ τῆς διηγήσεως εὐωδίαν ἐκαρπώσαμεθα.

14.t ΜΑΗΣΥΜΑΣ

14.1 Οἶδα μὲν ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ παρὰ τὴν Ἀντιόχου πόλιν διέλαμψαν εὐσεβείας φωστῆρες, Σεβῆρός τε ὁ μέγας καὶ ὁ Αἰγύπτιος Πέτρος καὶ Εὐτύχιος καὶ Κύριλλος, Μωϋσῆς τε καὶ Μάλχος καὶ ἕτεροι πλεῖστοι τὴν αὐτὴν πορείαν ὁδεύσαντες· ἀλλ' εἰ τὴν ἀπάντων πολιτείαν συγγράψαι πειραθῆίμεν, ἅπας ἡμῖν οὐκ ἂν ἀρκέσειεν ὁ χρόνος· ἄλλως τε δὲ καὶ προσκορῆς τοῖς πολλοῖς ἢ τῶν πλειόνων ἀνάγνωσις. Ἐκ τῶν συγγραφέντων τοίνυν καὶ τὸν τῶν παραλειφθέντων τεκμαιρόμενοι βίον εὐφημεῖτῶσαν ἅπαντες καὶ ζηλοῦτῶσαν καὶ τὴν ὠφέλειαν καρπούσθῶσαν· ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῆς Κύρρου τοὺς λειμῶνας διαβήσομαι καὶ τῶν ἐν τούτοις εὐωδῶν τε καὶ εὐειδῶν ἀνθέων ὡς ἔνι μάλιστα παραδηλώσω τὴν ὥραν.

14.2 Ἐγένετό τις Μαησιμαῖς ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν χρόνοις, Σύρος μὲν τὴν φωνήν, ἐν ἀγροικία δὲ τεθραμμένος, πᾶν δὲ εἶδος ἀρετῆς ἐπιδεδειγμένος. Διαλάμπας δὲ ἐν τῷ καθ' ἑαυτὸν βίῳ κώμης τινὸς ἐνεχειρίσθη τὴν ἐπιμέλειαν· ἱερουργῶν δὲ καὶ τὰ θεῖα πρόβατα νέμων ἐκεῖνα ἔλεγέ τε καὶ ἔπραττεν ἄπερ ὁ θεῖος διηγόρευσε νόμος. Φασὶ δὲ αὐτὸν μήτε τὸν χιτῶνα μήτε τὴν σισύραν ἐπὶ πλείστον ἀμείψαι, ἀλλὰ τοῖς ἐν αὐτοῖς γιγνομένοις ῥήγμασιν ἕτερα ῥάκια συρράπτοντα τοῦτον αὐτὸν τὸν τρόπον θεραπεύειν τὸ γῆρας. Τῆς δὲ τῶν ξένων καὶ πενήτων θεραπείας οὕτως ἐπεμελεῖτο προθύμως ὡς τοῖς παριοῦσιν ἅπασιν ἀναπεταννύει τὰς θύρας. Δύο δὲ πίθους ἐσχηκέναι λέγεται, τὸν μὲν σίτου, τὸν δὲ ἐλαίου· ἐκ τούτων ἐχορήγει μὲν ἅπασιν τοῖς δεομένοις ἀεὶ, πλήρεις δὲ εἶχεν ἀεὶ τῆς τῆ Σαραφθία χήρα δοθείσης εὐλογίας καὶ ἐπὶ τούτους ἐνεχθείσης τοὺς πίθους. "Ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν"· καὶ ὡσπερ τὴν ὑδρίαν ἐκείνης καὶ τὸν καμψάκην ἀναβλύζειν ἐκέλευσε τῶν τῆς φιλοξενίας σπερμάτων παρέχων τὰ δράγματα, οὕτω καὶ τῷδε τῷ θαυμασίῳ δέδωκε τῇ προθυμίᾳ τὴν χορηγίαν ἰσόμετρον.

14.3 Πολλὴν δὲ καὶ εἰς θαυματουργίαν παρὰ τοῦ θεοῦ τῶν ὄλων ἐδέξατο χάριν· καὶ ἐνὸς μὲν ἢ δύο θαυμάτων μνησθῆ σομαι, τὰ δὲ λοιπὰ παρήσω καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἐλθεῖν ἐπειγόμενος. Γυνή τις καὶ γένει καὶ πίστει κοσμουμένη τὸν υἱὸν ἀρρωστία περιπεσόντα–κομιδῇ δὲ ἦν νέος–πολλοῖς προὔθηκεν ἰατροῖς. Ἡττηθείσης δὲ τῆς τέχνης καὶ τῶν ἰατρῶν ἀπειρηκότων καὶ τεθνήξεσθαι τὸ παιδίον διαρρήδην εἰπόντων, οὐκ ἀπέρριψεν ἢ γυνὴ τὰς χρηστοτέρας ἐλπίδας, ἀλλὰ τὴν Σωμανίτιν ἐκείνην ζηλώσασα ἐπιτίθησι ταῖς ἡμιόνοις τὴν καμάραν· ταύτη δὲ ἑαυτὴν καὶ τὸ παιδίον ἐνθείσα τὸν θεῖον ἐκεῖνον κατέλαβεν ἄνθρωπον καὶ ὄλοφον ρομένη καὶ τῆς φύσεως ὑποδεικνύσα τὸ πάθος ἐπαμῦναι ἰκέτευεν. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ παιδίον ταῖν χεροῖν καὶ τῇ τοῦ θυσιαστηρίου κρηπίδι πελάσας ἔκειτο πρηνῆς τὸν τῶν ψυχῶν καὶ σωμάτων ἀντιβολῶν ἰατρόν· καὶ λαβὼν τὴν αἴτησιν, ἀπέδωκεν ἔρρωμένον τῇ μητρὶ τὸν υἱόν. Ἐγὼ δὲ τοῦτο παρ' αὐτῆς ἀκήκοα τῆς τοῦ θαῦμα θεασαμένης καὶ τοῦ παιδὸς δεξαμένης τὴν σωτηρίαν.

14.4 Φασὶ δὲ καὶ τὸν τῆς κώμης ἐκείνης δεσπότην ἀφικό μενόν ποτε–Λητοῖος δὲ οὗτος ἦν, τῆς μὲν Ἀντιοχέων βουλής τὰ πρωτεῖα ἔχων, δυσσεβείας δὲ κατεχόμενος ζόφω–σοφοδρότερον ἢ ἔδει τοὺς γηπόνους εἰσπράττεσθαι τοὺς καρπούς, τὸν δὲ θεῖον ἐκεῖνον ἄνθρωπον περὶ φιλικῆς ἐισηγεῖσθαι τε καὶ παραινεῖν καὶ τοὺς περὶ ἐλέου καὶ οἴκτου διεξιέναι λόγους, τὸν δὲ μεῖναι μὲν ἀμείλικτον, τῇ πείρᾳ δὲ γνῶναι τῆς ἀπειθείας τὴν βλάβην· ἐπειδὴ γὰρ ἀπαίρειν ἔδει καὶ τὸ ζεύγος ἦν εὐτρεπὲς καὶ καθίσας ἐκέλευε τῷ ἡνιόχῳ παροτρῦναι τὰς ἡμιόνους, αἱ μὲν εἴλικον παντὶ σθένει βιαζόμεναι καὶ ἔλκειν τὸν ῥυμὸν ἐπειγόμεναι, οἱ δὲ τροχοὶ σιδήρῳ καὶ μολίβδῳ προσδεδεμένοις ἐώκεσαν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τῶν ἀγροίκων τὸ πλῆθος μοχλοῖς τοὺς τροχοὺς ἀνακίνουν οὐδὲν πλέον ἐπέβαινε, τῶν εὐνουστέρων τις τῷ Λητοίῳ παρεδρεύων τὴν αἰτίαν σημαίνει, τὸν ἱερέα τὸν πρεσβύτερον ἐπαρᾶσθαι λέγων καὶ ὡς προσήκει τοῦτον εὐμενῆ καταστήσαι· τοιγάρτοι πηδήσας ἀπὸ τοῦ ζεύγους ἰκέτευε ὃν διέπτυσσε καὶ τῶν ποδῶν προκαλινδούμενος καὶ τὰ πιναρὰ ῥάκια περιπτυσσόμενος χαλάσαι τὴν ὄργην ἠντιβόλει. Ὁ δὲ τὴν ἰκετείαν δεξάμενος καὶ ταύτην τῷ δεσπότῃ προσενεγκῶν ἔλυσσε τῶν τροχῶν τοὺς ἀοράτους δεσμοὺς καὶ φέρεσθαι συνήθως τὸ ὄχημα παρεσκεύασεν.

14.5 Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα περὶ τῆς θεῖας ἐκείνης κεφαλῆς διηγοῦνται. Ἔστι δὲ καὶ ἐκ τούτων καταμαθεῖν ὡς ἥκιστα λωβᾶται τοῖς φιλοσοφεῖν προαιρουμένοις ἢ ἐν ἄστεσι καὶ κώμασι διατριβῇ· ἔδειξε γὰρ οὗτός τε καὶ οἱ κατ' αὐτὸν τῆς τοῦ θεοῦ φροντισταὶ θεραπείας ὡς δυνατὸν καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν στρεφομένους αὐτῆς ἐφικέσθαι

τῆς τῶν ἀρετῶν κορυφῆς ἧς ἐγὼ τῆς γοῦν ὑπωρείας μικρὸν ἄνω γενοίμην ταῖς τούτων προσευχαῖς βοηθούμενος.

15.t ΑΚΕΨΙΜΑΣ

15.1 Ἀκεψιμᾶς κατὰ τὸν αὐτὸν γέγονε χρόνον οὗ κλέος εὐρὺ κατὰ πᾶσαν τὴν ἔω. Οὗτος ἐν οἰκίσκῳ καθείρξας ἑαυτὸν, ἐξήκοντα διετέλεσεν ἔτη μήτε ὀρώμενος μήτε φθεγγόμενος, ἀλλ' εἰς ἑαυτὸν νεύων καὶ τὸν θεὸν φαντα ζόμενος ἐκεῖθεν ψυχαγωγίαν ἐδέχετο κατὰ τὴν προφητείαν τὴν λέγουσαν· "Κατατρύφησον τοῦ κυρίου καὶ δώη σοι τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου". Διὰ τινος δὲ βραχείος ὀρύγματος τὴν χεῖρα προτείνων τὴν κοιμιζομένην τροφήν εἰσεδέχετο· τὸ δὲ ὄρυγμα οὐ διαμπερές ἦν κατ' εὐθὺ διωρυγμένον ἵνα μὴ προκέηται τοῖς ὄρᾶν βουλομένοις, ἀλλ' ἐγκάρσιον ἦν, ἐλικοειδῶς κατεσκευασμένον. Τροφή δὲ αὐτῷ ἐκομίζετο φακὸς διάβροχος ὕδατι.

15.2 Ἄπαξ δὲ τῆς ἐβδομάδος νύκτωρ ἐξίων τὸ ἀρκοῦν ὕδωρ ἀπὸ τῆς πελαζούσης ἀνιμᾶτο πηγῆς. Καί ποτέ τις πόρρωθεν προβατεὺς θρέμματα νέμων, σκοτούς ὄντος, κινούμενον θεασάμενος καὶ λύκον ὑποτοπήσας-συγκεκυφῶς γὰρ ἐβάδιζε σιδήρῳ πολλῶ βαρυνόμενος-, τὴν σφενδόνην ὡς λίθον ἀκοντίσων ἐκίνησε· τῆς δὲ χειρὸς ἐπὶ πλεῖστον ἀκινήτου μενούσης καὶ ἀφιέναι τὸν λίθον οὐ δυναμένης ἕως ὃ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ τὸ ὕδωρ ἀρυσάμενος ἐπανῆκεν, αἴσθησιν τῆς ἀγνοίας ἐδέξατο καὶ μετὰ τὴν ἔω καταλαμ βάνει τὸ τῆς ἀρετῆς φροντιστήριον καὶ διηγείται τὸ γεγονός καὶ συγγνώμην αἰτεῖ καὶ λαμβάνει τῆς πλημμελείας τὴν ἄφεσιν οὐ φωνῆς φθεγξαμένης ἀκούσας, ἀλλὰ διὰ τῶν τῆς χειρὸς κινήματων καταμαθὼν τὴν εὐμένειαν.

15.3 Ἄλλος δὲ τις κακοήθει πολυπραγμοσύνη χρησάμενος καὶ γινῶναι ποθήσας τί δρῶν ἅπαντα τὸν χρόνον διατελεῖ εἰς τὴν τῷ θριγκίῳ παραπεφυτευμένην πλάτανον ἀναβῆναι τετόλμηκεν. Ἀλλὰ παραυτίκα τῆς τολμῆς ἐδρέψατο τοὺς καρπούς· τὸ γὰρ ἡμισυ τοῦ σώματος ἀπ' ἄκρας κορυφῆς μέχρι τῶν ποδῶν ἀνανθείς ἰκέτης ἐγένετο τῆς ἀμαρτάδος κατηγορῶν. Ὁ δὲ τῆ τομῆ τῆς πλατάνου τὴν ὑγιεῖαν ἔσεσθαι προεμήνυσεν· ἵνα γὰρ μὴ καὶ ἕτερος τὰ ἴσα δράσας ὑπομείνῃ τὰ ἴσα τμηθῆναι παραυτίκα τὸ δένδρον ἐκέλευσεν· εἶπετο δὲ τῆ τοῦ δένδρου τομῆ καὶ τῆς τιμωρίας ἢ λύσις. Τοσαύτη μὲν οὗτος ὁ θεσπέσιος ἐχρήσατο τῆ καρτερίᾳ, τοσαύτην δὲ παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου ἐδέξατο τὴν χάριν.

15.4 Ἦνίκα δὲ τὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν ἐστέλλετο, προεσήμανεν ὡς μετὰ πεντήκοντα ἡμέρας δέξεται τοῦ βίου τὸ τέλος· ὑπεδέξατο δὲ ἅπαντας τοὺς ἰδεῖν ἐθελήσαντας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας ἀφίκετο πρόεδρος, ἠπειγεν αὐτὸν ὑποδέξασθαι τοῦ πρεσβυτέρου τὴν ζεύγλην· "Οἶδα, λέγων, ὦ πάτερ, καὶ τῆς σῆς φιλοσοφίας τὸ ὕψος καὶ τὴν τῆς ἐμῆς πενίας ὑπερβολὴν, ἀλλὰ τῆς ἀρχιερωσύνης τὴν οἰκονομίαν πεπιστευμένος, ταύτη τὰς χειροτονίας, ἀλλ' οὐκ ἐκείνη προβάλλομαι. Δέξαι τοίνυν, ἔφη, τῆς ἱερωσύνης τὸ δῶρον, τῆς μὲν ἐμῆς δεξιᾶς ὑπουργούσης, τῆς δὲ τοῦ παναγίου πνεύματος τοῦτο χάριτος χορηγούσης". Πρὸς ταῦτα φάναι λέγεται ὅτι "μετ' ὀλίγας ἐντεῦθεν ἐκδημήσων ἡμέρας, ἦκιστα περὶ τούτων ζυγομαχήσω· εἰ μὲν γὰρ ἔμελλον ἐπὶ πλεῖστον βιώσεσθαι, πάμπαν ἔφυγον ἂν τὸ βαρὺ τοῦτο καὶ φοβερὸν τῆς ἱερωσύνης φορτίον, τῆς παρακαταθήκης ὀρωδῶν τὰς εὐθύνας. Ἐπειδὴ δὲ οὐκ εἰς μακρὰν ἀπελεύσομαι καταλείψων τὰ τῆδε, εὐπειθῶς τὸ κελευόμενον δέξομαι". Αὐτίκα τοίνυν, οὐδενὸς ἄγοντος, ὁ μὲν τὰ γόνατα κάμπτων τὴν χάριν ἀνέμενεν, ὁ δὲ τὴν χεῖρα ἐπιτιθεὶς ὑπὸργει τῷ πνεύματι.

15.5 Τῆ δὲ ἱερωσύνῃ ὀλίγας ἐπιβιώσας ἡμέρας βίου βίον ἠλλάξατο καὶ τὸν

ἀγήρω καὶ ἄλυπον ἀντὶ τοῦ πολυφρόν τιδος ἔλαβεν. Ἀρπάζειν δὲ πάντων βουλομένων τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν οἰκίαν ἐκάστου κώμην ἀποκομίζειν προαιρου μένων, μηνύσας τις τοῦ ἁγίου τοὺς ὄρκους τὴν ἔριν διέλυσεν· ὀρκῶσαι γὰρ αὐτὸν ἔφησεν ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ παραδοῦναι τοῦτο ταφῆ.

15.6 Οὕτω καὶ τῆς μετὰ θάνατον εὐτελείας ἐπεμελοῦντο τῶν οὐρανῶν οἱ πολῖται· καὶ οὔτε περιόντες μέγα φρονεῖν ἠνέσχοντο πώποτε, καὶ τελευτήσαντες τὸ παρὰ ἀνθρώπων οὐκ ἐπεσπασάντο γέρας, ἀλλὰ τὸ φίλτρον ἅπαν εἰς τὸν νυμφίον μετέθεσαν κατὰ τὰς σώφρονας γυναῖκας αἱ παρὰ μόνων τῶν ὁμοζύγων καὶ φιλεῖσθαι καὶ ἐπαινέσθαι σπουδὰ ζουσι, τῆς παρὰ τῶν ἄλλων εὐφημίας καταφρονοῦσαι. Τούτου χάριν αὐτοὺς ὁ νυμφίος καὶ μὴ βουλομένους ἀοιδίμους ἀπέφηνε καὶ τῆς παρὰ ἀνθρώποις εὐκλείας ἐκ περιουσίας μετέδωκεν. Ὅταν γὰρ τις τὰ θεῖα μετιῶν αἰτῆ τὰ οὐράνια, προστίθῃσι μετ' ἐκείνων καὶ ἕτερα πάμπολλα, πολλαπλασίας τὰς αἰτήσεις δωρούμενος· τοῦτο καὶ νομοθετῶν ἔλεγεν. "Αἰτεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα προστεθήσεται ὑμῖν". Καὶ πάλιν· "Ὁ καταλιμπάνων πατέρα καὶ μητέρα καὶ ἀδελφούς καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα εἵνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἑκατονταπλασίονα λήψεται καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει." Ταῦτα καὶ εἶρηκεν καὶ πεποίηκεν. Ἡμᾶς δὲ εἶη καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ παιδευομένους καὶ ταῖς τούτων προσευχαῖς ἐπηρειδομένους κατὰ σκοπὸν διῶξαι ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

16.t ΜΑΡΩΝ

16.1 Μάρωνος μετὰ τοῦτον μνησθήσομαι· καὶ γὰρ οὗτος τὸν θεῖον τῶν ἁγίων χορὸν κατεκόσμησε· τὸν ὕπαιθρον γὰρ ἀσπασάμενος βίον, κορυφὴν τινα κατέλαβεν ὑπὸ τῶν πάλαι δυσσεβῶν τιμωμένην· καὶ τὸ ἐν ταύτῃ τῶν δαιμόνων τέμενος τῷ θεῷ καθοσιώσας, ἐν αὐτῷ διέτριψε, σκηνήν τινα βραχεῖαν πηξάμενος μὲν, ὀλιγάκις δὲ ταύτῃ χρησάμενος. Πόνοις δὲ οὐ τοῖς εἰωθόσιν ἐχρήτο μόνους, ἀλλὰ καὶ ἐτέρους ἐπενόει, τῆς φιλοσοφίας συναθροίζων τὸν πλοῦτον.

16.2 Ὁ δὲ ἀγωνοθέτης τοῖς πόνοις τὴν χάριν ἐμέτρησεν· οὕτω γὰρ αὐτῷ πλουσίως ὁ μεγαλόδωρος τὸ τῶν ἰαμάτων ἐδωρήσατο χάρισμα ὡς πανταχοῦ μὲν τούτου τὸ κλέος διαδραμεῖν, πάντας δὲ πάντοθεν ἐφελκύσασθαι καὶ τῇ πείρᾳ διδάξαι τῆς φήμης τὸ ἀληθές· ἦν γὰρ ἰδεῖν καὶ πυρετοὺς σβεννυμένους τῇ δρόσῳ τῆς εὐλογίας καὶ φρίκην παυομένην καὶ δαίμονας δραπετεύοντας καὶ τὰ παντοδαπὰ καὶ ποικίλα παθήματα ἐνὶ φαρμάκῳ θεραπευόμενα. Ἰατρῶν μὲν γὰρ παῖδες ἐκάστῳ παθήματι τὸ κατάλληλον προσφέρουσι φάρμακον, ἢ δὲ τῶν ἁγίων προσευχὴ κοινόν ἐστι παθῶν ἀπάντων ἀλεξιφάρμακον.

16.3 Οὐ μόνον δὲ τὰς σωματικὰς ἀρρωστίας ἰᾶτο, ἀλλὰ καὶ ταῖς ψυχαῖς τὴν πρόσφορον θεραπείαν προσέφερε, τούτου μὲν τὴν πλεονεξίαν, ἐκείνου δὲ τὸν θυμὸν ἰατροῦν, καὶ τούτῳ μὲν τὴν περὶ σωφροσύνης διδασκαλίαν προσφέρων, ἐκείνῳ δὲ προστιθεὶς τὰ τῆς δικαιοσύνης παιδεύματα καὶ τοῦ μὲν τὴν ἀκολασίαν κολάζων, τοῦ δὲ τὸ νωθρὸν διεγείρων. Ταύτῃ χρώμενος τῇ γεωργίᾳ πολλὰ φυτὰ φιλοσοφίας ἀπέφηνε καὶ τὸν νῦν ἐν τῇ Κύρρου χώρᾳ τεθηλότα παράδεισον αὐτὸς τῷ θεῷ κατεφύτευσε. Τῆς τούτου φυτουργίας ἔργον ὁ μέγας Ἰάκωβος, εἰς ὃν εἰκότως ἂν τις ἐλκύσειε τὴν προφητικὴν ἐκείνην φωνήν· "Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει· ὡσεὶ κέδρος ἢ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται"· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ἅπαντες ὧν ἰδίᾳ σὺν θεῷ φάναι μνησθήσομαι.

16.4 Οὕτω δὲ τῆς θείας γεωργίας ἐπιμελούμενος καὶ ψυχὰς ὁμοῦ θεραπεύων καὶ

σώματα, ἄρρωστίαν ὑπομείνας βραχεΐαν ἵνα καὶ τῆς φύσεως τὴν ἀσθένειαν καὶ τῆς προαιρέσεως καταμάθωμεν τὴν ἀνδρείαν, αὐτὸς μὲν ὑπεξῆλθε τὸν βίον, πόλεμος δὲ περὶ τοῦ σώματος τοῖς γειτονεύουσι συνέστη σφοδρός. Κώμη δὲ τις τῶν ὁμόρων πολυάνθρωπος πανδημὴ παραγενομένη τοὺς μὲν ἄλλους ἐσκέδασε, τὸν δὲ τριπόθητον ἐκεῖνον ἤρπασε θησαυρὸν καὶ σηκὸν οἰκοδομησάμενοι μέγιστον τὴν ἐκεῖθεν μέχρι καὶ τήμερον ὠφέλειαν καρποῦνται δημοτελεῖ πανηγύρει τὸν νικηφόρον ἐκεῖνον γεραίροντες. Ἡμεῖς δὲ καὶ ἀπόντες τὴν εὐλογίαν καρπούμεθα· ἀρκεῖ γὰρ ἡμῖν ἀντὶ τῆς θήκης ἢ μνήμη.

17.t ΑΒΡΑΑΜΗΣ

17.1 Οὐδὲ Ἀβραάμου τοῦ θαυμαστοῦ τὴν μνήμη παραλιπεῖν εὐαγὲς προφάσει χρωμένους ὅτι μετὰ τὸν μονήρη βίον τὴν ἀρχιερατικὴν ἐφαίδρυνε προεδρίαν· πολλῶ γὰρ δήπουθεν τούτου γε εἵνεκα ἀξιομνημονευτότερος εἰκότως ἂν εἴη ὅτι τὴν πολιτείαν βιασθεὶς ἐναλλάξει τὸν βίον οὐκ ἤμειψεν, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἀσκητικῆς μετέβη κακοπαθείας καὶ κατὰ ταύτῃ μοναχικοῖς τε πόνοις καὶ ἀρχιερατικαῖς περιστοιχιζόμενος φροντίσι τοῦ βίου τὸν δρόμον ἐξήνυσεν.

17.2 Καὶ οὗτος δὲ τῆς Κύρρου χώρας καρπός· ἐνταῦθα γὰρ καὶ τεχθεὶς καὶ τραφεὶς τῆς ἀσκητικῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον συνέλεξε. Τοσαύτη γὰρ αὐτὸν φασιν οἱ συγγεγονότες ἀγρυπνία καὶ στάσει καὶ νηστεία καταδαμάσαι τὸ σῶμα ὡς ἀκίνητον ἐπὶ πλεῖστον διαμεῖναι χρόνον, ἡκιστα βαδίζειν δυνάμενον. Θεία δὲ προμηθεΐα τῆς ἀσθενείας ἐκείνης ἀπαλλαγεῖς, κινδύνους εἰσενεγκεῖν εὐσεβεῖς ἀντὶ τῆς θείας χάριτος ἐβουλήθη καὶ καταλαμβάνει τὸν Λίβανον, κώμην τινὰ μεγίστην κατέχεσθαι τῷ τῆς ἀσεβείας ζόφῳ μεμαθηκώς· καὶ προσωπεῖω ἐμπορικῶ τὸ μοναχικὸν πρόσωπον κατακρύψας καὶ θυλάκους μετὰ τῶν συνόντων ἐπιφερόμενος ὡς δῆθεν ὠνησόμενος κάρυα-τοῦτον γὰρ ἢ κώμη διαφερόντως ἔφερε τὸν καρπὸν-καὶ οἰκίαν μισθωσάμενος καὶ ὀλίγα χρήματα τοῖς κεκτημένοις προδεδωκώς τρεῖς μὲν καὶ τέτταρας ἡμέρας ἡσυχίαν ἤγεν· εἶτα κατὰ μικρὸν τῆς θείας ἠψατο λειτουργίας μετρία φωνῇ κεκρημένος. Ἐπειδὴ δὲ τῆς ψαλμωδίας ἐπήσθητο ὁ μὲν κῆρυξ ἐβόα καὶ συνεκάλει πάντας· συνελέγοντο δὲ καὶ ἄνδρες καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ τὰς θύρας ἔξωθεν ἀνοικοδομήσαντες, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς πολὺν χοῦν συμφοροῦντες κατέβαλλον. Ὡς δὲ ἐώρων ἀποπνιγομένους καὶ χωννυμένους, οὐδὲν δὲ οὔτε δρᾶν οὔτε λέγειν ἐθέλοντας, εὐχὴν δὲ μόνην τῷ θεῷ προσκομίζοντας, τῶν γεραιτέρων ὑποθεμένων, τῆς μανίας ἐπαύσαντο· εἶτα τὰς θύρας ἀνοίξαντες καὶ ἀπὸ τοῦ χώματος ἀνασπᾶσαντες ἀπιέναι παραυτικά ἐκέλευον.

17.3 Ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν πράκτορες ἀφίκοντο τὰς εἰσφορὰς ἐκτίνειν καταναγκάζοντες· καὶ τοὺς μὲν ἐδέσμων, τοὺς δὲ ἠκίζοντο. Ἄλλ' ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ οὐδενὸς ἐκείνων τῶν εἰς αὐτοὺς γεγενημένων ἀναμνησθεὶς, τὸν δεσπότην μιμούμενος ὃς τῷ σταυρῷ προσηλωμένος τῶν τοῦτο δεδρακότων ἐκήδετο, τοὺς πράκτορας ἐκείνους ἰκέτευεν ἡμέρως ποιεῖσθαι τὴν εἴσπραξιν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐγγυητὰς ἐπεζήτησαν, ἐθέλοντι τὴν πρόσκλησιν ὑπεδέξατο καὶ χρυσίνους ἑκατὸν μετ' ὀλίγας δώσειν ἡμέρας ὑπέσχετο. Ὑπεραγασθέντες δὲ οἱ τὰ δεινὰ ἐκεῖνα ἐργασάμενοι τῆς φιλανθρωπίας τὸν ἄνδρα, αἰτοῦσι μὲν τῶν τετολμημένων συγγνώμην, προστάτην δὲ αὐτῶν γενέσθαι παρακαλοῦσιν· οὐδὲ γὰρ εἶχεν ἢ κώμη δεσπότην· αὐτοὶ δὲ ἦσαν καὶ γεωργοὶ καὶ δεσπῶται. Τοὺς μὲν οὖν ἑκατὸν χρυσίνους ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν-Ἔμισα δὲ ἦν αὕτη-καὶ γνωρίμους τινὰς εὐρῶν ποιεῖται τὸ δάνεισμα· εἶτα τὴν κώμην καταλαβὼν κατὰ τὴν κυρίαν πληροῖ τὴν ὑπόσχεσιν.

17.4 Ταύτην αὐτοῦ τὴν σπουδὴν θεασάμενοι, σπουδαιοτέραν αὐτῷ προσφέρουσι τὴν παράκλησιν. Τοῦ δὲ τοῦτο δρᾶν ὑποσχομένου εἰ ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖν ἐπαγγέλλοιντο, εὐθύς ἐπιχειρεῖν ἰκέτεον καὶ περιῆγον τὸν μακάριον ἄνδρα τοὺς ἐπιτηδειότερους τόπους ὑποδεικνύντες· καὶ ὁ μὲν τοῦτον, ὁ δὲ ἐκείνον ἐπήνει· προελόμενος δὲ τὸν ἀμείνω καὶ τὰ θεμέλια καταπήξας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὸν ὄροφον ἐπιτέθηκεν καὶ τῆς οἰκοδομίας δεξαμένης τὸ πέρασ ἱερέα δεῖξασθαι παρηγγύα. Ἐπεὶ δὲ ἔλεγον ὡς ἕτερον οὐκ ἂν ἔλοιτο, αὐτὸν δὲ καὶ πατέρα καὶ ποιμένα λαβεῖν ἰκέτεον, δέχεται δὴ τῆς ἱερωσύνης τὴν χάριν. Καὶ τρία συγγενόμενος αὐτοῖς ἔτη καὶ πρὸς τὰ θεῖα ποδηγήσας καλῶς ἕτερον τῶν συνόντων ἀντ' αὐτοῦ προβληθῆναι παρασκευάσας πάλιν τὸ μοναχικὸν κατέλαβε καταγῶγιον.

17.5 Καὶ ἵνα μὴ πάντα τὰ ἐκείνου διηγούμενος μακρὸν ἐργάσωμαι τὸ διήγημα, ἐν τούτοις διαλάμψας τὴν Καρρῶν ὑποδέχεται προεδρίαν· πόλις δὲ αὕτη τῆς δυσσεβείας περικειμένη τὴν μέθην καὶ τῆ τῶν δαιμόνων ἑαυτὴν ἐκδεδωκυῖα βακχεῖα. Ἀλλὰ τῆς τούτου γεωργίας ἀξιωθεῖσα καὶ τῆς τούτου διδασκαλίας δεξαμένη τὸ πῦρ, τῶν μὲν προτέρων ἀκανθῶν ἐλευθέρα διέμεινε, κομᾶ δὲ νῦν τοῖς ληίοις τοῦ πνεύματος, ἀσταχῶν ὠρίμων τῷ θεῷ προσφέρουσα δράγματα. Ἄλλ' οὐκ ἀπόνως ὁ θεῖος ἀνὴρ τὴν γεωργίαν ταύτην εἰργάσατο· πόνοις δὲ μυρίοις χρησάμενος καὶ τῶν τὰ σώματα θεραπεύειν πεπιστευμένων τὴν τέχνην μιμούμενος, τὰ μὲν καταιονήσει γλυκαίνων, τὰ δὲ τοῖς αὐστηροῖς ἐπι στύφων φαρμάκοις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ τέμνων καὶ καίων τὴν ὑγίειαν ταύτην εἰργάσατο. Τῆ δὲ διδασκαλίᾳ καὶ τῆ ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ καὶ αἰ τοῦ βίου λαμπηδόνες συνηγόρου· ἐκείναις γὰρ φωτιζόμενοι καὶ τῶν λεγομένων ὑπήκουον καὶ ἄσμενοι τὰ δρώμενα κατεδέχοντο.

17.6 Πάντα γὰρ τῆς προεδρίας τὸν χρόνον περιττὸς μὲν ἦν αὐτῷ ὁ ἄρτος, περιττὸν δὲ τὸ ὕδωρ, ἄχρηστος δὲ ἡ κλίνη, περιττὴ δὲ ἡ τοῦ πυρὸς χρεία· τεσσαράκοντα μὲν γὰρ νύκτωρ τὰς ἀντιφθεγγομένας ὑμνωδίας ἐπλήρου τῶν διὰ μέσου γιγνομένων προσευχῶν διπλασιάζων τὸ μέτρον· τὸ δὲ λειπόμενον τῆς νυκτὸς ἐπὶ θρόνου καθῆστο βραχὺ τι διαναπαύεσθαι παραχωρῶν τοῖς βλεφάροις. Ὅτι μὲν οὖν "οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος", ἔφη μὲν Μωϋσῆς ὁ νομοθέτης, ἀπεμνημόνευσε δὲ ταύτης τῆς φωνῆς ὁ δεσπότης τοῦ διαβόλου τὴν πρόκλησιν παραιτούμενος· ὅτι δὲ καὶ ἄνευ ὕδατος διαβῖωσαι τῶν δυνατῶν, οὐδαμοῦ τῆς θείας γραφῆς ἐπαιδεύθημεν. Καὶ γὰρ ὁ τοσοῦτος Ἡλίας πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ χειμάρρου τὴν χρείαν ταύτην ἐπλήρου, ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὴν Σαραφθίαν χήραν παραγενόμενος ὕδωρ αὐτῷ πρῶτον κομισθῆναι προσέταξεν, εἶθ' οὕτω τὸν ἄρτον ἐπήγγειλεν. Ἄλλ' ὁ θαυμασῖος οὗτος ἀνὴρ οὔτε ἄρτου κατὰ τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης μετέλαβε χρόνον οὔτε ὄσπριων οὔτε λαχάνων ὀμιλησάντων πυρί, οὐχ ὕδατος ὁ τῶν τεττάρων στοιχείων πρῶτον παρὰ τοῖς τὰ τοιαῦτα δεινοῖς εἶναι δόξασιν ἐνομίσθη διὰ τὴν χρείαν· ἀλλὰ θριδακίνας καὶ σέρις καὶ σέλινα καὶ ὅσα τοιαῦτα καὶ τροφήν ἐποιεῖτο καὶ πόμα, ἀρτοποιῶν καὶ ὀψοποιῶν περιττὰς ἀποφαίνων τὰς τέχνας. Ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τῆς ὀπώρας, ἐκείνη τὴν χρείαν ἐπλήρου· καὶ τούτων δὲ μετὰ τὴν ἐσπερίην μετελάγχανε λειτουργίαν.

17.7 Τοιούτοις δὲ πόνοις κατατήκων τὸ σῶμα ἄπληστον τοῖς ἄλλοις προσέφερον ἐπιμέλειαν· τοῖς γὰρ ἀφικνουμένοις ξένοις καὶ στιβάς ἦν εὐτρεπῆς καὶ ἄρτοι λαμπροί τε καὶ ἔκκριτοι προσεφέροντο καὶ οἶνος ἀνθοσμίας καὶ ἰχθύες καὶ λάχανα καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τούτοις συνέζευκται. Παρε κάθητο δὲ καὶ αὐτὸς μεσημβρίας τοῖς ἐστιωμένοις, μοίρας ἐκάστῳ τινὰς τῶν παρακειμένων προσφέρων καὶ τὰς κύλικας πᾶσι διδοὺς καὶ πίνειν παρεγγυῶν καὶ τὸν ὀμῶνυ μὲν ἐκείνον μιμούμενος, τὸν πατριάρχην φημί, ὃς τοῖς

ξένοις διηκόνει μὲν, οὐ συνεισιᾶτο δέ.

17.8 Ἐν δὲ ταῖς τῶν ζυγομαχοῦντων δίκαις διημερεύων, τοὺς μὲν καταλλάττεσθαι ἀλλήλοις ἀνέπειθε, τοὺς δὲ κατ' ἠνάγκαζε ταῖς ἡμέροις διδασκαλίαις μὴ πειθομένους. Οὐδεὶς δὲ τῶν ἀδίκων θρασύτητι τὸ δίκαιον ἀπῆλθε νενικηκῶς· τῷ γὰρ ἀδικουμένῳ τὴν τοῦ δικαίου μοῖραν ἀεὶ προστιθεὶς ἄμαχον ἐδείκνυ καὶ τοῦ ἀδικεῖν ἐθέλοντος κρείττονα. Καὶ ἰατρῷ ἀρίστῳ ἐώκει τῶν χυμῶν ἀεὶ τὸ πλεονάζον κωλύοντι καὶ τὴν ἰσομετρίαν μηχανωμένῳ ταῖς ὕλαις.

17.9 Τούτου καὶ τὴν θεὰν ἐπόθησε βασιλεύς-ὑπόπτερος γὰρ ἡ φήμη πάντα ῥαδίως καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ χεῖρω μὴνύουσα-καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐκάλει καὶ ἀφικνούμενον ἠσπάζετο καὶ τὴν ἀγροικικὴν ἐκείνην σισύραν τῆς οἰκείας ἀλουργίδος τιμιωτέραν ἠγεῖτο. Καὶ ὁ τῶν βασιλίδων χορὸς καὶ χειρῶν ἤπτετο καὶ γονάτων· καὶ ἰκέτευον ἄνδρα οὐδὲ ἐπαίειν τῆς ἐλλάδος ἐπιστάμενον γλώττης.

17.10 Οὕτω καὶ βασιλεῦσι καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις αἰδοῦς ἄξιόν ἐστι χρῆμα φιλοσοφία· καὶ τελευτήσαντες δὲ οἱ ταύτης ἐρασταὶ καὶ φροντισταὶ μεῖζονος εὐκλείας τυγχά νοσιν. Καὶ τοῦτο πολλαχόθεν μὲν ἐστὶ καταμαθεῖν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἐκ τῶν κατὰ τόνδε τὸν θεσπέσιον ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ γὰρ ἐτελεύτησε καὶ τοῦτο ἔμαθεν ὁ βασιλεύς, ἐβουλήθη μὲν ἔν τινι τῶν ἱερῶν αὐτὸν καταθεῖναι σηκῶν· μαθὼν δὲ ὡς ὅσιον εἶη τοῖς ποιμνίοις ἀποδοθῆναι τοῦ ποιμένος τὸ σῶμα, καὶ αὐτὸς προὔπεμπεν ἠγούμενος καὶ ὁ τῶν βασιλίδων χορὸς ἐφεπόμενος καὶ ἄρχοντες ἅπαντες καὶ ἀρχόμενοι, στρατιῶται καὶ ἰδιῶται. Μετὰ ταύτης αὐτὸν τῆς σπουδῆς καὶ ἡ Ἀντιόχου ὑπεδέξατο πόλις καὶ αἰ μετὰ ταύτην ἕως εἰς τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἀφίκετο ποταμόν· παρὰ δὲ τοῦ Εὐφράτου τὴν ὄχθην συνέθεον μὲν ἄστοί, συνέθεον δὲ ξένοι καὶ χωριτικοὶ πάντες καὶ οἱ ὄμοροι δὲ τῆς εὐλογίας ἀπολαύειν ἠεῖγοντο. Ῥαβδοφόροι δὲ πολλοὶ τῇ κλίνῃ παρείποντο τοὺς γυμνοῦν τὸ σῶμα τῆς ἐσθῆτος πειρωμένους καὶ ῥάκια λαμβάνειν ἐκεῖθεν ἐφιέμενους ὡς παῖσοντες δεδιττόμενοι. Καὶ ἦν ἀκούειν τῶν μὲν ψαλλόντων, τῶν δὲ θρηνωδούντων· ἡ μὲν γὰρ ὄδυρομένη προστάτην ἐκάλει, ἡ δὲ τροφέα, ἡ δὲ ποιμένα τε καὶ διδάσκαλον· καὶ ὁ μὲν δακρῦων πατέρα ὠνόμαζεν, ὁ δὲ ἐπίκουρον καὶ κηδεμόνα. Μετὰ τοιούτων εὐφημιῶν τε καὶ θρήνων τῷ τάφῳ τὸ ἅγιον ἐκεῖνο καὶ ἱερὸν παρέδωκαν σῶμα.

17.11 Ἐγὼ δὲ θαυμάσας ὅτι τὴν πολιτείαν ἀμείψας τὸν βίον οὐ συμμετέβαλεν, οὐδὲ ἀνειμένην ἐν τῇ προεδρίᾳ ἠγάπησε δίαιταν, ἀλλὰ τοὺς ἀσκητικούς ἐπηύξησε πόνους, ἐν τῇ τῶν μοναχῶν αὐτὸν ἱστορία κατέλεξα καὶ τῆς ἀγαπῆς θεΐσης ὑπ' αὐτοῦ συμμορίας οὐκ ἐχώρισα καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἐφιέμενος εὐλογίας.

18.τ ΕΥΣΕΒΙΟΣ

18.1 Τοῖς προειρημένους ἀγίοις προσθήσω καὶ τὸν μέγαν Εὐσέβιον ὃς οὐ πρὸ πολλοῦ μὲν ἐτελεύτησε χρόνου, ἀμύπολλα δὲ ἔτη βεβιωκῶς ἰσόμετρον μὲν τῷ χρόνῳ τὸν πόνον ὑπέμεινε, ἰσόμετρον δὲ τῷ πόνῳ συνέλεξε ἀρετὴν, πολλαπλάσιον δὲ τὸ ἐντεῦθεν ἀπηνέγκατο κέρδος. Ὁ γὰρ ἀγωνοθέτης τῇ φιλοτιμίᾳ τῶν ἀντιδόσεων ὑπερβαίνει τοὺς ἄθλους. Οὗτος τοίνυν ἄλλοις τὰ πρῶτα τὴν οἰκείαν καταπιστεύσας ἐπιμέλειαν ἤγετο ἢ ἂν ἐκεῖνοι ἤγον· ἄνδρες γὰρ ἦσαν καὶ αὐτοὶ θεῖοι καὶ τῆς ἀρετῆς ἀθληταὶ τε καὶ γυμνασταί. Χρόνον δὲ τούτοις συνδιατρίψας καὶ εὖ καὶ καλῶς τῆς φιλοσοφίας τὴν ἐπιστήμην παραλαβὼν τὸν μονήρη βίον ἠσπάσατο· καὶ τινὰ ῥαχίαν ὄρους καταλαβὼν-ἐπίκειται δὲ αὐτῇ κώμη μεγίστη, Ἀσιχᾶν δὲ αὐτὴν ὀνομάζουσι-, θριγκίῳ μόνῳ χρησάμενος καὶ τοὺς λίθους οὐδὲ πηλῷ συναρμόσας, ὑπαίθριος

ταλαιπωρῶν τὸν λοιπὸν διετέλεσε βίον, ἐσθῆτι μὲν δερματίνη καλυπτόμενος, ἐρεβίνθοις δὲ καὶ κυάμοις ὕδατι δευομένοις τρεφόμενος. Καὶ ἰσχάδων δὲ ἔστιν ὅτε μετελάμβανεν ὑπερείδειν τοῦ σώματος τὴν ἀσθένειαν οὕτω πως πειρώμενος. Καὶ εἰς γῆρας δὲ ἐλάσας βαθὺ ὡς καὶ τῶν ὀδόντων τοὺς πλείστους ἀποβαλεῖν οὔτε τὴν τροφήν οὔτε τὴν οἴκησιν ἤμειψεν· ἀλλὰ καὶ ἐν χειμῶνι πηγνύμενος καὶ ἐν θέρει φλεγόμενος ἔφερε καρτερῶς τὰς ἐναντίας τοῦ ἀέρος ποιότητας, ἐρρικνωμένον μὲν ἔχων τὸ πρόσωπον, τεταριχευμένα δὲ ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ σώματος. Οὕτω δὲ τοῖς πολλοῖς πόνοις τὸ σῶμα κατεδαπάνησεν ὡς μηδὲ τὴν ζώνην ἐπὶ τῆς ἰξύος μένειν, ἀλλ' ἐπὶ τὰ κάτω χωρεῖν· οὐ γὰρ ἦν ὅ τι κωλύσειε· κατηνάλωντο γὰρ καὶ γλουτοὶ καὶ ἰσχία καὶ παρεῖχον τῇ ζώνῃ ῥάδιαν τὴν ἐπὶ τὰ κάτω φοράν· τοιγάρτοι τῷ χιτῶνι τὴν ζώνην προσέρρα ψεν, οὕτω τὴν στάσιν αὐτῆς σοφισάμενος.

18.2 Κομιδῆ δὲ αὐτὸν ἀπέκναιεν ἢ πρὸς τοὺς πολλοὺς ὀμιλία· τὴν θείαν γὰρ διηνεκῶς φανταζόμενος θεωρίαν ἔλκειν ἐκεῖθεν οὐκ ἐβούλετο τὴν διάνοιαν. Ἄλλ' ὅμως καὶ θερμὸν ἔχων οὕτω τὸν ἔρωτα, ὀλίγοις τῶν γνωρίμων ἀποφράττειν τὴν θύραν καὶ εἴσω διαβαίνειν ἐπέτρεπε. Καὶ τὴν ἀπὸ τῶν θείων λογίων τροφήν προσφέρων, πάλιν ἀπιόντας ἐκέλευε τῇ θύρᾳ τὸν πηλὸν ἐπιθεῖναι. Καὶ τὴν πρὸς τοὺς ὀλίγους συντυχίαν φυγεῖν ἄμεινον ἠγησάμενος ἀπετείχισε τὴν εἴσοδον παντελῶς, τῇ θύρᾳ ἐκείνῃ λίθον μέγιστον προσαρμόσας. Διὰ τίνος δὲ ὀρύγματος ὀλίγοις τῶν συνήθων διελέγετο μὲν, οὐχ ἑωρᾶτο δέ· οὕτω γὰρ ἐμεμηχάνητο· ἐκεῖθεν δὲ εἰσεδέχετο καὶ τὴν ὀλίγην ἐκείνην τροφήν. Πάλιν δὲ τὴν πρὸς ἅπαντας ἀπαγορεύσας διάλεξιν ἐμὲ μόνον τῆς γλυκείας ἐκείνης καὶ τῷ θεῷ φίλης ἠξίου φωνῆς· καὶ ἀπιέναι βουλόμενον ἐπὶ πλεῖστον κατεῖχε περὶ τῶν οὐρανίων πραγμάτων διαλεγόμενος.

18.3 Πολλῶν δὲ ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένων καὶ τῆς εὐλογίας ἀπαιτούντων τὸ δῶρον, σφόδρα τούτων δυσχεράνας τὸν θόρυβον οὔτε τὸ γῆρας εἰς νοῦν λαβῶν οὔτε τὴν ἐπικειμένην ἀσθένειαν λογισάμενος ὑπερβαίνει τὸ θριγκίον οὐκ εὐεπί βατον ὃν οὐδὲ τοῖς μάλα σφριγῶσιν, καὶ τὴν πελάζουσας τῶν ἀσκητῶν καταλαβῶν συμμορίαν, θριγκίῳ πάλιν σμικρῷ παρὰ τὴν τοῦ τοίχου γωνίαν χρησάμενος μετὰ τῶν συνήθων ἠγωνίζετο πόνων. 18.4 Ὁ ταύτης δὲ προστατεύων τῆς ποιμένης, ἀνὴρ 18.4 πάσης μεστός ἀρετῆς, ἰσχάσιν αὐτὸν ἔφη πέντε καὶ δέκα χρησάμενον τὰς ἑπτὰ τῆς ἀγίας νηστείας διελθεῖν ἑβδομάδας· καὶ τοῦτον ἠγωνίσαστο τὸν ἀγῶνα πλείονα μὲν ἢ ἑνενήκοντα ἔτη βεβιωκῶς, ἀσθενείᾳ δὲ δυσδιηγήτῳ τετρυχωμένος. Ἀλλὰ τῆς ἀσθενείας ἦν κρείττων ἢ προθυμία καὶ ὁ θεῖος πόθος εὐμαρῆ πάντα ἐδείκνυ καὶ ῥάδια. Τούτοις καὶ οὗτος τοῖς ἰδρῶσι περιρρεόμενος κατέλαβε τοῦ δρόμου τὴν νύσσαν καὶ τὸν ἀγνωσθέντα ὀρῶν καὶ τοὺς στεφάνους ποθῶν. Ἐγὼ δὲ τῆς πρεσβείας ἐκείνης τυχεῖν ἀξιῶ ἢς ἔτι περιόντος ἀπέλαυον· ζῆν γὰρ αὐτὸν πιστεύω καὶ καθαρω τέραν ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν παρρησίαν.

19.t ΣΑΛΑΜΑΝΗΣ

19.1 Ἄδικεῖν νομίσας τὴν ἀρετὴν εἰ καὶ Σαλαμάνου τοῦ θαυμασίου τὸν βίον τοῖς ἐσομένοις μὴ γνωρίσαιμι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς λήθης χωννυμένην περιῖδοιμι, ἐν κεφαλαίῳ ποιήσομαι τὴν διήγησιν. Κώμη τις ἐστὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ πρὸς ἐσπέραν αὐτῆ ἐπικειμένη τῇ ὄχθῃ, Καπερσανᾶ καλουμένη. Ἐκ ταύτης οὗτος ὀρμώμενος καὶ τὸν ἠσύχιον ἀσπαζόμενος βίον, ἐν τῇ ἀντιπέραν κώμῃ σμικρὸν οἰκίσκον εὐρῶν καθεῖρξεν ἑαυτὸν οὔτε θύραν οὔτε θυρίδα καταλιπών· ἅπαξ δὲ τοῦ ἔτους παρὰ τὴν γῆν ὀρύττων παντὸς τοῦ ἔτους ὑπεδέχετο τὴν τροφήν οὐδενὶ ποτε ἀνθρώπων διαλεγόμενος· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον οὐκ ὀλίγον ἀλλ' ὅτι μάλιστα πλεῖστον διετέλεσε χρόνον.

19.2 Καὶ ὁ τῆς πόλεως δὲ ἀρχιερεὺς ἦς ἦν ἡ κώμη, τὴν τοῦ ἀνδρὸς μαθὼν ἀρετὴν, ἀφίκετο τῆς ἱερωσύνης αὐτῷ δοῦναι τὸ δῶρον βουλόμενος· καὶ διορύξας τοῦ οἰκίσκου τι μέρος εἰσελήλυθε καὶ τὴν χεῖρα ἐπέθηκε καὶ τὴν εὐχὴν ἐπετέλεσε καὶ πολλὰ μὲν πρὸς αὐτὸν ἔφη καὶ τὴν ἐπιγενομένην ἐμήνυσε χάριν. Οὐδεμιᾶς δὲ φωνῆς ἀκούσας ἀπελήλυθεν ἀνοικοδομηθῆναι κελεύσας τὸ ὄρυγμα.

19.3 Ἄλλοτε δὲ πάλιν οἱ τῆς κώμης ἐκείνης ἀφ' ἧς ὄρητο, νύκτωρ τοῦ ποταμοῦ τὸν πόρον διαπεράσαντες καὶ τὸ οἶκημα διορύξαντες, λαβόντες αὐτὸν οὔτε ἀντιτείνοντα οὔτε κελεύοντα εἰς τὴν οἰκίαν κώμην φοράδην ἐκόμισαν καὶ τοιοῦτον ἔωθεν οἰκίσκον δειμάμενοι παραυτικά καθεῖρξαν. Ὁ δὲ ὁμοίως ἡσυχίαν ἤγεν, οὐδὲν πρὸς οὐδένα διαλεγόμενος. Μετ' ὀλίγας δὲ πάλιν ἡμέρας οἱ τῆς ἀντιπέραν κώμης, νύκτωρ πάλιν ἐπελθόντες καὶ τὸ οἶκημα διορύξαντες, πρὸς ἑαυτοὺς ἀπῆγον οὐκ ἀντιλέγοντα οὐδὲ μένειν βιαζόμενον οὐδ' αὖ πάλιν προθύμως ἀπαίροντα. Οὕτω νεκρὸν ἑαυτὸν παντελῶς τῷ βίῳ κατέστησε καὶ τὴν ἀποστολικὴν ἐκείνην φωνὴν ἀληθεύων ἐφθέγγετο. "Χριστῷ συνεσταύρωμαι, ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ". Τοιοῦτος καὶ οὗτος ἐγένετο. Ἄρκει γὰρ καὶ ταῦτα δεῖξαι τὴν πᾶσαν τοῦ βίου προαίρεσιν. Ἐγὼ δὲ καὶ τὴν ἐντεῦθεν καρπωσάμενος εὐλογίαν ἐπὶ τὴν τῶν ἄλλων διήγησιν μεταβήσομαι.

20.t ΜΑΡΙΣ

20.1 Ὀμήρου κώμη τίς ἐστὶ παρ' ἡμῖν καλουμένη. Παρὰ ταύτην οἰκίδιον οἰκοδομήσας βραχὺ Μάρις ὁ θεσπέσιος ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἐν αὐτῷ καθειργμένος διετέλεσεν ἔτη. Πολλὴν δὲ ἐκ τοῦ παρακειμένου ὄρους ὑπεδέχετο τὴν νοτίδα· ἐν ὥρᾳ δὲ χειμῶνος καὶ λιβάδας τινὰς ὑδάτων ἀνέβλυζεν. Ὅση δὲ τοῖς σώμασιν ἐντεῦθεν ἐπιγίνεται βλάβη ἴσασι καὶ ἀστοῖ καὶ χωριτικοῖ· καὶ γὰρ τοῖς ἀγροίκοις δῆλα τὰ παθήματα τὰ ἐντεῦθεν φύμενα. Ἄλλ' ὅμως οὐδὲ ταῦτα ἔπεισε τὴν ἱεράν ἐκείνην κεφαλὴν τὸν οἰκίσκον ἀμεῖψαι, ἀλλὰ διέμεινε καρτερῶν ἕως τὸν δρόμον ἐξήνυσεν. 20.2 Καὶ τὸν πρότερον δὲ βίον μετὰ τῶν τῆς ἀρετῆς διώδευσε πόνων, ὅθεν καὶ τῷ σώματι τὴν ἀγνεῖαν καὶ τῇ ψυχῇ διετήρησε. Καὶ τοῦτό μοι σαφῶς αὐτὸς κατεμή νυσεν ἄφθορον αὐτῷ διαμεῖναι τὸ σῶμα διδάξας καὶ οἶον ἀπὸ τῆς μητρῶας ἐξεληλύθει μήτρας, καὶ ταῦτα πολλὰς μὲν μαρτύρων πανηγύρεις ἐπιτελέσας ἡνίκα νέος ἐτύγχανεν, εὐφωνία δὲ καταθέλξας τοὺς δήμους· ψάλλων γὰρ ἐπὶ πλεῖστον διετέλεσε χρόνον, ὥρα τε σώματος λάμπων. Ἄλλ' ὅμως οὔτε τοῦ σώματος τὸ κάλλος οὔτε τῆς φωνῆς ἢ λαμπρότης, οὐχ ἢ τῶν πολλῶν ἐπιμιξία τὸ τῆς ψυχῆς ἐλυμήνατο κάλλος, ἀλλὰ τοῖς καθειργμένοις παραπλησίως βιοτεύων τῆς οἰκείας ἐπεμελεῖτο ψυχῆς· ἠΰξησε δὲ τὴν ἀρετὴν τοῖς τῆς καθείρξεως πόνοις.

20.3 Τοῦτου πολλάκις τῆς συνουσίας ἀπέλαυσα· ἀποφράττειν γὰρ μοι τὴν θύραν ἐκέλευε, καὶ εἰσιόντα δὲ περιεπτύσσετο καὶ μακροὺς περὶ φιλοσοφίας ἐξέτεινε λόγους. Ἀπλότητι δὲ καὶ οὗτος διέλαμπε καὶ τὰ ποικίλα ἤθη παντὰ πασιν ἐβδελύττετο· τὴν πενίαν δὲ ὑπὲρ τὴν ἄκραν εὐπορίαν ἠγάπησεν. Ἐνενήκοντα δὲ ἔτη βεβιωκῶς τοῖς ἐξ αἰγείων τριχῶν κατεσκευασμένοις ἱματίοις ἐχρήτο. Ἄρτος δὲ καὶ ἄλες ὀλίγοι τῆς τροφῆς αὐτῷ τὴν χρεῖαν ἐπλήρουν.

20.4 Ποθήσας δὲ διὰ χρόνου μακροῦ τὴν πνευματικὴν καὶ μυστικὴν θυσίαν προσφερομένην ἰδεῖν, ἤτησεν ἐκεῖ γενέσθαι τὴν τοῦ θεοῦ δώρου προσκομιδὴν. Ἐγὼ δὲ ἀσμένως ὑπήκουσα καὶ τὰ ἱερά σκευὴ κομισθῆναι παρεγυήσας—οὐ πόρρωθεν γὰρ ἦν τὸ

χωρίον–καὶ ταῖς τῶν διακόνων χερσὶν ἀντὶ θυσιαστηρίου χρησάμενος τὴν μυστικὴν καὶ θεϊαν καὶ σωτήριον θυσίαν προσήνεγκα. Ὁ δὲ πάσης ἡδονῆς ἐνεφορεῖτο πνευματικῆς καὶ αὐτὸν ὄρα̃ν τὸν οὐρανὸν ὑπελάμβανε καὶ ἔφασκεν οὐδεπώποτε εὐφροσύνης ἀπολελαυ κέναι τοσαύτης. Ἐγὼ δὲ θερμῶς λίαν ὑπ' αὐτοῦ φιληθεὶς ἀδικήσιν ὠήθη ἐν μὴ καὶ τελευτήσαντα εὐφημήσασαιμι, ἀδικήσιν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἐν μὴ τὴν ἀρίστην ταύτην φιλοσοφίαν προθείην εἰς μίμησιν. Καὶ νῦν τοίνυν τῆς παρ' αὐτοῦ τυχεῖν ἐπικουρίας ἀντιβολήσας πέρας ἐπιθήσω τῷ διηγήματι.

21.† ΙΑΚΩΒΟΣ

21.1 Ἐπειδὴ τῶν ἀναρρηθέντων τῆς ἀρετῆς ἀθλητῶν τοὺς ἀγῶνας διεξήλομεν, ἐν κεφαλαίῳ διηγησάμενοι καὶ τοὺς ἐν τῇ μελέτῃ πόνους καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἰδρωτάς καὶ τὰς λαμπροτάτας καὶ περιφανεστάτας νίκας, φέρε καὶ τῶν ἔτι περιόντων καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀγωνιζομένων καὶ φιλονεικούντων νικῆσαι τοῖς ἰδρωσὶ τοὺς προλαβόντας τὴν πολιτείαν συγγράψωμεν καὶ τοῖς ἐσομένοις καταλείψωμεν ὀνησιφόρον μνήμην. Ὡσπερ γὰρ τῶν πάλαι ποτὲ διαπρεψάντων ἀγίων ἢ πολιτεία τοῖς ἔπειτα μεγίστην ὠφέλειαν ἐκόμισεν, οὕτως ἀρχέτυπα τοῖς μεθ' ἡμᾶς τὰ τούτων γενήσεται διηγήματα.

21.2 Ἀρχὴν δὲ τούτων ποιήσομαι τὸν μέγαν Ἰάκωβον· οὗτος γὰρ τῶν ἄλλων καὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ πόνῳ πρωτεύει καὶ τοῦτον ζηλώσαντες οἱ ζηλώσαντες τὰ θαυμαστὰ καὶ παράδοξα δρῶσιν. Συνέβη δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως καὶ τῶν ἀπελθόντων καὶ τῶν ἔτι περιόντων τοῦτο πρωτεύσει τὸ ὄνομα. Καὶ γὰρ τὴν ἐκείνων πολιτείαν διηγησάμενος ἀρχὴν τὸν θεῖον ἐκείνον ἐποίησάμην Ἰάκωβον ὃς τὴν περσικὴν ἐκείνην στρατιάν ἐσκέδασε προσευχῇ καί, τῶν τοῦ ἄστεως περιβόλων καταπεσόντων, οὔτε τὴν πόλιν ἀλῶναι συνεχώρησε καὶ τοὺς πολεμίους φυγεῖν κατηνάγκασεν ἐπίδας αὐτοῖς ἐπιστρατεύσας καὶ κώνωπας. Ὁ ἐκείνου τοίνυν ὁμώνυμος καὶ ὁμότροπος τῆς τῶν ἔτι περιόντων ἀγωνιστῶν πρωτεύετω συμμορίας, οὐκ ἐπειδὴ τῆς προσηγορίας ἐστὶ κοινωνός, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν ἐκείνου ἐζήλωκεν ἀρετὴν καὶ παράδειγμα φιλοσοφίας αὐτὸς τοῖς ἄλλοις ἐγένετο.

21.3 Μάρωνι γὰρ ἐκείνῳ τῷ πάνυ συγγενόμενος καὶ τῆς θείας αὐτοῦ διδασκαλίας μεταλαχὼν τοῖς μείζοσι πόνοις ἀπέκρυψε τὸν διδάσκαλον. Ὁ μὲν γὰρ καὶ περίβολον εἶχε τῆς παλαιᾶς πλάνης τὸ τέμενος καὶ σκηνὴν ἐκ δέρρεων τριχίνων ἐπήξατο καὶ ταύτῃ χρώμενος τὰς τοῦ ὑετοῦ καὶ νιφετοῦ διέφυγε προσβολάς· οὗτος δὲ πᾶσι τούτοις ἐρρῶσθαι φράσας, καὶ σκηνῇ καὶ καλύβῃ καὶ περιβόλῳ, ὄροφον ἔχει τὸν οὐρανόν, πάσας τοῦ ἀέρος τὰς ἐναντίας δεχόμενος προσβολάς, καὶ νῦν μὲν ὑετῷ λάβρῳ κατακλυζόμενος, νῦν δὲ κρυμῷ καὶ νιφετῷ πηγνύμενος, ἄλλοτε δὲ ταῖς ἀκτίσι φλεγόμενός τε καὶ ἐμπιπράμενος καὶ πρὸς ἅπαντα καρτερῶν. Καὶ ὡς ἐν ἀλλοτρίῳ ἀγωνιζόμενος σώματι καὶ φιλονεικῶν τῇ προθυμίᾳ νικῆσαι τὴν τοῦ σώματος φύσιν–θνητὸν γὰρ τοῦτο καὶ παθητὸν περικείμενος ὡς ἐν ἀπαθεί πολιτεύεται–καὶ τὴν ἀσώματον ζωὴν ἐν σώματι μελετῶν μετὰ τοῦ θεσπεσίου Παύλου βοᾷ· "Ἐν σαρκὶ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· τὰ γὰρ ὄπλα ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρῶν μάτων· λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ".

21.4 Ἀλλὰ τούτους τοὺς ὑπὲρ φύσιν ἀγῶνας ἐν μείοσιν ἐμελέτησε πόνους. Ἐν οἰκίσκῳ γὰρ τινὶ βραχεῖ πρότερον ἑαυτὸν καθείρξας καὶ τῶν ἕξωθεν θορύβων τὴν

ψυχὴν ἐλευθερώσας καὶ τῇ τοῦ θεοῦ μνήμῃ προσηλώσας τὸν νοῦν, οὕτω τὴν τῆς ἐντελοῦς ἀρετῆς ἐποιεῖτο μελέτην. Γυμνασάμενος δὲ ἄριστα καὶ τῶν ἀγαθῶν πόνων ἐθάδα τὴν ψυχὴν ἀποφίνας τῶν μειζόνων κατετόλμησεν ἄθλων· καὶ τοῦτο τὸ ὄρος καταλαβὼν ὃ τοῦδε τοῦ ἄστεως τριάκοντα σταδίου ἀφέστηκεν, ἐπίσημον ἀπέφηνε καὶ σεβάσμιον, ἄσημον ὃν πάλαι καὶ ἄκαρπον παντελῶς. Τοσαύτην δὲ νῦν εὐλογίαν δεδέχθαι πεπίστευται ὡς τὴν ἐπικειμένην δαπανᾶσθαι γῆν, τῶν πάντοθεν ἀφικνουμένων εἰς ὠφέλειαν ταύτην κομιζομένων.

21.5 Ἐν τούτῳ διαιτώμενος ὑπὸ τῶν παραγινομένων ἀπάντων θεωρεῖται, οὐκ ἄντρον ἔχων, ὡς ἔφην, οὐ σκηνήν, οὐ καλύβην, οὐ θριγκίον, οὐχ αἵμασιαν περιφράττουσαν, ἀλλὰ καὶ προσευχόμενος ὁράται καὶ διαναπαύομενος καὶ ἐστῶς καὶ καθήμενος καὶ ὑγιαίνων καὶ ἀρρωστία τινὶ κατεχόμενος ὡς διηνεκῶς ὑπὸ θεαταῖς ἀγωνίζεσθαι καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς φύσεως ἀποκρούεσθαι. Οὐδὲ γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐν ἐλευθερίᾳ βραχεῖα τεθραμμένοις, ξένων παρόντων, εὐπετές τὰς τῶν περιττωμάτων ἐκκρίσεις ποιεῖσθαι μὴ τί γε ἀνδρὶ τὴν ἄκραν φιλοσοφίαν ἐξησηκίμην. Καὶ ταῦτα λέγω, οὐ παρ' ἄλλου τοῦτο μαθὼν, ἀλλ' αὐτὸς αὐτόπτης γεγενημένος. Πρὸ τεττάρων γὰρ καὶ δέκα ἐνιαυτῶν νόσος αὐτῷ χαλεπὴ προσπεσοῦσα διέθηκεν ὡς ἦν εἰκὸς τὸν θνητὸν ἔχοντα σῶμα. Θέρος γὰρ ἦν ἀκμάζον καὶ σφοδρὸν τερὸν ἐξήπετο τῆς ἀκτίνος ἢ φλόξ τῶν μὲν ἀνέμων κεκοιμισμένων, ἀκινήτου δὲ μένοντος τοῦ ἀέρος. Τὸ δὲ πάθος ἦν πλημμύρα χολῆς φερομένης ἐπὶ τὰ κάτω καὶ δακνύσης τὸ ἔντερον καὶ συνωθούσης καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ἔξω βιαζομένης. Τότε τὴν πολλὴν τοῦ ἀνδρὸς καρτερίαν ἐθεασάμην. Παμπόλλων γὰρ χωρίτων συναθροισθέντων ὡς ἀρπασομένων τὸ σῶμα τὸ νικηφόρον, καθῆστο διχόθεν βαλλόμενος· ἢ μὲν γὰρ φύσις ἰέναι ἐπὶ τὴν ἔκκρισιν κατηνάγκαζεν, ἢ δὲ τῆς παρεστηκυίας πληθύος αἰδῶς μένειν ἐπὶ σχήματος ἐβιάζετο. Ἐγὼ δὲ τοῦτο γινώσκων πολλὰς μὲν τοῖς συνελθοῦσι παραινέσεις προσήνεγκα, πολλὰς δὲ καὶ ἀπειλάς, ἀπιέναι κελεύων· ὕστερον δὲ καὶ τὰ τῆς ἱερωσύνης αὐτοῖς δεσμὰ περιτέθηκα καὶ σὺν πόνῳ πολλῷ, δειλῆς ὀψίας, ἀπεπεψάμην. Ὁ δὲ θεὸς ἀνὴρ, οὐδὲ τούτων ἀπελθόντων, ἠττήθη τῆς φύσεως, ἀλλ' ἔμεινε καρτερῶν ἕως νῦν ἐπιγενομένη βαθεῖα πάντας ἀπελθεῖν οἴκαδε κατηνάγκασεν.

21.6 Πάλιν δὲ τῇ ὕστεραῖα πρὸς αὐτὸν ἀφικόμενος, ὡς εἶδον τὸν φλογμὸν σφοδρότερον γεγενημένον καὶ τὸν ἐπικείμενον αὐτῷ πυρετὸν τῷ ἔξωθεν πυρὶ τρεφόμενον τε καὶ αὐξανόμενον, κεφαλαλγίαν σκηψάμενος δυσχεραίνειν ἔλεγον τῆς ἀκτίνος τὴν προσβολὴν καὶ παρεκάλουν βραχεῖαν μοί τινα παρ' αὐτῷ σχεδιάσαι σκιάν· καὶ ἐπειδὴ προσέταξε, καλάμους τρεῖς προσπήξαντες καὶ δύο τούτοις περιθέντες σισύρας ἐσοφισάμεθα τὴν σκιάν. Κελεύοντος δὲ μοι εἶσω ἰέναι· "Αἰσχρόν, ἔφην, ὦ πάτερ, ἐμὲ μὲν καὶ νέον ὄντα καὶ ἐρρωμένον τῆσδε τῆς ψυχαγωγίας τυχεῖν, σὲ δὲ πυρετῷ κατεχόμενον λάβρω καὶ τῆς τοιαύτης παραψυχῆς δεόμενον, ἔξω καθῆσθαι δεχόμενον τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος τὴν προσβολήν. Εἰ τοίνυν, ἔφην, ἐθέλεις με τῆς σκιάς ἀπολαῦσαι, γενοῦ μοι κοινωνὸς τῆς βραχείας ταύτης σκηνῆς· προσμεῖναι γὰρ σοι βούλομαι μὲν, ὑπὸ δὲ τῆς ἀκτίνος κωλύομαι". Εἶξε τοίνυν τούτων ἀκούσας τῶν λόγων καὶ τὴν ἐμὴν θεραπείαν προεἶλετο.

21.7 Ἐπειδὴ δὲ κοινῇ τῆς σκιάς ἀπελαύομεν, ἠρξάμην πάλιν ἑτέρου λόγου καὶ ἔφην ὅτι δεῖ μοι κατακλίσεως, τοῦ ἰσχύου τὴν καθέδραν ἀλύπως οὐ φέροντος. Ἀλλὰ πάλιν ἠξίου μὲν με κατακλίσεσθαι, ἀντήκουε δὲ ὡς οὐ φορητὸν ἐμοὶ καθήμενον αὐτὸν ὀρῶντι προσκλίσεσθαι. "Εἰ τοίνυν, ἔφην, ἐθέλεις με καὶ ταύτης ἀπολαῦσαι τῆς ἀναπαύλης, κοινῇ προσκλιθῶμεν, ὦ πάτερ· οὐ γὰρ ἐρυθριάσω μόνος κατα κλινόμενος."

Τοιούτοις λόγοις αὐτοῦ τὴν καρτερίαν κατα σοφισάμενος τὴν ἀπὸ τῆς ἀνακλίσεως αὐτῶ παραψυχὴν προσενήνοχα.

21.8 Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐδάφους ἐρριμμένῳ προσέφερον λόγους χαριέντας, ἐπὶ τὸ θυμηρέστερον τὴν ψυχὴν μεταφέρων. Εἶσω δὲ τοῦ ἱματίου τὴν χεῖρα βαλὼν ἐπειρώμην μετρίως ἀποτρίβειν τὰ νῶτα· τότε τὸ πολὺ τοῦ σιδήρου φορτίον ἔθεασάμην ὃ καὶ τὴν ὀσφὺν ἐδέσμευε καὶ τὸν ἀνχένα· καὶ ἕτεροι δὲ ἀλύσεις ἀπὸ τοῦ περὶ τὸν ἀνχένα κύκλου, δύο μὲν ἔμπροσθεν, δύο δὲ ὀπισθεν, εἰς τὸν κάτω κύκλον ἐγκάρσιαι διήκουσαι καὶ τοῦ χι̅ στοιχείου τὸ σχῆμα ποιοῦσαι ἔμπροσθεν τε καὶ ὀπισθεν τοὺς δύο κύκλους ἀλλήλοις συνέδεον· καὶ ἐτέρους δὲ αἱ χεῖρες ἔνδον περὶ τοὺς ἀγκῶνας εἶχον τοιούτους δεσμούς. Τὸ πολυτάλαντον οὖν τοῦτο θεασάμενος φορτίον ἰκέτευον ἐπικουρῆσαι τῷ σώματι κάμνοντι καὶ φέρειν οὐ δυναμένῳ κατὰ ταύτῃ καὶ τὰ ἐθελούσια φορτία καὶ τὴν ἀκούσιον ἀρρωστίαν. "Νῦν μὲν γάρ, ἔφην, ὦ πάτερ, ὁ πυρετὸς τὰ τοῦ σιδήρου ποιεῖ. Ὅταν δὲ οὗτος λωφήσῃ, τήνικαῦτα τῷ σώματι τὸν ἐκ σιδήρου πάλιν ἐπιθήσομεν πόνον." Εἶξε καὶ τοῦτο πολλαῖς τοιαύταις καταθελχθεὶς ἐπωδαῖς.

21.9 Ἀλλὰ τότε μὲν ὀλίγας ἀρρωστήσας ἡμέρας ῥαδίως ἐρράϊσεν. Χρόνῳ δὲ ὕστερον χαλεπωτέρα περιέπεσε νόσῳ. Πολλῶν δὲ πολλαχόθεν συνελλυθῶτων ὡς ἀρπασομένων τὸ σῶμα, πυθόμενοι οἱ τοῦ ἄστεως συνέδραμον ἅπαντες καὶ στρατιῶται καὶ ἰδιῶται, οἱ μὲν τὴν πολεμικὴν ἀναλαβόντες σκευὴν, οἱ δὲ ὅπλοις τοῖς προστυχοῦσι χρησάμενοι· καὶ συσπειρα θέντες ἐμάχοντο καὶ βέλη ἀφιέντες καὶ λίθους σφενδονῶντες οὐχ ὡς πλήζοντες, ἀλλ' ὡς φοβήσοντες μόνον· καὶ οὕτω τοὺς περιοίκους ἐξελάσαντες, τῇ κλίνῃ τὸν πένταθλον ἀγωνιστὴν ἐπιθέντες, τῶν γιγνομένων οὐδαμῶς αἰσθανόμενον –οὐδὲ γὰρ τῆς κόμης αὐτοῦ τιλλομένης ὑπὸ τῶν ἀγροίκων ἐπήσθητο–ἐπὶ τὴν πόλιν ἦσαν.

21.10 Εἰς δὲ τὸν προφητικὸν ἀφικόμενοι σηκὸν εἰς τὸ τούτῳ πελάζον φροντιστήριον τὴν κλίνην ἀπέθεντο. Ἦκε δὲ τις εἰς τὴν Βέροϊαν–ἐκεῖ γὰρ ὦν ἐτύγχανον–τὰ γεγενημένα σημαίνων καὶ τῆς τελευτῆς κομίζων τὴν ἀγγελίαν. Τοιγάρτοι παραυτίκα δραμῶν καὶ τὴν νύκτα πᾶσαν εἰς ὁδοιπορίαν καταναλώσας, κατέλαβον μετὰ τὴν ἕω τὸν θεῖον ἄνθρωπον οὔτε φθειγόμενον οὔτε τινὰ τῶν παρόντων ἐπιγινώσκειν δυνάμενον. Ὡς δὲ γε προσεῖπον καὶ τὸν μέγαν Ἀκάκιον προσφθέγγεσθαι αὐτὸν ἔφην, ἀνέωξέ τε παραχρῆμα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὅπως ἔχοι ἦρετο καὶ πότε εἶην ἐληλυθὼς ἐπυνθάνετο. Ἐμοῦ δὲ πρὸς ταῦτα ἀπο κριναμένου, πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔμυσεν. Τριῶν δὲ διελθουσῶν ἡμερῶν ἑσπέρας ἦρετο ὅπου εἶη· μαθὼν δὲ ἦχθητο λίαν καὶ ἤξιον παραυτίκα εἰς τὸ ὄρος ἀποκομίζεσθαι. Θεραπεύειν δὲ αὐτὸν διὰ πάντων ἐθέλων εὐθύς τὴν κλίνην παρηγγύησα φέρειν καὶ εἰς τὸ ποθούμενον χωρίον ἀποκομίζειν.

21.11 Τότε τῆς σεβασμίας ἐμοὶ κεφαλῆς τὸ ἀφιλότιμον εἶδον. Τῇ γὰρ ὕστεραία πτισάνης αὐτῷ χυλὸν προσενήνοχα καταψύξας· θερμοῦ γὰρ οὐδενὸς μεταλαγχάνειν ἠνείχετο, παντελῶς τοῦ πυρὸς τὴν χρεῖαν ἀπαρνησάμενος. Ἐπειδὴ δὲ μεταλαμβάνειν οὐκ ἤθελε· "Πᾶσιν ἡμῖν, ἔφην, ὦ πάτερ, μετάδος φειδοῦς. Κοινήν γὰρ σωτηρίαν τὴν σὴν ὑγίειαν ἠγούμεθα. Οὐ γὰρ μόνον ὠφελείας ἀρχέτυπον πρόκεισαι ἀλλὰ καὶ προσευχόμενος ἐπαμύνεις καὶ τὴν θεῖαν ἡμῖν εὐμένειαν προξένεις. Εἰ δὲ σε ἀποκναίει τὸ ἄηθες, καὶ τοῦτο, ἔφην, ὦ πάτερ, καρτέρησον· εἶδος γὰρ καὶ τοῦτο φιλοσοφίας. Ὡσπερ γὰρ ὑγιαίνων τροφῆς ἐφιέμενος ἐνίκας τῇ καρτερίᾳ τὴν ἔφεσιν, οὕτως νῦν ἥκιστα ὀρεγόμενος τὴν τῆς μεταλήψεως καρτερίαν ἐπίδειξαι". Ταῦτά μοι λέγοντι παρῆν καὶ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος Πολυχρόνιος ὃς τῷ λόγῳ συναγωνιζόμενος, αὐτὸς πρῶτος

μεταλαμβάνειν ἤθελε τῆς τροφῆς, καὶ ταῦτα ὄρθρου ὄντος, ὃς δι' ἑπτὰ πολλάκις ἡμερῶν τὸ σῶμα διέτρεφεν. Ἦττηθείς τοίνυν τῶν λόγων, μίαν τοῦ χυλοῦ μεμυκόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς παρεπέμψατο κύλικα, ὅπερ ποιεῖν ἐπὶ τῶν πικρῶν πομάτων εἰώθαμεν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοὺς πόδας τὸ βαδίζειν ἐξ ἀτονίας ἀπολέσαντας ὕδατι βρέζει πεπεύκαμεν, προὔργου νομίζω καὶ ταύτην αὐτοῦ τῆς ψυχῆς τὴν φιλοσοφίαν γυμνῶσαι. Παρέκειτο μὲν γὰρ πλησίον ὁ σκύφος· ἐπειράθη δὲ τις τῶν διακονούντων φορμῶ τινι τοῦτον συγκαλύψαι ὡς μὴ δῆλος εἶη τοῖς παρ' αὐτὸν ἀφικνουμένοις. Ὁ δὲ "Τί καλύπτεις, ἔφη, τὸν σκύφον;" Τοῦ δὲ εἰρηκότος· "Ὡς μὴ προκείτο τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς θεωρίαν"– "Ἀπαγε, ἔφη, ὦ παῖ, μὴ κρύπτε ἀνθρώπους τὰ τῷ θεῷ τῶν ὅλων δεδηλωμένα· ἐκείνῳ γὰρ ζῆν μόνῳ βουλόμενος τῆς ἀνθρωπίνης οὐ πεφρόντικα δόξης. Τί γὰρ ὄφελος εἰ οὔτοι μὲν πλείονά μοι συγγοῖεν ἄσκησιν, ὁ δὲ θεὸς μείονα; Τοῦ γὰρ ὑπὲρ τῶν πόνων μισθοῦ οὐχ οὔτοι δοτῆρες, ἀλλ' ὁ θεὸς χορηγός". Τίς τοίνυν οὐκ ἂν ὑπεραγασθείη καὶ τοὺς λόγους καὶ τὸν τοὺς λόγους γεννήσαντα νοῦν οὕτω δόξης ἀνθρωπίνης γεγενημένον ὑπέρτερον;

21.12 Τοιοῦτόν τι καὶ ἄλλοτε ποτε γεγενημένον μεμάθηκα. Ἐσπέρα ἦν καὶ ἔσπερα βαθεῖα καὶ τῆς τροφῆς ὁ καιρὸς. Λαβῶν τοίνυν τὸ παρακείμενον ὄστρακον τοῦ βραχέντος φακοῦ μετελάμβανε. Ταύτην γὰρ εἶχε τὴν τροφήν. Ἦκε δὲ τις ἀπὸ τοῦ ἄστεως εἴσπραξίν τινα στρατιωτικὴν ἐμπειστευμένος. Ὁ δὲ καὶ πόρρωθεν αὐτὸν θεασάμενος οὐκ ἀπέθετο τὸν φακόν, ἀλλὰ συνήθως παρεπέμπετο τὴν τροφήν. Δαίμονος δὲ φαντασίαν ὑπολαβὼν, λόγοις βάλλων ἀπήλαυεν ὡς πολέμιον· καὶ δεικνὺς ὡς οὐ δέδιε, μεταξὺ τῷ στόματι προσέφερε τὸν φακόν. Ἰκέτευε δὲ γε ὁ ταῖς λοιδορίαις βαλλόμενος καὶ ἄνθρωπος ἔφασκεν εἶναι καὶ ὡς ὄρκῳ τινὶ προσληφθεὶς πρὸς ἔσπεραν ἀπαίρειν τῆς πόλεως κατὰ τοῦτον ἀφίκοιτο τὸν καιρόν. Ὁ δὲ "Θάρσει, ἔφη, καὶ μὴ δείσης, ἀλλὰ προσευξάμενος ἄπιθι. Γενοῦ δὲ μοι καὶ σύσσιτος, καὶ τῆς τροφῆς μοι κοινῶνῃσον." Καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ἐπλήρου τὴν δεξιὰν καὶ τοῦ φακοῦ μετεδίδου. Οὕτω τῆς κενῆς δόξης τὸ πάθος μετὰ τῶν ἄλλων τῆς διανοίας ἀπήλασεν.

21.13 Περί δέ γε καρτερίας περιττὸν καὶ λέγειν, μαρτυροῦσης τῆς ὄψεως. Τρεῖς γὰρ πολλάκις ἡμέρας καὶ τσοσάτας νύκτας χιόνος κατενεχθείσης, οὕτω κατεχώσθη πρηνῆς κείμενος καὶ τὸν θεὸν ἰκετεύων ὡς μηδὲ βραχὺ τι τῶν περικειμένων αὐτῷ ῥακίων ὀρᾶσθαι. Πολλάκις δὲ καὶ ἅμαις χρώμενοι καὶ δικέλλαις οἱ γειτονεύοντες καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὴν περικειμένην ἀποσύροντες χιόνα, ἀνασπῶσί τε καὶ ἐγείρουσι κείμενον.

21.14 Ἐκ τούτων τῶν πόνων τὰ τῆς θείας χάριτος ἐδρέψατο δῶρα ὧν πάντες μεταλαγχάνουσιν οἱ βουλόμενοι. Τῇ γὰρ ἐκείνου εὐλογίᾳ πολλοὶ μὲν ἐσβέσθησάν τε καὶ σβέννυνται πυρετοί· πολλοὶ δὲ ἠπίαλοι ἐλώφησάν τε καὶ παντελῶς ὑπεχώρησαν· πολλοὶ δὲ φεύγειν ἠναγκάσθησαν δαίμονες· καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπὸ τῆς ἐκείνου δεξιᾶς εὐλογούμενον ἀλεξίκακον φάρμακον γίγνεται. Τίς ἀγνοεῖ τοῦ τεθνηκότος παιδίου διὰ τῆς τούτου προσευχῆς τὴν γενομένην ἀνάστασιν; Ἐν γὰρ τοῖς τῆς πόλεως προαστείοις οἱ τούτου ἡσπην γεννήτορες οἱ πολλῶν μὲν παίδων ἐγενέσθησαν πατέρες, πάντας δὲ ἄωρους τῷ τάφῳ παρεπεμψάτην. Ὅτε τοίνυν τοῦτο τὸ τελευταῖον ἐγεννήθη παιδίον, ἔδραμεν ὁ πατὴρ πρὸς τὸν τοῦ θεοῦ ἄνθρωπον, μακρᾶς αὐτῷ ζωῆς μεταλαχεῖν ἰκετεύων καὶ ὑπισχνούμενος τῷ θεῷ ἀναθήσειν εἰ ζήσειεν. Τέτταρα τοίνυν ἔτη διαβιώσαν ἐδέξατο τοῦ βίου τὸ τέλος. Ἀπὴν δὲ ὁ πατήρ· ἀφικόμενος δὲ ἐξαίφνης ὀρᾶ τούτο λοιπὸν ἐκφερόμενον καὶ ἀρπάσας ἀπὸ τῆς κλίνης· "Προσῆκει, ἔφη, πληρῶσαί με τὴν ὑπόσχεσιν καὶ τῷ τοῦ θεοῦ ἀνθρώπῳ καὶ τεθνεὸς ἀποδοῦναί". Ἀπεκόμισεν οὖν ὡς προεῖρηκε καὶ

τέθηκε πρό τῶν ἀγίων ἐκείνων ποδῶν, λέγων ἐκεῖνα ἃ καὶ τοῖς οἰκείοις εἰρήκει. Ὁ δὲ θεῖος ἄνθρωπος προτε θηκῶς τὸ παιδίον καὶ τὰ γόνατα κλίνας ἔκειτο πρηνῆς τὸν ζωῆς καὶ θανάτου δεσπότην ἀντιβολῶν. Δείλης δὲ ὀψίας ἀφῆκε τὸ παιδίον φωνήν καὶ τὸν πατέρα ἐκάλεσεν. Οὕτως αἰσθόμενος ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ ὡς τὴν ἰκετείαν ὁ δεσπότης ἐδέξατο καὶ τὴν ζωὴν ἐχορήγησεν, ἀνέστη καὶ προσκυνήσας τὸν ποιοῦντα τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούοντα, συνεπέρανε τὴν ἰκετείαν καὶ τῷ φύσαντι τὸ παιδίον ἀπέδωκε. Τοῦτο κἀγὼ ἔθεασάμην καὶ τοῦ πατρὸς τὸ θαῦμα διηγησαμένου ἀκήκοα καὶ πολλοῖς προσήνεγκα τὸ διήγημα ἀποστολικὸν εἰδῶς καὶ πολλῆς ὠφελείας τοῖς ἀκουσομένοις ἐσόμενον πρόξενον.

21.15 Κἀγὼ δὲ πολλάκις τῆς τούτου ἐπικουρίας ἀπέλαυσα. Μιᾶς δὲ ἢ δύο μνησθήσομαι, λίαν ἠγούμενος ἄγνωμον εἶναι σιγῇ παραδοῦναι καὶ μὴ διδάξαι τῆς εὐεργεσίας τὰ εἶδη. Μαρκίων ὁ βδελυρὸς πολλὰς ἀσεβείας ἀκάνθας εἰς τὴν χώραν τῆς Κύρρου κατέσπειρε πόλεως. Ταύτας ἀνασπᾶν προρρίζους πειρώμενος πάντα κάλων ἐκίνουν καὶ πάση μηχανῇ χρώμενος διετέλουν. Οἱ δὲ τῆς δι' ἐμοῦ θεραπείας ἀπολαύοντες, "ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με, προφητικῶς εἰπεῖν, ἐνδιέβαλλόν με, καὶ ἔθεντο κατ' ἐμοῦ κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν καὶ μῖσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου". Καὶ γοητευτικαῖς χρώμενοι μαγγανείαις καὶ δαίμοσι πονηροῖς συνεργοῖς κεχηρημένοι ἀοράτως πολεμεῖν ἐπειρῶντο. Καί ποτε νύκτωρ ἤκέ τις βοῶν ἀλιτήριος δαίμων καὶ τῇ σύρᾳ κεχηρημένος φωνῇ· "Τί πολεμεῖς, ὁ δεῖνα, Μαρκίωني; Τί δήποτε δὲ τὴν πρὸς τοῦτον ἀναδέδεξαι μάχην; Τί σοι λυπηρὸν εἰργάσατο πώποτε; Λῦσον τὸν πόλεμον, κατάπαυσον τὴν δυσμένειαν ἢ τῇ πείρᾳ μαθήσῃ ὅσον ἀγαθὸν ἡσυχία. Εὖ ἴσθι γὰρ ὡς πάλαι ἄν σε κατηκόντισα, εἰ μὴ τὸν τῶν μαρτύρων χορὸν σὺν Ἰακώβῳ φρουροῦντά σε ἐώρων".

21.16 Ἦκουσα τούτων ἐγὼ καὶ τινι τῶν γνωρίμων πλησίον καθεύδοντι· "Ἀκούεις, ἔφην, ὁ δεῖνα, τῶν λεγομένων;" Ὁ δέ· "Πάντων, εἶπεν, ἐπήκουσα, καὶ διαναστῆναι βουλούμενος καὶ διακῦψαι καὶ γνῶναι τίς ὁ φθεγγόμενος, σοῦ χάριν ἡσυχίαν ἦγον, καθεύδειν σε τοπάσας". Ἀναστάντες τοίνυν ἀμφοτέροι διεκῦπτομεν καὶ οὐδένα οὔτε κινούμενον ἐωρῶμεν οὔτε φθεγγόμενον ἠκούομεν. Τῶν δὲ ῥημάτων ἐκείνων καὶ οἱ ἄλλοι ἡμῶν ἐπήκουσαν σύνοικοι. Συνῆκα τοίνυν ὡς χορὸν μὲν μαρτύρων ἔλεγε τὸ τοῦ ἐλαίου τῶν μαρτύρων ληκῦθιον ὃ παρὰ παμπολλῶν μαρτύρων συνειλεγ μένην ἔχον τὴν εὐλογίαν παρὰ τὴν ἐμὴν ἐξήρητο κλίνην. Καὶ τῇ κεφαλῇ δέ μου ὑπέκειτο τοῦ μεγάλου Ἰακώβου τὸ παλαιὸν περιβόλαιον παντὸς ἔρκους ἀδαμαντίνου στερρότερόν μοι γεγεννημένον.

21.17 Καὶ ἡνίκα δὲ τῇ μεγίστῃ τούτων αὐτῶν κώμη προσβάλλειν ἤμελλον, εἶτα πολλά τινα ἐν μέσῳ γιγνόμενα τὴν ἔξοδον διεκώλυεν, ἔπεμψα παρὰ τὸν ἐμὸν Ἡσαίαν, τῆς θείας συμμαχίας ἀντιβολῶν ἀπολαῦσαι. Ὁ δέ· "Θάρρει, ἔλεγε, πάντα γὰρ ἐκεῖνα δίκην ἀραχνῶν διαλέλυται τὰ κωλύματα· καὶ τοῦτό με νύκτωρ ἐδίδαξεν ὁ θεὸς οὐκ ὄναρ σκιαγραφῆσας, ἀλλ' ὕπαρ ἐπιδείξας. Ἐώρων γάρ, ἔλεγε, τῆς ὑμνωδίας ἀρξάμενος, κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐν ᾧ τὰ χωρία ἐκεῖνα διάκειται, ὄφιν τινὰ πυροειδῆ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐπὶ τὴν ἔω ἐρπύζοντα καὶ διὰ μέσου τοῦ ἀέρος φερόμενον. Τρεῖς δὲ εὐχὰς ἐξανύσας πάλιν ἔθεασάμην ἐπικαμφθέντα καὶ τὸ κυκλοτερὲς ἐπιδείξαντα σχῆμα καὶ τῇ κεφαλῇ συναφθεῖσαν τὴν κέρκον. Ὀκτῶ δὲ πάλιν προσευχὰς συμπεράνας ἔθεασάμην διχοτομηθέντα καὶ εἰς καπνὸν διαλυθέντα."

21.18 Ταῦτα αὐτὸς μὲν οὕτω προεῖδεν, ἡμεῖς δὲ ἔθεασάμεθα συνομολογήσασαν τῇ προρρήσει τὴν ἔκβασιν. Ἐωθεν μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ ἀρχεκάκου ὄφους στρατηγούμενοι, οἱ πάλαι μὲν τῆς Μαρκίωνος συμμορίας, νῦν δὲ τῆς ἀποστολικῆς γενόμενοι φάλαγγος,

γυμνά ἡμῖν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ὀρμώντες τὰ ξίφη ἐδείκνυον. Περί δὲ τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας συσπειρα θέντες τῆς οἰκείας μόνης ἐφρόντιζον φυλακῆς, καθάπερ ὁ ὄφιν τῆ κέρκῳ τὴν κεφαλὴν συνεκάλυπτεν. Ὅγδοῃ δὲ ὥρᾳ σκεδασθέντες χώραν ἡμῖν ἔδωσαν τῆς εἰς τὴν κώμην εἰσόδου· καὶ παραυτίκα ἠύρομεν ὄφιν ἐξ ὕλης χαλκοῦ πεποιημένον ὑπ' ἐκείνων προσκυνούμενον. Τὸν γὰρ κατὰ τοῦ δημιουργοῦ καὶ ποιητοῦ τῶν ὄλων προφανῶς ἀναδεξάμενοι πόλεμον, τὸν ἐπάρατον ὄφιν ὡς ἐκείνου πολέμιον θεραπεύειν ἐσπούδαζον. Τοιούτων εὐεργεσιῶν παρὰ τῆς ἐμοὶ σεβασμίας κεφαλῆς ἀπανάμην κάγω.

21.19 Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν τῶν θείων ἀποκαλύψεων ὁ λόγος εἰσηλθε διήγησιν, φέρε ἃ παρὰ τῆς ἀψευδοῦς ἐκείνης ἀκήκοα διηγήσομαι γλώττης. Διηγήσατο δὲ οὐ φιλοτιμούμενος-πόρρω γὰρ καὶ τούτου τοῦ πάθους ἢ θεῖα ψυχὴ-, ἀλλὰ τινος χρεῖας βιασαμένης εἰπεῖν ἃ κρύπτειν ἐβούλετο. Ἰκέτεον αὐτὸν ἀντιβολῆσαι τὸν τῶν ὄλων θεὸν καθαρὸν μοι ζιζανίων ἀποφῆναι τὸ λήϊον καὶ τῶν αἰρετικῶν σπερμάτων πάμπαν ἐλευθερῶσαι· ἡνία γάρ με κομιδῇ ἢ τοῦ βδελυροῦ Μαρκίωνος ἐπὶ πλεῖστον διακρατήσασα πλάνη. Ἔφη τοίνυν λιπαρούμενος· "Οὔτε ἐμοῦ οὔτε ἄλλου του δεῖ σοι πρὸς τὸν θεὸν πρεσβευτοῦ. Ἐχεις γὰρ Ἰωάννην τὸν πάνυ, τὴν τοῦ λόγου φωνήν, τοῦ δεσπότου τὸν πρόδρομον, ταύτην ὑπὲρ σοῦ τὴν ἰκετείαν διηνεκῶς προσκομίζοντα." Ἐμοῦ δὲ λέγοντος ὡς καὶ ταῖς τούτου πιστεύω προσευχαῖς καὶ ταῖς τῶν ἄλλων ἀγίων ἀποστόλων καὶ προφητῶν ὧν ἔναγχος ἡμῖν τὰ λείψανα ἐκεκόμιστο· "Θάρρει, ἔφη, ὡς Ἰωάννην ἔχεις τὸν βαπτιστήν".

21.20 Ἄλλ' οὐδὲ οὕτω σιγὴν ἄγειν ἠνειχόμεν· πολλῶ δὲ πλέον ἐπεκείμην πυνθανόμενος καὶ μαθεῖν ἐφιέμενος τί δῆποτε τούτου μᾶλλον ἐμνήσθη. Ὁ δὲ· "Περιπτύξασθαι, ἔφη, ἐβουλόμην αὐτοῦ τὰ ἐπέραστα λείψανα." Ἐπειδὴ δὲ ἔλεγον ὡς οὐκ οἶσω ταῦτα εἰ μὴ ἐρεῖν ὑπόσχοιτο ἃ θεασάμενος εἶη, αὐτὸς μὲν ἔδωκε τὴν ὑποσχέσιν, ἐγὼ δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐκόμισα τὰ ποθούμενα καὶ πάντας πόρρω κελεύσας γενέσθαι ἐμοὶ μόνῳ διηγήσατο ταῦτα. "Ἦνίκα, ἔφη, τοὺς πολιούχους τούτους ἀπὸ τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Παλαιστίνης ἀφικομένους μετὰ τῆς δαυϊτικῆς ὑπεδέξω χορείας, ἔννοιά τίς μοι γέγονεν εἰ τῷ ὄντι ταῦτα Ἰωάννου τοῦ πάνυ λείψανα καὶ μὴ ἄλλου του μάρτυρος ὁμωνύμου. Μετὰ μίαν τοίνυν ἡμέραν, νύκτωρ ἐγὼ μὲν ἐπὶ τὴν ὑμνωδίαν ἀνέστην· ὀρῶ δὲ τινα λευχειμονοῦντα καί· "3Ἀδελφὲ Ἰάκωβε, λέγοντα, εἰπέ τί δῆποτε ἡμῖν ἀφικομένοις οὐχ ὑπαπήνησας;"3 Ἐμοῦ δὲ ἐρομένου τίνες ποτὲ εἶεν, ἀπεκρίνατο λέγων· "3Οἱ ἀπὸ Φοινίκης καὶ Παλαιστίνης τῇ προτεραίᾳ ἐληλυθότες. Καὶ πάντων ἡμᾶς ὑποδεξαμένων προθύμως καὶ τοῦ ποιμένου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ἀστῶν καὶ χωριτικῶν, σὺ μόνος οὐκ ἐκοινώνησας τῆς τιμῆς"3. Ἦνίκα δὲ τὴν γενομένην ἀμφιβολίαν. Εἰπεῖν τοίνυν ἔφη πρὸς ταῦτα ὅτι "3καὶ ἀπόντων ὑμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων, ὑμᾶς τε τιμῶ καὶ τὸν τῶν ἀπάντων προσκυνῶ θεόν"3. Πάλιν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν αὐτὸς ἐκεῖνος ἐπιφανεῖς· "3Ὅρα, ἔφη, ἀδελφὲ Ἰάκωβε, τὸν ἐκεῖθεν ἐστῶτα οὗ ἢ μὲν ἐσθῆς χιόνι κατὰ τὴν χροᾶν ἀπέικασται, κλίβανος δὲ αὐτῷ πυρὸς πρόκειται"3. Ἐμοῦ δὲ τὰς ὄψεις ἐκεῖσε μεταθέντος καὶ τὸν βαπτιστήν Ἰωάννην ὑποτοπὴν σαντος-καὶ γὰρ τὴν αὐτοῦ στολὴν περιεβέβλητο καὶ τὴν χεῖρα ὡς βαπτίζων προέτεινε. "3Αὐτὸς ἐστίν, ἔφη, ὃν ὑπέλαβες εἶναι"3."

21.21 "Καὶ ἄλλοτε δέ, ἡνίκα, ἔφη, εἰς τὴν πρώτην νύκτωρ ἀπήεις κώμην παιδεύσων ὡς στασιαστάς, καὶ σπουδαιοτέραν τῷ θεῷ προσενεγκεῖν εὐχὴν παρηγγυήσας, ἄγρυπνος διετέλεσα τὸν δεσπότην ἀντιβολῶν· εἶτα φωνῆς ἀκήκοα λεγούσης· "3Μηδὲν δείσης, Ἰάκωβε· ὁ γὰρ μέγας Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς παννύχιον ἀντιβολεῖ τὸν τῶν ὄλων θεόν· πολὺς γὰρ ἂν ἐγεγόνει φόνος εἰ μὴ ταῖς ἐκείνου

πρεσβείαις ἐσβέσθη τοῦ διαβόλου τὸ θράσος"³. Ταῦτά μοι διηγησάμενος, παρηγγύησε μόνον εἶδέναι καὶ μὴ λαβεῖν ἄλλους συνίστορας. Ἐγὼ δὲ γε ὠφελείας ἔνεκεν οὐ μόνον πολλοῖς προσήνεγκα τὸ διήγημα, ἀλλὰ καὶ συγγραφῇ παραδίδωμι.

21.22 Καὶ Ἰωσήφ δὲ τὸν πατριάρχην τεθεῶσθαι ἔφη καὶ τὴν κεφαλὴν πολὺν καὶ τὸ γένειον καὶ ἐν γήρᾳ τῆς ὥρας ἀφιέντα τὴν αἴγλην καὶ ἐν ἀρετῆς ἀκρότητι ἔσχατον ἑαυτὸν τῶν ἀγίων ὀνομάζοντα. "Ἐμοῦ γάρ, φησι, πρῶτον αὐτὸν λέγοντος τῶν τῆς θήκης αὐτῷ κοινωνούντων, αὐτὸς ἑαυτὸν ἔσχατον ὠνόμαζεν."

21.23 Διηγῆσατο δὲ μοι καὶ τὰς γεγενημένας αὐτῷ ὑπὸ τῶν πονηρῶν δαιμόνων παντοδαπὰς προσβολὰς. "Εὐθύς μὲν γάρ, ἔλεγε, ταύτης μοι τῆς πολιτείας ἀρξαμένῳ γυμνὸς ἐωρᾶτό τις, Αἰθίοπος ἔχων τὸ εἶδος, πῦρ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφιεῖς. Ἐγὼ δὲ ὀρῶν δέους τε ἐνεπιμπλάμην καὶ εἰς εὐχὴν ἐτρεπόμην καὶ μεταλαβεῖν οὐκ ἠνείχομην τροφῆς· κατ' ἐκεῖνον γὰρ ἐπεφαίνετο τὸν καιρόν. Ὡς δὲ ἑπτὰ καὶ ὀκτῶ καὶ δέκα διήλθον ἡμέραι καὶ ἄσιτος διετέλουν, τέλος τῆς πονηρᾶς ἐφόδου καταφρονήσας, καθήμενος τῆς τροφῆς μετελάμβανον. Ὁ δὲ ταύτην μου τὴν μεγαλοφροσύνην οὐκ ἐνεγκῶν ῥάβδῳ παίειν ἠπεῖλει. Ἐγὼ δὲ, ἔφη, ἔλεγον· "Ἐἰ μὲν ἐπιτέτραψαι παρὰ τοῦ τῶν ὄλων δεσπότου, παῖε καὶ δέξομαι μεθ' ἡδονῆς τὴν πληγὴν ὡς ὑπ' ἐκείνου παιόμενος. Εἰ δὲ μὴ ἐπετράπης, οὐ παίσεις, κἂν μυριάκις λυττήσης"³. Τούτων ἀκούσας ἐδραπέτευσε τότε.

21.24 "Ἀλλὰ πάλιν κρύβδην διετέλει λυττῶν. Τὸ γὰρ δῖς μοι τῆς ἐβδομάδος κάτωθεν κομιζόμενον ὕδωρ ὑπαπαντῶν τῷ κομίζοντι καὶ τὸ ἐμὸν εἶδος μιμούμενος ἐλάμβανε καὶ ἀπιέναι κελεύων ἐκεῖνον ἐξέχει τὸ νᾶμα. Καὶ τοῦτο οὐ δῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τρεῖς ποιήσας τὸ τοῦ δίψους μοι ἐπεστρά τευσε πάθος. Σφόδρα δὲ ἀνιαθεὶς ἠρόμην τὸν εἰωθότα κομίζειν· "Ἐἴ τίς δήποτε πέντε καὶ δέκα διελθουσῶν ἡμερῶν οὐκ ἐκόμισας ὕδωρ;"³. Ὁ δὲ τρεῖς ἔλεγεν ἤδη καὶ τετράκις κεκομικέναι καὶ με τοῦτο δεδέχθαι. "Ἐκαὶ ποῦ, ἔφη, ἐγὼ, τοῦτο παρὰ σοῦ φέροντος ἐδεξάμην;"³ Ὡς δὲ τὸν τόπον ὑπέδειξε, "Ἐκἂν μυριάκις, ἔφη, ἐκεῖ με θεάσῃ παραγινόμενον, μὴ δῶς τὸ ἀγγεῖον, ἕως εἰς τοῦτον ἀφίκη τὸν τόπον"³.

21.25 "Οὕτω καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν διαλύσας, αὐθις ἐτέρας ἐπειράθην. Βοῆ γὰρ νύκτωρ χρησάμενος ἔφη ὅτι "Ἐσε τοσαύτης δυσωδίας ἐμπλήσω καὶ τοσαύτην δύσκειαν κατασκεδάσω ὡς μηδένα σε μηδαμόθεν θεάσασθαι ἄνθρωπον"³. Ἐγὼ δὲ, ἔφη, πρὸς ταῦτα ἀπεκρινάμην ὅτι "Ἐσοι χάριν ὁμολογήσω· ἄκων γὰρ εὐεργετήσεις τὸν δυσμενῆ, πλέον ἐντρυφᾶν τῇ τοῦ θεοῦ μνήμῃ παρασκευάζων. Σχολῆς γὰρ πλείονος ἀπολαύων ἔργον σχήσω διηνεκὲς τοῦ θείου κάλλους τὴν φαντασίαν"³. Ὀλίγων τοίνυν διελθουσῶν ἡμερῶν, μεσοῦσης ἡμέρας τὴν εἰωθυῖαν λειτουργίαν ἐπιτελῶν, ὀρῶ, ἔφη, δύο κατιούσας ἐκ τοῦ ὄρους γυναῖκας. Ἐγὼ δὲ τὸ ἄηθες δυσχεράνας καὶ λίθοις βαλεῖν ἐπιχειρήσας, τῆς τοῦ ἀλάστορος ἀπειλῆς ἐμνήσθην καὶ ταύτην ὑπέλαβον εἶναι τὴν δύσκειαν. Ἐφθην τοίνυν βοήσας ὡς, εἰ καὶ τοῖς ὤμοις ἐπικαθίσαιεν, οὐ βαλῶ τοῖς λίθοις, οὐδὲ διώξω, μόνη δὲ χρήσομαι τῇ προσευχῇ. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ἔφη, αἱ δὲ φροῦδοι ἐγίνοντο καὶ τῷ λόγῳ συνεπληροῦτο τῆς θέας ἡ φαντασία.

21.26 "Μετὰ ταῦτα πάλιν, νύκτωρ ἐγὼ μὲν, ἔφη, προσ ηυχόμην, ὀχήματος δὲ κτύπος ἐφέρετο καὶ ἠνιόχου βοή καὶ ἵππων χρεμετιζόντων· ἐμὲ δὲ τοῦ πράγματος τὸ καινὸν ἐθορύβησεν· ἐνενόουν γὰρ ὡς οὔτε ἄρχων ἐπεδήμει τότε τῇ πόλει οὔτε ὀχημάτων ἢ ὁδὸς ἦν οὔτε ὁ καιρὸς τοῖς ὀχήμασιν ἐπιτήδειος. Ἐμοῦ δὲ ταῦτα λογιζόμενου, θόρυβός τις πλήθους ἠκούετο προσπελάζοντος καὶ τινες ἐβῶν ἠγούμενοι ῥαβδοφόροι, συρίττοντες καὶ ἀπελαύνοντες ἐκ τοῦ μέσου τοὺς πλείους καὶ εὐτρεπῆ

ποιούντες τῷ ἡγουμένῳ τὴν πάροδον. Ὡς δὲ σφόδρα μοι πελάζειν ἔδοξαν, εἶπον, ἔφη· "Ὡς εἶ; Καὶ πόθεν ἦκεις; Καὶ τίνας δεόμενος κατὰ τοῦτον ἐλήλυθας τὸν καιρὸν; Μέχρι τίνας παίζεις, ὦ ταλαίπωρε, καὶ τῆς θείας μακροθυμίας καταφρονεῖς;"³ Τοῦτο ἐγὼ μὲν ἔλεγον πρὸς ἕω τετραμμένος καὶ τῷ θεῷ τὴν ἰκετείαν προσφέρων. Ὁ δὲ ὥσε μὲν, καταβαλεῖν δὲ οὐκ ἴσχυσεν—ἢ γὰρ θεία χάρις ἀντέσχεν—καὶ παραυτίκα φροῦδα πάντα ἐκεῖνα ἐγένετο".

21.27 Ἐλεγε δὲ καὶ κατὰ τὸν τῶν ἀλιτηρίων ἐκείνων ληστῶν καιρὸν, ὅτε ἐξ Ἰσαυρίας ὀρμώμενοι τῆς ἕω τὰ πλεῖστα ἐμπρήσαντες ἐληΐσαντο, δεδιέναι σφόδρα οὐ τὴν σφαγὴν—οὐ γὰρ οὕτω φιλοσώματος ἦν—, ἀλλὰ τὸν ἀνδραποδισμόν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τῆς ἀσεβείας καὶ παρανομίας τὴν θεωρίαν. Τοῦτου δὲ τοῦ δέους αἰσθόμενος ὁ διάβολος—ἤκουσε γὰρ αὐτοῦ πολλάκις πρὸς τοὺς γνωρί μους ἐκφήναντος—μιμεῖται νύκτωρ ὀλολυγὴν γυναικῶν. "Ἐγὼ δέ, ἔφη, ἀκούειν ἐδόκουν ὡς ἤκοιεν οἱ πολέμιοι καὶ ὡς πῦρ ταῖς κώμαις ἐμβάλλοιεν. Εὐθύς τοίνυν δίχα τῆς κεφαλῆς διακρίνας τὰς κόμας, καὶ τὰς μὲν ἐκ δεξιῶν, τὰς δὲ ἐξ εὐωνύμων διὰ τῶν ὤμων ἐπὶ τὸ στήθος μετενεγκῶν εὐτρεπῆ πρὸς τὴν τοῦ ξίφους τομῆν τὸν αὐχένα ἐποίουν ἵνα σύντομον δεξάμενος τὴν πληγὴν τῆς ἀπευκτῆς ἐκείνης ἀπαλλαγῶ θεωρίας. Οὕτω πᾶσαν ἐκείνην διατελέσας τὴν νύκτα καὶ διηνεκῶς τὴν ἐκείνων ἔφοδον προσδεχόμενος, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἡκόν τινες, ἐπυθόμην τί περὶ τῶν Ἰσαύρων εἶεν ἀκηκοότες. Οἱ δὲ ἔλεγον μηδὲν ἐν ταύταις ἐγνωκέναι ταῖς ἡμέραις. Καὶ οὕτω, φησὶν, ἐπέγνων διαβολικὴν κάκεινην εἶναι τὴν φαντασίαν."

21.28 "Ἄλλοτε δέ, ἔφη, νέω σφριγῶντι ἀπεικασθεὶς ὥρα λάμποντι καὶ κόμη ξανθῆ κεκοσμημένῳ, προσῆι μειδιῶν ἅμα καὶ παίζων. Ἐγὼ δέ, ἔφη, τῷ θυμῷ καθοπλισθεὶς ἐξήλαυνον λοιδορούμενος. Ὁ δὲ ἐπέμενεν ἔταιρικὸν βλέπων καὶ τῷ τε μειδιάματι τῷ τε φθέγματι ἠδονὴν ἀναβλύζων. Τότε τοίνυν πλεῖον τὸν θυμὸν παραθήξας· "Ὡς Πῶς ἰσχύεις, ἔλεγον, πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περινοστεῖν καὶ πᾶσι τοιαύτας προσφέρειν ἐπιβουλὰς;"³ Ὁ δὲ ἔλεγε μὴ μόνος εἶναι, ἀλλὰ πλῆθος δαιμόνων κατὰ πᾶσαν ἐσκεδάσθαι τὴν οἰκουμένην τοιαῦτα παιζόντων ὁμοῦ καὶ σπουδαζόντων. Τῆ γὰρ δοκούση παιδιᾷ σπουδάζουσιν ἅπασαν ἀφανίσει τῶν ἀνθρώπων τὴν φύσιν. "Ὡς Ἄλλα σύ γε ἄπιθι, ἔφην, τοῦ Χριστοῦ σοι κελεύοντος τοῦ λεγεῶνα ὄλην διὰ τῶν χοίρων τῷ βυθῷ παραπέμψαντος."³ Ἦκουσεν ἅμα καὶ ἔφυγεν, οὐ τε τῆς δεσποτικῆς προσηγορίας τὴν δύναμιν φέρων οὔτε τῆς οἰκετικῆς φιλοσοφίας τὴν αἴγλην βλέπειν δυνάμενος."

21.29 Καὶ ἄλλα δὲ πλείονα τούτων εἰδὼς διηγήματα, συγγράφειν οὐ βούλομαι μὴ τοῖς ἀσθενεστέροις τὸ πλῆθος ἀπιστίας γένηται πρόφασις. Τοῖς μὲν γὰρ ὀρώσι τὸν θεῖον ἄνθρωπον οὐδὲν τοιοῦτον λεγόμενον ἀπίθανον καταφαίνεται, τῆς ὀρωμένης ἀρετῆς τὰ λεγόμενα βεβαιούσης. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τοὺς ὕστερον ἐσομένους τὸ τοῦ διηγήματος διαβήσεται σύγγραμμα, ἀπιστότερα δὲ τοῖς πολλοῖς τὰ ὥτα τῶν ὀφθαλμῶν, τῆ ἀσθενείᾳ τῶν ἀκουόντων μετρήσωμεν τὴν διήγησιν.

21.30 Τούτῳ τοίνυν ὠκοδόμησαν μὲν καὶ ἄλλοι σηκὸν μέγιστον ἐν τῇ πελαζούσῃ κώμῃ οὐ πολλοὺς ἀφροσύνας σταδίους· κατεσκεύασα δὲ κἀγὼ θήκη ἐν τῷ τῶν καλλι νίκων ἀποστόλων σηκῷ. Ἄλλα τοῦτο μαθὼν ὁ θεῖος ἄνθρωπος πολλά με πολλάκις ἐλιπάρησεν ἐν ἐκείνῳ τῷ ὄρει ταφῆ παραδοῦναι τὸ σῶμα. Ἐγὼ δὲ εἶπον πολλάκις ὡς οὐ προσῆκει τὸν τῆς παρούσης ζωῆς ἀμελήσαντα ταφῆς ποιήσασθαι πρόνοιαν. Ὡς δὲ τοῦτο αὐτῷ καταθύμιον εἶδον, ἐπένευσά τε καὶ συνεθέμην καὶ τὴν λάρνακα τμηθῆναι τε καὶ κομισθῆναι ἄνω πεποίηκα. Ἐπει δὲ τὸν λίθον ὑπὸ τῆς πάχνης διαφθειρόμενον εἶδον, μικρὸν οἰκίσκον ἐπέτρεψα γενέσθαι τῇ λάρνακι. Ἐπειδὴ δὲ ἐκέλευσε καὶ τὴν οἰκοδομὴν

συμπεράναντες τὸν ὄροφον ἐπεθήκαμεν· "Οὐκ ἀνέξομαι, ἔφη, τοῦτον Ἰακώβου καλεῖσθαι τάφον, ἀλλὰ βούλομαι τῶν καλλινίκων μαρτύρων τοῦτον γενέσθαι σηκόν, ἐμὲ δὲ οἶά τινα μέτοικον εἰς ἑτέραν κεῖσθαι θήκην, παροικεῖν αὐτοῖς ἠξιωμένον". Καὶ ταῦτα οὐ μόνον εἶπεν ἀλλὰ καὶ ἔδρασε. Καὶ πολλοὺς μὲν προφήτας, πολλοὺς δὲ ἀποστόλους, πλείστους δὲ ὅτι μάλιστα μάρτυρας πανταχόθεν συναγαγὼν ἐν μιᾷ τέθηκε λάρνακι, τῷ τῶν ἀγίων δήμῳ συνοικεῖν ἐθελήσας καὶ σὺν αὐτοῖς ἀναστῆναι καὶ τῆς θείας θεωρίας ἀξιοθῆναι ποθήσας.

21.31 Ἰκανὸν δὲ τοῦτο τεκμηριῶσαι τὴν τοῦ φρονήματος μετριότητα. Ὁ γὰρ τοσοῦτον πλοῦτον ἀρετῆς συνειλοχῶς καὶ ἐσχάτη πενία συζῶν τῇ τῶν εὐπόρων συμμορία παροικεῖν ἐπεθύμησεν. Ὅποιοι μὲν οὖν τῆς σεβασμίας ἐμοὶ κεφαλῆς οἱ πόνοι καὶ οἱ ἀγῶνες ἡλίκοι καὶ ὄσης θεόθεν ἀπέλαυσε χάριτος καὶ ὄσας νίκας νενίκηκε καὶ οἷοις στεφάνοις κατα κεκόσμηται, ἀπόχρη καὶ ταῦτα διδάξει.

21.32 Ἐπειδὴ δὲ τινες δυσκολίαν ἦθους ἐπαιτιῶνται καὶ δυσχεραίνουν τὸ φιλέρημον καὶ ἡσύχιον, ὀλίγα περὶ τούτου εἰπὼν πέρας ἐπιθήσω τῷ διηγήματι. Πρόκειται πᾶσιν, ὡς ἤδη ἔφη, εἰς θεωρίαν οὔτε θριγκίῳ πεφραγμένος οὔτε καλύβῃ τινὶ ἢ σκινηῇ καλυπτόμενος. Ἐκαστος δὲ τῶν ἀφικνουμένων, ὑπ' οὐδενὸς ἐρκίου κωλυόμενος, εὐθὺς παραγινόμενος προσδιαλέγεσθαι βούλεται. Τοῖς δὲ ἄλλοις ταυτησί τῆς φιλοσοφίας ἐρασταῖς καὶ θριγκία καὶ θύραι εἰσὶ καὶ ἡσυχίας ἀπόλαυσις, καὶ ἀνοίγνυσιν ἐθελήσας ὁ καθειργμένος καὶ ἀναβάλλεται ὅσον βούλεται καὶ τῆς θείας ἐμφορεῖται θεωρίας ὅσον ἐθέλει· ἐνταῦθα δὲ τούτων οὐδέν· διὸ μάλιστα δυσχεραίνει τοὺς παρ' αὐτὸν τῆς προσευχῆς τὸν καιρὸν ἐνοχλοῦντας. Εἰ μὲν κελεύσαντος εὐθὺς ἀπίοιεν, πάλιν ἔχεται τῆς εὐχῆς. Εἰ δὲ ἐπιμένειεν ἐνοχλοῦντες καὶ ἅπαξ καὶ δις παρεγγυήσας μὴ πείσειε, τηνικαῦτα δυσχεράνας, ἐπιτιμῶν ἀποπέμπεται.

21.33 Ἐμοὶ δὲ καὶ περὶ τούτου πρὸς αὐτὸν γεγένηται λόγοι καὶ τινὰς ἔφην ἀσχάλλειν ἐξελαθέντας καὶ εὐλογίας μὴ μετασχόντας, καὶ ὅτι πρέπον εἶη τοὺς τούτου χάριν ἀφικνουμένους καὶ πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἐξανύοντας μὴ ἀχθομένους ἐπανίεναι, ἀλλὰ θυμηδίας ἐμφορουμένους καὶ τοῖς τῆς σῆς φιλοσοφίας διηγήμασιν ἐστιῶντας τοὺς ἀγνο οὔντας. Ὁ δὲ "Οὐκ ἄλλου του χάριν, ἔφη, ἀλλ' ἐμαντοῦ τὸ ὄρος κατείληφα. Καὶ πολλὰ λίαν ἀμαρτημάτων περὶ κείμενος ἔλκη πολλῆς δέομαι θεραπείας καὶ τούτου εἵνεκα τὸν ἡμέτερον ἰκετεύω δεσπότην ὀρέξαι μοι τὰ τῆς κακίας ἀλεξιφάρμακα. Πῶς τοίνυν οὐκ ἄτοπον καὶ λίαν ἀνόητον, διακόψαι μὲν τὸν τῆς ἰκετείας εἰρμόν, μεταξὺ δὲ διάλεξιν πρὸς ἀνθρώπους ποιήσασθαι; Εἰ γὰρ οἰκέτης ἀνθρώπου ὁμοφυοῦς ἐτύγχανον ὢν, ἐν δὲ τῷ τῆς δεσποτικῆς διακονίας καιρῷ καταλιπὼν τὸ προσενεγκεῖν εἰς καιρὸν ἢ τὰ σιτία ἢ τὰ ποτὰ πρὸς τινα τῶν ὁμοδούλων ἐποιησάμην διάλεξιν, πόσας οὐκ ἂν δικαίως ἐδεξάμην πληγὰς; Εἰ δὲ καὶ ἄρχοντι προσελθὼν καὶ ἦν ὑπομένω παρά τινος διηγούμενος ἀδικίαν, διέκοψα μὲν ἐν μέσῳ τὴν διάλεξιν, ἄλλους δὲ λόγους τινὰς πρὸς τινα τῶν παρόντων ἐποιησάμην, οὐ σοὶ δοκεῖ δυσχεράναι τὸν δικαστὴν καὶ τῆς μὲν ἐπικουρίας ἀποστερηῆσαι, προσθεῖναι δὲ καὶ μάστιγας καὶ τῶν κιγκλίδων ἀπελάσαι; Πῶς τοίνυν ὅσιον δεσπότη μὲν τὸν οἰκέτην καὶ δικαστῆ τὸν ἰκέτην προσηκόντως προσφέρεσθαι, ἐμὲ δὲ τῷ θεῷ τῷ καὶ αἰωνίῳ δεσπότη καὶ δικαστῆ δικαιοτάτῳ καὶ βασιλεῖ τῶν ἀπάντων προσιόντα μηδὲ τούτοις παραπλησίως ποιεῖσθαι τὴν πρόσ ὁδον, ἀλλὰ μεταξὺ προσευχόμενον πρὸς τοὺς ὁμοδούλους τρέπεσθαι καὶ μακρὰν ποιεῖσθαι διάλεξιν;"

21.34 Ταῦτα καὶ ἤκουσα καὶ πρὸς τοὺς δυσχεράναντας διεπόρθμευσα. Καὶ εὖ μοι καὶ καλῶς εἰρηκέναι δοκεῖ. Πρὸς γὰρ αὐτοῖς εἰρημένοις καὶ ἴδιον τῶν ἐρώντων πάντων

μὲν τῶν ἄλλων ὑπερορᾶν, ἐκείνῳ δὲ προστετηκέναι ὄν φιλοῦσι καὶ στέργουσι καὶ τοῦτον καὶ νύκτωρ ὄνειροπολεῖν καὶ μεθ' ἡμέραν φαντάζεσθαι. Διὰ τοῦτό μοι δυσχεραίνειν δοκεῖ, ἐν τῇ ποθουμένη μὲν θεωρία γιγνόμενος, ἐμπλησθῆναι δὲ τοῦ ἐπεράστου κωλυόμενος κάλλους.

21.35 Ταῦτα διηγηματικῶς οὐκ ἐγκωμιαστικῶς συνεγράψαμεν, κομιδῇ τῆς συντομίας φροντίσαντες ἵνα μὴ τῷ μήκει τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀποκναίσωμεν. Εἰ δὲ καὶ ἐπιβίῳ τῷδε τῷ διηγήματι χρόνον, καὶ ἄλλα μυρία δήπουθεν κατορθώματα τοῖς προτέροις προσθήσει καὶ συγγράψουσι κάκεῖνα ἕτεροι. Ἡμῖν γὰρ τῆς ἐντεῦθεν ἐκδημίας πόθος πολὺς. Ὁ δὲ τῶν τῆς εὐσεβείας ἀθλητῶν ἀγνοοθέτης καὶ τούτῳ δοίη τέλος τῶν ἀγῶνων ἐπάξιον καὶ τοῦ δρόμου τὸ λειπόμενον παράσχοι τῷ προτέρῳ συμβαῖνον ἵνα νικηφόρος καταλάβῃ τὴν νύσσαν· καὶ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν ταῖς τούτου προσευχαῖς ὑπερείσειεν ὅπως ἀναρρωσθέντες τὰς πολλὰς ἡμῶν ἀναπαλαίσωμεν ἥττας καὶ μετὰ νίκης τὸν βίον ἐξέλθωμεν.

22.t ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ Η ΛΙΜΝΑΙΟΣ

22.1 Τιλλίμα κώμη τίς ἐστὶ παρ' ἡμῖν, πάλαι μὲν τῆς Μαρκίωνος ἀσεβείας δεξαμένη τὰ σπέρματα, νῦν δὲ τῆς εὐαγγελικῆς ἀπολαύουσα γεωργίας. Ταύτης πρὸς μεσημβρίαν λόφος τίς ἐστὶν οὔτε λίαν τραχὺς οὔτε μάλα προσάντης. Ἐν τούτῳ τὸ ἀσκητικὸν ἐδείματο καταγώγιον Θαλάσσιος ὁ θαυμάσιος, ἀνὴρ πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις κατακοσμηθεὶς ἀγαθοῖς, ἀπλότητι δὲ ἤθους καὶ πραότητι καὶ φρονήματος μετριότητα τοὺς ἐπ' αὐτοῦ γε ἀνθρώπους ὑπερβαλλόμενος. Καὶ τοῦτο λέγω οὐκ ἀκοῆ μόνῃ πειθόμενος ἀλλὰ καὶ πείρα χρησάμενος· κατέλαβον γὰρ τὸν ἄνδρα καὶ πολλάκις αὐτοῦ τῆς γλυκείας ἀπήλαυσα συνουσίας.

22.2 Εἰς τοῦδε χορὸν ἐτέλεσεν ὁ νῦν παρὰ πάντων ἀδόμενος Λιμναῖος· καὶ κομιδῇ νέος τὴν παλαιστράν ἐκείνην κατα λαβῶν τὴν ἄκραν ταύτην ἐπαιδεύετο φιλοσοφίαν καλῶς. Καὶ πρῶτον μὲν τῆς γλώττης εἰδὼς τὸ εὐόλισθον, μεϊράκιον ὦν ἔτι σιγὴν ἐνομοθέτησε ταύτη καὶ πλείστον ὅτι μάλιστα διετέλεσε χρόνον μηδὲν πρὸς μηδένα φθεγγόμενος. Ἐπειδὴ δὲ ἀποχρώντως τῆς τοῦ θεοῦ πρεσβύτου διδασκαλίας μετέλαχε καὶ ἐκμαγεῖον ἑαυτὸν τῆς ἐκείνου γε ἀπέφηνεν ἀρετῆς, παρὰ τὸν μέγαν ἀφίκετο Μάρωνα οὗ καὶ πρόσθεν ἐμνήσθημεν. Ἀφίκετο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καθ' ὃν καὶ ὁ θεῖος Ἰάκωβος· πολλὴν δὲ κἀντεῦθεν πάλιν ὠφέλειαν τρυγῆσας καὶ τὸν ὑπαιθρον βίον ζηλώσας κορυφὴν ἑτέραν κατέλαβε κώμης τινὸς ὑπερκειμένην ἣν ὀνομάζουσι Τάργαλλαν.

22.3 Ἐν ταύτῃ μέχρι καὶ τήμερον διετέλεσεν, οὐκ οἰκίσκον ἔχων, οὐ σκηνὴν, οὐ καλύβην, ἀλλὰ γυμνῷ θριγκίῳ περὶ εἰργόμενος ἐκ λίθων ὠκοδομημένῳ οὐδὲ πηλῷ συνηρμοσμένῳ. Θύραν δὲ σμικρὰν τινὰ ἔχει πηλῷ διηνεκῶς κεχρισμένην ἣν οὐ ποτε μὲν ἀνοίγνυσι τῶν ἄλλων ἀφικνουμένων, ἐμοὶ δὲ μόνῳ παραγινομένῳ τοῦτο ποιεῖν ἐπιτρέπει. Τούτου χάριν συναγείρονται ἀμπολλοὶ πάντοθεν, τῆς ἐμῆς ἀφίξεως αἰσθόμενοι, κοινωνῆσαι μοι τῆς εἰσόδου ποθοῦντες. Τοῖς δὲ ἄλλοτε ποτε πρὸς αὐτὸν φοιτῶσι διὰ σμικρᾶς τινος θυρίδος διαλεγόμενος, μεταδίδωσι τῆς εὐλογίας πλείστοις διὰ ταύτης ὑγίειαν δωρούμενος· τῷ γὰρ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ὀνόματι κεχρημένος, καὶ νόσους παύει καὶ δαίμονας ἐξελαύνει καὶ τὴν ἀποστολικὴν μιμεῖται θαυματουργίαν.

22.4 Οὐ μόνον δὲ τοῖς ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένοις ἀναβλύζει τὴν ἴασιν, ἀλλὰ καὶ τῷ οἰκείῳ ταύτην πολλάκις προσενήνοχε σώματι. Ἐπανεστὴ γὰρ αὐτῷ πάλαι ποτὲ τοῦ κόλου τὸ πάθος. Τὰς δὲ ἐντεῦθεν γιγνομένας ὀδύνας καὶ ἀλγηδόνας ἴσασι μὲν ἀκριβῶς

οί τὴν πείραν δεξάμενοι, ἴσασι δὲ καὶ οἱ τούτου γενόμενοι θεαταί· καλινδοῦνται γὰρ τοῖς λυττώσι παραπλησίως, τῆδε κάκειῖσε μεταστρεφόμενοι καὶ ἅμα τοὺς πόδας ἐκτείνοντες καὶ συστέλλοντες· ἔστι δὲ ὅτε καὶ κάθηνται καὶ ἀνίστανται καὶ βαδίζουσιν, ἀναπαύλης τινὸς πόρον εὐρεῖν μηχανώμενοι· διὰ τοῦτο καὶ βαλανεῖοις προσεδρεύουσι καὶ πολλάκις εἰσίασι, ψυχαγωγίας τινὸς ἀπολαύοντες. Καὶ τί δεῖ μηκύνειν τὰ πᾶσι δῆλα καὶ σαφῆ καταλέγοντα; Τοιοῦτῳ πάθει προσπαλαίων καὶ τοσαύταις καὶ τηλικαύταις ὁδύναϊς βαλλόμενος οὐκ ἰατρικῆς ἐπικουρίας ἀπέλαυσεν, οὐ κλίνης ἠνέσχετο, οὐ τὴν ἀπὸ φαρμάκων ἢ σιτίων ψυχαγωγίαν ἐδέξατο, ἀλλ' ἐπὶ σανίδος χαμαὶ κειμένης καθημένος, προσευχῆ καὶ σφραγίδι τὴν θεραπείαν ἐδέξατο καὶ τῆ τῆς θείας προσηγορίας ἐπωδῆ τὰς ὁδύνας ἐκοίμισεν.

22.5 Καὶ ἄλλοτε δὲ νύκτωρ βαδίζων ἔχεως ἐπέβη τῆ πτέρνη καθεύδοντας· ὁ δὲ τοῦ ταρσοῦ ἐπιλαβόμενος τοὺς ὁδόντας ἐπήγνου. Ἐπαμύναι δὲ τῷ ποδὶ πειραθεὶς κατέκυπτε μὲν καὶ τὴν χεῖρα τούτῳ προσέφερε, μετέφερε δὲ εἰς ταύτην τοῦ θηρίου τὸ στόμα· πάλιν δὲ τῆ εὐωνύμῳ χρησάμενος εἰς βοήθειαν τῆς ἐτέρας, εἶλκε καὶ κατὰ ταύτης τὸν τοῦ θηρίου θυμόν. Ἐπεὶ δὲ κόρον ἔλαβε τῆς μανίας-πλείονα γὰρ αὐτῷ ἢ δέκα προσενήνοχε δῆγματα-, τὸ μὲν ἀπέστη καὶ τὸν χηραμὸν τὸν οἰκεῖον κατέλαβεν, ὁ δὲ πάντοθεν πικραῖς ὁδύναϊς ἐβάλλετο. Ἄλλ' οὐδὲ τότε τῆς ἰατρικῆς ἠνέσχετο τέχνης, ἀλλὰ τοῖς ἔλκεσι προσέφερε μόνα τὰ τῆς πίστεως φάρμακα, σφραγίδα καὶ προσευχὴν καὶ τοῦ θεοῦ τὴν ἐπίκλησιν.

22.6 Διὰ τοῦτο δὲ οἶμαι καὶ ὁ τῶν ὄλων θεὸς εἶασε κατὰ τοῦ ἱεροῦ σώματος τὸ θηρίον ἐκεῖνο λυττῆσαι ἵνα γυμνὴν ἅπασι τῆς θείας ἐκείνης ψυχῆς ἐπιδείξῃ τὴν καρτερίαν. Ταύτην γὰρ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ γενναίου Ἰώβ τὴν οἰκονομίαν ὀρώμεν· πολλαῖς γὰρ αὐτὸν καὶ παντοδαπαῖς εἶασε τρικυμίας περικλυσθῆναι, δεῖξαι τοῦ κυβερνήτου τὴν σοφίαν ἅπασιν ἐθελήσας. Πόθεν γὰρ ἂν ἄλλοθεν ἔγνωμεν ἢ τὴν ἐκείνου ἀνδρείαν ἢ τὴν τούτου γε καρτερίαν εἰ μὴ χώραν ἔλαβεν ἀφεῖναι βέλη παντοδαπά κατ' αὐτῶν ὁ τῆς εὐσεβείας ἀντίπαλος; Τὴν μὲν οὖν τοῦ ἀνδρὸς καρτερίαν ἱκανὰ καὶ ταῦτα διδάξει.

22.7 Τὴν δὲ φιλανθρωπίαν ἐτέρωθεν ἐπιδείξωμεν· πολλοὺς γὰρ τὸ βλέπειν ἀφηρημένους καὶ προσαιτεῖν ἠναγκασμένους συναγαγὼν καὶ ἐκατέρωθεν πρὸς ἑῷ καὶ πρὸς ἑσπέραν δειμάμενος καταγῶγια, διάγειν ἐν τούτοις καὶ τὸν θεὸν ὑμνεῖν παρηγγύησε, τὴν ἀναγκαίαν αὐτοῖς τροφήν παρὰ τῶν ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένων χορηγεῖσθαι κελεύων. Μέσος δὲ αὐτὸς καθειργμένος καὶ τούτους κάκεινους εἰς ὑμνωδίαν διεγείρει καὶ ἔστιν ἀκούειν αὐτῶν διηνεκῶς τὸν δεσπότην ὑμνούντων. Τοσαύτη περὶ τοὺς ὁμοφυεῖς φιλανθρωπία κεκρημένος διατελεῖ· τῶν δὲ ὑπαιθρίων ἀγώνων αὐτῷ τε καὶ τῷ μεγάλῳ Ἰακώβῳ ὁ αὐτὸς ἐστὶ χρόνος· ὄγδοον γὰρ καὶ τριακοστὸν ἤδη συνεπλήρωσαν ἔτος.

23.t ΙΩΑΝΝΗΣ

23.1 Ταύτην ἐζήλωσε τὴν πολιτείαν καὶ Ἰωάννης, ἀνὴρ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡμερότητι καὶ πραότητι λάμπων· ραχίαν δὲ τραχεῖαν μάλα καταλαβὼν δυσχείμερον καὶ προσάρκτιον, ἐν ἐκείνῃ τέως πέντε καὶ εἴκοσι διετέλεσεν ἔτη, τὰς ἐναντίας τοῦ ἀέρος δεχόμενος προσβολάς. Τάλλα δὲ πάντα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον διεξέρχωμαι, τροφή καὶ ἐσθῆς καὶ τὰ τοῦ σιδήρου φορτία τοῖς προειρημένοις ἐστὶ παραπλήσια. Οὕτω δὲ ἐστὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀπάντων ὑπέρτερος ὡς μηδεμίαν ἐκ τούτων καρποῦσθαι παραψυχὴν. Καὶ τούτου τεκμήριον ἐναργὲς αὐτίκα παρέξομαι. Ἐπειδὴ γὰρ τις τῶν σπουδαίων

ἀμυγδάλην παρ' αὐτὴν ἐφύτευσε τὴν στιβάδα, εἶτα τῷ χρόνῳ δένδρον γενομένη σκιάν τε αὐτῷ παρεῖχε καὶ τὴν ὄψιν εἰστία, ἀποτμηθῆναι ἐκέλευσεν, ἵνα μηδεμιᾶς ἐκεῖθεν ἀπολαύοι ψυχαγωγίας. 23.2 Τοῦτον ἠσπάσατο τὸν βίον καὶ Μωϋσῆς, ἐν ὑψηλῇ τινι κορυφῇ Ῥαμᾶς ὑπερκειμένη τῆς κώμης ἀγωνιζόμενος, καὶ Ἀντίοχος, ἀνὴρ πρεσβύτης ἐν ἐρημοτάτῳ ὄρει τὸ θριγκίον δειμάμενος, καὶ Ἀντωνίνος ἐν γεγηρακῶτι σώματι τοῖς νέοις παραπλησίως ἀγωνιζόμενος. Καὶ ἐστὶν αὐτοῖς ἐσθῆς ἢ αὐτὴ καὶ τροφή καὶ στάσις καὶ προσευχὴ καὶ παννύχιοι πόνοι καὶ πανημέριοι· καὶ οὔτε χρόνου μῆκος, οὐ γῆρας, οὐκ ἀσθένεια φύσεως ἐλέγχει τὴν καρτερίαν, ἀλλ' ἀκμάζοντα ἐν ἑαυτοῖς ἔχουσι τὸν ἔρωτα τοῦ πονεῖν. Καὶ ἄλλους δὲ πλείστους ἀγωνιστὰς ἐν τοῖς ἡμετέροις ὄρεσι καὶ πεδίοις ὁ τῆς ἀρετῆς ἀγωνοθέτης ἔχει θεὸς οὐκ ἀριθμῆσαι μόνον οὐκ εὐπετέες, μὴ τί γε δὴ τὸν ἐκάστου βίον συγγράψαι. Ἄρκοῦσαν τοίνυν καὶ ἐκ τούτων ὠφέλειαν τοῖς κερδαίνειν βουλομένοις προτεθηκότες, ἐφ' ἕτερον εἶδος διηγήσεως τρέφομαι καὶ τῆς τούτων εὐλογίας μεταλαχεῖν ἀξιῶν.

24.t ZEBINΑΣ Η ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΣ

24.1 Ζεβινᾶν ἄδουσι μέχρι καὶ τήμερον οἱ τῆς ἐκείνου θεᾶς ἠξιωμένοι. Φασὶ δὲ αὐτὸν εἰς γῆρας ἐλάσαντα βαθὺ καὶ τοῖς αὐτοῖς πόνοις μέχρις αὐτῆς χρησάμενον τῆς τελευτῆς μηδὲν τῶν τῆς νεότητος ἀμεῖψαι τῷ βαρυτάτῳ βιαζόμενον γῆρα. Ἐπλεονέκτει δέ, ὡς ἔφασαν, τοὺς ἐπ' αὐτοῦ πάντας ἀνθρώπους τῇ τῆς προσευχῆς προσεδρεία. Ἐν ταύτῃ γὰρ διημερεύων τε καὶ διανυκτερεύων οὐ μόνον οὐκ ἐλάμβανε κόρον, ἀλλὰ καὶ θερμότερον τὸν πόθον εἰργάζετο. Καὶ τοῖς πρὸς αὐτὸν δέ γε ἀφικνουμένοις ὀλίγα ἄττα διαλεγόμενος κατάγειν ἐκ τῶν οὐρανῶν οὐκ ἠνείχετο τὴν διάνοιαν, ἀλλ' εὐθύς ἐκείνων ἀπαλλαττόμενος, ὡς μηδὲ πρὸς βραχὺ χωρισθεὶς τοῦ τῶν ὄλων θεοῦ, πάλιν τὴν ἰκετείαν προσέφερεν. Ἐπειδὴ δὲ τὴν διηνεκὴν στάσιν τὸ γῆρας ἀλύτως φέρειν οὐκ εἶα, ἔρεισμα τούτῳ τὴν βακτηρίαν προσέφερε καὶ ταύτῃ προσκλινόμενος καὶ ὕμνει τὸν δεσπότην καὶ ἠῤῃχετο.

24.2 Φιλοξενία δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις κοσμούμενος ἀγαθοῖς μένειν τὴν ἐσπέραν πολλοὺς τῶν ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένων ἐκέλευεν. Οἱ δὲ τὴν παννύχιον αὐτοῦ δειμαίνοντες στάσιν, ἀσχολίας τινὰς σκηπτόμενοι, τῶν πόνων ἐκείνων σφᾶς αὐτοὺς ὑπεξῆγον. Τοῦτον καὶ ὁ μέγας ἐκεῖνος ὑπερηγάσθη Μάρων καὶ τοῖς φοιτῶσι πρὸς αὐτὸν ἅπασι παρηγγύα τρέχειν καὶ τοῦ πρεσβύτου τὴν εὐλογίαν τρυγᾶν, πατέρα καὶ διδάσκαλον ὀνομάζων καὶ πάσης ἀρχέτυπον ἀποκαλῶν ἀρετῆς. Καὶ τούτῳ κοινωνῆσαι καὶ ταφῆς παρεκάλεσεν· ἀλλ' οὐκ εἶασαν οἱ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα διαρπάσαντες καὶ εἰς τὸ προειρημένον χωρίον ἀποκομίσαντες. Ὁ δὲ θεσπέσιος Ζεβινᾶς προτελευτήσας εἰς τὴν πελά ζουσαν αὐτῷ κώμην-Κίττικα δὲ αὕτη καλεῖται-τῶν νομιζομένων ἀπέλαυσε· καὶ σηκὸν δὲ τῇ θήκῃ μέγιστον ὠκοδόμησαν. Ἰασιν γὰρ ἀναβλύζει τοῖς μετὰ πίστεως προσιοῦσι παντοδαπὴν. Ἔχει δὲ νῦν καὶ μάρτυρας ὁμορόφους παρὰ Πέρσαις μὲν ἠγωνισμένους, ἐτησίους δὲ πανηγύρεσι παρ' ἡμῖν τιμωμένους.

24.3 Τῆς τούτου διδασκαλίας ὁ μέγας ἀπέλαυσε Πολυχρόνιος. Καὶ ὁ θειότατος Ἰάκωβος τοῦτον ἔφη πρῶτον τρίχινον αὐτῷ δεδωκέναι χιτῶνα. Ἐγὼ δὲ ἐκεῖνον μὴ θεασάμενος πώποτε-πρὸ γὰρ τῆς ἐμῆς ἀφίξεως τοῦ βίου κατειλήφει τὸ τέρμα-, ἐν Πολυχρονίῳ τούτῳ τῷ πάνυ τὴν τοῦ θείου Ζεβινᾶ φιλοσοφίαν ὄρω. Οὐ γὰρ οὕτως ὁ κηρὸς τῶν δακτυλίων τοὺς τύπους ἐκμάττεται ὡς οὗτος ἐκείνου περιφέρει τοὺς χαρακτήρας. Καὶ τοῦτο οἶδα σαφῶς, τὰ περὶ ἐκείνου διηγήματα τοῖς ὑπὸ τούτου γιγνομένοις παρατιθεῖς. Ὁμοίως γὰρ τῷ θείῳ πυρπολεῖται πόθῳ καὶ τῶν γηίνων ἐστὶν

ἀπάντων ὑπέρτερος. Καὶ τῷ σώματι προσδε δεμένος ὑπόπτερον ἔχει ψυχὴν καὶ διαπερᾶ καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὸν αἰθέρα, καὶ τῶν οὐρανῶν ὑψηλότερος γίνεται καὶ τὴν θεῖαν διηνεκῶς θεωρίαν φαντάζεται. Καὶ οὐποτε καθέλκειν ἐκεῖθεν ἀνέχεται τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ προσ διαλεγόμενος τοῖς ἀφικνουμένοις τὰ ἄνω περιπολεῖ.

24.4 Τὴν δὲ παννύχιον αὐτοῦ ἀγρυπνίαν καὶ στάσιν ἐντεῦθεν μεμάθηκα· ὁρῶν αὐτὸν καὶ γῆρα κατὰ ταῦτόν καὶ ἀσθενεῖα παλαιόντα καὶ θεραπείας οὐδεμιᾶς ἀπολαύοντα, ἔπεισα λιπαρήσας πολλακίς δύο συνοίκους λαβεῖν καὶ τῆς παρὰ τούτων παραψυχῆς ἀπολαύειν. Ἐπειδὴ δὲ ἄνδρας ἀρετῆ λάμποντας ἤτησε καθ' ἑαυτοὺς ἐν ἐτέρῳ ἰδιάζοντας φροντιστηρίῳ, ἔπεισα καὶ τοὺς θαυμασίους ἐκείνους πάντων προελέσθαι τοῦ θεοῦ ἀνθρώπου τὴν θεραπείαν. Οὗτοι βραχὺν αὐτῷ συγγενόμενοι χρόνον φυγεῖν ἐπειράθησαν, τὴν παννύχιον στάσιν οὐκ ἐνεγκόντες. Ἐπεὶ δὲ τὸν θεῖον ἄνδρα ἰκέτευον τῆ τοῦ σώματος ἀσθενεῖα μετρήσαι τὸν πόνον· "Οὐ μόνον, ἔφη, αὐτοὺς οὐ βιάζομαι διηνεκῶς κοινωνεῖν μοι τῆς στάσεως, ἀλλὰ καὶ κατακλίεσθαι πολλακίς παρεγ γυῶ". Οἱ δέ· "Καὶ πῶς ἂν δυναίμεθα, ἔλεγον, τοῦ ἐν πόνοις γενηρακότος ἐστῶτος καὶ τῆς τοῦ σώματος ἀσθενείας καταφρονοῦντος, κατακλίεσθαι ἄνδρες καὶ ὑγιαίνοντες καὶ μεσοῦντες τῷ χρόνῳ." Ἀλλὰ τῆς μὲν σεβασμίας ἐμοὶ κεφαλῆς οὕτω τοὺς νυκτερινούς κατέμαθον πόρους.

24.5 Οἱ δὲ ἄνδρες οὗτοι τοσαύτην τῷ χρόνῳ προσέλαβον ἀρετὴν ὡς τὴν αὐτὴν τῷ μεγάλῳ τούτῳ μετιέναι φιλοσοφίαν. Καὶ ὁ μὲν Μωϋσῆς-τοῦτο γὰρ αὐτῷ ὄνομα-μέχρι τοῦ παρόντος διέμεινε, πᾶσαν ὡς πατρὶ καὶ δεσπότη θεραπείαν προσφέρων καὶ τὴν ἀστράπτουσαν ἐκ τῆς ἱεραῆς ἐκείνης ψυχῆς ἀρετὴν ἀκριβῶς ἐκματτόμενος. Ὁ δὲ Δαμιανός- τοῦτο γὰρ ὄνομα τῷ ἐτέρῳ-κώμην τινὰ καταλαβὼν οὐ πόρρω διακειμένην-Νιαρὰ δὲ ὄνομα ταύτῃ-καὶ παρὰ τὰς ἄλλως μικρὸν τινα οἰκίσκον εὐρῶν ἐν ἐκείνῳ διάγει, τὴν αὐτὴν μετιῶν πολιτείαν, ὡς τοὺς ἀκριβῶς τοῦτον κάκεινον ἐπισταμένους, θεωμένους αὐτόν, τὴν τοῦ μεγάλου Πολυχρονίου ψυχὴν ὑπολαμβάνειν ἐν ἐτέρῳ σώματι θεωρεῖν. Ἡ γὰρ αὐτὴ καὶ ἀπλότης καὶ πραότης καὶ μετριότης καὶ τοῦ φθέγματος ἡμερότης καὶ συνουσίας γλυκύτης, ἐγρήγορσις τε ψυχῆς καὶ τοῦ θεοῦ κατανόησις καὶ στάσις καὶ πόνος καὶ ἀγρυπνία καὶ τροφή καὶ ἡ κατὰ τὴν θεῖαν νομοθεσίαν ἀκτημοσύνη· πλὴν γὰρ σπυρίδος μικρᾶς τὸν βρεκτὸν ἐχούσης φακὸν οὐδὲν ἔχει τὸ καταγώγιον. Τοσαύτην ὠφέλειαν ἐκ τῆς τοῦ μεγάλου Πολυχρονίου συνουσίας ἀπώνατο.

24.6 Ἐγὼ δὲ τὸν μαθητὴν καταλιπὼν ἐπὶ τὸν διδάσκαλον ἐπανήξω. Ἀπὸ γὰρ τῆς πηγῆς ὁ κρουνὸς ἐκχέει τὰ νάματα. Οὗτος τοίνυν μετὰ τῶν ἄλλων παθῶν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῆς ψυχῆς ἀπελάσας καὶ τῆς κενῆς δόξης τὴν τυραννίδα πατήσας κατακρύπτειν ἀεὶ τοὺς πόρους ἐσπούδασε. Καὶ σίδηρον μὲν οὐκ ἠνέσχeto φορεῖν, δεῖσας μὴ τινα βλάβην ἐντεῦθεν ἀρύσεται, τύφου φλεγμονὴν τῆς ψυχῆς δεξαμένης. Δρυὸς δὲ ρίζαν βαρυτάτην κομίσαι αὐτῷ τινα κελεύσας, ὡς εἰς ἐτέραν δῆθεν χρεῖαν δεόμενος, ταύτην καὶ νύκτωρ ἐπετίθει τοῖς ὤμοις καὶ ἐπικειμένης προσηύχeto καὶ μεθ' ἡμέραν ἀπολαύων σχολῆς. Ἀφικνουμένου δὲ τινος καὶ τὴν θύραν πατάσσοντος ἐν τινι χωρίῳ ταύτην κατέκρυπτε. Ταύτην μοί τις ὑπέδειξε θεασάμενος· καὶ γνῶναι βουλευθεὶς τὸ φορτίον ὀπόσον, μόγις ἀμφοτέραις ἠώρησα ταῖς χερσίν. Ὁ δὲ με θεασάμενος ἀφεῖναι ἐκέλευεν· ἐγὼ δὲ ἀντελιπάρουν λαβεῖν ἵνα κλέψω τοῦ πόνου τὴν πρόφασιν. Ὡς δὲ ἀνιῶμενον εἶδον, παρεχώρησα τῷ πόθῳ τῆς νίκης.

24.7 Ἐκ τούτων αὐτῷ τῶν πόνων ἐπανθεῖ καὶ θεόδοτος χάρις καὶ πόλλα θαύματα ταῖς ἐκείνου προσευχαῖς ἐνεργεῖται. Καὶ γὰρ ἠνίκα ὁ χαλεπὸς ἐκεῖνος αὐχμὸς τρύχων τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἰκετεῖαν διήγειρεν, ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν ἱερέων πλῆθος·

συνῆν δὲ τούτοις καὶ τῆς Ἀντιοχέων τις χώρας, κώμας πολλὰς ποιμαίνειν τεταγμένος· οὗτος τῶν παρόντων τοὺς γεραιτέρους ἰκέτευε πείσαι τὸν ἄνδρα ληκυθίῳ τινὶ ἐπιθεῖναι τὴν δεξιάν. Τῶν δὲ εἰρηκότων ὡς οὐκ ἀνέξεται, εὐχῆς μετὰ ταῦτα γινομένης καὶ τῆς θεσπεσίας μοι κεφαλῆς προσευχομένης, ὄπισθεν ἐκεῖνος ἔστῶς προὔ τεινε ταῖν χεροῖν τὸ ληκύθιον· τὸ δὲ ἀνέβλυσεν ὡς δύο καὶ τρεῖς τῶν παρόντων ἐκτεῖναι τὰς χεῖρας καὶ πεπληρωμένας ταύτας τοῦ ἐλαίου λαβεῖν.

24.8 Ἄλλ' ὅμως καὶ τῆς χάριτος ἀφίεις τὰς ἀκτῖνας καὶ παντοδαποῖς κατορθώμασι βρίθων καὶ ὀσημέραι συλλέγων τῆς φιλοσοφίας τὸν πλοῦτον, οὕτως ἔστι τὸ φρόνημα μέτριος ὡς ἐκάστου τῶν ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένων ἄμφω τῷ πόδε περιπτύσσεσθαι καὶ τὸ μέτωπον ἐπιτιθέναι τῇ γῆ εἴτε στρατιώτης εἴτε χειροτέχνης εἴτε ἄγροικος εἴη. Διηγῆσομαι δέ τι καὶ τὴν ἀπλότητα αὐτοῦ καὶ τὴν μετριότητα διδάξει δυνάμενον. Ἀνὴρ τις σπουδαῖος τοῦδε τοῦ ἔθνους τὴν ἡγεμονίαν λαχὼν καὶ τὴν Κύρρον καταλαβὼν σὺν ἐμοὶ τῶν μεγάλων τούτων ἀθλητῶν ἀπολαῦσαι θεωρίας ἠθέλησε. Τοὺς ἄλλους τοίνυν περινοστήσαντες ἀφικόμεθα καὶ παρὰ τοῦτον οὗ νῦν τὴν ἀρετὴν διηγούμεθα. Ἐμοῦ τοίνυν εἰρηκότος ὡς ἡγεμῶν ἔστιν ὁ σὺν ἐμοὶ παραγεγνημένος καὶ τοῦ δικαίου φροντιστῆς καὶ τῶν εὐσεβῶν ἔραστής, ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος ἄμφω τῷ χεῖρε προτείνας καὶ ἄμφοῖν τοῖν ποδοῖν λαβόμενος· "Αἴτησίν τινα, ἔφη, ἐπαγγεῖλαί σοι θέλω". Τοῦ δὲ λίαν δυσχεράναντος καὶ ἀνίστασθαι ἰκετεύοντος καὶ ποιήσῃν ὅ τι ἂν κελεύσειεν ὑπισχνουμένου-ἐτόπαζε γὰρ αὐτὸν περὶ τίνος τῶν ὑπηκόων παρακαλεῖν-, ἔφη ὁ θεσπέσιος ἄνθρωπος· "Οὐκοῦν, ἐπειδήπερ ὑπέσχου καὶ ὄρκω τὴν ὑπόσχεσιν ἐβεβαίωσας, σπουδαίως τὰς ὑπὲρ ἐμοῦ τῷ θεῷ προσένεγκε προσευχάς". Ὁ δὲ τὰ μέτωπα τύπτων ἰκέτευε λῦσαι τὸν ὄρκον ὡς οὐκ ἀξιόχρεως ὢν οὐδὲ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ ἰκετείας τῷ δεσπότη προσφέρειν. Τὸν ἐν τοσοῦτῳ τοίνυν ὕψει φιλοσοφίας τοσαύτην ἔχοντα φρονήματος μετριότητα ποῖος ἂν λόγος εἰς ἀξίαν εὐφημίαν ἀρκέσειεν;

24.9 Τούτου τὴν φιλοπονίαν οὐδὲ παντοδαπὰ προσπεσόντα διήλεγξε πάθη, ἀλλ' ὑπὸ νόσου ποικίλης πολιορκούμενος τῶν αὐτῶν πόνων ἀνέχεται. Πολλοῖς δὲ πολλάκις χρησάμενοι λόγοις, μόγις τουτονὶ τὸν οἰκίσκον ὠκοδομησάμεθα, θάλλπος ὀλίγον τῷ σώματι πάμπαν κατεψυγμένῳ μηχανησάμενοι. Τούτῳ πολλοὶ μὲν πολλάκις χρυσίον περιόντες προσήνεγκαν, κατέλιπον δὲ καὶ τελευτήσαντες· ἐδέξατο δὲ οὐδὲν παρ' οὐδὲ νόσ οὐδεπώποτε, ἀλλ' αὐτοὺς οἰκονόμους γενέσθαι τῶν προσφερομένων ἐκέλευσε. Καὶ σισύραν δὲ αὐτῷ ὁ μέγας Ἰάκωβος ὑπὸ τίνος αὐτῷ κομισθεῖσαν ἀπέστειλεν· ἀλλὰ καὶ ταύτην ἀντέπεμψε στεγανωτέραν αὐτὴν καὶ εὐεργεστέραν ἰδῶν· εὐτελεσί γὰρ λίαν καὶ εὐώνοις ἱματίοις κεχηρημένος διατελεῖ. Οὕτω δὲ τὴν πενίαν πάσης ἐρασιμιωτέραν βασιλείας ἡγεῖται ὡς μηδὲ τὴν ἀναγκαίαν ἔχειν αἰεὶ τροφήν. Οἶδα γὰρ πολλάκις ἀφικόμενος καὶ εὐλογίαν αἰτήσας καὶ μηδὲν ἕτερον εὐρῶν ἢ δύο μόνας ἰσχάδας. Τούτου τὸ μέλι καὶ τοῖς ὄρωσι τριπόθητον καὶ τοῖς ἀκούουσι λίαν ἐπέραστον. Οὐδένα γὰρ οἶδα ἀνθρώπων, οὐδὲ τῶν κοιμητῶν φιλοσκωμμόνων, τούτῳ μῶμον ἐπιτεθηκότα πώποτε· ἀλλὰ πάντες ἄδουσι καὶ εὐφημοῦσι καὶ παρ' αὐτὸν φοιτῶντες οὐ θέλουσιν ἀπαλλάττεσθαι.

25.t ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ

25.1 Ταύτης ἔστι τῆς συμμορίας καὶ Ἀσκληπιὸς ὁ θαυμάσιος, δέκα μὲν σταδίους ἀφεστηκώς, τὴν αὐτὴν δὲ πολιτείαν ἐζηλωκώς. Καὶ τροφή γὰρ αὐτῷ ἢ αὐτὴ καὶ ἐσθῆς καὶ ἡθους μετριότης καὶ φιλοξενία καὶ φιλαδελφία, ἡμερότης τε καὶ πραότης καὶ ἢ πρὸς τὸν θεὸν ὀμιλία καὶ ἢ ἀκροτάτη πενία καὶ ἢ τῆς ἀρετῆς περιουσία καὶ τῆς φιλοσοφίας ὁ

πλοῦτος καὶ τᾶλλα πάντα ὅσα περὶ τῆς ἱερᾶς ἐκείνης διεξήλθομεν κεφαλῆς. Φασὶ δὲ αὐτόν, ἠνίκα τοῖς τὴν κώμην οἰκοῦσιν ἀδελφοῖς συγκατείλεκτο, τὸν ἀσκητικὸν καὶ κόσμιον ἀσπάσασθαι βίον καὶ μηδεμίαν ἐκ τῆς τῶν πολλῶν ἐπιμιξίας λώβην ἐλκῦσαι. Ἐν ἐκατέρῳ τοίνυν διαπρέψας βίῳ, τῷ τε πολιτικῷ καὶ ἀναχωρητικῷ, διπλῶν εἰκότως καὶ τῶν στεφάνων ἀξιοθήσεται. 25.2 Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τὴν τούτου ἐζήλωσαν ἀρετὴν, καὶ πλήρης οὐχ ἡ ἡμετέρα μόνη, ἀλλὰ καὶ αἱ γειτονεύουσαι πόλεις καὶ κῶμαι τῆς τοιαύτου φιλοσοφίας. Εἷς δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ὁ θειότατος Ἰάκωβος ἐν οἰκίσκῳ τινὶ καθειργμένος παρὰ κώμῃ Νιμουζᾶν καλουμένη, ὃς καὶ παρ' αὐτὸ ὦν τοῦ βίου τὸ τέρμα-ἐτῶν γὰρ ἐστὶ πλειόνων ἢ ἐνενήκοντα-, μόνος καθεῖρκται, διὰ τινος βραχέος ὀρύγματος ἐλικοειδῶς ὀρωρυγμένου τὰς ἀποκρίσεις ποιούμενος μὲν, οὐχ ὀρώμενος δὲ καὶ οὔτε πυρὶ χρώμενος οὔτε λυχνιαίου φωτὸς ἀπολαύων. Ἐμὲ δὲ δις τὴν θύραν διορύξας εἶσω γενέσθαι προσέταξε, ταύτη με τιμήσας καὶ ἣν ἔχει περὶ ἐμὲ στοργὴν ἐπιδείξας. Οἱ μὲν οὖν ἔτι περιόντες τῶν παρ' ἐμοῦ λόγων οὐ δέονται· δύνανται γάρ, ἣν ἐθέλῃσωσιν, αὐτόπται τῆς τούτων γενέσθαι φιλοσοφίας· τοῖς δ' ἐσομένοις καὶ τῆς τούτων οὐ μεταλαγχάνουσι θεᾶς ἀρκεῖ καὶ ταῦτα εἰς ὠφέλειαν τῆς τούτων φιλοσοφίας τὸν χαρακτήρα δεικνύντα. Ἐνταῦθα τοίνυν καὶ τὸν περὶ τούτων συμπεράνας λόγον καὶ τῆς εὐλογίας τὴν ἀντίδοσιν ἐπαγγείλας ἐφ' ἕτερον διήγημα μεταβήσομαι.

26.t ΣΥΜΕΩΝΗΣ

26.1 Συμεώνην τὸν πάνυ, τὸ μέγα θαῦμα τῆς οἰκουμένης, ἴσασι μὲν ἅπαντες οἱ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὑπήκοοι, ἔγνωσαν δὲ καὶ Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ Αἰθίοπες, καὶ πρὸς Σκύθας δὲ τοὺς νομάδας ἢ φήμη δραμοῦσα τὴν τοῦδε φιλοπονίαν καὶ φιλοσοφίαν ἐδίδαξεν. Ἐγὼ δὲ καὶ πάντας, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνθρώπους μάρτυρας ἔχων τῶν ὑπὲρ λόγον ἀγῶνων δέδοικα τὸ διήγημα μὴ τοῖς ἐσομένοις μῦθος εἶναι δόξη πάμπαν τῆς ἀληθείας γεγυμνωμένος. Ὑψηλότερα γὰρ τῆς ἀνθρωπείας φύσεως τὰ γιγνόμενα· φιλοῦσι δὲ οἱ ἄνθρωποι τῇ φύσει μετρεῖν τὰ λεγόμενα. Εἰ δέ τι τῶν ταύτης ὄρων ἐπέκεινα λέγοιτο, ψευδὴς τοῖς τῶν θείων ἀμυήτοις ὁ λόγος νομίζεται. Ἐπειδὴ δὲ τῶν εὐσεβούντων γῆ καὶ θάλαττα πλήρης, οἱ τε τὰ θεῖα πεπαιδευμένοι καὶ τοῦ παναγίου πνεύματος τὴν χάριν δεδιδασμένοι τοῖς λεχθησομένοις οὐκ ἀπιστήσουσιν, ἀλλὰ καὶ μάλα πιστεύσουσι, προθύμως καὶ θαρσαλέως ποιήσομαι τὴν διήγησιν. Ἄρξομαι δὲ ἐκεῖθεν, ὅθεν καὶ τῆς ἄνωθεν κλήσεως ἤξιώθη.

26.2 Κώμη τίς ἐστὶν ἐν μεθορίῳ τῆς ἡμετέρας καὶ τῆς Κιλικίων χώρας διακειμένη· Σισὰν δὲ αὐτὴν ὀνομάζουσιν. Ἐκ ταύτης ὀρμώμενος ποιμαίνειν τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν γεγεννηκότων ἐδιδάσκετο θρέμματα ἵνα καὶ κατὰ τοῦτο τοῖς μεγάλοις ἀνδράσι συμφέρηται, Ἰακῶβ τῷ πατριάρχῃ καὶ Ἰωσήφ τῷ σώφρονι καὶ Μωϋσῆ τῷ νομοθέτῃ καὶ Δαβὶδ τῷ βασιλεῖ καὶ προφήτῃ καὶ Μιχαῖα τῷ προφήτῃ καὶ τοῖς κατ' ἐκείνους θεσπεσίους ἀνδράσι. Νιφετοῦ δὲ ποτε πολλοῦ γενομένου καὶ τῶν προβάτων ἔνδον μένειν ἠναγκασμένων, ἀνακωχῆς ἀπολαύσας εἰς τὸν θεῖον νεῶν μετὰ τῶν φυσάντων ἀφίκετο. Ταῦτα δὲ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ διηγουμένης ἀκήκοα γλώττης. Ἔφη τοίνυν τῆς εὐαγγελικῆς ἀκηκοέναι φωνῆς μακαριζούσης μὲν τοὺς κλαίοντας καὶ πενθοῦντας, ἀθλίους δὲ τοὺς γελῶντας ἀποκαλούσης καὶ ζηλωτοὺς ὀνομαζούσης τοὺς τὴν ψυχὴν καθαρὰν κεκτημένους καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τούτοις συνέζευκται· εἶτα ἐρέσθαι τινὰ τῶν παρόντων τί ἂν τις ποιήσας τούτων ἕκαστον κτήσαιο· τὸν δὲ τὸν μοναδικὸν αὐτῷ βίον ὑπαγορευσαὶ καὶ τὴν ἄκραν ἐκείνην ὑποδείξει φιλοσοφίαν.

26.3 Δεξάμενος τοίνυν τοῦ θεοῦ λόγου τὰ σπέρματα καὶ ταῖς βαθείαις τῆς

ψυχῆς αὐλαξί ταῦτα καλῶς κατακρύψας εἰς τὸν πελάζοντα τῶν ἀγίων μαρτύρων ἔφη δεδραμηκέναι σηκόν. Ἐν τούτῳ δὲ τῇ γῆ τὰ γόνατα καὶ τὸ μέτωπον προσερεῖσαι τε καὶ ἰκετεῦσαι τὸν πάντας ἀνθρώπους σώζειν ἐθέλοντα ποδηγήσαι αὐτὸν πρὸς τὴν τελείαν τῆς εὐσεβείας ὁδόν. Ἐπὶ πολὺ δὲ τοῦτον διατρίψαντι τὸν τρόπον ὕπνον μὲν αὐτῷ προσγενέσθαι τινὰ γλυκύν, ὄναρ δὲ τοιόνδε θεάσασθαι· "Ὀρύττειν, φησὶν, ἐδόκουν θεμέλια, εἰτά τιнос ἔστῳτος ἀκούειν, ὡς ἔτι με βαθύνειν τὸ ὄρυγμα δεῖ. Προστεθεικῶς τοίνυν ὡς ἐκέλευσε βάθος πάλιν ἐπειρώμην διαναπαύεσθαι. Ἀλλὰ καὶ αὐθὶς μοι ὀρύττειν προσέτατε καὶ μὴ λήγειν τοῦ πόνου. Τρὶς δέ μοι τοῦτο καὶ τετράκις ποιῆσαι παρεγγυήσας τέλος ἀποχρώντως ἔχειν ἔφη τὸ βάθος καὶ οἰκοδομεῖν ἀπόνως ἐκέλευσε τὸ λοιπὸν ὡς τοῦ πόνου λωφήσαντος καὶ τῆς οἰκοδομίας ἐσομένης ἀπόνως". Ταύτη τῇ προρρησεί τα πρᾶγματα μαρτυρεῖ· πέρα γὰρ τῆς φύσεως τὰ γιγνόμενα.

26.4 Ἐκεῖθεν ἀναστάς ἀσκητῶν τινων γειτονευόντων κατέλαβε καταγώγιον. Δύο δὲ αὐτοῖς συνδιαγαγὼν ἔτη καὶ τῆς τελειοτέρας ἀρετῆς ἐρασθεὶς Τελεδᾶν ἐκείνην τὴν κώμην κατέλαβεν, ἧς καὶ πρόσθεν ἐμνήσθημεν, παρ' ἣν οἱ μεγάλοι καὶ θεῖοι ἄνδρες Ἀμμιανὸς καὶ Εὐσέβιος τὴν ἀσκητικὴν παλαίστραν ἐπήξαντο· ἀλλ' οὐκ εἰς ταύτην ὁ θεσπέσιος Συμεώνης ἀφίκετο, ἀλλ' εἰς τὴν ἑτέραν τὴν ἐκ ταύτης βλαστήσασαν. Εὐσεβωνᾶς γὰρ καὶ Ἀβιβίων τῆς Εὐσεβίου τοῦ μεγάλου διδασκαλίας ἱκανῶς ἀπολαύσαντες τότε τὸ τῆς φιλοσοφίας ὠκοδομήσαντο φροντιστήριον. Ὁμογνώμονες δὲ διὰ βίου καὶ ὁμότροποι γεγονότες καὶ οἰονεὶ μίαν ψυχὴν ἐν δύο σώμασιν ἐπιδείξαντες πολλοὺς ἔσχον τοῦ βίου συναραστάς. Τούτων δὲ μετ' εὐκλείας ὑπεξεληθόντων τὸν βίον, Ἡλιόδωρος ὁ θαυμάσιος τὴν τῶν συνοίκων ἡγεμονίαν ἐδέξατο, ὃς πέντε καὶ ἐξήκοντα ἔτη διαβιώσας δύο καὶ ἐξήκοντα ἔνδον καθειργμένος διετέλεσεν ἔτη· τρία γὰρ ἔτη παρὰ τοῖς γεγεννηκόσι τραφεὶς εἰς τὴν ἀγέλην εἰσελήλυθε ταύτην, οὐδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ γιγνομένων θεασάμενος πώποτε. Ἔφασκε δὲ μηδὲ αὐτὸ εἶδέναι τῶν χοίρων ἢ τῶν ἀλεκτρυόνων ἢ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὸ εἶδος. Τούτου καγὼ πολλάκις τῆς θέας ἀπέλαυσα καὶ τῶν τρόπων ἐθαύμασα τὴν ἀπλότητα καὶ ὑπερηγάσθη μάλα τὴν τῆς ψυχῆς καθαρότητα.

26.5 Πρὸς τοῦτον ἀφικόμενος ὁ πένταθλος οὗτος τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστῆς δέκα μὲν διετέλεσεν ἀγωνιζόμενος ἔτη· ὀγδοήκοντα δὲ συναγωνιστάς ἔχων, ὑπερηκόντισεν ἅπαντας· καὶ τῶν ἄλλων διὰ δύο ἡμερῶν ἀπολαυόντων τροφῆς, πᾶσαν αὐτὸς ἄσιτος τὴν ἑβδομάδα διέμενε, δυσανασχετούντων μὲν τῶν προστατευόντων καὶ ζυγομαχούντων αἰεὶ καὶ ἀταξίαν τὸ πρᾶγμα καλούντων, οὐ πειθόντων δὲ τοῖς λεγομένοις οὐδὲ χαλινοῦν δυναμένων τὴν προθυμίαν. Ἦκουσα δὲ αὐτοῦ ἐκείνου διηγουμένου καὶ τοῦ νῦν τῆς αὐτῆς ἀγέλης ἡγεμονεύοντος ὡς σχοῖνόν ποτε ἀπὸ φοινίκων κατεσκευασμένην λαβῶν-τραχυτάτη δὲ αὕτη λίαν καὶ χερσὶ προσψαυούσαις-, ταύτη διεζῶσε τὴν ὀσφύν, οὐκ ἔξωθεν περιθείς, ἀλλ' αὐτῷ προσφύσας τῷ δέρματι· καὶ οὕτω λίαν συνέσφιγξεν ὡς ἅπαν ἐκεῖνο ἐν κύκλῳ τὸ μέρος ἐλκῶσαι, ὃ περιέκειτο. Ὡς δὲ πλείους ἢ δέκα ἡμέρας τοῦτον διετέλεσε τὸν τρόπον καὶ τὸ ἔλκος χαλεπώτερον γιγνόμενον αἵματος ἠφίει σταγόνας, ἥρετό τις αὐτὸν θεασάμενος τίς ἢ αἰτία τοῦ αἵματος. Τοῦ δὲ μηδὲν ἔχειν ἀνιαρὸν λέγοντος, βιασάμενος ὁ συναγωνιστῆς καὶ τὴν χεῖρα ἐνέβαλε καὶ τὴν αἰτίαν κατέμαθε καὶ ταύτην τῷ προστατεύοντι κατεμήνυσεν. Αὐτίκα τοίνυν καὶ ἐπιτιμῶν καὶ παρακαλῶν καὶ τοῦ πράγματος τὴν ὠμότητα διαβάλλων μόλις ἐκεῖνον διέλυσε τὸν δεσμόν. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἔπεισε θεραπείαν τινὰ ἐκείνῳ τῷ ἔλκει προσενεγκεῖν. Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα δρῶντα ὀρῶντες ἀναχωρεῖν τῆς παλαίστρας ἐκείνης ἐκέλευον, ὡς ἂν μὴ τοῖς ἀσθενέστερον τὸ σῶμα διακειμένοις

ζηλοῦν τὰ ὑπὲρ δύναμιν πειρωμένοις βλάβης αἴτιος γένοιτο.

26.6 Ἐξελθὼν τοίνυν καὶ τὰ ἐρημότερα τοῦ ὄρους κατα λαβὼν καὶ λάκκον τινὰ εὐρῶν ἄνυδρον καὶ οὐ λίαν βαθὺν καθῆκεν εἰς τοῦτον ἑαυτὸν καὶ τῷ θεῷ τὴν ὑμνωδίαν προσέφερε. Πέντε δὲ διαγενομένων ἡμερῶν μεταμεληθέντες οἱ τῆς παλαιστρας ἐκείνης ἡγεμόνες δύο τινὰς ἐξέπεμψαν ἐπιζητῆσαί τε αὐτὸν καὶ ἀγαγεῖν ἐπιτρέψαντες. Τοιγάρτοι τὸ ὄρος οὗτοι περινοστήσαντες ἤροντό τινας ἐκεῖ θρέμματα νέμοντας, εἴ τινα ἐθεάσαντο τοιόνδε χρῶμα ἔχοντα καὶ σχῆμα περικείμενον. Ὡς δὲ τὸν λάκκον οἱ ποιμένες ὑπέδειξαν, πολλὰ μὲν εὐθὺς κατεβόησαν· σχοινίον δὲ κομίσαντες σὺν πολλῷ αὐτὸν ἀνιμήσαντο πόνω· οὐδὲ γὰρ τῇ καθόδῳ παραπλησίως ἢ ἀνοδός ἐστιν εὐπετής.

26.7 Ὀλίγον τοίνυν παρ' ἐκείνοις διατρίψας χρόνον εἰς Τελάνισσον ἀφίκετο κώμην, τῇ κορυφῇ ἐφ' ἧς νῦν ἔστηκεν ὑποκειμένην. Ἐν ταύτῃ μικρὸν οἰκίσκον εὐρῶν τρία καθειργμένος διετέλεσεν ἔτη· αὖξιν δὲ αἰεὶ τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον φιλονεικῶν ἐπεθύμησε Μωϋσῆ καὶ Ἥλια τοῖς θείοις ἀνθρώποις παραπλησίως τεσσαράκοντα ἡμέρας ἄσιτος διαμεῖναι. Καὶ πείθει τὸν θαυμάσιον Βάσσον, ὃς τῆνικαῦτα πολλὰς περιώδευε κώμας τοῖς κατὰ κώμην ἱερεῦσιν ἐπιστατῶν, μηδὲν μὲν ἔνδον καταλιπεῖν, πηλῶ δὲ καταχρῆσαι τὴν θύραν. Τοῦ δὲ καὶ τὴν δυσκολίαν τοῦ πράγματος ὑπαγορεύοντος καὶ παραινούντος μὴ νομίζειν ἀρετὴν εἶναι τὸν βίαιον θάνατον—κατηγορία γὰρ αὕτη καὶ μεγίστη καὶ πρώτη· "Ἄλλὰ σύ γε, ἔφη, ὦ πάτερ, δέκα μοι ἄρτους καὶ στάμνον ὕδατος ἀπόθου, κἂν ἴδω τὸ σῶμα τροφῆς δεόμενον, μεταλήψομαι τούτων". Ἐγένετο ὡς ἐκέλευσε· καὶ τὰ μὲν ἀπετίθετο, ἡ δὲ θύρα τὸν πηλὸν ὑπεδέχετο. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἦκε μὲν ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος καὶ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος Βάσσος, τὸν δὲ πηλὸν ἀφελὼν καὶ τῆς θύρας εἴσω γενόμενος ἠῦρε μὲν τῶν ἄρτων τὸν ἀριθμὸν, ἠῦρε δὲ πλήρες τὸ σταμνίον τοῦ ὕδατος, αὐτὸν δὲ ἄπνουν ἐρριμμένον καὶ οὔτε φθέγγεσθαι οὔτε κινεῖσθαι δυνάμενον. Σπογγιὰν τοίνυν αἰτήσας καὶ ταύτῃ τὸ στόμα διαβρέξας καὶ ἀποκλῦσας προσήνεγκεν αὐτῷ τῶν θείων μυστηρίων τὰ σύμβολα. Καὶ οὕτω διὰ τούτων ἀναρρωσθεὶς ἀνέστησέ τε ἑαυτὸν καὶ τροφῆς τινος μετρίας μετέλαβε, θριδακίνας καὶ σέρεις καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια κατὰ βραχὺ διαμασώμενος καὶ τῇ γαστρὶ παραπέμπων.

26.8 Ὑπεραγασθεὶς τοίνυν ὁ μέγας ἐκεῖνος Βάσσος τὴν οἰκίαν ἀγέλην κατέλαβε τὸ μέγα τοῦτο διηγούμενος θαῦμα. Πλείοσι γὰρ ἢ διακοσίοις θιασώταις ἐχρήτο μήτε κτήνος ἔχειν μήτε μύλην ἐπιτρέψας, μήτε χρυσίον προσφερόμενον ὑποδέχεσθαι μήτε τινὰ ἔξω τῆς θύρας ἰέναι ἢ τι τῶν ἀναγκαιῶν ὠνησόμενον ἢ τινα τῶν γνωρίμων ὀψόμενον, ἀλλ' ἔνδον διάγειν καὶ τὴν ἀπὸ τῆς θείας χάριτος πεμπομένην τροφήν ὑποδέχεσθαι. Τοῦτον μέχρι καὶ τήμερον τὸν νόμον οἱ θιασῶται φυλάττουσι καὶ πλείους γενόμενοι τὰς δοθείσας οὐ παρέβησαν ἐντολάς.

26.9 Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν μέγαν μεταβήσομαι Συμεώνην. Ἐξ ἐκείνου τοίνυν μέχρις καὶ τήμερον—ὄκτῶ δὲ καὶ εἴκοσι διελήλυθεν ἔτη—, τὰς τετταράκοντα ἄσιτος διαμένει ἡμέρας. Ὁ δὲ χρόνος καὶ ἡ μελέτη τοῦ πόνου τὸ πλεόν ἐσύλησεν. Εἰώθει μὲν γὰρ τὰς πρώτας ἡμέρας ἐστάναι καὶ τὸν θεὸν ἀνυμνεῖν, εἴτα τοῦ σώματος διὰ τὴν ἀπαστίαν φέρειν οὐκ ἔτι τὴν στάσιν ἰσχύοντος καθῆσθαι λοιπὸν καὶ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐπιτελεῖν, τὰς δὲ τελευταίας ἡμέρας καὶ προσκλίνεσθαι· δαπανωμένης γὰρ κατὰ βραχὺ τῆς ἰσχύος καὶ ἀποσβεννυμένης, κεῖσθαι ἡμιθανῆς ἠναγκάζετο. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τοῦ κίονος ἔστη, κατιέναι μὲν οὐκ ἠνείχετο, ἐμηχανήσατο δὲ τὴν στάσιν ἐτέρως. Δοκὸν γὰρ τινα προσδήσας τῷ κίονι καὶ σχοινίοις πάλιν ἑαυτὸν τῇ δοκῷ προσαρμόσας τὰς τετταράκοντα οὕτω διετέλεσεν ἡμέρας. Μετὰ δὲ ταῦτα πλείονος λοιπὸν τῆς ἄνωθεν

χάριτος ἀπολαύσας οὐδὲ ταύτης ἐδεήθη τῆς βοηθείας, ἀλλ' ἔστηκε τὰς τεττα ράκοντα ἡμέρας σιτίων μὲν οὐκ ἀπολαύων, προθυμῖα δὲ καὶ θεία ῥωννύμενος χάριτι.

26.10 Τρία τοίνυν, ὡς ἔφην, ἐν ἐκείνῳ τῷ οἰκίσκῳ διατε λέσας ἔτη τὴν πολυθρύλητον ταύτην κατέλαβε κορυφὴν θριγκίον ἐν κύκλῳ γενέσθαι παρεγγυήσας, ἄλυσιν δὲ ἐκ σιδήρου πήχεων εἴκοσι κατασκευάσας καὶ ταύτης θατέραν μὲν ἀρχὴν πέτρα τινὶ μεγίστη προσηλώσας, θατέραν δὲ τῷ δεξιῷ ποδὶ προσαρμόσας, ὡς ἂν μὴδὲ βουλόμενος ἔξω τῶν ὄρων ἐκείνων ἀπίοι, ἔνδον διῆγεν διηνεκῶς τὸν οὐρανὸν φανταζόμενος καὶ τὰ ἄνω τῶν οὐρανῶν θεωρεῖν βιαζόμενος· οὐ γὰρ ἐκώλυε τῆς διανοίας τὴν πτῆσιν ὁ τοῦ σιδήρου δεσμός. Ἐπειδὴ δὲ Μελέτιος ὁ θαυμάσιος ἐπισκοπεῖν τηνικαῦτα τῆς Ἀντιόχου πόλεως τεταγμένος τὴν χώραν, ἀνὴρ φρενήρης καὶ συνέσει λάμπων καὶ ἀγχινοῖα κεκοσμη μένος, περιττὸν ἔφη τὸν σίδηρον, ἀρκούσης τῆς γνώμης λογικὰ τῷ σώματι περιθεῖναι δεσμά, εἶξε μὲν καὶ τὴν παραίνεσιν εὐπειθῶς εἰσεδέξατο, χαλκέα δὲ κληθῆναι κελεύσας λῦσαι προσέταξε τὸν δεσμόν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ δέρμα τῷ σκέλει προσήρμοστο, ὡς ἂν μὴ λωβηθεῖν ὑπὸ τοῦ σιδήρου τὸ σῶμα, καὶ ἔδει καὶ τοῦτο-συνεραμμένον γὰρ ἦν-διαρραγῆναι, πλείους ἢ εἴκοσι μεγίστους κόρεις ἔφασαν ἐν ἐκείνῳ κατιδεῖν ἐμφωλεύοντας. Καὶ τοῦτο ἔφη ὁ θαυμάσιος τεθεῖσθαι Μελέτιος. Ἐγὼ δὲ ἀπεμνημόνευσα τὴν πολλὴν κάντεῦθεν τοῦ ἀνδρὸς καρτερίαν ἐπιδεικνύς· πιλῆσαι γὰρ τῇ χειρὶ τὸ δέρμα καὶ διαφθεῖραι πάντας ῥαδίως δυνάμενος τῶν ἀνιάρων δηγμάτων ἠνείχετο καρτερῶν ἐν τοῖς μικροῖς τὴν τῶν μειζόνων ἀγώνων ἀσπαζόμενος γυμνασίαν.

26.11 Τῆς τοίνυν φήμης πάντοσε διαθεοῦσης συνέθεον ἅπαντες, οὐχ οἱ γειτονεύοντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ πολλῶν ἡμερῶν ἀφεστηκότες ὁδόν· οἱ μὲν παρειμένους τὸ σῶμα προσφέροντες, οἱ δὲ ἀρρώστοις ὑγιάν αἰτοῦντες, οἱ δὲ πατέρες γενέσθαι παρακαλοῦντες καί, ὃ παρὰ τῆς φύσεως οὐκ ἔλαβον, ἰκέτευον δι' ἐκείνου λαβεῖν. Λαμβάνοντες δὲ καὶ τῶν αἰτήσεων ἀπολαύοντες μετ' εὐφροσύνης μὲν ἐπανήεσαν, κηρύττοντες δὲ τὰς εὐεργεσίας, ὧν ἔτυχον, πολλα πλασίους τῶν αὐτῶν δεησομένους ἐξέπεμπον. Οὕτω δὲ πάντων πανταχόθεν ἀφικνουμένων καὶ πάσης ὁδοῦ ποταμὸν μιμουμένης πέλαγος ἀνθρώπων ἔστιν ἰδεῖν ἐν ἐκείνῳ συνιστάμενον τῷ χωρίῳ τοὺς πανταχόθεν δεχόμενον ποτάμους. Οὐ γὰρ μόνον οἱ τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην οἰκοῦντες συρρέουσιν, ἀλλὰ καὶ Ἰσμαηλίται καὶ Πέρσαι καὶ Ἀρμένιοι οἱ τούτων ὑποχείριοι καὶ Ἰβήρες καὶ Ὀμηρίται καὶ οἱ ἐκείνων ἐνδότεροι. Ἀφίκοντο δὲ πολλοὶ τὰς τῆς ἐσπέρας οἰκοῦντες ἐσχατίας, Σπάνιοι τε καὶ Βρεττανοὶ καὶ Γαλάται οἱ τὸ μέσον τούτων κατέχοντες. Περὶ γὰρ Ἰταλίας περιττὸν καὶ λέγειν. Φασὶ γὰρ οὕτως ἐν Ῥώμῃ τῇ μεγίστῃ πολυθρύλητον γενέσθαι τὸν ἄνδρα, ὡς ἐν ἅπασιν τοῖς τῶν ἐργαστηρίων προφυλαίσις εἰκόνας αὐτῷ βραχείας ἀναστηλώσαι, φυλακὴν τινα σφίσι αὐτοῖς καὶ ἀσφάλειαν ἐντεῦθεν πορίζοντας.

26.12 Ἐπειδὴ τοίνυν ἀριθμοῦ κρείττους οἱ ἀφικνούμενοι προσψαύειν δὲ ἅπαντες ἐπεχείρουν καὶ τινα εὐλογίαν ἀπὸ τῶν δερματίνων ἐκείνων ἱματίων τρυγᾶν, πρῶτον μὲν τῆς τιμῆς τὸ ὑπερβάλλον ἄτοπον εἶναι νομίζων, ἔπειτα καὶ τοῦ πράγματος τὸ ἐπίπονον δυσχεραίνων τὴν ἐπὶ τοῦ κίονος ἐμηχανήσατο στάσιν, πρῶτον μὲν ἔξ πήχεων τμηθῆναι κελεύσας, εἶτα δύο καὶ δέκα, μετὰ δὲ ταῦτα δύο καὶ εἴκοσι, νῦν δὲ ἔξ καὶ τριάκοντα· ἀναπτῆναι γὰρ εἰς οὐρανὸν ἐφίεται καὶ τῆς ἐπιγείου ταύτης ἀπαλλαγῆναι διατριβῆς. Ἐγὼ δὲ οὐδὲ τῆς θείας ἄνευ οἰκονομίας ταύτην ὑπολαμ βάνω γεγενῆσθαι τὴν στάσιν, οὐπὲρ εἵνεκα τοὺς μεμψιμοίρους παρακαλῶ χαλινῶσαι τὴν γλώτταν καὶ μὴ ἐπιτρέπειν ὡς ἔτυχε φέρεσθαι, σκοπεῖν δὲ ὡς πολλάκις τοιαῦτα ὁ δεσπότης τῶν ῥαθυμοτέρων εἵνεκεν ὠφελείας ἐμηχανήσατο. Καὶ γὰρ τὸν Ἡσαΐαν γυμνὸν καὶ

ἀνυπόδητον βαδίσαι προσέταξε, καὶ τὸν Ἱερεμίαν περιζῶμα τῆ ὄσφυϊ περιθεῖναι καὶ οὕτω τοῖς ἀπειθέσι προσφέρειν τὴν προφητείαν, καὶ ἄλλοτε δὲ κλοιοὺς ξυλίνοὺς καὶ σιδηροῦς μετὰ ταῦτα τῷ τραχήλῳ περιβαλεῖν· καὶ τῷ Ὡσηὲ γυναῖκα πόρνην λαβεῖν, καὶ αὐτῆς ἀγαπήσαι γυναῖκα πονηρὰν καὶ μοιχαλίδα· καὶ τῷ Ἰεζεκιήλ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ τεσσαράκοντα κατα κλιθῆναι ἡμέρας καὶ ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ πάλιν, διορύξει τοῖχον καὶ φεύγοντα ἐξελεῖν, καὶ αἰχμαλωσίαν ἐν ἑαυτῷ διαγράψαι· καὶ ἄλλοτε δὲ ξίφος εἰς ἀκμὴν παραθῆξαι καὶ ξυρᾶσθαι τούτῳ τὴν κεφαλὴν καὶ τετραχῆ τὰς τρίχας διελεῖν καὶ ἀπονεῖμαι τὰς μὲν εἰς τόδε, τὰς δὲ εἰς τόδε, ἵνα μὴ ἅπαντα καταλέγω. Γίνεσθαι δὲ τούτων ἕκαστον προσέτατε τῶν ὄλων ὁ πρῦτανις, τοὺς λόγῳ μὴ πειθομένους μηδὲ τῆς προφητείας ἐπαΐειν ἀνεχο μένους τῷ τῆς θεωρίας παραδόξῳ συλλέγων καὶ τῶν θεσπισμάτων ἀκούειν παρασκευάζων. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐξεπλάγη θεῖον ἄνθρωπον γυμνὸν βαδίζοντα θεωρῶν; Τίς δαὶ οὐκ ἂν τοῦ γιγνομένου μαθεῖν τὴν αἰτίαν ἐπόθησε; Τίς δαὶ οὐκ ἂν ἤρητο τί δήποτε πόρνη συνοικεῖν ὁ προφήτης ἀνέχεται; Καθάπερ τοίνυν ἐκείνων ἕκαστον ὁ τῶν ὄλων θεὸς γενέσθαι προσέταξε τῆς τῶν ῥαστώνη συζώντων προμηθοῦμενος ὠφελείας, οὕτω καὶ τὸ καινὸν τοῦτο καὶ παράδοξον ἐπρυτάνευσεν θέαμα τῷ ξένῳ πάντας ἔλκων εἰς θεωρίαν καὶ πιθανὴν τοῖς ἀφικνουμένοις παρασκευάζων τὴν προσφερομένην παραίνεσιν· τὸ γὰρ καινὸν τοῦ θεάματος ἐνέχυρον ἀξιόχρεων γίνεται τοῦ διδάγματος, καὶ ὁ εἰς θεωρίαν ἀφικνούμενος τὰ θεῖα παιδευθεὶς ἐπανέρχεται. Καὶ ὡσπερ οἱ βασιλεύειν τῶν ἀνθρώπων λαχόντες ἀμείβουσι κατὰ τινα χρόνου περίοδον τὰς τῶν νομισμάτων εἰκόνας, ποτὲ μὲν λεόντων ἐκτυποῦντες ἰνδάλματα, ποτὲ δὲ ἀστέρων καὶ ἀγγέλων, ἄλλοτε τῷ ξένῳ χαρακτηρὶ τιμιώτερον ἀποφαί νειν πειρώμενοι τὸν χρυσόν, οὕτως ὁ τῶν ὄλων παμβασιλεὺς οἶόν τινας χαρακτηρὰς τὰς καινὰς ταύτας καὶ παντοδαπὰς πολιτείας τῆ εὐσεβείᾳ περιτιθεὶς οὐ μόνον τῶν τροφίμων τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τῶν τὴν ἀπιστίαν νοσοῦντων εἰς εὐφημίαν τὰς γλώττας κινεῖ.

26.13 Καὶ ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, οὐ λόγοι μάρτυρες, ἀλλ' ἡ τῶν πραγμάτων βοή. Τοὺς γὰρ Ἰσραηλίτας, πολλὰς μυριάδας τῷ ζόφῳ τῆς ἀσεβείας δουλεύουσας ἢ ἐπὶ τοῦ κίονος ἐφώτισε στάσις. Ὡσπερ γὰρ ἐπὶ τινος λυχνίας τεθεὶς ὁ φανότατος οὗτος λύχνος ἡλίου δίκην πάντοσε τὰς ἀκτῖνας ἐξέπεμψε. Καὶ ἔστιν ἰδεῖν καὶ Ἰβήρας, ὡς ἔφην, καὶ Ἀρμενίους καὶ Πέρσας ἀφικνουμένους καὶ τοῦ θεοῦ βαπτίσματος ἀπολαύοντας. Ἰσραηλίται δὲ κατὰ συμμορίας ἀφικνούμενοι, διακόσιοι κατὰ ταῦτόν καὶ τριακόσιοι, ἔστι δ' ὅτε καὶ χίλιοι, ἀρνοῦνται μὲν τὴν πατρίαν ἐξαπάτην μετὰ βοῆς, τὰ δὲ ὑπ' ἐκείνων σεβασθέντα εἶδωλα πρὸ τοῦ μεγάλου ἐκείνου φωστῆρος συντρίβοντες καὶ τοῖς τῆς Ἀφροδίτης ὀργίοις ἀποταττόμενοι— τούτου γὰρ ἀνέκαθεν τοῦ δαίμονος κατεδέξαντο τὴν λατρείαν—τῶν θείων ἀπολαύουσι μυστηρίων, νόμους παρὰ τῆς ἱεράς ἐκείνης δεχόμενοι γλώττης καὶ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις χαίρειν φράζοντες, καὶ τῶν τε ὄνων τῶν ἀγρίων τῶν τε καμήλων τὴν ἐδωδὴν ἀπαρνούμενοι.

26.14 Καὶ τούτων αὐτόπτης ἐγενόμην ἐγὼ καὶ ἀκήκοα καὶ τὴν πατρίαν ἀσεβείαν ἀρνούμενων καὶ τῆ εὐαγγελικῆς διδασκαλίας συντιθεμένων. Καὶ κίνδυνον δὲ ἅπαξ ὑπέμεινα μέγιστον· αὐτὸς μὲν γὰρ αὐτοῖς προσελθεῖν ἐκέλευσε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν ἱερατικὴν εὐλογίαν λαβεῖν, μέγιστον φήσας αὐτοὺς ἐντεῦθεν καρπώσασθαι κέρδος. Βαρβαρικώτερον δὲ συνδραμόντες ἐκείνοι, οἱ μὲν ἔμπροσθεν εἶλκον, οἱ δὲ ὀπισθεν, ἄλλοι ἐκ πλαγίων, οἱ δὲ ἀφεστῶτες τῶν ἄλλων ἐπιβαίνοντες καὶ τὰς χεῖρας προτείνοντες, οἱ μὲν τὸ γένειον εἶλκον, οἱ δὲ τῶν ἱματίων ἐπελαμβάνοντο. Κἂν ἀπεπνίγην ὑπὸ τῆς ἐκείνων θερμότερας προσόδου, εἰ μὴ βοῆ χρησάμενος ἀπεσκέδασεν

ἀπαντας. Τοιαύτην ὁ ὑπὸ τῶν φιλο σκωμμόνων σκωπτόμενος κίων ὠφέλειαν ἀνέβλυσε καὶ τοσαύτην ἀκτίνα θεογνωσίας εἰς τὰς τῶν βαρβάρων διανοίας κατέπεμψεν.

26.15 Οἶδα δὲ καὶ ἄλλο ὑπὸ τούτων τοιόνδε γεγενημένον. Ἰκέτευε μία φυλὴ τὸν θεῖον ἄνθρωπον εὐχὴν τινα καὶ εὐλογίαν ἐκπέμψαι τῷ σφετέρῳ φυλάρχῳ· ἄλλη δὲ παροῦσα φυλὴ ἀντέλεγε, μὴ δεῖν ἐκείνῳ τὴν εὐλογίαν ἐκπεμφθῆναι λέγουσα, ἀλλὰ τῷ ἑαυτῆς ἡγεμόνι· τὸν μὲν γὰρ ἀδικώτατον εἶναι, τὸν δὲ ἀδικίας ἀλλότριον. Μακρᾶς δὲ φιλονεικίας γενομένης καὶ διαμάχης βαρβαρικῆς, τὸ τελευταῖον κατ' ἄλλήλων ἐχώρησαν. Ἐγὼ δὲ πολλοῖς χρησάμενος λόγοις ἡσυχίαν ἔχειν παρήνουν, ὡς ἀποχρῶντος τοῦ θεοῦ ἀνδρὸς καὶ τούτῳ κἀκείνῳ μεταδοῦναι τῆς εὐλογίας. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἔλεγον μὴ δεῖν ἐκείνον ταύτης τυχεῖν, κἀκείνοι ταύτης ἀποστερεῖν ἐπειρῶντο τὸν ἕτερον. Ἀπειλήσας δὲ αὐτοῖς ἄνωθεν καὶ κύνας καλέσας μόγις τὴν φιλονεικίαν κατέσβεσε. Ταῦτα δὲ ἔφην ἐπιδειῖσαι αὐτῶν τῆς διανοίας ἐθελήσας τὴν πίστιν. Οὐ γὰρ ἂν οὕτω κατ' ἀλλήλων ἐμάνησαν, εἰ μὴ μεγίστην ἔχειν δύναμιν τοῦ θεσπεσίου ἀνθρώπου τὴν εὐλογίαν ἐπίστευον.

26.16 Εἶδον δὲ καὶ ἄλλοτε θαῦμα γεγενημένον ἀοίδιμον. Εἰσελθὼν γὰρ τις Σαρακηνῶν δὲ καὶ οὗτος φύλαρχος ἦν-τὴν θείαν ἰκέτευσε κεφαλὴν ἐπαμῦναι ἀνδρὶ κατὰ τὴν ὁδὸν παρεθέντι τὰ μέλη τοῦ σώματος. Ἔλεγε δὲ τοῦτο κατὰ τὴν Καλλίνικον-φρουρίον δὲ αὕτη μέγιστον- ὑπομεμενηκέναι τὸ πάθος. Κομισθέντα τοίνυν εἰς μέσον ἀρνηθῆναι ἐκέλευσε τὴν τῶν προγόνων ἀσέβειαν. Ἐπειδὴ δὲ ἀσμένως ὑπήκουσέ τε καὶ τὸ κελευσθὲν ἐξεπλήρωσεν, ἤρητο εἰ πιστεύοι τῷ πατρὶ καὶ τῷ μονογενεῖ υἱῷ καὶ τῷ ἀγίῳ πνεύματι. Τοῦ δὲ πιστεύειν ὁμολογήσαντος· "Ταύταις, ἔφη, ταῖς προσηγορίαις πιστεύων ἀνάστηθι". Ὡς δὲ ἀνέστη, προσέταξεν ἐπ' ὧμων φέρειν τὸν φύλαρχον μέχρις αὐτῆς τῆς σκηνῆς-μέγιστον δὲ εἶχε τὸ σῶμα- καὶ ὁ μὲν λαβὼν παραυτίκα ὥχεται, οἱ δὲ παρόντες εἰς ὑμνωδίαν τοῦ θεοῦ τὰς γλώττας ἐκίνησαν.

26.17 Τοῦτο δὲ προσέταξε τὸν δεσπότην μιμούμενος, ὃς τῷ παραλύτῳ φέρειν τὴν κλίνην ἐκέλευσεν. Ἀλλὰ μηδεὶς τυραννίδα καλείτω τὴν μίμησιν. Αὐτοῦ γὰρ ἔστι φωνή· "Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκείνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει." Καὶ ταύτης δὲ τῆς ἐπαγγελίας τὸ τέλος ἐθεασάμεθα. Τῆς γὰρ τοῦ κυρίου σκιάς οὐδαμοῦ θαῦμα ἐργασαμένης ἢ τοῦ μεγάλου Πέτρου σκιά καὶ θάνατον ἔλυσε καὶ νόσους ἐξήλασε καὶ δαίμονας ἐφυγάδευσεν. Ἄλλ' ὁ δεσπότης καὶ ταῦτα διὰ τῶν δούλων ἐνήργει τὰ θαύματα, καὶ νῦν δὲ ὡσαύτως τῇ τούτου κεκρημένος προσηγορίᾳ τὰ μυρία ὁ θεῖος Συμεώνης ἐργάζεται θαύματα.

26.18 Συνέβη γὰρ καὶ ἕτερον θαῦμα γενέσθαι ὑπὸ τούτου τοῦ προτέρου μηδαμῶς ἐλαττούμενον. Τῶν γὰρ εἰς τὸ σωτήριον ὄνομα τοῦ δεσπότης Χριστοῦ πεπιστευκότων τις Ἰσμαηλίτης οὐκ ἄσημος εὐχὴν ἐποιήσατο πρὸς τὸν θεὸν ὑπ' αὐτῷ μάρτυρι καὶ ὑπόσχεσιν. Ἡ δὲ ὑπόσχεσις ἦν πάσης ἀφέξεσθαι τοῦ λοιποῦ μέχρι τέλους ἐμψύχου τροφῆς. Ταύτην οὐκ οἶδ' ὅπως χρόνῳ τινὶ τὴν ἐπαγγελίαν παραδραμών, ὄρνιν καταθύσας ἐσθίειν ἐτόλμησε. Τοῦ δὲ θεοῦ αὐτὸν δι' ἐλέγχου πρὸς ἐπιστροφὴν ἐνεγκεῖν ἐθελήσαντος καὶ τὸν ἑαυτοῦ τιμῆσαι θεράποντα μάρτυρα τῆς παραβαθείσης γενόμενον ὑποσχέσεως, εἰς λίθου φύσιν ἢ σὰρξ τῆς ὄρνιθος μετεβάλετο, ὥστε μηδὲ βουλόμενον δύνασθαι λοιπὸν ἐσθίειν αὐτόν. Πῶς γὰρ οἶόν τε ἦν ἀποπετρωθέντος οὐπὲρ εἰς βρῶσιν ἐπέληπτο σώματος ἐσθίειν δύνασθαι; Ταύτη καταπλαγεὶς ὁ βάρβαρος τῇ παραδόξῳ θέᾳ σὺν πολλῷ τάχει τὸν ὄσιον κατελάμβανε, τὸ κεκρυμμένον εἰς φῶς προφέρων ἀμάρτημα καὶ τὴν παράβασιν ἀνακηρύττων πᾶσι καὶ τοῦ πταιίσματος ἐκ θεοῦ συγγνώμην αἰτούμενος καὶ τὸν ἅγιον εἰς ἐπικουρίαν καλῶν, ὡς ἂν ταῖς παντο δυνάμοις αὐτοῦ

εὐχαῖς τῶν δεσμῶν αὐτὸν τῆς ἀμαρτίας ἐκλύσειε. Καὶ πολλοὶ τοῦδε τοῦ θαύματος αὐτόπται γεγονάσι τὸ πρὸς τῷ στήθει μέρος τῆς ὄρνιθος ἐξ ὀστέου καὶ λίθου συγκείμενον ψηλαφήσαντες.

26.19 Οὐ μόνον δὲ τῶν θαυμάτων αὐτόπτης, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἔσομένων προρρήσεως ἐγενόμην ἀκροατῆς. Καὶ γὰρ τὸν γενόμενον αὐχμὸν καὶ τὴν πολλὴν ἐκείνου τοῦ ἔτους ἀκαρπίαν καὶ τὸν ἀκολουθήσαντα λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμὸν πρὸ δύο προεῖπεν ἐνιαυτῶν, ῥάβδον εἰρηκῶς τεθεῆσθαι τοῖς ἀνθρώποις ἐπιφερομένην καὶ τὰς δι' αὐτῆς προμη νύουσαν μάστιγας. Καὶ ἄλλοτε δὲ τῆς καλουμένης κάμπης τὴν προσβολὴν προεδήλωσε, καὶ ὡς οὐδὲν μέγα λυμανεῖται, τῆς θείας φιλανθρωπίας ἀκολουθούσης τῇ τιμωρίᾳ. Τριάκοντα δὲ διελθουσῶν ἡμερῶν ἐπέπτη μὲν πλῆθος ἄπειρον, ὡς καὶ διατεμεῖν τὴν ἀκτῖνα καὶ σχεδιάσαι σκίαν, καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐθεασάμεθα πάντες. Μόνον δὲ τὸν τῶν ἀλόγων χιλὸν ἐλυμήνατο οὐδεμίαν λώβην τῇ τῶν ἀνθρώπων προσε νεγκοῦσα τροφῇ. Καὶ ἐμοὶ δὲ ὑπὸ τινος πολεμουμένῳ πρὸ πεντεκαίδεκα ἐμήνυσεν ἡμερῶν τὴν τοῦ πολεμίου κατάλυσιν, καὶ τῇ πείρᾳ τῆς προρρήσεως τὴν ἀλήθειαν ἔμαθον. Ὁφθησαν δὲ αὐτῷ καὶ δύο ῥάβδοι ποτὲ φερόμεναι μὲν ἐξ οὐρανοῦ, πρὸς δὲ τὴν ἑῴαν τε καὶ δυτικὴν ἐκπίπτουσαι γῆν· ἐθνῶν δὲ ἄρα περσικοῦ τε καὶ σκυθικοῦ κατὰ ἀρχῆς τῆς Ῥωμαίων ἐπανάστασιν ἐδήλου ταύτην ὁ θεῖος ἀνὴρ· ἐξεῖπέν τε τοῖς παροῦσι τὴν ὀπτασίαν καὶ δάκρυσι πολλοῖς καὶ ἀπαύστοις λιταῖς τὰς ἀπειλούμενας ἔστησε κατὰ τῆς οἰκουμένης πληγὰς· τό γε τῶν Περσῶν ἔθνος ἐξωπλισμένον ἤδη καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαίων ὑπάρχον ἔφοδον εὐτρεπὲς θείας ἀντιπραξίας ῥοπῆς ἀνεκόπτετό τε τῆς προκειμένης ὀρμῆς καὶ οἰκείους ἔνδοθεν ἐναπησχολεῖτο δεινοῖς.

26.20 Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα πάμπολλα ἐπιστάμενος παρήσω, φεύγων τοῦ λόγου τὸ μῆκος. Ἀπόχρη δέ γε καὶ ταῦτα δεῖξαι τῆς διανοίας αὐτοῦ τὴν πνευματικὴν θεωρίαν. Τούτου πολὺ τὸ κλέος καὶ παρὰ τῷ Περσῶν βασιλεῖ. Ὡς γὰρ οἱ πρὸς ἐκείνον ἀφικόμενοι διηγήσαντο πρέσβεις, ἐπιμελῶς ἐπυνθάνετο τίς τε εἴη τοῦ ἀνδρὸς ὁ βίος καὶ ὅποια τὰ θαύματα. Τὴν δὲ ὁμόζυγα τὴν τούτου φασὶ καὶ ἔλαιον αἰτῆσαι τῆς τούτου εὐλογίας ἠξιομένον καὶ ὡς μέγιστον δῶρον κομίσασθαι. Καὶ οἱ περὶ βασιλέα δὲ ἅπαντες ὑπὸ τῆς φήμης βαλλόμενοι καὶ πολλὰς παρὰ τῶν μάγων κατ' αὐτοῦ συκοφαντίας δεχόμενοι καὶ ἀκριβῶς ἐπυνθάνοντο καὶ διδασκόμενοι θεῖον ἄνδρα ὠνόμαζον. Ὁ δὲ λοιπὸς ὅμιλος τοῖς ὀρεωκόμοις προσιόντες καὶ οἰκέταις καὶ στρατιώταις καὶ χρήματα προσέφερον καὶ τῆς τοῦ ἐλαίου εὐλογίας μεταλαχεῖν ἰκέτευσον.

26.21 Ἡ δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλὶς στερίφη οὖσα καὶ παίδων ἐφιεμένη πρῶτον μὲν τινὰς τῶν ἀξιοτάτων ἀποστείλασα γενέσθαι μήτηρ ἰκέτευσεν. Ἐπειδὴ δὲ ἔτυχε τῆς αἰτήσεως καὶ ἔτεκεν ὡς ἐπόθησε, τὸν γεννηθέντα βασιλέα λαβοῦσα πρὸς τὸν θεῖον ἔδραμε πρεσβύτην· καὶ ἐπειδὴ γυναιξὶν οὐκ εἰσιτητὸν ἦν, πρὸς αὐτὸν πέμψασα τὸ βρέφος τῆς παρ' αὐτοῦ τυχεῖν εὐλογίας ἰκέτευσεν· "Σὸν γάρ, ἔφη, τόδε τὸ δράγμα· ἐγὼ μὲν γὰρ μετὰ δακρύων τὸ τῆς εὐχῆς προσενήνοχα σπέρμα, σὺ δὲ τὸ σπέρμα πεποίηκας δράγμα, τῆς θείας χάριτος διὰ προσευχῆς ἐλύσας τὸν ὑετόν". Ἀλλὰ μέχρι τότε φιλονεικῶ μετρήσαι τοῦ ἀτλαντικοῦ πελάγους τὸ βάθος; Ὡσπερ γὰρ ἐκείνο τοῖς ἀνθρώποις ἀμέτρητον, οὕτως ὑπερβαίνει διήγησιν τὰ καθ' ἡμέραν ὑπ' ἐκείνου γιγνόμενα.

26.22 Ἐγὼ δὲ αὐτοῦ πρὸ τούτων ἀπάντων τὴν καρτερίαν θαυμάζω. Νύκτωρ γὰρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἔστηκεν ὑπὸ πάντων ὀρώμενος· τὰς θύρας γὰρ ἀφελὼν καὶ τοῦ περιβόλου μέρος οὐκ ἐλάχιστον καταλύσας, πρόκειται πᾶσι θέαμα καινὸν καὶ

παράδοξον, νῦν μὲν ἐστὼς μέχρι πολλοῦ, νῦν δὲ θαμὰ κατακαμπτόμενος καὶ τῷ θεῷ προσφέρων προσ κύνησιν. Πολλοὶ δὲ καὶ ἀριθμοῦσι τῶν ἐστῶτων ταυτασὶ τὰς προσκυνήσεις. Ἄπαξ δὲ τις τῶν σὺν ἐμοὶ χιλίας καὶ διακοσίας πρὸς τέτταρσι καὶ τεσσαράκοντα ἀριθμήσας, εἶτα ὀκλάσας ἀφῆκε τὴν ψῆφον. Κατακύπτων δὲ ἀεὶ τοῖς τῶν ποδῶν δακτύλοις προσπελάζει τὸ μέτωπον· ἄπαξ γὰρ τῆς ἑβδομάδος τροφήν ἢ γαστήρ ὑποδεχομένη καὶ ταύτην βραχεῖαν εὐπετῶς ἐπικάμπτεσθαι τῷ νῶτω παραχωρεῖ.

26.23 Φασὶ δὲ ἀπὸ τῆς στάσεως καὶ χειρῶν νειον ἔλκος ἐν θατέρῳ γενέσθαι ποδὶ καὶ διηνεκῶς πλεῖστον ἐκεῖθεν ἰχῶρα ἐκκρίνεσθαι. Ἄλλ' ὅμως οὐδὲν τουτωνὶ τῶν παθῶν τὴν φιλοσοφίαν ἐξήλεγξεν, ἀλλὰ φέρει γενναίως καὶ τὰ ἐκούσια καὶ τὰ ἀκούσια, καὶ τούτων κάκεινων τῇ προθυμίᾳ περι γινόμενος. Τοῦτο δὲ τὸ ἔλκος καὶ ὑποδείξαι τι ἠναγκάσθη ποτέ. Διηγῆσομαι δὲ καὶ τὴν αἰτίαν. Ἀφίκετό τις ἀπὸ Ῥαβαίνης, ἀνὴρ σπουδαῖος καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ διακονίᾳ τετιμημένος. Οὗτος τὴν κορυφὴν ἐκείνην καταλαβὼν· "Εἰπέ μοι, ἔφη, πρὸς τῆς ἀληθείας αὐτῆς τῆς τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρεψάσης γένος, ἄνθρωπος εἶ ἢ ἀσώματος φύσις;". Δυσχερανάντων δὲ πρὸς τὴν ἐρώτησιν τῶν παρόντων σιγὴν μὲν ἄγειν ἐκέλευσεν ἅπαντας, πρὸς ἐκεῖνον δὲ ἔφη· "Τί δήποτε ταύτην τὴν πεῦσιν προσήνεγκας;". Τοῦ δὲ εἰρηκότος ὡς "πάντων θρυλούντων ἀκούω ὡς οὔτε ἐσθίεις οὔτε καθεύδεις, ἀνθρώπων δὲ ἐκάτερον ἴδιον· οὐ γὰρ ἄν τις ταύτην ἔχων τὴν φύσιν τροφῆς δίχα καὶ ὕπνου διαβιώσειεν", ἐπιτεθῆναι μὲν τῷ κίονι κλίμακα προσέταξεν, ἀναβῆναι δὲ ἐκεῖνον ἐκέλευσε καὶ πρῶτον μὲν τὰς χεῖρας καταμαθεῖν, εἶτα εἴσω τοῦ δερματίνου περιβολαίου τὴν χεῖρα βαλεῖν καὶ ἰδεῖν μὴ τοὺς πόδας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ χαλεπώτατον ἔλκος. Ἰδὼν δὲ καὶ θαυμάσας ὁ ἄνθρωπος τὴν τοῦ ἔλκους ὑπερβολὴν καὶ παρ' αὐτοῦ μαθὼν ὡς ἀπολαύει τροφῆς, κατελήλυθεν μὲν ἐκεῖθεν, πρὸς ἐμὲ δὲ ἀφικόμενος διηγῆσατο ἅπαντα.

26.24 Ἐν δὲ ταῖς δημοτελεσί πανηγύρεσι καὶ ἄλλην ἐπι δείκνυται καρτερίαν. Μετὰ γὰρ ἡλίου δυσμὰς ἕως ἂν οὗτος πάλιν εἰς τὸν ἑῶν ὀρίζοντα γένηται, τὰς χεῖρας ἀνατείνων εἰς οὐρανὸν παννύχιον ἔστηκεν οὔτε ὑπὸ ὕπνου θελγόμενος οὔτε ὑπὸ πόνου νικώμενος.

26.25 Ἐν τοσοῦτοις δὲ πόνοις καὶ κατορθωμάτων ὄγκῳ καὶ πλήθει θαυμάτων οὕτως ἐστὶ τὸ φρόνημα μέτριος ὡς πάντων ἀνθρώπων κατὰ τὴν ἀξίαν ὕστατος. Πρὸς δὲ τῷ μετρίῳ φρονήματι καὶ εὐπρόσδοτος λίαν ἐστὶ καὶ γλυκὺς καὶ ἐπίχαρις καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν διαλεγόμενων ἀποκρι νόμος, εἴτε χειροτέχνης εἴτε προσαίτης εἴτε ἄγροικος εἴη. Ἔλαβε δὲ καὶ τῆς διδασκαλίας παρὰ τοῦ μεγαλοδώρου δεσπότη τοῦ δῶρον· καὶ δις ἐκάστης ἡμέρας τὰς παραι νέσεις ποιούμενος ἐπικλύζει τῶν ἀκουόντων τὰς ἀκοὰς ἐπιχαρίτως μάλα διαλεγόμενος, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ πνεύματος προσφέρων παιδεύματα καὶ ἀνανεύειν εἰς οὐρανὸν καὶ πέτεσθαι παρεγγυῶν καὶ τῆς γῆς ἀπαλλάττεσθαι καὶ τὴν προσδοκωμένην φαντάζεσθαι βασιλείαν καὶ τῆς γεέννης δεδιέναι τὴν ἀπειλήν καὶ καταφρονεῖν τῶν γηίνων καὶ προσμένειν τὰ μέλλοντα.

26.26 Ἔστι δὲ αὐτὸν ἰδεῖν καὶ δικάζοντα καὶ ὀρθὰς καὶ δικαίας τὰς ψήφους ἐκφέροντα. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα μετὰ τὴν ἐνάτην διαπράττεται ὥραν· τὴν γὰρ νύκτα ἅπασαν καὶ τὴν ἡμέραν μέχρις ἐνάτης διατελεῖ προσεὺ χόμενος. Μετὰ δὲ τὴν ἐνάτην πρῶτον μὲν τὴν θεῖαν διδασκαλίαν τοῖς παροῦσι προσφέρει, εἶτα τὴν ἐκάστου δεξάμενος αἴτησιν καὶ τινὰς ἰάσεις ἐργασάμενος τῶν ἀμφισβητούντων διαλύει τὰς ἔριδας. Περὶ δὲ ἡλίου δυσμὰς τῆς πρὸς τὸν θεὸν λοιπὸν διαλέξεως ἄρχεται.

26.27 Ἄλλ' ἐν τούτοις ὧν καὶ ταῦτα ἅπαντα δρῶν οὐδὲ τῆς τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν ἀμελεῖ προμηθείας, νῦν μὲν ἑλληνικῇ δυσσεβείᾳ μαχόμενος, νῦν δὲ τὴν

Ἰουδαίων καταλύων θρασύτητα, ἄλλοτε δὲ τὰς τῶν αἰρετικῶν συμμορίας σκεδαννύς, καί ποτε μὲν βασιλεῖ περὶ τούτων ἐπιστέλλων, ποτὲ δὲ τοὺς ἄρχοντας εἰς τὸν θεῖον ζῆλον ἐγείρων, ἄλλοτε δὲ καὶ αὐτοῖς τῶν ἐκκλησιῶν τοῖς ποιμέσι πλείονα ποιεῖσθαι τῶν ποιμνίων παρεγγυῶν τὴν ἐπιμέλειαν.

26.28 Ταῦτα δὲ διεξῆλθον ἀπὸ ψεκάδος δεῖξαι τὸν ὑετὸν πειραθεῖς καὶ τῷ λιχανῷ δακτύλῳ τοὺς ἐντυγχάνοντας τῷ συγγράμματι τῆς γλυκύτητος ἀπογεύων τοῦ μέλιτος. Τὰ δὲ παρὰ πάντων ἀδόμηνα τούτων ἐστὶ πολλαπλάσια, ἀλλ' οὐ πάντα ἔγωγε συγγράφειν ἐπήγγελμαι, ἀλλὰ δι' ὀλίγων τῆς ἐκάστου πολιτείας ἐπιδειξάμενος τὸν χαρακτήρα. Συγγράψουσι δὲ ὡς εἰκὸς καὶ ἄλλοι τούτων πολλῶν πλείονα· εἰ δὲ καὶ ἐπιβίῳ, καὶ μείζονα τυχὸν προσθήσουσι θαύματα. Ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸν ταῖς οἰκείαις προσευχαῖς βοηθούμενον τοῖς ἀγαθοῖς τούτοις πόνοις ἐπιμεῖναι καὶ ποθῶ καὶ τὸν θεὸν ἰκετεύω, κόσμον ὄντα κοινὸν καὶ τῆς εὐσεβείας ἀγλαΐσμα καὶ τὸν ἑαυτοῦ ῥυθμισθῆναι βίον καὶ πρὸς τὴν εὐαγγελικὴν πολιτείαν κατευθυνθῆναι. Πολλοῖς δὲ καὶ ἐπιβιοῦς θαύμασί τε καὶ πόνοις ἡλίου τε φλοξὶ καὶ χειμερίοις κρυμοῖς καὶ ἀνέμων σφοδραῖς ἐμβολαῖς καὶ τῇ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀσθενείᾳ μόνος τῶν πώποτε μείνας ἀκαταγῶ νιστος, ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὸν ἔδει συνεῖναι Χριστῷ καὶ τοὺς τῶν ἀμετρήτων ἀγῶνων στεφάνους κομίσασθαι, τὸ μὲν ἄνθρωπος εἶναι τῷ θανάτῳ τοῖς οὐ πιστεύουσιν ἐβεβαίωσεν, ἔμεινε δὲ καὶ μετὰ τελευτῆν ἀκλινής, καὶ τὸν μὲν οὐρανὸν ἢ ψυχὴν κατείληφει, τὸ δὲ σῶμα πεσεῖν οὐδ' οὕτως ἠνείχετο, ἀλλ' ὄρθιον ἐν τῷ τῶν ἀγωνισμάτων εἰστήκει τόπῳ, ὡσπερ ἀήττητος ἀθλητῆς μηδενὶ τῶν μελῶν μέρει τῇ γῆ προσψαῦσαι φιλονεικῶν. Οὕτως τοῖς κατὰ Χριστὸν ἀγωνισταῖς μένει συνοῦσα καὶ ἀποθανοῦσιν ἢ νίκη. Ἰάσεις γοῦν παντοίων παθῶν καὶ θαύματα καὶ θεῶν δύναμις ἐνεργεῖν, ὡσπερ ἡνίκα περιῆν, ἐπιτελοῦνται καὶ νῦν οὐ παρὰ τὰς θήκας τῶν ἀγίων λειψάνων μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸ τῆς ἀριστείας αὐτοῦ καὶ ἀθλήσεως τῆς πολυχρονίου μνημόσυνον, τὸν μέγαν λέγω καὶ ἀοίδιμον κίονα τούτου δὴ τοῦ δικαίου καὶ πολυῦμνήτου Συμεῶν, οὗ ταῖς ἀγίαις πρεσβείαις εὐχόμεθα αὐτοῖ τε ἡμεῖς διασῶζεσθαι καὶ τῇ ὀρθῇ ἐπιστηρίζεσθαι πίστει καὶ πᾶσαν πόλιν τε καὶ χώραν ἐφ' ἣν τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπικέκληται παντοίας ἐπηρείας τε καὶ βλάβης ἀπείραστον ἐξ οὐρανοῦ τε καὶ πολεμίων φυλάττεσθαι· αὐτῷ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

27.† ΒΑΡΑΔΑΤΟΣ

27.1 Καὶ ὁ κοινὸς τῶν ἀνθρώπων ἀλάστωρ πολλὰς τῆς κακίας ἐξεῦρεν ὁδοὺς πανωλεθρία φιλονεικῶν παραδοῦναι πᾶσαν τῶν ἀνθρώπων τὴν φύσιν, καὶ τῆς εὐσεβείας οἱ τρόφιμοι τῆς εἰς οὐρανὸν ἀνόδου πολλὰς καὶ διαφόρους ἐμηχανήσαντο κλίμακας. Οἱ μὲν γὰρ κατὰ συμμορίας ἀγωνιζόμενοι—μυρία δὲ τοιαῦτα συστήματα καὶ ἀριθμὸν νικῶντα—, τῶν ἀγηράτων στεφάνων ἀπολαύουσι καὶ τῆς ποθουμένης ἀνόδου τυγχάνουσιν. Οἱ δὲ τὸν μοναδικὸν ἀσπαζόμενοι βίον καὶ μόνῳ προσλαλεῖν τῷ θεῷ μελετῶντες καὶ παραψυχῆς ἀνθρωπίνης οὐδεμιᾶς μεταλαγχάνοντες οὕτω τῆς ἀναρρήσεως ἀπολαύουσιν. Ἄλλοι δὲ ἐν σκηναῖς καὶ ἔτεροι ἐν καλύβαις διάγοντες τὸν θεὸν ἀνυμνοῦσιν. Οἱ δὲ τὸν ἐν ἄντροις καὶ σπηλαίοις ἀσπάζονται βίον. Πολλοὶ δέ, ὧν ἐνίων ἐμνήσθημεν, οὐκ ἄντρον ἔχουσιν, οὐ σπήλαιον, οὐ σκηνήν, οὐ καλύβην ἐπέισθησαν, ἀλλὰ γυμνῷ τῷ ἀέρι τὰ σφέτερα σώματα δεδωκότες τῶν ἐναντίων ποιότητων ἀνέχονται, ποτὲ μὲν τῷ κρυμῷ τῷ ἀκράτῳ πηγνύμενοι, ποτὲ δὲ τῷ πυρὶ τῆς ἀκτίνος φλεγόμενοι. Καὶ τούτων δὲ αὖ πάλιν ὁ βίος διάφορος· οἱ μὲν γὰρ ἐστάσι διηνεκῶς, οἱ δὲ εἰς καθέδραν καὶ στάσιν τὴν ἡμέραν μερίζουσι. Καὶ οἱ μὲν ἐν θριγκίοις τισὶ καθειργμένοι

τῶν πολλῶν τὰς συνουσίας ἐκκλίνουσιν, οἱ δὲ οὐδενὶ τοιούτῳ καλύμματι χρώμενοι πρόκεινται πᾶσι τοῖς βουλομένοις εἰς θεωρίαν.

27.2 Τούτων δὲ ἕκαστον ἐπὶ τοῦ παρόντος διεξελθεῖν ἠναγκάσθην, τοῦ θαυμασίου Βαραδάτου τὸν βίον ἐθελήσας συγγράψαι· καινὰ γὰρ καὶ οὗτος ἐπενόησε καρτερίας ἐπιτηδεύματα. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐν οἰκίσκῳ χρόνον πολὺν ἑαυτὸν καθεύρξας τῆς θείας μόνης ψυχαγωγίας ἀπέλαυεν. Ἐκείθεν τὴν ὑπερκειμένην καταλαβὼν ῥαχίαν καὶ κιβωτόν τινα βραχεῖαν οὐδὲ τῷ σώματι σύμμετρον ἐκ ξύλων κατασκευάσας ἐν αὐτῇ διῆγε, κατακύπτειν διηνεκῶς ἠναγκασμένος· οὐ γὰρ εἶχεν ὕψος ἰσόμετρον τῷ μήκει τοῦ σώματος. Οὐ σάνισι δὲ γε αὕτη συνήρμοστο, ἀλλὰ ταῖς κιγκλίσι παραπλησίως διήνοικτο καὶ ταῖς φωταγωγοῖς ἐώκει ταῖς εὐρυτέρας ἐχούσαις τοῦ φωτὸς τὰς εἰσόδους· οὐ χάριν οὔτε τῆς τῶν ὑετῶν ἀπηλλάττετο προσβολῆς οὔτε τῆς ἡλιακῆς ἡλευθεροῦτο φλογός, ἀλλ' ἀμφοτέρα τοῖς ἄλλοις ὑπαιθρίοις παραπλησίως ἐδέχετο· ἐπλεονέκτει δὲ μόνῳ τῷ τῆς καθεύρξεως πόνῳ.

27.3 Πολὺν δὲ χρόνον τοῦτον διατελέσας τὸν τρόπον, ὕστερον ἐξελήλυθε, ταῖς τοῦ θεσπεσίου Θεοδότου, ὃς τὴν ἀρχιερατικὴν τῆς Ἀντιοχέων ἔλαχε προεδρίαν, παραινέσεσιν εἴξας. Ἔστηκε μὲντοι διηνεκῶς εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἐκτείνων καὶ τὸν τῶν ὄλων θεὸν ἀνυμνῶν, ἅπαν τὸ σῶμα τῷ δερματίνῳ συγκαλύπτων χιτῶνι· περὶ τὴν ῥίνα δὲ μόνον καὶ τὸ στόμα βραχεῖαν τῷ πνεύματι παρείσδυσιν καταλέλοιπεν ἵνα ἀναπνέῃ τὸν κοινὸν ἀέρα δεχόμενος, ἐπειδὴπερ ἄλλως ζῆν οὐχ οἷα τε τῶν ἀνθρώπων ἢ φύσις. Καὶ τοῦτον ἅπαντα ὑπομένει τὸν πόνον, οὐκ εὐρωστον σῶμα λαχὼν, ἀλλὰ καὶ λίαν πολλοῖς βαλλόμενον πάθει. Ζέουσα δὲ ἡ προθυμία καὶ τῷ θείῳ ἔρωτι πυρπολουμένη βιάζεται πονεῖν τὸν πονεῖν οὐ δυνάμενον.

27.4 Καὶ τὰς φρένας δὲ συνέσει κεκοσμημένος ἄριστα καὶ τὰς πεύσεις καὶ τὰς ἀποκρίσεις ποιεῖται· καὶ συλλογίζεται ἔστιν ὅτε τῶν τοῦς ἀριστοτελικούς λαβυρίνθους ἀνεγνωκότων ἄμεινόν τε καὶ δυνατώτερον. Ἐν αὐτῷ δὲ ὡν τῷ ὕψει τῆς ἀρετῆς οὐκ ἔα συναναβῆναι τὸ φρόνημα, ἀλλὰ κάτω ἔρπειν κελεύει περὶ αὐτὰ τοῦ ὄρους τὰ κράσπεδα. Οἶδε γὰρ ὅσην ἔλκει βλάβην φλεγμαίνουσα τῷ τύφῳ διάνοια. Τοιαύτη ἐν κεφαλαίῳ καὶ ἡ τοῦδε φιλοσοφία, ἣν ἀύξομένην γένοιτο τοῦ δρόμου τὴν νύσσαν καταλαβεῖν· κοινὴ γὰρ εὐφροσύνη τῶν εὐσεβῶν τῶν νικηφόρων τούτων ἢ εὐκλεια. Ἐμὲ δὲ εἴη ταῖς τούτων ὑπερειδόμενον προσευχαῖς μὴ πόρρω τοῦδε γένεσθαι τοῦ ὄρους, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ἀναβῆναι καὶ ταῖς τούτων ἐντροφᾶν θεωρίαις.

28.t ΘΑΛΕΛΑΙΟΣ

28.1 Οὐδὲ τὸ Θαλελαίου σιγήσω διήγημα· μεστὸν γὰρ τὸ θέαμα θαύματος. Οὐκ ἄλλων δὲ μόνον διηγησαμένων ἀκήκοα, ἀλλὰ καὶ αὐτόπτης ἐγενόμην τοῦ παραδόξου θεάματος. Ἀπὸ σταδίων γὰρ εἴκοσι Γαβάλων-πόλις δὲ αὕτη σμικρὰ καὶ χαρίεσσα-γῆλοφόν τινα καταλαβὼν ἐν ᾧ τέμενος ἦν δαίμοσιν ἀνακείμενον καὶ ὑπὸ τῶν πάλαι δυσσεβῶν πολλαῖς θυσίαις τιμώμενον, σμικρὰν τινα καλύβην ἐπήξατο. Ἐθεράπευον δὲ αἰεὶ τοῦς ἀλιτηρίους ἐκείνους, ὡς ἔφασαν, τὴν πολλὴν αὐτῶν ὠμότητα θεραπείᾳ πρᾶνθιν πειρώμενοι. Πολλοῖς γὰρ ἐλυμαίνοντο καὶ παριοῦσι καὶ γειτονεύουσιν, οὐκ ἀνθρώποις μόνοις, ἀλλὰ καὶ ὄνοις καὶ ἡμίονοις καὶ βοῦσι καὶ προβάτοις, οὐ τοῖς ἀλόγοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων τοῖς ἀνθρώποις ἐπιβουλεύοντες. Τότε τοίνυν ἀφικόμενον τοῦτον ἰδόντες, καταπλήττειν ἐπειρῶντο μὲν, οὐκ ἠδύναντο δὲ καὶ τῆς πίστεως περιφραττούσης καὶ ὑπερμαχούσης τῆς χάριτος. Τοιγάρτοι λύττης καὶ μανίας ἀναπλησθέντες, κατὰ τῶν ἐκεῖ πεφυτευμένων ἐχώρησαν δένδρων. Πολλαὶ δὲ

περὶ τὸν λόφον ἐκεῖνον συκαῖ τε καὶ ἐλαῖαι τεθηλυῖαι ἐτύγχανον οὔσαι. Ἐκ τούτων πλείους ἢ πεντακοσίας ἐξαπιναίως ἀνασπασθῆναί φασι. Καὶ τοῦτο τῶν γειτονευόντων ἀγροίκων διηγουμένων ἀκήκοα, οἱ πάλοι τῷ τῆς ἀσεβείας κατεχόμενοι ζόφῳ διὰ τῆς τούτου διδασκαλίας τε καὶ θαυματουργίας τὸ τῆς θεογνωσίας ὑπεδέξαντο φῶς.

28.2 Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο δρᾶσαντες οἱ ἀλιτήριοι δαίμονες οὐκ ἐδέδιξαντο τῆς φιλοσοφίας τὸν ἀθλητὴν, καὶ ἕτερα αὐθις προσέφερον μηχανήματα. Νύκτωρ γὰρ ὀλολυγῆ χρώμενοι καὶ λαμπάδας ἐπιδεικνύντες ἐκδειματοῦν ἐπει ρῶντο καὶ θόρυβον ἐμβάλλειν τῷ λογισμῷ. Ὡς δὲ πάσας αὐτῶν τὰς ἐφόδους κατεγέλασεν, ὕστερον καταλιπόντες ἀπέδρασαν.

28.3 Ὁ δὲ δύο τροχοὺς κατασκευάσας δύο πήχεων διάμετρον ἔχοντας, σανίσιν οὐ συνηρμοσμέναις ἀλλήλαις ἀλλὰ δίχα διεστηκυῖαις ἄμφω συνέζευξε τῷ τροχῷ· εἶτα ἔνδον καθίσας καὶ γόμοις καὶ ἤλοις τὰς διεστηκυῖας ἐκείνας καταπήξας σανίδας, ὑπαιθρον ἐξήρτησε τὸν τροχόν· τρία ἕτερα ξύλα ὑψηλὰ εἰς τὴν γῆν καταπήξας, καὶ τὰς ἄνω τούτων ἀρχὰς ξύλοις ἐτέροις συνάψας, καὶ τούτων ἐν μέσῳ προσδήσας τὸν διπλοῦν ἐκεῖνον τροχόν καὶ αἰωρήσας– τούτου δὲ τὸ ἐντὸς δύο μὲν πήχεων ἔχει τὸ ὕψος, πήχεως δὲ τὸ εὖρος–, ἐν τούτῳ καθημένος, μᾶλλον δὲ κρεμάμενος, δέκα τέως διετέλεσεν ἔτη. Σῶμα δὲ μέγιστον ἔχων, οὐδὲ καθημένος ἀνορθοῦν δύναται τὸν αὐχένα, ἀλλὰ συγκεκυφῶς αἰεὶ κάθηται, τοῖς γόνασι προσηλωμένον τὸ πρόσωπον ἔχων.

28.4 Πρὸς τοῦτον ἀφικόμενος ἠῦρον μὲν αὐτὸν τῶν θείων εὐαγγελίων τὴν ὠφέλειαν καρπούμενον καὶ λίαν ἐπιμελῶς τὴν ἐκεῖθεν ὠφέλειαν συλλέγοντα. Ἡρόμην δὲ μαθεῖν τῆς καινῆς ἐκείνης πολιτείας τὴν αἰτίαν ποθῶν. Ὁ δὲ τῇ ἐλλάδι χρησάμενος φωνῆ–Κίλιξ γὰρ τὸ γένος ἐτύγχανεν ὦν· "Ἐγώ, ἔφη, πολλαῖς ὑποκείμενος ἀμαρτίαις καὶ ταῖς ἠπειλημέναις τιμωρίαις πιστεύων τότε τοῦ βίου τὸ εἶδος ἐπινενόηκα, κολάσεις μετρίας τῷ σώματι μηχανώμενος, ἴν' ἐκείνων τῶν προσδοκωμένων ὑποσυλήσω τὸν ὄγκον· χαλεπώτεροι γὰρ ἐκεῖνοι οὐ τῇ ποσότητι μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ ποιότητι· ἀκούσιοι γάρ· τὸ δὲ παρὰ γνώμην γιγνόμενον λίαν ἀνιαρόν· τὸ δὲ ἐθελούσιον, κἂν ἐπίπονον ἦ, ἠττόν ἐστιν ἀλγεινόν. Αὐθαίτερος γάρ, ἀλλ' οὐ βίαιος ὁ πόνος." Ἦν τοίνυν, ἔφη, ταῖς μικραῖς ταύταις ἀνίαις ἐλαττώσω τὰ προσδοκώμενα, μέγα ἐντεῦθεν ἀποίσω τὸ κέρδος." Τούτων ἀκούσας λίαν αὐτὸν τῆς ἀγχινοῖας ὑπερ ηγάσθη ὅτι οὐ μόνον ὑπὲρ τὰ κείμενα ἠγωνίζετο σκάμματα καὶ ἄλλα οἴκοθεν ἐπενόει ἀγωνίσματα, ἀλλ' ὅτι καὶ τούτων τὰς αἰτίας ἐγίνωσκε τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκεν.

28.5 Καὶ θαύματα δὲ διὰ τῆς τούτου προσευχῆς πολλὰ γίνεσθαι ἔφασαν οἱ περίοικοι, οὐκ ἀνθρώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ καμήλων καὶ ὄνων καὶ ἡμιόνων θεραπείας ἀπολαύοντων. Ἐντεῦθεν ἀσεβεῖα πάλοι κατεχόμενον ἅπαν ἐκεῖνο τὸ ἔθνος τὴν μὲν πατρῶαν ἐξαπάτην ἠρνήθη, τοῦ θεοῦ δὲ φωτὸς τὴν αἴγλην ἐδέξατο. Τούτοις χρώμενος ὑπουργοῖς καὶ τὸ τῶν δαιμόνων κατέλυσε τέμενος καὶ σηκὸν μέγιστον τοῖς καλλινίκους ἀνήγειρε μάρτυσι, τοῖς ψευδωνύμοις θεοῖς τοὺς θεοὺς ἀντιτάξας νεκρούς. Ταῖς δὲ τούτων εἴη πρεσβεῖαις καὶ τοῦτον μετὰ τῆς αὐτῆς νίκης τῶν ἀγώνων τὸ τέρμα καταλαβεῖν καὶ ἡμᾶς, ὑπὸ τούτων κάκεινου βοηθουμένους, ἐραστάς γενέσθαι θερμοῦς τῶν τῆς φιλοσοφίας ἀγωνισμάτων.

29.t ΜΑΡΑΝΑ ΚΑΙ ΚΥΡΑ

29.1 Τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν τὴν πολιτείαν συγγράψας προὔργου νομίζω καὶ γυναικῶν οὐδὲν ἦττον εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἠγωνισμένων ἐπιμνησθῆναι. Αὐταὶ γὰρ εὐφημίας μείζονός εἰσιν ἀξιώτεροι, φύσιν μὲν ἀσθενεστέραν λαχοῦσαι, τὴν αὐτὴν δὲ

τοῖς ἀνδράσι προθυμίαν ἐπιδεικνύμεναι, καὶ τῆς προγονικῆς αἰσχύνης τὸ γένος ἐλευθεροῦσαι.

29.2 Μαράνας δὲ καὶ Κύρας ἐπὶ τοῦ παρόντος μνησθήσομαι αἱ τὰς ἄλλας ἀπάσας τοῖς τῆς καρτερίας νενικήκασιν ἄθλοις. Ταύταις πατρὶς μὲν ἢ Βέροια, γένος δὲ τὸ τῆς πατρίδος ἐπίσημον, τροφή δὲ τῷ γένει συμβαίνουσα· ἀλλὰ τούτων ἀπάντων ὑπεριδοῦσαι, καὶ βραχὺ τι πρὸ τοῦ ἄστεως χωρίον περιλαβοῦσαι, καὶ εἴσω τούτου γενόμεναι, πηλῶ καὶ λίθοις τὴν θύραν ἀνωκοδόμησαν. Κοινωνῆσαι δὲ αὐταῖς τοῦδε τοῦ βίου τὰς παρθένους προθυμηθείσας, ἔξω τοῦδε τοῦ περιβόλου σμικρὸν δειμάμεναι καταγώγιον, ἐν ἐκείνῳ διάγειν ἐκέλευσαν. Ἐφορῶσι δὲ αὐταὶ διὰ σμικρᾶς τινος θυρίδος τὰ ὑπ' ἐκείνων γιγνόμενα· καὶ εἷς τε προσευχὴν θαμὰ διανιστᾶσι, καὶ εἰς τὸν θεῖον ἔρωτα πυρπολοῦσιν. Αὐταὶ δὲ οὔτε οἶκον οὔτε καλύβην ἔχουσαι, τὸν ὑπαίθριον ἀσπάζονται βίον.

29.3 Ἀντὶ δὲ τῆς θύρας βραχεῖά τις αὐταῖς θυρὶς κατεσκεύασται δι' ἧς τὴν τε ἀναγκαίαν τροφήν εἰσδέχονται καὶ ταῖς πρὸς αὐτὰς ἀφικνουμέναις προσδιαλέγονται γυναξίν. Εἰς δὲ ταύτην ὄρισται τὴν συνουσίαν τῆς Πεντηκοστῆς ὁ καιρὸς. Κατὰ γὰρ τὸν ἄλλον χρόνον τὸν ἡσύχιον ἀσπάζονται βίον. Ἡ Μαράνα δὲ μόνη ταῖς ἀφικνουμέναις προσδιαλέγεται· τῆς γὰρ ἑτέρας οὐδεὶς ἀκήκοε πώποτε φθεγγομένης.

29.4 Σιδηροφοροῦσι δὲ καὶ τοσοῦτον φέρουσι φορτίον ὡς τὴν Κύραν, ἀσθενέστερον σῶμα λαχοῦσαν, μέχρι τῆς γῆς κατακάμπτεσθαι καὶ ἀνορθοῦν τὸ σῶμα ἠκιστα δύνασθαι. Τὰ δὲ περιβόλαια μέγιστα ἔχουσι ὡς ὄπισθεν μὲν ἀποσῦρθεσθαι καὶ ἀκριβῶς συγκαλύπτειν τὸ πόδε, ἔμπροσθεν δὲ μέχρις αὐτῆς τῆς ζώνης καθίεσθαι, τὸ πρόσωπον ὁμοῦ καὶ τὸν ἀχένα καὶ τὰ στήθη καὶ τὰς χεῖρας ἀκριβῶς κατακρύπτοντα.

29.5 Ταύτας δὲ πολλάκις ἔθεασάμην εἴσω τῆς θύρας ἐκείνης γενόμενος. Διορύξαι γὰρ μοι παρεκελεύσαντο τῆς ἱερωσύνης τὴν προεδρίαν τιμῶσαι. Εἶδον τοίνυν οὐδὲ ἀνδρὶ γενναίῳ φορητὸν τὸν ἐκείνου τοῦ σιδήρου σταθμόν· καὶ πολλὰ λιπαρῆσας παραυτικά μὲν ἀφελεῖν ἠδυνήθην, μετὰ δὲ τὴν ἡμετέραν ἀναχώρησιν, πάλιν αὐτὸν τοῖς οἰκεῖοις περιέθεσαν μέλεσιν, ἀχενὶ μὲν τὸν περιαιχένιον, ἰξυί δὲ τὴν ζώνην, χερσὶ δὲ καὶ ποσὶ τὰ τούτοις ἀπονενεμημένα.

29.6 Καὶ τοῦτον βιοτεύουσι τὸν τρόπον, οὐ πέντε ἢ δέκα ἢ πεντεκαίδεκα μόνα ἐξανύσασαι ἔτη, ἀλλὰ δύο καὶ τεσσαράκοντα. Καὶ τοσοῦτον ἀγωνισάμενοι χρόνον ὡς ἄρτι τῶν ἀγώνων ἀψάμεναι τῶν ἰδρώτων ἐρώσι. Τὸ γὰρ τοῦ νυμφίου φανταζόμεναι κάλλος εὐπετῶς μάλα καὶ ῥαδίως φέρουσι τοῦ δρόμου τὸν πόνον καὶ καταλαβεῖν ἐπείγονται τῶν ἀγώνων τὸ τέλος, ἐν ἐκείνῳ τὸν ἐρώμενον ἐστῶτα βλέπουσαι καὶ τῆς νίκης ὑποδεικνύντα τὸν στέφανον. Τούτου εἵνεκα καὶ ὑετοῦ καὶ νιφετοῦ καὶ ἡλίου δεχόμεναι προσβολὴν οὐκ ἀνιῶνται, οὐδὲ ἀλγύνονται, ἀλλ' ἐκ τῶν δοκούντων ἀνιαρῶν θυμηδίαν καρποῦνται.

29.7 Καὶ τοῦ μὲν θεσπεσίου Μωϋσέως τὴν νηστείαν ζηλώσασαι τρεῖς ἄσιτοι τοσοῦτον διετέλεσαν χρόνον. Διὰ τεσσαράκοντα γὰρ ἡμερῶν τροφῆς βραχείας μετέλαβον. Τρεῖς δὲ καὶ τοῦ θεοῦ Δανιὴλ τὴν ἀπαστίαν ἐζήλωσαν, τρεῖς ἑβδομάδας ἡμερῶν ἐξανύουσαι καὶ τότε τροφήν χορηγοῦσαι τῷ σώματι. Ποθήσασαι δὲ ποτε τῶν σωτηρίων τοῦ Χριστοῦ παθημάτων τοὺς ἱερούς θεάσασθαι τόπους ἔδραμον εἰς τὴν Αἰλίαν, οὐδεμιᾶς κατὰ τὴν ὁδὸν ἐδωδῆς ἀπολαύσασαι, ἀλλ' εἰς ἐκείνην ἀφικόμεναι τὴν πόλιν καὶ τὴν προσκύνησιν ἐκπληρώσασαι, τροφῆς μετέλαβον καὶ πάλιν ἐπανήλθον ἄσιτοι τὴν πορείαν ἀνύσασαι· σταθμοὶ δὲ εἰσιν οὐκ ἐλάττους τῶν εἴκοσι. Καὶ τῆς καλλινίκου δὲ Θέκλης ἐπιθυμήσασαι θεάσασθαι τὸν ἐν Ἰσαυρίᾳ σηκὸν ἵνα τῆς περὶ τὸν

θεὸν ἀγάπης πανταχόθεν ἐξάψωσι τὸν πυρσὸν ὡς ἀπῆλθον, οὕτως ἐπανῆλθον ἄσιτοι, τοσοῦτον αὐτὰς τὸ θεῖον ἐξεβάκχευσε φίλτρον, οὕτως αὐτὰς ὁ θεῖος ἔρωσ περι τὸν νυμφίον ἐξέμηνεν. Αὐταὶ μὲν οὖν τοιαύτη πολιτεία τὸ θῆλυ κατακοσμήσασαι γένος ὡς ἀρχέτυπα καὶ ταῖς ἄλλαις γενόμεναι, τοῖς ἐπὶ κίοις στεφάνοις ὑπὸ τοῦ δεσπότη ταινιωθήσονται. Ἐγὼ δὲ καὶ τὴν ἐντεῦθεν ὠφέλειαν προθεῖς καὶ τὴν εὐλογίαν δρεψάμενος ἐφ' ἕτερον βαδιοῦμαι διήγημα.

30.t ΔΟΜΝΙΝΑ

30.1 Τοῦ θεσπεσίου Μάρωνος, οὗ καὶ πρώην ἐμνήσθημεν, ἡ θαυμασία Δομνίνα τὸν βίον ζηλώσασα ἐν τῷ κήπῳ τῆς μητρῶς οἰκίας σμικρὰν τινα καλύβην ἐπήξατο· ποιεῖ δὲ αὐτῇ τὴν καλύβην τῶν μελίνων ἢ καλάμη· καὶ ἐν ἐκείνῃ διημερεύουσα δάκρυσι διηνεκέσιν οὐ μόνως καταβρέχει τὰς παρειάς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τριχῶν περιβόλαια· τοιοῖσδε γὰρ ἐσθήμασι συγκαλύπτει τὸ σῶμα. Περὶ δὲ ἀλεκτρούνων ὥδ᾽ εἰς τὸν θεῖον νεῶν οὐ πόρρω ὄντα ἰοῦσα, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν τῷ δεσπότη τῶν ὄλων προσφέρει τὴν ὑμνωδίαν. Τοῦτο δὲ οὐκ ἀρχομένης μόνον ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ τελευτώσης ποιεῖ, παντὸς ἑτέρου χωρίου τὸν ἀφιερωμένον τῷ θεῷ χῶρον σεβασμιώτερον εἶναι καὶ ὑπολαμβάνουσα καὶ τοὺς ἄλλους διδάσκουσα. Τούτου εἵνεκα καὶ πολλῆς αὐτὸν ἐπιμελείας ἠξίωσε, τὴν μητέρα πείσασα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τοῦτον δαπανῆσαι τὰ ὄντα.

30.2 Τροφήν δὲ ἔχει τὸν φακὸν ἀποβεβρεγμένον ὕδατι. Καὶ τοῦτον ἅπαντα ὑπομένει τὸν πόνον σώματι κατεσκελετευμένῳ καὶ ἡμιθνήτι χρωμένῳ. Λεπτότατον γὰρ τὸ δέρμα καὶ ὑμενώδες λεπτοῖς τοῖς ὀστέοις περικεῖται καὶ πιμελῆς καὶ σαρκῶν ὑπὸ τῶν πόνων δαπανηθεισῶν. Πρόκειται δὲ πᾶσι τοῖς ὄραν αὐτὴν βουλομένοις, καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξίν, οὔτε ὄρῳσα πρόσωπον οὔτε ἑτέρῳ προτιθεῖσα τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἀκριβῶς μὲν τῷ περιβολαίῳ κατακαλυπτομένη, μέχρι δὲ τῶν γονάτων κατακαμπτομένη, λεπτὰ δὲ λίαν καὶ ἄσημα φθεγγομένη, μετὰ δακρύων δὲ ἀεὶ καὶ ταῦτα προφέρουσα. Πολλάκις γὰρ μου λαβοῦσα τὴν δεξιὰν καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιθεῖσα οὕτω διάβροχον γενομένην ἀφῆκεν ὡς αὐτὴν ἀποστάξει τὴν χεῖρα τὸ δάκρυον. Τὴν οὖν ἐν τοσοῦτῳ πλούτῳ φιλοσοφίας τοῖς ἐν ἐσχάτῃ ζωσὶ πενία παραπλησίως δακρύνουσαν καὶ ὀλοφυρομένην καὶ στεναζούσαν, ποῖος ἂν ἀξίως ἐπαινέσειε λόγος; Ὁ γὰρ θερμὸς περὶ τὸν θεὸν ἔρωσ ἐκεῖνο τίκτει τὸ δάκρυον, εἰς τὴν θείαν θεωρίαν πυρσεύων τὸν νοῦν καὶ ταῖς ἀκίσι νύττων καὶ εἰς τὴν ἐντεῦθεν κατεπεύγων μετάβασιν.

30.3 Καὶ ἐν τούτοις δὲ διημερεύουσα τε καὶ διανυκτερεύουσα, οὐδὲ τῶν ἄλλων τῆς ἀρετῆς εἰδῶν ἀμελεῖ, ἀλλὰ θεραπεύει μὲν εἰς δύναμιν τοὺς ἀρίστους ἀγωνιστὰς ὧν ἐμνήσθημεν καὶ οὐς παρελίπομεν. Θεραπεύει δὲ καὶ τοὺς πρὸς αὐτὴν ἀφικνουμένους, κατάγεσθαι μὲν παρὰ τῷ τῆς κώμης ποιμένι κελεύουσα, αὐτὴ δὲ τὰς χρεῖας ἀπάσας ἐκπέμπουσα. Πρόκειται γὰρ αὐτῇ τὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν εἰς δαπάνην, τὴν δι' αὐτῆς εὐλογίαν καρπούμενα. Κάμοι δὲ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀφικνουμένῳ—τὸ νότιον δὲ τῆς ἡμετέρας χώρας ἐστὶ—καὶ ἄρτους καὶ ὀπώρας καὶ τὸν διάβροχον πέμπει φακόν.

30.4 Ἀλλὰ μέχρι πότε μηκύνω καὶ ταύτης τὴν ἀρετὴν ἅπασαν διηγῆσθαι φιλονεικῶν, δέον καὶ τῶν ἄλλων εἰς μέσον προτιθέναι τὸν βίον αἰ καὶ ταύτην κάκεινας, ὧν πρόσθεν ἐμνήσθημεν, ἐμιμήσαντο; Πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλαι, αἱ μὲν τὸν μοναδικὸν ἠσπασάντο βίον, αἱ δὲ τὴν μετὰ πλειόνων ἠγάπησαν πολιτείαν ὡς καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίας καὶ πλείους καὶ ἐλάττους κατὰ ταῦτὸν βιοτεύειν, μιᾶς ἀνεχομένης τροφῆς, ἐπὶ ψιᾶθων μόνον καθεύδειν αἰρουμένης καὶ τὰς μὲν χεῖρας ἀπονεμούσας ἐρίῳ, ὕμνοις

δὲ τὴν γλῶτταν ἀφιερύσας.

30.5 Μυρία δὲ τοιαῦτα καὶ ἀριθμὸν νικῶντα φιλοσοφίας ἐστὶ φροντιστήρια οὐκ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ἔω. Πλήρης δὲ τούτων καὶ Παλαιστίνη καὶ Αἴγυπτος καὶ Ἀσία καὶ Πόντος καὶ Εὐρώπη πᾶσα. Ἐξ οὗ γὰρ ὁ δεσπότης Χριστὸς τὴν παρθενίαν ἐτίμησεν ὑπὸ παρθένου τεχθεὶς, τοὺς τῆς παρθενίας λειμῶνας ἢ φύσις ἐβλάστησε καὶ τὰ εὐώδη ταῦτα καὶ ἀμάραντα ἄνθη προσφέρει τῷ ποιητῇ, οὐκ εἰς ἄρρεν καὶ θῆλυ τὴν ἀρετὴν διακρίνουσα, οὐδὲ εἰς δύο διαφορὰς τὴν φιλοσοφίαν μερί ζουσα· σωμαίων γάρ, ἀλλ' οὐ ψυχῶν τὸ διάφορον. "Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, οὐκ ἔστι ἄρρεν καὶ θῆλυ"· μία δὲ καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ κεχο ρήγηται πίστις· "Ἐἷς γὰρ κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν". Μίαν δὲ καὶ βασιλείαν οὐρανῶν ὁ ἀγνωσθέντος τοῖς νικηφόροις προτέθηκεν, ἄθλον τοῦτο κοινὸν τοῖς ἀγῶσιν ὀρίσας.

30.6 Πολλὰ τοίνυν, ὡς ἔφη, καὶ ἀνδρῶν εἰσι καὶ γυναικῶν εὐσεβείας παλαιστραὶ οὐ παρ' ἡμῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίᾳ πάσῃ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ Κιλικίᾳ καὶ ἐν τῇ μέσῃ τῶν ποταμῶν. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ φασὶ καὶ ἀνὰ πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν ἔχειν ἔνια φροντιστήρια ἐργαζομένων καὶ μεταξὺ τὸν δεσπότην ἀνυμνούντων, καὶ οὐ μόνον τὴν ἀναγκαίαν ἐκ τῶν ἔργων ποριζομένων τροφήν, ἀλλὰ καὶ ξένοις ἀφικνου μένοις καὶ πενομένοις ἐπικουρούντων.

30.7 Ἄλλὰ πάντα διηγείσθαι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι συγγραφεῦσιν ἀδύνατον. Εἰ δὲ καὶ δυνατὸν ἦν, παρέλκον εἶναι νομίζω καὶ φιλοτιμίαν οὐδὲν ἔχουσαν κέρδος. Τοῖς γὰρ ὄνησίν τινα δρέπεσθαι βουλομένοις ἀπόχρη καὶ τὰ εἰρημένα παρασχεῖν τὸ ποθούμενον. Τούτου γὰρ εἵνεκα καὶ διαφόρων ἐμνημονεύσαμεν βίων καὶ γυναικῶν διηγήματα τοῖς τῶν ἀνδρῶν προστεθήκαμεν ἵν' ἔχῃσι καὶ πρεσβύται καὶ νέοι καὶ γυναῖκες φιλοσοφίας ἀρχέτυπα, καὶ τὸν καταθύμιον ἕκαστος ἐκματτόμενος βίον ἔχη κανόνα τινὰ καὶ γνώμονα τοῦ οἰκείου τὸν ἐν τῷ διηγήματι κείμενον. Καὶ καθάπερ οἱ ζωγράφοι εἰς τὸ ἀρχέτυπον ἀφορῶντες καὶ ὀφθαλμοὺς ἀπομιμοῦνται καὶ ῥίνα καὶ στόμα καὶ παρεῖας καὶ ὦτα καὶ μέτωπα καὶ αὐτὰς τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ γενείου τὰς τρίχας καὶ πρὸς τούτοις καὶ καθέδραν καὶ στάσιν καὶ αὐτὰ μέντοι τῶν ὀφθαλμῶν τὰ ἦθη, εἴτε χαροποιὰ εἴτε βλοσυρὰ εἶη, οὕτω προσήκει καὶ τῶν ἐντυγχανόντων ἕκαστον τῆδε τῇ συγγραφῇ βίον τινὰ μιμεῖσθαι προαιρού μενον πρὸς ἐκεῖνον ὃν προαιρεῖται τὸν οἰκεῖον ῥυθμίζειν. Καὶ ὡσπερ οἱ τέκτονες τῇ σπάρτῃ τὰς σανίδας ἀπευθύνοντες, μέχρι τοσοῦτου τὸ περιττὸν ἀφαιροῦσιν, ἕως ἂν τὸν κανόνα παραθέντες ἴσῃν γενομένην τὴν σανίδα θεάσωνται, οὕτω δεῖ τὸν ζηλοῦν τινα βίον βουλόμενον ἑαυτῷ τοῦτον ἀντὶ κανόνος παρατιθέναι καὶ τῆς τε κακίας ἀποκόπτειν τὰ περιττὰ καὶ τῆς ἀρετῆς ἀναπληροῦν τὰ ἐλλείποντα. Τούτου γὰρ εἵνεκα καὶ τὸν τῆς συγγραφῆς ἀναδεξάμεθα πόνον, ὠφελείας ἀφορμὴν προτιθέντες τοῖς βουλομένοις. Ἄξιῳ δὲ τοὺς ἐντευχομένους τοῖς ἐτέρων πόνους ἀπόνως ἐντρύφοντας προσευχῇ τοὺς πόνους ἀμείψασθαι.

30.8 Ἴκετεύω δὲ καὶ τούτους ὧν τὸν βίον συνέγραψα μὴ περιῖδεῖν με πόρρω τῆς πνευματικῆς αὐτῶν χορείας διάγοντα, ἀλλ' ἀνεγκῦσαι κάτω κείμενον καὶ πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς ἀναγαγεῖν καὶ τῷ ἰδίῳ χορῷ συνάψαι ὡς ἂν μὴ μόνον εὐφημοῖν τὸν ἀλλότριον πλοῦτον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς σχοίην τινὰς ἀφορμὰς εὐφημίας, ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ δοξάζων τὸν σωτήρα τῶν ὅλων, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἢ δόξα σὺν τῷ ἀγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

31.† ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΑΓΑΠΗΣ

31.1 Ἡλίκοι μὲν οἱ τῆς ἀρετῆς ἀθληταί, καὶ ὅσοι καὶ οἷοις στεφάνοις λαμπρύνονται, σαφῶς διδάσκει τὰ περὶ αὐτῶν συγγραφέντα ἡμῖν διηγήματα. Εἰ γὰρ καὶ μὴ πάντα αὐτῶν περιέχει τοὺς ἄθλους, ἀλλ' ἀπόχρη καὶ τὰ ὀλίγα παντὸς τοῦ βίου δεῖξαι τὸν χαρακτήρα. Καὶ γὰρ τὸν χρυσὸν οὐχ ἅπαντα τὸν προσφερόμενον δαπανῶσα ἢ λίθος, ἀλλ' ὀλίγῳ τινὶ προστριβομένη δόκιμον ἢ ἀδόκιμον δείκνυσι· καὶ τὸν τοξότην δὲ ὡσαύτως ἐξ ὀλίγων ἀφιεμένων βελῶν καταμάθοι ἂν τις ἀκριβῶς εἴτε ἄριστα τοξεύοι κατὰ σκοπὸν βάλλων, εἴτε ἕξω φέροίτο, τὴν τέχνην οὐκ ἠσκήμενος. Οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους τεχνίτας, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγω, δυνατὸν διαγνῶναι, καὶ ἀθλητὰς καὶ δρομέας καὶ τραγωδίας ὑποκριτὰς καὶ κυβερνήτας καὶ ναυπηγοὺς καὶ ἰατροὺς καὶ γηπόνους καὶ τοὺς ἄλλους ἀπαξαπλῶς, ὅσοι τινὰ μεταχειρίζουσι τέχνην· ἱκανὴ γὰρ ὀλίγη πείρα καὶ τῶν ἐπιστημόνων ἐπιδείξει τὴν τέχνην, καὶ τῶν ὀνόματι μόνω χρωμένων ἐλέγξει τὴν ἀμαθίαν. Ἀπόχρη τοίνυν, ὡς ἔφην, καὶ τὰ ὀλίγα συγγραφέντα τῶν ἐκάστῳ κατωρ θωμένων, πᾶσαν διδάξει τὴν τοῦ βίου προαίρεσιν. Προσῆκει δὲ ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐρευνῆσαι, καὶ ζητῆσαι, καὶ καταμαθεῖν ἀκριβῶς πόθεν ὀρμώμενοι τήνδε τὴν πολιτείαν ἠσπάσαντο, καὶ ποίοις χρώμενοι λογισμοῖς αὐτὴν κατέλαβον τῆς φιλοσοφίας τὴν κορυφήν· ὅτι γὰρ οὐ τῇ ῥώμῃ θαρροῦντες τοῦ σώματος, τῶν ὑπὲρ τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπεῖαν ἠράσθησαν, καὶ τοὺς ταύτῃ κειμένους ὑπερέβησαν ὄρους, καὶ τὰ παγέντα τοῖς τῆς εὐσεβείας ἀγωνισταῖς ὑπερεπήδησαν σκάμματα, σαφῆς ἢ πείρα διδάσκαλος.

31.2 Οὐδεὶς γὰρ τῶν τῆς φιλοσοφίας ταύτης ἀμοίρων τὴν τούτων καρτερίαν ἐπεδείξατο πώποτε. Εἰ γὰρ καὶ νίφονται ποιμένες, ἀλλ' οὐκ αἰεὶ· καὶ ἄντροις γὰρ χρώνται, καὶ εἰς τὰς οἰκίας ἐπανίστασι, καὶ ὑποδήμασι δὲ τοὺς πόδας καλύπτουσι, καὶ ἐσθήμασι θερμότεροις τὰ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος περιβάλλουσι· καὶ δῖς, καὶ τρις τῆς ἡμέρας, τάχα δὲ καὶ τετράκις τροφῆς ἀπολαύουσι. Καὶ κρεοφαγία δὲ καὶ οἰνοποσία πάσης ἐσχάρας ἄμεινον διαθερμαίνει τὰ σώματα· ὅταν γὰρ ἢ τοιαύτη τροφή τὴν ἀλλοίωσιν δέξηται, καὶ οἷον ἠθμῶ τινι διακριθεῖσα, καὶ τὸ ἦπαρ καταλαβοῦσα, τὴν εἰς αἷμα μεταβολὴν ὑπομείνη, χωρεῖ μὲν εἰς τὴν καρδίαν διὰ τῆς κοίλης φλεβός· ἐκθερμανθεῖσα δέ, ἐκεῖθεν, οἷον διὰ τινων ὀχετῶν τῶν διεσπαρμένων φλεβῶν, εἰς ἅπαντα διατρέχει τὰ τοῦ σώματος μόρια· οὗ δ' ἂν ἀφίκηται, οὐκ ἄρδει μόνον, ἀλλὰ καὶ πυρὸς δίκην ἐκθερμαίνει, καὶ τῶν μαλακῶν ἱματίων ἄμεινον περιθάλλει τὸ σῶμα. Οὐ γὰρ, ὡς τινες ὑπολαμβάνουσι, χιτῶνες καὶ ἀμπεχόναι καὶ ἐφεςτρίδες τῷ σώματι τὸ θάλπος παρέχουσιν· ἢ γὰρ ἂν καὶ ξύλα καὶ λίθους ἐθέρμαναν, οἷς ἂν ἐπέλασαν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐθεάσατο πώποτε ξύλον ἢ λίθον θερμότερον ὑπὸ ἱματίων γεγεννημένον. Οὐκοῦν οὐδὲ τῷ σώματι ταῦτα παρέχει τὴν θερμὴν· ἀλλὰ τοῦ σώματος ταῦτα φυλάττει τὴν θερμὴν· καὶ ἀπείργει μὲν τοῦ ψυχροῦ ἀέρος τὴν προσβολὴν· ὑποδεχόμενα δὲ τοὺς ἐκ τοῦ σώματος ἐξιόντας ἀτμούς, καὶ θερμαίνεται τούτοις, καὶ θερμότερα προσβάλλει τῷ σώματι. Καὶ μάρτυς ἢ πείρα· ψυχρᾶ γὰρ πολλὰκις τῇ κλίνῃ προσβαλόντες, τῇ τοῦ σώματος ὀμίλῃ θερμὴν τὴν πρὸ βραχέος ψυχρὰν ἀποτελοῦμεν στρωμνὴν. Οὐκοῦν ἢ τροφή παντὸς ἱματίου πλέον διαθερμαίνει τὸ σῶμα· οἱ δὲ ταύτης εἰς κόρον μεταλαμβάνοντες, ἔρυμα ἔχουσιν ἀρκοῦν πρὸς τὴν τοῦ κρυμοῦ προσβολὴν. Καθοπλίζουσι γὰρ ταύτῃ τὸ σῶμα, καὶ ἀντέχειν πρὸς τὴν τοιαύτην τοῦ ἔτους παρασκευάζουσιν ὥραν. Οἱ δὲ μῆτε σιτίων, μῆτε ποτῶν καθ' ἕκαστην ἀπολαύοντες ἡμέραν, καὶ ἠνίκα δ' ἂν ἀπολαύσωσιν, οὐ τὸν κόρον ἀναμένοντες, ἀλλὰ τὴν ὄρεξιν ἀκμάζουσιν χαλὶ νοῦντες, καὶ μεταλαμβάνοντες οὐ τῶν θερμῶν δυναμένων τὸ σῶμα, ἀλλ' ἢ ποηφαγοῦντες τοῖς ἀλόγοις παραπλησίως, ἢ διαβρόχοις ὀσπρίοις χρώμενοι

μόνοις, ποῖον ἂν ἐκ τῆς τοιαύτης τροφῆς ἀρύσαιντο θάλλπος; πόση δ' ἂν ἐντεῦθεν, ἢ ποία λιβάς αἵματος γένοιτο;

31.3 Κατ' οὐδὲν τοίνυν ἔοικε τὰ τῶν ἄλλων τοῖς τούτων ἐπιτηδεύμασιν. Οὐτε γὰρ ἐσθῆς ἢ αὐτῆ τούτων κάκεινων· τραχυτάτη γὰρ αὕτη, καὶ ἥκιστα θερμᾶναι δυναμένη· οὔτε τροφή ὁμοία, ἀλλ' ἐναντία ἐκ διαμέτρου. Ποιμέσι μὲν γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιούτοις, τροφῆς καιρὸς ἅπας καιρὸς· τῇ ὀρέξει γὰρ ὀρίζονται τὸν καιρὸν, κἂν ἔωθεν ἢ πείνη προσβάλῃ, παραντίκα προσφέρουσι τὴν τροφήν· καὶ προσφέρουσι ὅτι ἂν τύχη· οὐ γὰρ ὠρίσται τοῦτο μὲν ἐσθίειν, ἐκεῖνο δὲ ἥκιστα, ἀλλὰ πάντων ὧν ἂν ἐθέλωσιν, ἀδεῶς ἀπολαύουσιν. Ἐνταῦθα δὲ καὶ ἡμέραι καὶ καιροὶ καὶ εἶδη τροφῆς καὶ μέτρα, καὶ κόρος ταύτης κεχωρισμένος. Μηδεὶς τοίνυν ἡμῖν τῶν μεψιμοίρων, γηπόνους καὶ ποιμένας καὶ ναύτας προφέρων εἰς μέσον, σμικρύνειν ἐπιχειρεῖτω τῶν μεγίστων τούτων ἀθλητῶν τοὺς ἀγῶνας. Ὅ τε γὰρ γηπόνους, μεθ' ἡμέραν κάμνων, οἴκοι θεραπεύεται νύκτωρ, πᾶσαν αὐτῶν θεραπείαν τῆς ὁμοζύγου ποριζούσης. Καὶ ὁ ποιμὴν δὲ ὡσαύτως μεταλαγχάνει πάντων ἐκείνων, ὧν προειρήκαμεν· ὁ δὲ ναύτης δέχεται μὲν τὴν ἀκτίνα κατὰ τοῦ σώματος, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τῶν ὑδάτων θεραπείαν προσφέρει τῷ σώματι· ἐπινήχεται γὰρ ὅσον βούλεται, καὶ τῇ φλογὶ τῆς ἀκτίνος ἀλεξιφάρμακον προσφέρει τὴν τῶν ὑδάτων ψυχρότητα. Οὗτοι δὲ θεραπείας μὲν οὐδεμιᾶς παρ' οὐδενὸς ἀπολαύουσιν. Οὐ γὰρ συνοικοῦσι γυναῖκες, αἱ τοῖς ἀνδράσι παντοδαπὴν μηχανῶνται παραψυχὴν. Οὐτε δὲ τῆς ἀκτίνος θερμότερον προσβαλλούσης, τὴν ἀπὸ τῶν ὑδάτων ψυχαγωγίαν προσφέρονται· οὔτε χειμῶνος ὥρα τὴν τροφήν ἀντιτάττουσι τῷ κρυμῶ, οὔτε τῆς νυκτὸς τὴν ἀνάπαυαν, οἷόν τι φάρμακον, τοῖς μεθημερινοῖς προσφέρουσι πόνοις· καὶ μείζους γὰρ καὶ πλείους οἱ ταύτης τῶν ἐν ἡμέρᾳ γιγνομένων ἰδρώτων. Ἐν ταύτῃ γὰρ, καὶ τὴν πρὸς τὸν ὕπνον ἀναδέχονται πάλιν, καὶ τῆς γλυκείας ἐκείνης οὐκ ἀνέχονται ἡττης· ἀλλὰ τῆς ἡδίστης περιγίνονται τυραννίδος, καὶ παννύχιοι διατελοῦσι τὸν δεσπότην ὑμνοῦντες. Οὐδεὶς τοίνυν τῶν ἔξω τῆς τούτων φιλοσοφίας, τὴν τούτων ἐπιδέδεικται καρτερίαν.

31.4 Εἰ δὲ μηδεὶς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀντισχεῖν πρὸς τοὺς τοιούτους πόρους δεδύνηται, δῆλον ὡς ὁ περὶ τὸν θεὸν ἔρωσ ὑπερβῆναι τοὺς τῆς φύσεως παρεσκεύασεν ὄρους· καὶ τῷ ἄνωθεν πυρσῶ πυρπολούμενοι, φέρουσιν ἀσπασίως τὴν τοῦ κρυμοῦ προσβολήν, καὶ τῇ ἐντεῦθεν δρόσω, τὴν τῆς ἀκτίνος καταπραῦνουσι φλόγα. Οὗτος αὐτοὺς καὶ τρέφει, καὶ ἄρδει, καὶ περιβάλλει, καὶ πτερὰ δίδωσι, καὶ πέτεσθαι διδάσκει, καὶ τὸν οὐρανὸν ὑπερβαίνειν παρασκευάζει, καὶ τὸν ἐρώμενον ὡς δυνατὸν ἐπιδείκνυσι, καὶ τῇ φαντασίᾳ τῆς θεωρίας πυρσεύει τὸν πόθον, καὶ διεγείρει τὸ φίλτρον, καὶ σφοδρότεραν ἐξάπτει τὴν φλόγα. Καθάπερ γὰρ οἱ τῶν σωμάτων ἐρώντες ὕλην ἀπὸ τῆς θεᾶς τῶν ἐρωμένων τῷ φίλτρῳ πορίζουσι καὶ τὸν οἶστρον ἐκεῖνον χαλεπώτερον ἀπεργάζονται, οὕτως οἱ τῆς θεῆς ἀγάπης τὰ κέντρα δεχόμενοι, τὸ θεῖον ἐκεῖνο καὶ ἀκήρατον φανταζόμενοι κάλλος, δξυτέρας τῆς ἀγάπης τὰς ἀκίδας ἐργάζονται καὶ ὅσω πλέον ἀπολαῦσαι ποθοῦσι, τοσοῦτω μᾶλλον τὸν κόρον ἐλαύνουσι. Τῇ μὲν γὰρ ἡδονῇ τῶν σωμάτων ἀκολουθεὶ πλησμονή, ὁ δὲ θεῖος ἔρωσ τοῦ κόρου τοὺς νόμους οὐ δέχεται.

31.5 Τοιοῦτος ἦν Μωϋσῆς ὁ μέγας νομοθέτης· ὃς πολλάκις, ὡς ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ, τῆς θεῆς θεωρίας ἀξιωθείς, καὶ πολλάκις τῆς μακαρίας ἀπολαύσας φωνῆς, καὶ τεσσαράκοντα κατὰ ταῦτὸν ἡμέρας εἶσω τοῦ γνόφου γενόμενος, καὶ τὴν θεῖαν νομοθεσίαν δεξάμενος, οὐ μόνον κόρον οὐκ ἔλαβεν, ἀλλὰ καὶ σφοδρότεραν καὶ θερμότεραν τὴν ἐπιθυμίαν ἐκτῆσατο. Καθάπερ γὰρ τινα κάρων ὑπὸ τῆς τοῦ ἔρωτος ἐκείνου δεξάμενος μέθης, καὶ τῷ φίλτρῳ λίαν ἐκβακχευθεὶς, τὴν μὲν οἰκείαν ἡγνότησε

φύσιν, ἐπεθύμησε δὲ ἰδεῖν ἂ μὴ θέμις ἰδεῖν· ὥσπερ γὰρ ἐπιλαθόμενος τῆς δεσποτείας καὶ τὸ φίλτρον λογιζόμενος μόνον, ἔφη πρὸς τὸν τῶν ὄλων θεόν· "Ἴδού, σὺ λέγεις μοι· "Ἐὐρέες χάριν παρ' ἐμοί, καὶ οἶδά σε παρὰ πάντας. "Ἐεὶ τοίνυν εὖρον χάριν ἐναντίον σου, ἐμφά νισόν μοι σαυτόν· γνωστῶς ἴδω σε." Τοσαύτην ἀπὸ τῆς θείας ἀγάπης ἐδέξατο μέθην, καὶ ἡ μέθη τὸ δίψος οὐκ ἔσβεσεν, ἀλλὰ σφοδρότερον ἀπειργάσατο. Καὶ ἡ προσθήκη τῆς πόσεως ἐπίτασις ἐγένετο τῆς ἐφέσεως, καὶ τὴν ὄρεξιν ἠὔξησεν ἢ ἀπόλαυσις. Καὶ καθάπερ τὸ πῦρ, ὅσω πλείονα τροφήν ὑποδέχεται, τοσοῦτω μείζονα τὴν ἐνέργειαν δεῖκ νυσιν-αὐξεται γὰρ αὕτη τῇ προσθήκῃ τῆς ὕλης, ἀλλ' οὐκ ἀμβλύνεται-, οὕτως ἡ περὶ τὸν θεὸν ἀγάπη τῇ θεωρίᾳ τῶν θείων πυρσεύεται, καὶ σφοδρότεραν ἐκεῖθεν καὶ θερμοτέραν τὴν ἐνέργειαν ὑποδέχεται. Καὶ ὅσω ἂν τις πλεον τοῖς θείοις ἐνδιατρίψῃ, τοσοῦτω μᾶλλον ἐξάπτει τῆς ἀγάπης τὴν φλόγα. Καὶ τοῦτο ἡμᾶς οὐ μόνον ὁ μέγας ἐδίδαξε Μωϋσῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγία νύμφη, περὶ ἧς ὁ θεοπέσιος λέγει Παῦλος· "Ἡρμοσάμην ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστήσαι τῷ θεῷ." Αὕτη γὰρ ἐν τῷ Ἄσματι τῶν ἁσμάτων πρὸς τὸν νυμφίον βοᾷ· "Δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου, καὶ ἀκούτισόν με τῆς φωνῆς σου, ὅτι ἡ φωνή σου ἠδέϊα, καὶ ἡ ὄψις σου ὠραῖα." Ἐκ γὰρ τῶν περὶ αὐτοῦ λόγων δεξαμένη τὸν ἔρωτα, οὐκ ἀρκεῖται τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἐπακοῦσαι ποθεῖ τῆς φωνῆς. Καὶ πτερωθεῖσα τοῖς περὶ τῆς ὥρας αὐτοῦ διηγήμασι, καὶ αὐτῆς ἐφίεται τῆς θεωρίας, ταῖς εἰρημέναις εὐφημίαις τὸ φίλτρον σημαίνουσα· "Δεῖξόν μοι, φησί, τὴν ὄψιν σου, καὶ ἀκούτισόν με τῆς φωνῆς σου, ὅτι ἡ φωνή σου ἠδέϊα, καὶ ἡ ὄψις σου ὠραῖα."

31.6 Τούτου τοῦ κάλλους καὶ ὁ ταύτης προμνήστωρ καὶ νυμφοστόλος ἐρασθεῖς, ὁ θεοπέσιος φημί Παῦλος, τὴν ἐρωτικὴν ἐκείνην ἀφῆκε φωνήν· "Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ; θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται ὅτι Ἐνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς." Εἶτα καὶ τῆς καρτερίας ὑποδείκνυσι τὴν αἰτίαν· "Ἐν τούτοις γάρ, φησί, πᾶσι ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς θεοῦ." Σκοποῦ μενοι γὰρ τίνες ὄντες τίνων ἀπηλαύσαμεν ἀγαθῶν, καὶ ὡς οὐχ ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν πρότεροι, ἀλλ' ἀγαπηθέντες ἀντηγαπήσαμεν· καὶ μισοῦντες ἠγαπήθημεν, καὶ ἔχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν· οὐκ αὐτοὶ τυχεῖν τῶν διαλλαγῶν ἵκετεύσαντες, ἀλλὰ τὸν μονογενῆ δεξάμενοι πρεσβευτήν· καὶ οἱ ἠδίκηκότες ὑπὸ τοῦ ἠδικημένου παρακληθέντες· καὶ πρὸς τούτοις λογιζόμενοι τὸν ὑπὲρ ἡμῶν σταυρώμενον, τὰ σωτήρια πάθη, τοῦ θανάτου τὴν παῦλαν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν τῆς ἀναστάσεως ἐλπίδα.

31.7 Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα σκοποῦμενοι τῶν προσπιπτόντων ἡμῖν περιγινόμεθα σκυθρωπῶν, καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τὴν μνήμην παρατιθέντες τῇ προσκαιρῷ κακοπαθείᾳ τοῦ σώματος, φέρομεν ἀσπασίως τὴν τῶν ἀνιαρῶν προσβολήν. Ἀντιταλαντεύοντες γὰρ τῷ περὶ τὸν δεσπότην φίλτρῳ πάντα τοῦ βίου τὰ λυπηρά, κοῦφα λίαν εὐρίσκομεν. Κἂν τὰ τερπνὰ δὲ ἅπαντα καὶ θυμῆρη δοκοῦντα κατὰ ταύτῃ συναγάγωμεν, ἀντισταθμώμενος ὁ θεῖος πόθος σκιᾶς ἀδρα νέστερα καὶ εἰαρινῶν ἀνθέων εὐφθαρτότερα δείκνυσι. Ταῦτα καὶ διὰ τῶν εἰρημένων, καὶ διὰ τῶν λεχθησομένων σημαίνει σαφῶς· "Πέπεισμαι γάρ, φησίν, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὑψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν." Ἐπειδὴ γὰρ ἄνω τὰ σκυθρωπὰ μόνον τεθεικῶς, παρεξήτασε θλίψιν, καὶ στενοχωρίαν, καὶ διωγμόν, καὶ λιμόν, καὶ γυμνότητα, καὶ κίνδυνον, καὶ μάχαιραν, τουτέστι τὴν βιαίαν σφαγὴν, εἰκότως ἐνταῦθα καὶ τὰ θυμῆρη προστίθησι τοῖς ἀλγεινοῖς, τῷ θανάτῳ τὴν ζωὴν, τὰ νοητὰ τοῖς αἰσθητοῖς, τοῖς ὄρω μένοις τὰς ἀοράτους δυνάμεις,

τοῖς παροῦσι καὶ παριοῦσι τὰ μέλλοντά τε καὶ τὰ μένοντα, καὶ πρὸς τούτοις, τῆς γεέννης τὸ βάθος, καὶ τῆς βασιλείας τὸ ὕψος. Ταῦτα δὲ πάντα παρεξετάσας, καὶ εὐρῶν ἅπαντα τῷ φίλτρῳ παραχῶ ροῦντα, καὶ τὰ λυπηρὰ καὶ τὰ θυμῆρη, καὶ τῆς ἀγάπης τὴν στέρησιν τῆς ἐν γεέννῃ κολάσεως πικροτέραν, καὶ δείξας ὡς, εἶπερ οἶόν τε ἦν, εἶλετο ἂν μετὰ τῆς θείας ἀγάπης τὴν ἠπειλημένην κόλασιν, ἢ δίχα ταύτης τὴν ἐπηγγελμένην τῶν οὐρανῶν βασιλείαν, μεθύων τῷ πόθῳ τὰ μὴ ὑφεστῶτα ζητεῖ, καὶ ταῦτα συγκρίναι τῷ θείῳ φίλτρῳ φιλονεικεῖ. "Οὔτε ὕψωμα γάρ, φησίν, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν."

31.8 Οὐ γὰρ μόνον, φησί, πάντων ὁμοῦ τῶν ὀρωμένων καὶ ἀοράτων τὸ περὶ τὸν σωτήρα καὶ ποιητὴν προτίθημι φίλτρον, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἑτέρα κτίσις ταύτης καὶ μείζων καὶ καλλίων ἀναφανείη, οὐ πείσει με τὴν ἀγάπην ἀλλάξα σθαι· ἀλλὰ κἂν τὰ θυμῆρη τις παράσχη δίχα ταύτης, οὐ δέξομαι· κἂν ἐπαγάγη διὰ ταύτην τὰ σκυθρωπά, ἑτέρα στά μοι φανεῖται, καὶ λίαν ἐράσμια· καὶ ὁ διὰ ταύτην λιμὸς πάσης μοι τρυφῆς θυμηρέστερος, καὶ εἰρήνης ἡδίων ὁ διωγμὸς, καὶ ἡ γυμνότης ἀλουργίδος καὶ χρυσοπάστων ἱματίων χαριστέρα, καὶ ὁ κίνδυνος πάσης ἀδείας γλυκὺ τερος, καὶ ἡ βιαία σφαγὴ πάσης αἰρετωτέρα ζωῆς. Ἡ γὰρ αἰτία τῶν παθῶν, ψυχαγωγία μοι γίνεται. Διὰ γὰρ τὸν ἐραστὴν ὁμοῦ καὶ ἐρώμενον δέχομαι τὰς τούτων νιφάδας. "Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἀμαρτίαν δι' ἡμᾶς ἀμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ", ὃς πλούσιος ὢν δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσεν, ἵνα ἡμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσωμεν. Καί· "Ἐξηγόρασεν ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα." Καί· "Ἐτα πείνωσεν ἑαυτόν, ὑπήκοος γενόμενος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ." Καί· "Ἐτι ἀμαρτωλῶν ἡμῶν ὄντων, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν." Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λογιζόμενος, οὐκ ἂν δεξαίμην τῶν οὐρανῶν τὴν βασιλείαν, δίχα τῆς περὶ τούτων ἀγάπης· οὐκ ἂν φύγοιμι τὴν ἐν γεέννῃ τιμωρίαν, εἶπερ εἰκὸς ἦν τὸν ταύτην ἔχοντα κόλασιν ὑπομένειν. Τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ διδάσκει σαφῶς· "Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ θεοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο ὅτι εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἀναστάντι." Οἱ τοίνυν μὴ ἑαυτοῖς ζῶντες, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἀναστάντι, πάντα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν ἀσμένως ἀνέχονται.

31.9 Καὶ τὰ τῇ φύσει δὲ μέγала καὶ χαλεπὰ παθήματα, τῷ φίλτρῳ συγκρίνων, μικρὰ λέγει καὶ εὐφορα. "Τὸ γὰρ παραυτίκα, φησίν, ἑλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν." Εἶτα καὶ πῶς δεῖ συγκρίνειν διδάσκει· "Μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια." Προσῆκει γάρ, φησί, παρατιθέναι τοῖς μὲν παροῦσι τὰ μέλλοντα, τοῖς δὲ προσκαίροις τὰ αἰώνια, τῇ δὲ θλίψει τὴν δόξαν· ἡ μὲν γὰρ ἔχει τὸ παραυτίκα, ἡ δὲ τὸ αἰώνιον· τούτου χάριν αὕτη μὲν κούφη καὶ εὐφορος, ἐκείνη δὲ πολὺ τελῆς τε καὶ βαρύτερος. Ταύτη τοι καὶ τὸ καθ' ὑπερβολὴν ἀμφοτέροις προστέθεικε, καὶ τῷ ἑλαφρῷ τῆς θλίψεως, καὶ τῷ βάρει τῆς δόξης. Καὶ ταῦτα γάρ, φησίν, ὑπερβαλὸντως καὶ σμικρά, καὶ κοῦφα, καὶ πρόσκαιρα· κάκεῖνα ὡσαύτως μεθ' ὑπερβολῆς ἔνδοξα, καὶ πολυτελεῆ, καὶ βαρὺ τιμα, καὶ αἰώνια. Καὶ ἐτέρωθι ὁμοίως βοᾷ· "Εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν ἀκαταστασίαις ὑπὲρ Χριστοῦ. Ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατὸς εἰμι."

31.10 Τούτῳ καὶ ὁ μέγας Πέτρος τετρωμένος τῷ πόθῳ, οὐδὲ προμαθῶν τὴν ἐσομένην ἄρνησιν λαθεῖν κατεδέξατο· ἀλλ' ἄμεινον ὑπέλαβεν ἐπόμενος ἀρνηθῆναι, ἢ φεύγων ὁμολογήσαι. Ὅτι γὰρ ἔρωτος ἦν καὶ οὐ θρασύτητος ἢ ἀκολούθησις ἔκγονος, τὰ

πράγματα μαρτυρεῖ. Οὐδὲ γὰρ μετὰ τὴν ἄρνησιν καταλιπεῖν ἠνέσχετο τὸν διδάσκαλον· ἀλλ' ἔκλαυσε μὲν πικρῶς, ὡς ἡ ἱστορία διδάσκει, καὶ τὴν ἦτταν καὶ ἀσθενεῖαν ἀπωδύρατο· προσήδρευσε δὲ τοῖς τοῦ φίλτρου δεσμοῖς κατεχόμενος. Καὶ μέντοι καὶ τὰ τῆς ἀναστάσεως δεξάμενος εὐαγγέλια, πρῶτος τὸν τάφον κατέλαβε· καὶ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ δὲ πάλιν ἀλιεύων, εἶτα μαθὼν αὐτὸν εἶναι τὸν κύριον τὸν ἐπὶ τῆς ἡϊόνος ἐστῶτα καὶ προσδιαλεγόμενον, οὐκ ἠνέσχετο μὲν τοῦ πορθμίου σχολαιό τερον διατέμνοντος τῆς θαλάττης τὰ νῶτα· ἐπόθησε δὲ ὑπόπτερος γενόμενος διὰ τοῦ ἀέρος ὅτι τάχιστα καταλαβεῖν τὴν ἀκτὴν. Ἐπειδὴ δὲ πτερῶν ἢ φύσις ἐστέρητο, χρήται μὲν ἀντὶ τοῦ ἀέρος τοῖς ὕδασι, ἀντὶ δὲ πτερῶν ταῖς χερσίν. Διανηχόμενος δὲ καταλαμβάνει τὸν ἀγαπώμενον, καὶ ἄθλον λαμβάνει τοῦ δρόμου, τὴν τῶν ἄλλων προτίμησιν· ἐπειδὴ γὰρ καθίσει προσέταξε, καὶ τὰ εὐρεθέντα σιτία διένειμε, τῆς πρὸς αὐτὸν εὐθύς ἤρξατο διαλέξεως, ἐρόμενος μὲν δῆθεν, καὶ πυθόμενος πόσον ἔχοι τὸ φίλτρον, ἀποκαλύπτων δὲ τοῖς ἄλλοις τοῦ μεγάλου Πέτρου τὸν ἔρωτα· "Σίμων γὰρ Πέτρε, ἔφη, φιλεῖς με πλεον τούτων;" Ὁ δὲ αὐτὸν εἰς μαρτυρίαν ἐκάλεσε τοῦ φίλτρου· "Κύριε, γάρ, εἶπε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε"· ἐμβατεύεις γὰρ εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχάς, καὶ σαφῶς ἐπίστασαι τὰ τῆς διανοίας κινήματα, καὶ οὐ λανθάνει σε τῶν ἀνθρωπίνων οὐδέν. "Γινώσκεις γὰρ πάντα, τὰ ἔσχατα, καὶ τὰ ἀρχαῖα." Τούτοις ὁ δεσπότης ἐπήγαγε· "Ποίμαινέ μου τὰ πρόβατα." Ἐγὼ μὲν γάρ, φησίν, ἀνενδεής· εὐεργεσίαν δὲ μεγίστην ἠγοῦμαι τῶν ἐμῶν προβάτων τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνα κηδεμονίαν εἰς ἑμαυτὸν ἀναδέχομαι. Προσῆκει τοίνυν σε ἧς ἀπολαύεις προμηθείας μεταδιδόναι τοῖς ὁμοδόουλοις, καὶ βόσκειν ὡς βόσκη, καὶ ὡς ποιμαίνῃ ποιμαίνεις, καὶ ἦν ὀφείλεις μοι χάριν, δι' ἐκείνων ἐκτιννύειν.

31.11 Ταῦτα πάλιν καὶ δις ὁ δεσπότης ἤρετο, καὶ δις ὁ μέγας ἀπεκρίνατο Πέτρος, καὶ δις τοῦ ποιμένος τὴν χειροτονίαν ἐδέξατο. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τρίτη προσηνέχθη πεῦσις, οὐκ ἔθ' ὁμοίως θαρραλέως καὶ ἀδεῶς ὁ μακάριος ἀποκρίνεται Πέτρος, ἀλλὰ δέους ἐμπίπλονται, καὶ θόρυβον εἰσδέχεται τῇ ψυχῇ, καὶ ἀγωνιᾷ τῇ ψήφῳ, καὶ δέδοικεν, ὑφορώμενος μὴ ἑτέραν ἄρνησιν ὁ δεσπότης προθεωρῶν, τῶν τῆς ἀγάπης ῥημάτων καταγελαῖ· ἀνέδραμε γὰρ ὁ νοῦς εἰς τὰ πρότερα, καὶ ἀνέμνησεν αὐτὸν ὡς καὶ ἦδη πρότερον πολλάκις μὲν μέχρι θανάτου μὴ καταλιπεῖν ἰσχυρίσατο τὸν διδάσκαλον, ἤκουσε δὲ ὡς πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήσεται. Καὶ εὗρεν οὐ τὴν οἰκείαν ὑπόσχεσιν περατουμένην, ἀλλὰ τοῦ δεσπότης βεβαιουμένην τὴν πρόρρησιν. Ἡ τούτων αὐτὸν ἐδεδίττετο μνήμη, καὶ οὐκ εἶα θαρραλέως τὴν ἄρμο διὰν προσφέρειν ἀπόκρισιν. Ἄλλ' ὀξείας μὲν καὶ πικρὰς ἐδέξατο τὰς ἀκίδας· παρεχώρησε δὲ ὅμως τῷ δεσπότη τῆς γνώσεως, οὐκ ἀντιτείνων, ὡς τὸ πρότερον, οὐδὲ λέγων· "Κὰν δέη με σύν σοι ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε καταλίπω." Ἄλλὰ τῆς μὲν ἀγάπης αὐτὸν ἔχειν τὸν δεσπότην συνίστορα φάσκων, τὴν ἀκριβῆ δὲ τῶν ὄλων γνῶσιν παρ' αὐτῷ εἶναι μόνῳ τῷ ποιητῇ τῶν ὄλων ὁμολογῶν· "Κύριε γάρ, ἔφη, σὺ πάντα οἶδας, σὺ πάντα γινώσκεις, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε." Ὅτι μὲν γὰρ φιλῶ, καὶ οἶδας, καὶ μαρτυρεῖς. Εἰ δὲ καὶ διαμενῶ φιλῶν, σαφέστερον οἶδας αὐτός. Οὐδὲν γὰρ ἐγὼ περὶ τῶν ἐσομένων ἐρῶ, οὐδὲ ζυγομαχίῳ περὶ ὧν οὐκ ἐπίσταμαι· ἔμαθον τῇ πείρᾳ μὴ ἀντιλέγειν δεσπότη. Σὺ τῆς ἀληθείας πηγῇ, σὺ τῆς γνώσεως ἄβυσσος, τοῖς σοῖς ὄροις ἐμμένειν δεδίδαγμαί.

31.12 Τοῦτο τὸ δέος αὐτοῦ θεασάμενος ὁ δεσπότης, καὶ τὸ φίλτρον δὲ ἀκριβῶς ἐπιστάμενος, τῇ προαγορεύσει τῆς τελευταίας λύει τὸν φόβον, καὶ δίδωσι τῇ ἀγάπῃ τὴν μαρτυρίαν, καὶ τοῦ Πέτρου τὴν ὁμολογίαν κυροῖ, καὶ τῷ ἔλκει τῆς ἀρνήσεως προσφέρει τῆς ὁμολογίας τὸ φάρμακον. Διὰ τοῦτο γὰρ οἶμαι καὶ τριπλὴν ταύτην ἀπήτησεν· ἴν' ἰσαρίθμηται τοῖς ἔλκεσιν ἐπιθῇ τὰ φάρμακα, καὶ γυμνώσῃ τοῖς παροῦσι τῶν μαθητῶν τῆς

ἀγάπης τὴν φλόγα. Ἦ τοίνυν πρόρρησις τῆς τελευτῆς καὶ τὸν Πέτρον ἐψυχαγώγει, καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκεν ὡς οἰκονομίας ἦν, ἀλλ' οὐ γνώμης ἢ ἄρνησις. Καὶ τοῦτο αὐτὸς ὁ σωτὴρ καὶ κύριος ἡμῶν ἠνίξατο, πρὸς αὐτὸν εἰρηκῶς· "Σίμων, Σίμων, ἐξητήσατο ὁ Σατανᾶς σιναῖσαι ὑμᾶς ὡς τὸν σῆτον, κἀγὼ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· ἀλλὰ καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας, στήριζον τοὺς ἀδελφούς σου." "Ὡσπερ γάρ, φησὶν, ἐγὼ σαλευόμενον ὑπερίδω σε, οὕτως ἔρεισμα γενοῦ καὶ σύ τοῖς δονουμένοις τῶν ἀδελφῶν σου, καὶ ἧς ἀπολαύεις ἐπικουρίας μετάδος· καὶ μὴ ὠθήσης τοὺς ὀλισθαίνοντας, ἀλλ' ἀνά στησον κινδυνεύοντας. Τούτου γάρ σε χάριν καὶ προσπταῖσαι συγχωρῶ, καὶ πεσεῖν οὐκ ἐγὼ, στάσιν τοῖς σαλευομένοις διὰ σοῦ μηχανώμενος.

31.13 Οὕτω τὴν οἰκουμένην σαλευομένην ὁ μέγας οὗτος στῦλος ὑπήρρισε, καὶ καταπεσεῖν οὐκ εἶασε παντελῶς, ἀλλ' ἀνῶρθωσε, καὶ ἐδραΐαν ἀπέφηνε, καὶ ποιμᾶναι τὰ θεῖα πρόβατα κελευσθεὶς καὶ παροινούμενος ὑπὲρ τούτων ἠνείχετο, καὶ αἰκίζόμενος ἦδετο. Καὶ ἐξιώων ἐκ τοῦ πονηροῦ συνεδρίου σὺν τῷ ὁμόζυγι ἔχαιρεν, "ὅτι κατηξιώθη ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ δεσπότη ἀτιμασθῆναι". Καὶ εἰς δεσμῶ τήρια δὲ βαλλόμενος, ἐγάνυτο καὶ εὐφραίνετο. Καὶ ἐπειδὴ ὑπὸ Νέρωνος τὴν διὰ σταυροῦ ὑπὲρ τοῦ σταυρωμένου κατεδικάσθη σφαγῆν, παρεκάλει τοὺς δημίους μὴ τῷ δεσπότη παραπλησίως τῷ ἰκρίῳ προσηλωθῆναι, ἀλλ' ἔμπα λιν ἢ ἐκεῖνος ἀνασκολοπισθῆναι, δεῖσας, ὡς εἰκός, μὴ ἢ τοῦ πάθους ταυτότης ἴσον αὐτῷ παρὰ τῶν ἀνοήτων προσε νέγκη τὸ γέρας. Διὰ τοῦτο κάτω προσηλωθῆναι τὰς χεῖρας, καὶ ἄνω τοὺς πόδας ἰκέτευε. Τὸ γὰρ ἔσχατον αἰρεῖσθαι, οὐκ ἐν τῇ τιμῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀτιμίᾳ μεμάθηκεν. Εἰ δὲ καὶ δεκάκις καὶ πεντηκοντάκις τοῦτον ὑπομεῖναι τὸν θάνατον οἷόν τε ἦν, ἐδέξατο ἂν μετὰ πάσης ἡδονῆς, τῷ θεῷ πυρπολούμενος πόθῳ. Τοῦτο δὲ καὶ ὁ θεῖος Παῦλος βοᾷ, νῦν μὲν λέγων· "Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ", νῦν δὲ· "Χριστῷ συνεσταύρωμαι. Ζῶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός."

31.14 Οὐκοῦν ὁ τὸν ἔρωτα τὸν θεῖον δεξάμενος πάντων μὲν ὁμοῦ τῶν γηίνων καταφρονεῖ, πατεῖ δὲ ἀπάσας τὰς τοῦ σώματος ἡδονάς· ὑπερορᾷ πλοῦτου καὶ δόξης καὶ τῆς παρὰ ἀνθρώπων τιμῆς· ἀραχνίων οὐδὲν διαφέρειν ὑπολαμ βάνει τὴν βασιλικὴν ἀλουργίδα· τοὺς πολυτελεῖς τῶν λίθων ταῖς παρὰ τὰς ὄχθας ἀπεικάζει ψηφίσιν· οὐ μακαριστὴν ἡγεῖται τὴν ὑγίειαν τοῦ σώματος, οὐδὲ συμφορὰν τὴν νόσον ἀποκαλεῖ, οὐδὲ δυσπραξίαν τὴν πενίαν προσαγορεύει, οὐδὲ πλούτῳ καὶ τρυφῇ τὴν εὐδαιμονίαν ὀρίζεται· ἀλλὰ ποταμίους ρεύμασι, τὰ παραπεφυτευμένα ταῖς ὄχθαις παραρ ρέουσι δένδρα, καὶ πρὸς οὐδένα τούτων ἰσταμένοις, αἰεὶ εἰοικέναι τούτων ἕκαστον ἡγοῦνται καλῶς. Ὁμοίως γὰρ κάλλος καὶ πενία καὶ πλοῦτος, καὶ ὑγία καὶ νόσος, τιμὴ τε καὶ ἀτιμία, καὶ τᾶλλα, ὅσα τῶν ἀνθρώπων παρατρέχει τὴν φύσιν, οὐ παρὰ τοῖς αὐτοῖς αἰεὶ μένοντα θεωρεῖται, ἀλλὰ τοὺς κεκτημένους ἀμείβοντα, καὶ ἐξ ἄλλων εἰς ἄλλους διηνεκῶς μεταβαίνοντα. Πολλοὶ μὲν γὰρ ἐξ εὐπορίας μετα πίπτουσιν εἰς πενίαν ἐσχάτην· πολλοὶ δὲ ἐκ πενήτων εἰς τὸν τῶν πλουσίων κατάλογον ἀναβαίνουσι. Καὶ νόσος δὲ, καὶ ὑγία διὰ πάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, σωματῶν, καὶ πεινῶντων καὶ τρυφῶντων, ὀδεύει.

31.15 Ἀρετὴ δὲ καὶ φιλοσοφία, μόνιμον ἀγαθόν· νικᾷ γὰρ καὶ ληστοῦ χεῖρας, καὶ συκοφάντου γλώτταν, καὶ πολεμικῶν βελῶν καὶ δορατῶν νιφάδας· οὐ γίνεται πυρετοῦ παρανάλωμα, οὐδὲ κλύδωνος πάρεργον, οὐδὲ ναυαγίου ζημία. Ταύτης ὁ χρόνος οὐκ ἀφαιρεῖται τὴν δύναμιν, ἀλλ' αὖξει τὴν δύναμιν. Ὑλὴ δὲ ταύτης ἢ περὶ τὸν θεὸν ἀγάπη. Ἀδύνατον γὰρ κατορθῶσαι φιλοσοφίαν τὸν μὴ θερμὸν τοῦ θεοῦ γενόμενον ἐραστήν· μᾶλλον δὲ αὐτὸ τοῦτο φιλοσοφία καλεῖται. Σοφία γὰρ ὁ θεὸς καὶ ἔστι καὶ καλεῖται. Περὶ

μὲν γὰρ τοῦ θεοῦ τῶν ὄλων ὁ μακάριος λέγει Παῦλος· "Ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ, σοφῷ θεῷ"· περὶ δὲ τοῦ μονογενοῦς φησι· "Χριστός, θεοῦ δύναμις καὶ θεοῦ σοφία". Καὶ πάλιν· "Ἐδόθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἀγιασμός καὶ ἀπολύτρωσις." Ὁ τοίνυν τῷ ὄντι φιλόσοφος καὶ φιλόθεος ἂν εἰκότως καλοῖτο. Ὁ δὲ φιλόθεος τῶν ἄλλων ἀπάντων ὑπερφρονῶν καὶ τὸν ἐρώμενον μόνον ὀρῶν, πάντων ὁμοῦ τὴν ἐκείνου προτίθησι θεραπείαν, ἐκεῖνα μόνα καὶ λέγων καὶ πράττων καὶ λογιζόμενος ἅ τὸν ἀγαπώμενον ἀρέσκει καὶ θεραπεύει, καὶ μυσαττόμενος ἅπαντα ὅσα ἐκεῖνος ἀπαγορεύει.

31.16 Ταύτης Ἀδὰμ τῆς ἀγάπης ὀλιγωρήσας, καὶ περὶ τὸν εὐεργέτην ἀγνώμων γενόμενος, ἀκάνθας καὶ πόνους καὶ τάλαιπωρίας ἐδρέψατο τῆς ἀχαριστίας μισθόν. Ταύτην Ἄβελ τῷ χορηγῷ τῶν ἀγαθῶν βεβαίαν διαφυλάξας, καὶ τῶν μὲν τῆς γαστροῦς ἡδονῶν καταφρονήσας, τὴν δὲ τοῦ θεοῦ προελόμενος θεραπείαν, τοῖς ἀκηρατοῖς κατεκοσμήθη στεφάνοις, καὶ διὰ πάσης γενεᾶς ὀδεύει, τὴν εὐφημίαν διὰ τῆς μνήμης καρπούμενος. Ταύτην Ἐνώχ ἀληθῆ καὶ γνησίαν κτησάμενος, καὶ ἔσπειρε καλῶς, καὶ ἐθέρισεν ἄμεινον, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ θεραπείας μισθόν ἐκομίσατο τὴν μετάθεσιν, καὶ τὴν ἀθάνατον τέως ζωὴν, καὶ τὴν διὰ τοῦ βίου παντὸς εὐκλεᾶ καὶ ἀοίδιμον μνήμην. Τί ἂν τις εἴποι περὶ τῆς τοῦ Νῶε φιλοθείας, ἣν οὐδὲ τῶν παρανόμων διήλεγξεν ἢ φορά; Ἀλλὰ πάντων ἐκκλινάντων, καὶ τὴν ἐναντίαν προελομένων, μόνος τὴν εὐθεῖαν ὤδευσε, πάντων ὁμοῦ τὸν ποιητὴν προτιθεῖς· οὗ χάριν, καὶ μόνος μετὰ τῶν παίδων τῆς σωτηρίας τετύχηκε, καὶ σπέρμα κατελείφθη τῇ φύσει, καὶ σπινθήρ ἐφυλάχθη τῷ γένει. Οὕτω Μελχισεδέκ ὁ μέγας ἀρχιερέυς, τῶν τὰ εἶδωλα σέβειν προελομένων τὴν ἄνοιαν βδελυζάμενος, τῷ ποιητῇ τῶν ὄλων τὴν οἰκίαν ἱερωσύνην ἀνέθηκεν· οὗ χάριν, τὸν μέγαν ἐκεῖνον μισθόν ἐκομίσατο, τύπος γενόμενος καὶ σκιά τοῦ κατὰ ἀλήθειαν ἀπάτορος καὶ ἀμήτορος καὶ ἀγενεαλογήτου, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχοντος.

31.17 Ἀλλὰ γὰρ ὁδῷ βαδίζων ὁ λόγος πρὸς αὐτὸν ἀφίκετο τὸν χρηματίσαντα τοῦ θεοῦ φίλον, τὸν ἀκριβῶς τῆς φιλίας τοὺς νόμους καὶ φυλάξαντα καὶ διδάξαντα. Τίς γὰρ ἀγνοεῖ τῶν οὕτω πως τὰ θεῖα πεπαιδευμένων, ὅπως ὑπήκουσεν Ἀβραὰμ ὁ μέγας πατριάρχης καλέσαντι τῷ θεῷ, ὅπως τὴν πατρώαν κατέλιπεν οἰκίαν, καὶ τῆς πατρίδος τὴν ξένην προεἶλετο; Ἐπειδὴ περ ἅπαξ ἠράσθη τοῦ κεκληκότος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα δεύτερα τῆς ἐκείνου φιλίας ἐδοκίμασε θέσθαι, καὶ πολλαῖς πολλακῶς δυσκολίαις περιπεσῶν, οὐ κατέλιπε τὸν ἐρώμενον, ὡς ταῖς ἐπαγγελίαις οὐκ ἐπιθέντα τὸ πέρασ· ἀλλὰ καὶ δίψει πιεζόμενος, καὶ πιεῖν ὕδωρ ἀφ' ὧν ὤρυξε φρεάτων εἰργόμενος, οὔτε κατὰ τοῦ καλέσαντος ἐδυσχέρανεν, οὔτε τοὺς ἀδικοῦντας ἡμίνατο. Ἐδέξατο καὶ λιμοῦ προσβολὴν, καὶ οὐκ ἔσβεσε τὸν τῆς ἀγάπης πυρσόν· ἀφηρέθη καὶ τὴν ὁμόζυγα, καὶ ὥρα λάμπουσαν, καὶ σωφροσύνη κοσμουμένην, καὶ διὰ πάντων αὐτῷ θυμῆρη τὸν βίον παρέχουσαν· καὶ οὐ συναφηρέθη τὴν περὶ τὸν θεὸν ἀγάπην τῇ γυναικί. Ἀλλὰ καὶ ἐπαμύνοντος τοῦ θεοῦ, καὶ τῇ μακροθυμίᾳ γυμνάζοντος, καὶ συγχωροῦντος δέχεσθαι τῆς ἀδικίας τὰς προσβολὰς, ὁμοίως διέμεινεν ἀγαπῶν. Καὶ πρεσβύτης ἐγένετο, καὶ πατὴρ οὐκ ἐγένετο, καὶ περὶ αὐτὸν πατέρα ποιήσιν ἐπαγγειλάμενον μὲν, οὐ πεποιηκότα δὲ τέως, ὁμοίως διέκειτο. Ἐπειδὴ δὲ ὀψέ ποτε καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἔλαβε, καὶ τῆς Σάρρας τὴν φύσιν ἐνίκησε, καὶ τοῦ γήρους ὑπερέβη τοὺς ὄρους, καὶ τοῦ Ἰσαὰκ ἀπεφάνθη πατήρ, ὀλίγον μὲν χρόνον τῆς ἐντεῦθεν θυμηδίας ἀπήλαυσε· μειράκιον δὲ τὸ παιδίον γενόμενον προσενεγκεῖν εἰς θυσίαν προσετάχθη τῷ δεδωκότι, καὶ τὸ δῶρον ἀντιδοῦναι τῷ χορηγῷ, καὶ ἱερεὺς γενέσθαι τοῦ τῆς ἐπαγγελίας καρποῦ, καὶ προσαγαγεῖν εἰς θυσίαν τῶν ἔθνῶν τὴν μεγάλην πηγὴν, καὶ αἷματι μονογενοῦς παιδὸς καταφοινίζει τὰς χεῖρας.

Ἄλλ' ὅμως ταῦτα πάντα, καὶ ἔτι τούτων πολλῶ πλείονα τῆς θυσίας ἐχούσης, οὐκ ἀντέτεινεν ὁ πατριάρχης, οὐδὲ τὰ τῆς φύσεως προὔβαλετο δίκαια, οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις εἰς μέσον παρήγαγεν, οὐδὲ γηρωκομίας καὶ ταφῆς ἀνε μνήσθη· ἀλλὰ πάντα λογισμὸν ἀνθρώπινον ρίψας, καὶ πόθῳ πόθον ἀντιτάξας, καὶ νόμῳ νόμον ἀντιστήσας, τῷ τῆς φύσεως τὸν θεῖον, ἔδραμεν εἰς τὴν ἱερουργίαν, ἀνευδοιάστως καὶ ἂν ἐπήνεγκε τὴν πληγὴν, εἰ μὴ ταχέως ὁ μεγαλόδωρος, τὴν προθυμίαν δεξάμενος, ἐκώλυσε τὴν σφαγὴν. Ἄλλὰ γὰρ οὐκ οἶδα εἴ τις ἂν ἀρκέσειε λόγος εἰς τὴν τοῦ ἔρωτος τοῦδε διήγησιν. Ὁ γὰρ μηδὲ μονογενοῦς φεισάμενος παιδός, ἐπειδὴ τοῦτο προσέταξεν ὁ ἐρώμενος, τίνος οὐκ ἂν διὰ τοῦτον ὑπερεφρόνησε;

31.18 Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ μέγας Ἰσαὰκ τὴν αὐτὴν ἀγάπην περὶ τὸν δεσπότην ἐκτήσατο. Καὶ ὁ τούτου δὲ υἱός, Ἰακώβ ὁ πατριάρχης. Ἄιδουσι δὲ ἀμφοτέρων τὸ φιλόθεον αἰ θεῖαι γραφαί· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ τῶν ὄλων θεὸς οὐδαμοῦ τῆς ρίζης διαχωρίζει τοὺς κλάδους, ἀλλὰ "θεὸν ἑαυτὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ" ὀνομάζει. Τούτων ἐστὶ καρπὸς εὐσεβῆς καὶ Ἰωσήφ, ὁ ἐν νέοις πρεσβύτης καὶ ἐν πρεσβύταις γενναῖος· οὗ τὸ φιλόθεον οὔτε φθόνος ἀνήλωσεν, οὔτε δουλεία κατέσβεσεν, οὐ δεσποίνης ἐσύλησε κολακεία, οὐκ ἀπειλὴ καὶ δέος ἐμάρανεν· οὐ συκοφαντία καὶ δεσποτήριον καὶ χρόνος μακρὸς κατε πάλαισεν· οὐκ ἐξουσία καὶ δυναστεία καὶ τρυφή καὶ πλοῦτος τῆς διανοίας ἐξέβαλεν· ἀλλ' ἔμεινεν ὁμοίως καὶ βλέπων τὸν ἐρώμενον, καὶ τοὺς ἐκείνου νόμους πληρῶν. Ταύτην Μωϋσῆς τὴν ἀγάπην κτησάμενος, τῆς ἐν βασιλείοις διαίτης καταφρονήσας, "μᾶλλον εἶλετο συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν". Καὶ τί δεῖ μηκύνειν καὶ πέρα τοῦ μέτρου τὸν λόγον ἐκτείνειν; Τῇ θεῖα γὰρ ἀγάπῃ πᾶσα τῶν προφητῶν ἡ συμμορία κεκρημένη καὶ κοσμουμένη, καὶ τὴν τελεωτάτην κατῶρθωσεν ἀρετὴν, καὶ ἀείμνηστον τὸ κλέος κατέλιπε. Καὶ μέντοι καὶ τῶν ἀποστόλων ὁ χορὸς καὶ τῶν μαρτύρων οἱ δῆμοι, τοῦτο τὸ πῦρ εἰσδεξάμενοι, πάντων μὲν ὑπερεῖδον τῶν ὀρωμένων, πάσης δὲ ζωῆς ἡδίστης τὰ μυρία τῶν θανάτων εἶδη προείλοντο. Ἐρασθέντες γὰρ τοῦ θεοῦ κάλλους, καὶ τὸ περὶ ἡμᾶς τοῦ θεοῦ λογισάμενοι φίλτρον, καὶ τὰς μυρίας ἐνθυμηθέντες εὐεργεσίας, αἰσχρὸν ἠγήσαντο μῆτε τὸ κάλλος ἐκεῖνο ποθῆσαι τὸ ἄφραστον, καὶ ἀχάριστοι περὶ τὸν εὐεργέτην γενέσθαι. Τούτου χάριν, μέχρι θανάτου τὰς πρὸς αὐτὸν συνθήκας ἐφύλαξαν.

31.19 Τούτου τοῦ κάλλους ἐρασθέντες καὶ οἱ νέοι τῆς ἀρετῆς ἀθληταί, ὧν συνεγράψαμεν ἐν συντόμῳ τὸν βίον, εἰς τοὺς μεγάλους ἐκείνους καὶ τὴν ἀνθρωπεῖαν φύσιν νικῶντας εἰσεπήδησαν ἄθλους. Τοῦτο δὲ σαφῶς αὐτοὺς ἐξεπαίδευσαν αἰ θεῖαι γραφαί. Ψάλλουσι γὰρ μετὰ τοῦ μεγάλου Δαβὶδ· "Κύριε ὁ θεὸς μου, ὡς ἐμεγαλύνθης σφόδρα. Ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐνεδύσω, ἀνα βαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, ἐκτείνων τὸν οὐρανόν, ὡσεὶ δέρριν"· καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τὴν σοφίαν αὐτοῦ διδάσκει καὶ δύναμιν. Καὶ πάλιν· "Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο"· καὶ γὰρ "κατῶρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται". Κάνταῦθα δὲ ὡσαύτως καὶ σοφία καὶ κάλλος ἐκηρύχθη, καὶ δύναμις. Καὶ ἐτέρωθι· "Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων." Ἐνταῦθα δέ, καὶ τὸ ἀνθρώπινον τοῦ Θεοῦ Λόγου εὐφήμησε κάλλος. Ὑμνεῖ δὲ καὶ τὴν σοφίαν· "Ἐξεχύθη γὰρ, φησί, χάρις ἐν χεῖλεσί σου." Ὑποδεικνυσι καὶ τὴν δύναμιν· "Περὶ ζῶσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, δυνατέ· τῇ ὠραιότητί σου, καὶ τῷ κάλλει σου, καὶ ἔντεινον, καὶ κατευοδοῦ, καὶ βασίλευε, ἔνεκεν ἀληθείας, καὶ πραότητος, καὶ δικαιοσύνης." Ταῦτα γὰρ αὐτοῦ καὶ πλοῦτος, καὶ κάλλος, καὶ δύναμις. Καὶ Ἡσαΐας δὲ βοᾷ· "Τίς οὗτος ὁ παραγενόμενος ἐξ Ἐδῶμ; ἐρύθημα ἱματίων αὐτοῦ ἐκ Βοσόρ; Οὗτος

ώραῖος ἐν στολῇ αὐτοῦ, βία μετὰ ἰσχύος." Οὐδὲ γὰρ ἡ ἀνθρωπεῖα στολὴ τὸ θεῖον κατεκάλυψε κάλλος· ἀλλὰ καὶ ταύτην περιβεβλημένος, μαρμαρυγὰς ἀπὸ τῆς ὥρας ἀφήσιν, ὡς τοὺς ὀρῶντας βιάζεσθαι καὶ καταθέλγειν εἰς ἔρωτα. Τοῦτο καὶ ἡ ἀγία νύμφη πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ Ἄϊσματι τῶν ἀσμάτων διαλεγομένη φησί· "Μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σοι. Διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε, εἴλκυσάν σε, ὀπίσω σου εἰς ὁσμὴν μύρων σου ἔδραμον." Αἱ γὰρ νεανικαὶ ψυχαί, τῆς σῆς εὐωδίας μεταλαμβάνουσαι, θέουσι καταλαβεῖν σε ποθοῦσαι· καὶ οἷον ἀλύσει τινὶ τῇ ὁσμῇ κατεχόμεναι, διαρρηῆξαι τὸν δεσμὸν οὐκ ἀνέχονται· γλυκὺς γὰρ οὗτος καὶ ἐθελουσίως αὐταῖς περικείμενος. Τούτοις συμφωνεῖ καὶ τοῦ θεσπεσίου Παύλου τὰ ῥήματα· "Χριστοῦ εὐωδία ἔσμεν ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, οἷς μὲν ὁσμὴ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν."

31.20 Καὶ καλὸν τοίνυν αὐτὸν ὑπὸ τῆς θείας γραφῆς διδασκόμενος, καὶ πλοῦτον ἄφραστον ἔχοντα, καὶ σοφίας ὄντα πηγὴν, καὶ τοσαῦτα δυνάμενον ὅσα βούλεται, καὶ φιλανθρωπία χρώμενον ἀμετρήτῳ, καὶ ἡμερότητος ποταμοὺς ἀναβλύζοντα, καὶ διὰ πάντων εὐεργετεῖν μόνον τοὺς ἀνθρώπους ἐθέλοντα. Καὶ τὰ μυρία καὶ ἀριθμῶ κρείττονα τῶν εὐεργεσιῶν εἶδη ὑπὸ τῶν θεοφόρων ἀνδρῶν διδασκόμενοι, τοῖς γλυκέσι τῆς ἀγάπης ἐτρώθησαν βέλεσι, καὶ μέλη τῆς νύμφης ὄντες, μετ' ἐκείνης βοῶσι· "Τετρωμένοι ἀγάπης ἡμεῖς." Ὁ μὲν γὰρ μέγας Ἰωάννης βοᾷ· "Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου." Ὁ δὲ προφήτης Ἡσαΐας ὡς γεγενημένα τὰ ἐσόμενα προεθέσπισε λέγων· "Αὐτὸς ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· παιδεῖα εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτόν· τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν", καὶ τὰ ἄλλα ὅσα περὶ τῶν σωτηρίων παθῶν διεξέρχεται. Κηρύττει καὶ Παῦλος βοῶν· "Ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται;" Καὶ πάλιν· "ὑπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ· τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα θεοῦ δικαιοσύνη ἐν αὐτῷ."

31.21 Ταῦτα καὶ ὅσα τοιαῦτα παρὰ τοῖς ὑπηρεταῖς τοῦ θεοῦ λόγου γεγενημένοις εὐρίσκοντες, δέχονται πανταχόθεν τῆς θείας ἀγάπης τὰ κέντρα, καὶ πάντων ὑπερφρονοῦντες φαντάζονται τὸν ἐρώμενον, καὶ πρὸ τῆς ἐλπιζομένης ἀφθαρσίας τὸ σῶμα πνευματικὸν ἀπετέλεσαν. Τοῦτο καὶ ἡμεῖς τὸ φίλτρον δεξώμεθα, καὶ τῷ κάλλει τοῦ νυμφίου καταθελγόμενοι, καὶ τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν ἐφιέμενοι, καὶ τὸ τῶν εὐεργεσιῶν ἐντρεπόμενοι πλῆθος, καὶ τὰς τῆς ἀχαριστίας δεδιότες εὐθύναι, ἀγαπῶντες δὲ φύλακες αὐτοῦ τῶν νόμων γενώμεθα. Οὗτος γὰρ ὄρος φιλίας, τὸ ταῦτά φιλεῖν, καὶ ταῦτά μισεῖν· διὰ τοῦτο καὶ τῷ Ἀβραάμ ἔλεγεν· "Εὐλογήσω τοὺς εὐλογοῦντάς σε, καὶ τοὺς καταρωμένους σε καταράσομαι." Καὶ ὁ Δαβὶδ πρὸς αὐτόν· "Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου, ὁ θεός." Καὶ πάλιν· "Οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε, κύριε, ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου ἐξετηκόμην; Τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐτούς, εἰς ἐχθρούς ἐγένοντό μοι." Καὶ ἐτέρωθι· "Παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα." Καὶ ἄλλαχού· "Ὡς ἠγάπησα τὸν νόμον σου, κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν μελέτη μου ἐστίν." Ἐναργὲς οὖν τεκμήριον τῆς περὶ τὸν θεὸν ἀγάπης, τῶν θείων αὐτοῦ νόμων ἢ τήρησις· "Ὁ γὰρ ἀγαπῶν με τὰς ἐντολάς μου φυλάξει", εἶπεν ὁ δεσπότης Χριστός, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

